HCC

NIEUWSBRIEF

110

MAANDBLAD VOOR COMPUTERGEBRUIKERS

CATALOGUS HCC DAGEN

NOVEMBER 1988 – 11e JAARGANG NR. 11

ƒ 4,95

COLOFON

Uitgever
Stichting HCC Nieuwsbrief

Hoofdredacteur
Lucie Blom-Calis

Adjunct-hoofdredacteur
Jan Klene

Eindredacteur
Berend Harmens

Redactie
Ed Baars, Wim Bolkensteyn, Quintus Bosman, Charles Cox, Peter van Diepen, Frans Kors, Jan Leijerweerd, Marc van Munnen, Ad den Ouden, Peter van Tilburg, Roel van der Vlugt.

Secretariaat/Bureauredactie
Edwin Ammerlaan

Omslag:
Rik Tazelaar

Medewerkers aan dit nummer:
Bert Gulikers, E. H. F. Weijgers, D. P. Arnoldus, D. B. Bezemer, Maggy Rond, Berno Leerkotte, J. W. van Daalen, Roel Bakker, Dirk Vijver, Arjan Kootstra.

Redactieadres
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon 03403-78788 (10.00-12.00 en 14.00-16.00 uur)

Redactie-Fido Houten:
03403-78220

Druk, vormgeving en produktie
Brouwer Offset, Utrecht

Omslagontwerp
Hoekstra Design, Renkum

Advertentie-exploitatie
Special Media
Postbus 3300, 1001 CA Amsterdam
Tel. 020-222366, telefax 020-22369

REDACTIE

Na de eerste aanschaf van een computer lijkt het verder werken daarmee op het verzamelen van postzegels: in eerste instantie willen we ALLES weten. De kennishonger is niet te stillen. Al gauw komen de meesten tot de ontdekking dat alles wéten niet tot alles kúnnen leidt. De vergelijking met een postzegelverzameling is duidelijk: eerst worden alle zegels van de hele wereld verzameld, maar na verloop van tijd wordt de verzameling afgebakend. Nog een paar landen of motieven en dan is het voldoende. Dat deel is te overzien.

Lucie Blom

Zo is programmeren voor mij nog altijd het meest boeiende van mijn computerhobby. Programmeren in Basic: daar ben ik mee begonnen en ik blijf het trouw. Veel tijd heb ik daar niet meer voor, sinds het hootredacteurschap op mijn schouders rust. Maar wie weet, als ik eenmaal gepensioneerd ben? Wat mij ook boeit zijn FRACTALS: meetkundige figuren in eindeloze herhaling. De schitterende figuren verbazen mij steeds weer. Maar ook die experimenten moeten nog even wachten. Professor Verhoef nam onlangs afscheid als hoogleraar. In een interview met hem vertelde hij dat hij zich ging verdiepen in fractals. Ik kan het me voorstellen.

TE VEEL? De leden van het eerste uur hebben een verschrikkelijke hoeveelheid computers en systemen voorbij zien rollen. De één beet zich vast in de ZX-81 (al bijna nostalgie), de ander vond CP/M het enige echte. Veel van deze leden zijn overgegaan op MS-DOS, zonder hun eerste machine te vergeten. Het aantal gebruikersgroepen binnen de HCC spreekt boekdelen. En nog steeds worden we overspoeld met weer nieuwere, betere, snellere machines. Ook Sir Clive Sinclair zit niet stil. Samen met Anamartic en Fujitsu is hij bezig aan de ontwikkeling van 'silicon wafers', waarmee computers een enorme geheugencapaciteit krijgen en nog sneller zullen worden.

1988 De nieuwe leden van dit jaar zijn in grote meerderheid de deelnemers aan PC-Privé projecten. Zij hebben een MS-DOS machine gekocht. Ofschoon veel van die projecten goed begeleid worden vallen velen toch tussen de wal en het schip. De gebruikersgroepen met MS-DOS in hun vaandel beleven gouden tijden. Althans wat hun ledenaantal betreft. De vrijwilligers kregen er handen vol werk bij. Veel beginners, veel vragen, veel 'alles-willen-weten'-leden.

De redactie probeert hen ook te helpen. Een moeilijke taak, niet omdat wij het niet zouden kunnen, maar omdat er nog zoveel andere systemen zijn. Ook die leden willen wij niet in de kou laten staan. U begrijpt dat wij af en toe voor dilemma's staan. Hoeveel van dit, hoeveel van dat? En die keuze is bovendien afhankelijk van de kopij die u ons toestuurt!

TWEE DAGEN Een catalogus vol met informatie over die twee belangrijke data: 25 en 26 november in de Utrechtse Jaarbeurs. Deelnemers, specials, lezingen, films. Gebruikersgroepen die hun beste beentje voorzetten evenals de afdelingen. Bedenk dat als u zaterdagmiddag om 16.30 uur één van die mensen een lastige vraag voorlegt en u vervolgens een wat wazige blik toegeworpen krijgt, dat deze man of vrouw er al twee verschrikkelijke dagen op heeft zitten. Geef een schouderklopje en stel de vraag opnieuw op één van de gebruikersdagen!

DE REDACTIE Uw redactie heeft een eigen stand. U zult daar altijd iemand van ons treffen, een praatje kunnen maken en zelfs uw kopij aanbieden. Wij zijn ter plekke aan het werk voor het januari- en februarinummer. Over onze schouder heenkijken kunnen wij u niet verbieden, maar toch, liever niet!

Tot ziens op 25 of 26 november.

H C C

Niet alléén PC Privé

De twaalfde HCC Micro Computer Dagen, die op 25 en 26 november worden gehouden, hebben als centraal thema: 'PC Privé'. Het bestuur heeft bewust gekozen voor dit thema, vooral omdat zeer veel nieuwe leden afkomstig zijn uit deze projecten.

Toch is het goed om een eventueel misverstand weg te nemen. Er is geen sprake van dat de HCC Dagen zullen worden overheerst door dit thema. 'PC Privé' is een belangrijk onderdeel van het geheel, zoals er ook andere belangrijke facetten zijn die in de Jaarbeurs de aandacht krijgen die ze verdienen.

De aantrekkingskracht van de HCC is dat de vereniging zich niet alleen richt op de 'grootste gemene deler', hoewel dat commercieel gezien misschien het meest aantrekkelijk zou zijn, maar de belangen wil behartigen van álle micro-computergebruikers. Dat is de grote waarde van een vereniging ten opzichte van een commerciële organisatie.
Of u bij uw hobby nu een PC gebruikt of een andere (home)computer, of juist geïnteresseerd bent in een speciale toepassing, waarbij de computer een rol kan spelen, u zult ongetwijfeld veel van uw gading vinden in de Jaarbeurs. Ik wijs in dit verband alleen al op de uitstekende presentaties die verzorgd zullen worden door de actieve gebruikersgroepen van de HCC.

Op één onderdeel is er een verschil met de procedure, die vorig jaar werd gevolgd. Uit reacties is ons gebleken dat veel leden het plan hebben om beide dagen naar de Jaarbeurs te komen. Om hierin tegemoet te komen zijn daarom nu dan ook twee toegangskaarten bijgesloten, voor iedere dag één.

Als u naar de HCC dagen komt, dan zult nog eens nadrukkelijk merken dat de dienstverlening van de vereniging aan de leden dit jaar sterk is toegenomen. Het meest recent is de instelling van een speciale computerverzekering voor HCC-leden. U kunt hierover tijdens de beursdagen alle informatie krijgen en vanzelfsprekend is het ook mogelijk om deze verzekering ter plaatse af te sluiten, als u over de nodige gegevens beschikt. Maar ook in andere opzichten heeft de HCC de leden steeds meer te bieden. Men kan u daar alles over vertellen in de grote centraal stand van de HCC.

Graag wens ik u een bijzonder prettig bezoek aan dé manifestatie op microcomputergebied: de twaalfde HCC Dagen.

Wieger de Jong
Voorzitter Stichting HCC Micro Computer Dagen
Tevens voorzitter van de Vereniging HCC.

De HCC Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting HCC Nieuwsbrief. Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis naar de leden van de Hobby Computer Club gezonden. In een groot aantal tijdschriftenwinkels en computershops zijn losse nummers verkrijgbaar. Naast de agenda en verenigingsnieuws van de Hobby Computer Club publiceert de HCC Nieuwsbrief artikelen van deskundige leden. Uw bijdrage is dan ook welkom en bij eventuele plaatsing krijgt u een vergoeding.

INZENDEN KOPIJ
De redactie stelt het op prijs als u uw kopij aanbiedt op Fido Redactie, telefoon 03403–78220. Vanuit het Maingebied kiest U F(iles) en u komt in filegebied 1. Na het uploaden kunt u een korte toelichting intoetsen. Vanuit het Filegebied kunt u via het M(aingebied), naar M(essagegebied) 1 en daar een berichtje achterlaten voor de redactie. Na enige tijd krijgt u een schriftelijke bevestiging van ontvangst van uw kopij.
Kopij kan ook op diskette worden aangeleverd. Zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes kunnen verwerkt worden. Voor Fidokopij en kopij op diskette geldt dat de tekst als 'schone' ASCII-file wordt verstuurd, met alleen een return/linefeed aan het einde van elke paragraaf.
Gewone kopij kan in drievoud worden opgestuurd. Gebruik bij het printen van computerlistings een goede kwaliteit inktlint. Listings heeft de redactie het liefst op Fido of diskette, omdat de afdruk dan met een laserprinter gemaakt kan worden. Stuur vooral illustratiemateriaal mee, tekeningen zowel als foto's (het liefst zwart-wit). Ook kleurendia's kunnen worden verwerkt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij niet of in gewijzigde vorm te plaatsen.

Aansprakelijkheid
De redactie gaat er van uit dat de ingezonden kopij afkomstig is van de inzender, tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld. Het is ondoenlijk voor elke inzending na te gaan of het onderwerp uit een andere publikatie afkomstig is. De aansprakelijkheid voor het auteursrecht van ingezonden kopij ligt dus bij de inzender.

HCC Micromarkt
HCC-leden die iets te koop aanbieden of vragen kunnen gratis adverteren in de HCC Nieuwsbrief. Onder bepaalde voorwaarden kunnen in deze rubriek ook betaalde publikaties worden opgenomen. Zie voor de wijze van opgave en de voorwaarden elders in dit blad. Telefonische opgave en het verstrekken van telefonische informatie is niet mogelijk.

Contributie
De contributie voor 1989 is ƒ 55,–. In de loop van het jaar geldt een aflopende regeling. Opgave als lid en opzeggen is ook telefonisch mogelijk. HCC kantoor: 03403-78788. Adres kantoor: Postbus 149, 3990 DC Houten.

I N H O U D

HCC dagen

Vanzelfsprekend staan de HCC Dagen in dit catalogusnummer centraal. U krijgt uitgebreid informatie over

INHOUD

Interview

Toepassing

Listings

HCC Testen

Beginners

Nieuws

COLUMN

AANVALLUHH

Ed Baars

Een goede beursgang vereist tactiek. Zeker als het de HCC Dagen betreft. Wat doelloos rondbanjeren kan iedereen. Maar dan kunt u uw koopjes wel vergeten en deze dagen beter gebruiken om de tuin zijn winterbeurt te geven of eindelijk die zolder eens op te ruimen. Daar de HCC Nieuwsbrief informatie aan beginners hoog in haar vaandel schrijft steken wij een handje toe. Met 10 gulden regels voor de beginnende HCC-dagen-bezoeker.

1

Eet de avond vóór uw bezoek een maaltijd waarin enige tenen knoflook zijn verwerkt en steek op de dag zelf een doos met ultralange, vonkig walmende sigaren bij u. Mocht u niet roken, dan vormen overbloezende lekijsjes, overvloedig besausde bereklauwen of een kwijlende pit-bull een redelijk alternatief. De beste koopjes liggen immers in de stands waar de meeste ruggen voorstaan? En u wilt toch graag vooraan geraken..?

2

Luister niet naar Journaal-oproepen. Ga NIET met de trein. Die staat vol met onervaren PC-privé'ers. In uw eigen auto hebt u meer ruimte, leuke muziek, u bent er sneller en u kunt uw aanwinsten er makkelijker mee vervoeren. Parkeren is simpel en mag die dagen overal. De Utrechtse politie heeft in verband met hun eigen PC-Privé project wel wat anders te doen...

3

Laat u vergezellen door een fervent computerhater. Stal deze als verzameldepot in het restaurant. Omdat u het laatst en dus het best wilt lachen betaalt u ZIJN gelag op voorhand. Dat laatste om te voorkomen dat hij geniepiglijk het etablissement verlaat en het eerste om te voorkomen dat hij zèlf de beurs gaat afschuimen. Dat afschuimen is wat ù wilt doen en dat gaat zo moeilijk met het foldertasje tussen de tanden, een printer onder de linkerarm, een kleurenbak onder de rechter en een toetsenbord voortschoppend. Want het tussendoor naar de auto brengen van die ballast kost telkens een toegangskaartje...

4

Als uw omgeving weet dat u computerfanaat bent moet u er voor zorgen dat uw huis tijdens de HCC Dagen bewaakt achterblijft, anders hebt u straks niets meer om uw nieuwe printertje op aan te sluiten. Maak niet de fout die conculega Matt Heffels, hoofdredacteur van PCM maakte, door in de laatste aflevering van zijn periodiek op pagina 4 te verklaren dat hij 'als u dit leest in Indonesië zat' en op pagina 194 door veelschrijver John Vanderaart in een database-bespreking een beeldscherm met zijn adres liet afdrukken! Matt komt op onze beurs dus een nieuw systeem kopen. Maar spaar u de moeite met uw snode plannen. Hij leest deze tips ook en heeft inmiddels leergeld betaald...

5

Loop NOOIT met de deinende massa mee in dezelfde richting. U ziet dan slechts wat anderen vóór u al eerder zagen! Er tegen in vechten is slimmer. U ziet dan alle uitgestalde winkeldochters voordat anderen die stroppen voor uw neus weg kunnen stropen...

6

U kunt op deze beurs eindelijk afkomen van de kennis, die u ooit (en u slaat zich daar nòg voor om uw kop) meetroonde naar uw computerheiligdom. U poogt deze zorgvuldig te ontlopen, maar hij/zij teistert u al maanden met de vraag waarom hij of zij een computer zou moeten kopen, wat ú er dan mee doet en of dàt dan zo zinvol is. Tòch zeurt deze regelmatig uw kop gek met de dwingende vraag om hem of haar bij de aanschaf van die onnodige eerste computer bij te staan. Neem de klungel mee en zadel deze al bij de eerste stand op met grote piepschuimende computerdozen... De eerste computer is toch altijd de verkeerde, dus u bent al bij de tweede stand afdoende van het gezever (en voor de rest van uw leven van die kennis) af...

7

Public Domain software is volop verkrijgbaar in de hal waar de HCC-afdelingen en gebruikersgroepen hun zegenrijke arbeid tentoonspreiden. Haast is er zinloos, want wat ze u kunnen bieden is onbeperkt leverbaar. Stel u echter ordelijk op. Teveel dringen bedreigt hun schamel geschraagde plankieren en leidt slechts tot nòg langer wachten tot de zó begeerde floppen weer netjes in catalogusvolgorde te raadplegen en te bekomen zijn! En bent u gek op treintjes, dan moet u helemaal oppassen! Die jongens zijn máánden bezig geweest... Eén duw en ze zitten úren te solderen om alle torrepootjes weer te ontdoen van ontspoorde tinkanaaltjes...

8

Mijdt de redactiestand van uw lijfblad. De gehele redactie is aanwezig om het gebeuren te verslaan, maar schrijven kan alleen in alle rust. Natuurlijk is het leuk om de enige vrouwelijke hoofdredacteur van een computerblad in het wild te zien, maar blijf achter de dranghekken! Haar voeren stellen we niet op prijs. Dat doen we zèlf al regelmatig...

9

Vertel uw nakomelingen niet waar u naar toe gaat. Mochten ze echter uw lijfblad al uit uw brievenbus en zijn adresband hebben gerukt dan zit er nog maar één ding op... Neem ze mee, wijs ze op een educatief spelletje bij een drukbeklante stand en u hebt er geen kind meer aan. Zéker als ze nog in de goedheiligman geloven...

10

Tot slot nog een tip voor die jongere whizzkidjes: ieder jaar benut Sinterklaas de HCC Dagen om er - incognito - een groot deel van zijn aankopen te doen. Hij heeft een bloedhekel aan hinderlijk spelende monstertjes, die urenlang hetzelfde beeldschermpje bezetten en volbliepen. En dat kan je wel eens die felbegeerde joystick schelen...

Veel belangrijke ontwikkelingen bij HCC

H C C

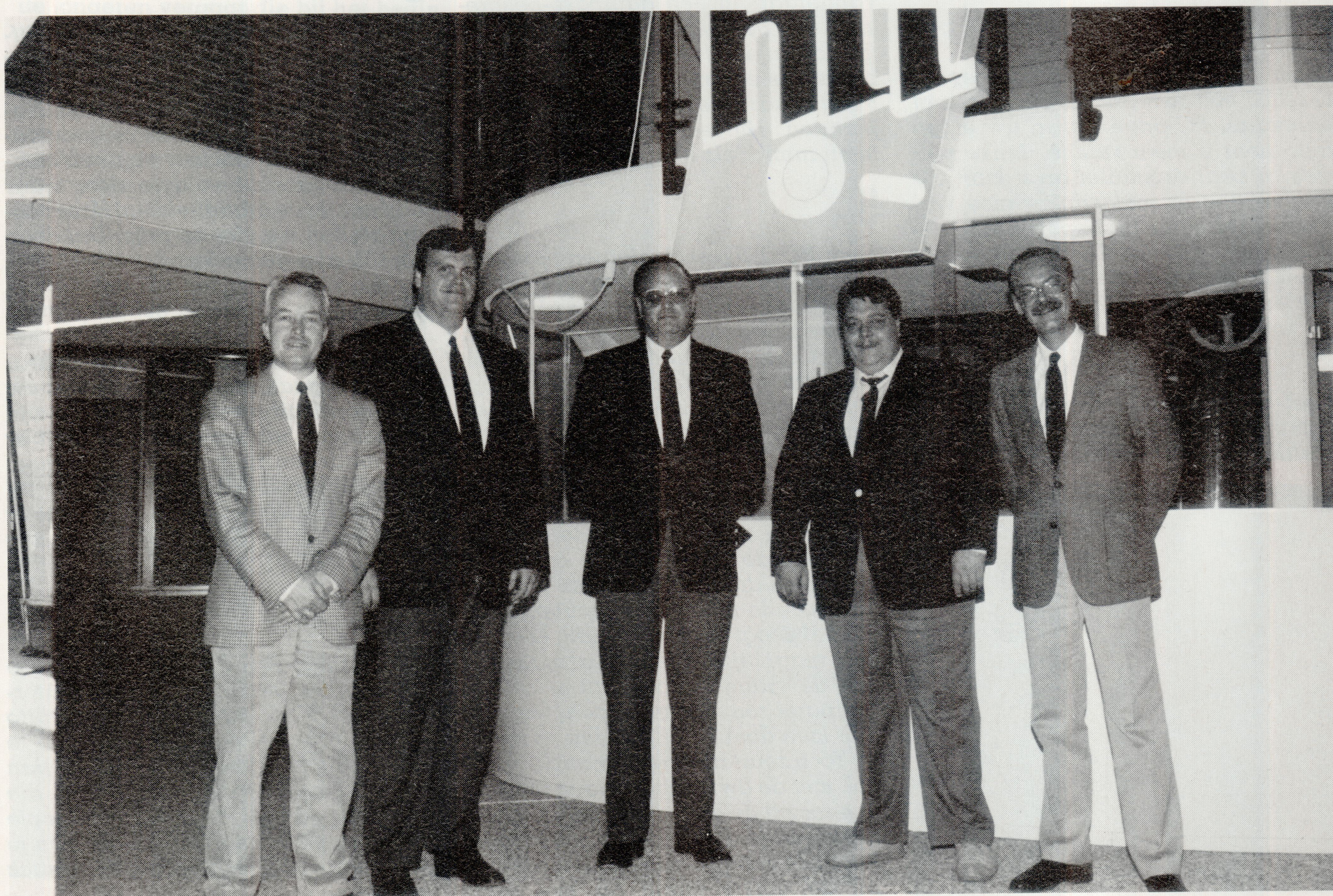
Ook de komende tijd zal er sprake zijn van veel ontwikkelingen binnen de HCC. Dit blijkt uit een gesprek, dat is gevoerd met de leden van het algemeen bestuur van de vereniging.

Berend Harmens

CLUBKAART 'Wij streven er naar om de dienstverlening aan de leden nog verder te verbeteren', zegt *Jos Jansen*, 'wie lid is van de HCC krijgt daarmee ook steeds meer financiële voordelen'. Zo komt er een nieuwe lidmaatschapskaart van de HCC met een pincode, die de vorm krijgt van de bekende creditkaarten, zoals die er onder meer bestaan bij banken. Naast de voordelen die het lidmaatschap nu al geeft, (zoals volledig gebruik van het Fido-net, de bestelservice met vaak forse kortingen op de prijs van artikelen, gratis toegang tot de HCC Dagen, deelname aan de activiteiten van afdelingen en gebruikersgroepen en ontvangst van de HCC Nieuwsbrief) zal de HCC-kaart in de toekomst steeds meer voordelen bieden. Een lidmaatschap van de HCC kost in wezen geen geld, maar spaart juist geld uit. 'Ik denk dat leden straks met die kaart in de hand ook kortingen zullen krijgen in bepaalde winkels', is de verwachting van Jos Jansen, 'daarover zijn we inmiddels al bezig'. Nieuw is verder dat de HCC binnenkort zelf de verenigingsadministratie volledig gaat voeren. Daarvoor is inmiddels een systeembeheerder aangetrokken. 'Het zou toch eigenlijk ook te gek zijn als de grootste computervereniging van Nederland geen kans zou zien om zo'n karwei zelf aan te pakken', vindt Jos Jansen.

Alle bestuursleden zijn het er over eens dat de naam HCC, en dus ook de nieuwe HCC-kaart, een garantie moet zijn voor kwaliteit. Je moet dan enigszins denken aan de gang van zaken zoals bij de ANWB (clubartikelen).

FIDO Belangrijk bij het Fido is volgens bestuurslid *Majel Migo* onder meer de standaardisering, die in doorgevoerd. Anders gezegd: op welke Fido-node van de HCC ook wordt ingelogd, de 'inrichting' is steeds in grote lijnen dezelfde. Naast alle voordelen die Fido nu biedt is er tenminste één gevoelig nadeel: een forse telefoonrekening bij enthousiast gebruik. 'Daarom is het juist zo belangrijk dat we Dutchie hebben geïntroduceerd', aldus Majel Migo, 'want daarmee bereik je een enorme besparing op die kosten. 'Bovendien wordt het werken met Fido een stuk eenvoudiger'. Fido is een belangrijk onderdeel van de HCC, waarin volgens Majel trouwens ook fors wordt geïnvesteerd: rond de anderhalve tot twee ton per jaar. Er zullen nog enkele regionale systemen bijkomen in de nabije toekomst, twee in het noorden en twee in het zuiden. Daarmee is het Fido-net voor zover dat door de HCC wordt betaald volgens Majel Migo voltooid. Het blijft natuurlijk nog wel mogelijk om Fido-nodes door bedrijven te laten sponsoren. Ontwikkelingen blijven er volop op Fi-

do-gebied. Zo heeft de CD-ROM inmiddels al op enkele plaatsen z'n intrede gedaan: een snel en gigantisch groot medium voor opslag van software. Verwacht mag worden dat de mogelijkheden om software via Fido binnen te halen binnenkort nog verder worden uitgebreid.
Majel Migo benadrukt dat er vooral veel aandacht van bestuurszijde zal zijn voor verbetering van de kwaliteit van het Fido-net. 'We streven naar meer opslagcapaciteit en snelle modems'. Een ander belangrijk streven is de instelling van 06-lijnen, waarbij de Fido-nodes onder hetzelfde telefoontarief zouden kunnen vallen als bij Viditel het geval is. De onderhandelingen hierover zijn volgens Majel Migo al in een vergevorderd stadium.

NIEUWSBRIEF Voorzitter *Wieger de Jong* is onder meer eerst verantwoordelijk binnen het HCC-bestuur voor de HCC Nieuwsbrief. 'Wij gaan er als bestuur vanuit dat de Nieuwsbrief toegankelijk moet zijn voor een breed publiek, waardoor zoveel mogelijk leden onderwerpen daarin kunnen vinden die voor hen interessant zijn. Dat is nodig, onder meer omdat de vereniging het afgelopen jaar veel nieuwe leden binnen heeft gekregen, en lang niet allemaal zijn dat ervaren computergebruikers. Dat betekent toch een aanpassing van de formule. Het wil trouwens niet zeggen dat in de HCC Nieuwsbrief geen ruimte meer zou moeten zijn voor verhalen die dieper op de materie ingaan. Integendeel zelfs, die bijdragen bepalen mede de kwaliteit'.
Veel energie – en ook geld – is de afgelopen tijd gestoken in verbetering van de kwaliteit van de HCC Nieuwsbrief. Dat geldt voor het aantal pagina's, de opmaak en de inhoud, waaronder het verenigingsdeel. Wieger de Jong: 'Wij als bestuur vinden dat we hiermee op de goede weg zijn. Er wordt nog wel eens gezegd dat het blad vol met advertenties staat. Maar in werkelijkheid is dat niet het geval. Wij houden aan dat het blad voor niet meer dan 40% uit advertenties mag bestaan. Gaan we daar overheen, dan wordt het aantal pagina's uitgebreid.'

FUNDAMENT De bestuursleden zijn het erover eens dat de afdelingen en gebruikersgroepen het fundament van de vereniging vormen en dat dit ook zo moet blijven. Wat er ook mag veranderen, de HCC zal een democratisch bestuurde vereniging blijven. Wieger de Jong: 'Ook kleinere en kleiner worden groeperingen blijven we nadrukkelijk ondersteunen. We doen dat heel actief. Zo slagen we er nog wel eens in om van een leverancier of fabrikant materialen te kopen, van computers die niet meer worden gefabriceerd. Meestal kunnen we zo'n partij dan goedkoop krijgen. Vanzelfsprekend geven we dat financiële voordeel dan weer door aan onze leden. Op die manier blijft het voor HCC'ers mogelijk om door te gaan met hun hobby.'

HCC DAGEN Bob Gonsalves, eerste vice-voorzitter, is binnen het dagelijks bestuur aangewezen als eerste verantwoordelijke voor de HCC Dagen. Hij gaat, zoals veel mensen zullen weten, bloemrijke omschrijvingen nooit uit de weg en omschrijft het fenomeen HCC Dagen als 'een rivier die je probeert te kanaliseren, maar die ook een grote eigen kracht heeft en een bedding zoekt'. Volgens Bob Gonsalves zijn de HCC Dagen in bepaalde opzichten veranderd. 'Maar wij blijven veel waarde hechten aan de HCC-gedachte, de ondersteuning van de man of vrouw die thuis achter de computer zit en die wat verder wil. We moeten impulsen geven en die hobby stimuleren. We proberen aan dat echte computerhobbyisme zoveel mogelijk ondersteuning te geven'.
Volgens Bob Gonsalves zal op de HCC Dagen van dit jaar een verbeterde opzet zijn te herkennen, die nog eens onderstreept hoe belangrijk de afdelingen en gebruikersgroepen voor de vereniging zijn. 'Achter de show-meters van het zakenleven, waar bedrijven demonstreren en informeren, komen nu niet de kramen, maar komt showopbouw waar de HCC groeperingen demonstreren en informeren. Vooral in de Julianahal zal sprake zijn van een betere presentatie op een hoger niveau. De groeperingen laten zien wat zij kunnen in de typische hobbysfeer, met daarbij ook de ondersteuning van de beginner.'
Duidelijk is dat de HCC Dagen ieder jaar nog aan betekenis winnen. 'Ze zijn groter dan voorgaande jaren, een hele volle bak met commerciële kramen, een groot showblok, een goede presentatie van de HCC en in de Merwedehal weer de zusterverenigingen. Dat de belangstelling van het zakenleven nog steeds groeit is verklaarbaar. Want de hobbyist komt ook naar de Jaarbeurs om daar een aantal zaken bij elkaar te zien, zich te laten informeren en te vergelijken en dan te kopen. Laten we niet vergeten dat niet iedereen in de grote stad woont en de computerwinkel naast de deur heeft. Het is aantrekkelijk voor de standhouders èn voor de bezoekers, bedrijven moeten met elkaar concurreren, ook wat de prijzen betreft.'
Bob Gonsalves houdt zich al langere tijd met de structuur en de organisatie van de HCC bezig. Welke kant gaat het uit met die HCC? 'Wij hebben ooit rekening gehouden met een vereniging van vijftigduizend leden. We schrokken zelf een beetje van de gedachte dat het wel eens honderdduizend leden zouden kunnen worden. Inmiddels zijn we de 75.000 genaderd of misschien zelfs al gepasseerd. Of dat aantal van hondderdduizend echt gehaald wordt weet ik niet. We zullen er in ieder geval op moeten letten dat de HCC ook aantrekkelijk blijft voor mensen die via PC privé-projecten binnen zijn gekomen. Er moet heel gericht steun worden gegeven aan bepaalde toepassingen, de talen, datacommunicatie enzovoort. Maar ook de niet-PC groeperingen hebben onze steun volledig nodig. Of het nu gaat om mensen met een Apple, Commo-

Verdeling taken dagelijks bestuur

- Voorzitter, tevens eerste verantwoordelijke voor HCC Nieuwsbrief en HCC Kantoor: **Wieger de Jong**
- Vice-voorzitter, tevens eerst verantwoordelijk voor de HCC Dagen: **Bob Gonsalvez**
- Financiën: **Majel Migo**
- Groeperingen: **Jos Jansen**, die tevens als algemeen bestuurslid eerst verantwoordelijk is voor het onderdeel Fido.

Op het moment dat dit catalogusnummer van de HCC Nieuwsbrief op de persen lag was **Ronald Berkhoff** al ter assistentie werkzaam binnen het dagelijks bestuur, met een algemene taakstelling. Maar de uitspraak van de Ledenraad over zijn verkiezing tot dagelijks bestuurslid was toen nog niet bekend.

H C C

Stroom inzendingen voor naam HCC Nieuwsbrief

dore, Atari of wat dan ook, die moeten zich niet door dat PC-geweld laten ondersneeuwen.' Belangrijk is dat de HCC een steeds omvangrijker dienstenpakket biedt, met cursussen, verzekeringen en andere activiteiten die door de leden op prijs worden gesteld. 'Maar dat moet beslist niet het enige zijn. Belangrijk is en blijft ook de grote diversiteit binnen de vereniging, waardoor zoveel mogelijk computerhobbyisten zich thuis kunnen voelen binnen de vereniging', aldus Bob Gonsalves.

NIEUW Binnen het dagelijks bestuur is sprake van een wisseling van de wacht. Penningmeester Robert van den Broek heeft eerder dit jaar om persoonlijke redenen moeten besluiten om zijn functie als penningmeester neer te leggen. Inmiddels heeft het dagelijks bestuur versterking gekregen door de komst van **Ronald Berkhoff**. Op het moment dat dit nummer van de HCC Nieuwsbrief werd afgerond moest de Ledenraad nog een uitspraak doen over zijn verkiezing tot lid van het dagelijks bestuur.

Ronald Berkhoff is in 1987 voorzitter geworden van de HCC Afdeling Apeldoorn. Die functie heeft hij inmiddels moeten neerleggen, omdat dit niet combineerbaar is. Maar hij blijft het reilen en zeilen van de afdeling van nabij volgen. 'Een erg actieve afdeling die veel voor de leden doet. Neem bijvoorbeeld de cursus MS-DOS die wordt gegeven, daar doen zo'n 120 mensen aan mee.'
Ronald omschrijft zichzelf nadrukkelijk als 'een computergebruiker, geen programmeur', die vooral erg enthousiast is over datacommunicatie. 'Dat vind ik een fantastische toepassing, met elkaar communiceren waarbij het er eigenlijk niet toe doet welke computer je hebt.' Namens de HCC is hij nauw betrokken bij de begeleiding van 'Twente Technovia', de instelling die allerlei projecten heeft opgezet en nog gaat opzetten om de computer en het gebruik daarvan dichter bij de mensen te brengen. 'Men beschikt nu al over een fantastisch pakket, maar we hebben grote plannen om dat verder uit te breiden', aldus Ronald Berkhoff. Hij zal zich voorlopig oriënteren binnen het dagelijks bestuur van de HCC, met overigens een speciale belangstelling voor het werk van de groeperingen.

Moet de HCC Nieuwsbrief een nieuwe naam krijgen of is die naam inmiddels al zo'n uitgesproken begrip geworden, dat er niets aan moet worden veranderd?

Die vraag is eerder al uitgebreid aan de orde geweest. Tijdens een vergadering van de Ledenraad is besloten dat een prijsvraag zou worden uitgeschreven, waarbij overigens niet tevoren vast zou staan dat de winnende naam ook op de omslag zou komen. Inmiddels is de wedstrijd afgesloten en heeft de jury die de honderden inzendingen moest beoordelen, een keuze gemaakt. Als beste naam werd gekozen:

HCC COMPUTER MAGAZINE.
Dit betekent dat de fraaie prijs, de Psion Organiser II, is gewonnen door:
J. Giskes
Aardbeiengaard 4
Spijkenisse.
De prijs zal worden uitgereikt tijdens de komende HCC Dagen.

VOORSTEL Betekent dit nu ook dat de naam van de HCC Nieuwsbrief wordt gewijzigd? Het dagelijks bestuur van de HCC vindt dat dit *niet* moet gebeuren. De reden hiervoor is dat zo'n naamswijziging nogal wat gevolgen heeft. De nog betrekkelijk nieuwe omslag van de Nieuwsbrief zou dan opnieuw aangepast moeten worden. Dat gaat vele duizenden guldens kosten. Volgens het dagelijks bestuur zou dat alleen zinvol zijn geweest als er een naam was ingezonden, die er duidelijk uitspringt. Maar dat is naar de mening van het DB niet het geval. Overigens is er wel veel waardering voor de fantasie en het vernuft van de inzenders.

NAMEN Alle ingezonden namen noemen is wat veel van het goede. Daarom een selectie van wat binnenkwam: Freaknieuws, Infostreamer, Update, Backup, Parity, Vastbijter, Readme, Run, De geheelonthouder, Eureka, Club-Dir, HCC.COM, HCC-ROM, Log in(fo), HCC Output, HCC Bits en Bytes, HCC-Window, F1, PC-drive, Escape, Poly, Computibel, WYSIWYG, Micro & Co., Copy HCC, HCC Monitor, HCC Data, Compagnon, Compu-Conu, Intercom, Micro Macro, HCC Publicom, Synaps, Bit-Krant, Comscience, enzovoort.
Alle inzenders hartelijk dank voor de moeite die ze hebben genomen.

H C C

Dit biedt de HCC aan de leden

Omdat deze catalogus ook door veel niet-leden zal worden gelezen èn omdat de vereniging vooral het laatste jaar veel nieuwe leden erbij heeft gekregen hier een overzicht van de belangrijkste activiteiten binnen de HCC.

In tegenstelling tot sommige andere organisaties richt de HCC zich niet op één bepaald merk of type computer, maar op álle microcomputergebruikers. Het uitgangspunt daarbij is dat het werken met een computer niet het voorrecht van een begaafde enkeling moet zijn, maar dat het in principe is weggelegd aan iedereen. Onder de inmiddels meer dan zeventigduizend leden bevinden zich dan ook mensen uit alle lagen van de bevolking.

ORGANISATIE Een organisatie met meer dan zeventigduizend leden goed laten functioneren is geen eenvoudige zaak. Leden moeten niet het gevoel krijgen onder te gaan in de massa. Daarom is de HCC onderverdeeld in afdelingen en gebruikgersgroepen. Over die afdelingen en gebruikersgroepen vindt u steeds uitgebreide informatie in iedere HCC Nieuwsbrief.
De HCC is onafhankelijk en democratisch. Hoogste orgaan is de Ledenraad, met vertegenwoordigingen uit afdelingen en gebruikersgroepen.
Ieder HCC-lid is ingedeeld in een regionale afdeling. Over het algemeen zal dat de afdeling van het eigen woongebied zijn, maar het is mogelijk om een andere voorkeur aan te geven, dit kan ook tussentijds worden veranderd.
Gebruikersgroepen zijn meestal naar merk, besturingsprogramma of toepassing georganiseerd. Leden worden op eigen verzoek bij een bepaalde gebruikersgroep ingedeeld. De meeste gebruikersgroepen hebben een softwareservice, waar gratis programma's verkrijgbaar zijn. Alleen de kosten voor de diskette of tape en de portokosten moeten worden vergoed.

KANTOOR De administratie van de HCC is gevestigd in het HCC Kantoor aan de Standerdmolen 8 in Houten. Wie informatie wil hebben over de ledenadministratie, zich aan wil melden als lid of wijzigingen wil laten aanbrengen in de gegevens kan daarvoor dus terecht bij het kantoor. Dit geldt ook voor de Bestelservice. Maar het kantoor is er bijvoorbeeld *niet* voor technische ondersteuning van leden of adviezen op technisch gebied, daarvoor kunt u terecht bij de gebruikersgroepen en afdelingen.

DIENSTEN De dienstverlening van de HCC aan de leden wordt nog voortdurend uitgebreid. Tot het pakket behoren sinds kort ook een speciale computerverzekering en een uitgebreide reparatieservice. Op een andere plaats in deze HCC Nieuwsbrief leest u daar meer over. Verder bestaat de service van de vereniging onder meer uit het leveren van boeken en andere artikelen, vaak tegen sterk gereduceerde prijs. Zie hiervoor de pagina's van de Bestelservice in de HCC Nieuwsbrieven.

NIEUWSBRIEF De HCC Nieuwsbrief is met een oplage tussen de negentigen honderdduizend exemplaren het grootste microcomputerblad van Nederland. De formule van het blad is in meer dan één opzicht uniek. Zo kent het blad geen abonnees, alleen leden ontvangen het. Bijzonder is dat veruit de meeste bijdragen in het blad door - vaak bijzonder deskundige - leden worden geschreven. Kopij is altijd bijzonder welkom. Die kan onder meer worden aangeleverd via de redactie Fido in Houten, 03403-78220. Andere mogelijkheden zijn: het leveren van tekst op diskette of - dat gebeurt steeds minder - 'gewoon' op papier.
De eindredactie van de HCC Nieuwsbrief bestaat uit beroepskrachten. De leden van de eindredactie zijn overdag te bereiken in het HCC kantoor.

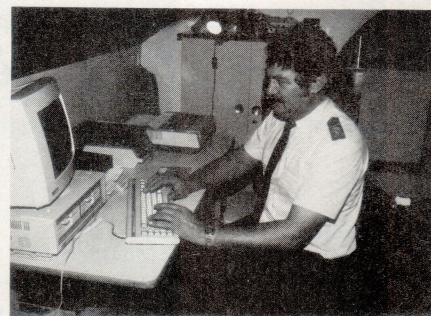
FIDO Het HCC Fido-net is een bulletinboardsysteem, waarmee HCC-leden met elkaar kunnen communiceren. Nodig daarvoor zijn: een computer, een communicatieprogramma en een modem (apparatuur voor de koppeling van computer en telefoon). Via het landelijk Fido-net, waarvan de telefoonnummers in de HCC Nieuwsbrief staan, is het ook mogelijk om een groot aanbod aan software binnen te halen.

HCC DAGEN Ieder jaar worden de HCC Dagen in de Jaarbeurs in Utrecht gehouden. Het is de grootste en drukst bezochte manifestatie in z'n soort.

PC Privé-er Hans Neels over z'n computer:

'Gewoon leuk om er achter te zitten'

Er wordt nogal eens cynisch gedaan over PC Privé-projecten. Dat wordt allemaal niks: wie heeft er nu echt een boekhoudprogramma nodig voor z'n financiën, een database voor z'n adressen en een tekstverwerker voor die drie brieven in het jaar? Wat die - soms zelfs wat elitaire - critici nog wel eens over het hoofd zien is dat ook de pas beginnende computeraar een heel andere reden kan hebben om voor enkele duizenden guldens aan te schaffen: ze vinden het gewoon leuk en stappen een wereld binnen, die volslagen nieuw voor hen is.

Berend Harmens

Eén van de tienduizenden nieuwe PC Privé-ers is de Goesenaar Hans Neels, werkzaam bij de gemeentelijke reinigingsdienst. Ruim een jaar geleden schafte hij zich een Schneider PC1640 aan. Matrixprinter erbij en een kleurenscherm. De werkgever betaalde mee, maar toch altijd nog een aanschaf van enkele duizenden guldens. Niet zonder trots toont hij de spullen op de vliering van z'n huis, met zo'n gebaar van: dat staat er dan toch maar. Voor hem was die eerste kennismaking met de computer in meerdere opzichten nieuw: nooit een typecursus gevolgd en eigenlijk ook nauwelijks kennis van het Engels. Dus dat was in het begin wel even zoeken naar de A en de W en al die andere letters op het toetsenbord. Aan het Goese PC Privé-project zat wél een verplichting vast: het volgen van een cursus. Men vond het vrij zinloos om het project te beperken tot de overhandiging van enkele dozen.

MOTIEVEN Waarom doet iemand die eigenlijk nooit met de computer in aanraking is gekomen mee aan zo'n project? Hans Neels: 'Je hoort je kinderen over computers praten, ze hebben die dingen op school en ook bij ze thuis staat er vaak één, maar je weet er zelf eigenlijk niks van. Dat was een belangrijke reden. Maar ik vond het ook voor mezelf belangrijk, je krijgt er toch op de een of andere manier steeds meer mee te maken.' Hans Neels volgde een cursus MS-DOS en een cursus Basic. Aan dat laatste zegt hij niet zoveel gehad te hebben. 'Eigenlijk doe ik er niets meer mee.' Als zoveel deelnemers aan PC Privé-projecten is hij vooral geïnteresseerd in het *gebruik* van de computer. 'Dat programmeren lijkt me niks.'

GEBRUIK De computer in huize Neels staat na een jaar PC Privé niet te verstoffen in een kast, maar wordt juist steeds meer gebruikt. Het is ook een echte 'gezinsmachine' geworden. De aanloop kostte wel wat inspanning, ook door de weinige kennis van het Engels. Maar je kunt natuurlijk ook heel goed even aan je kinderen vragen wat zo'n term betekent. Zo kom je dan min of meer spelenderwijs in aanraking met een vreemde taal. De nieuwe computeraar heeft zich in het afgelopen jaar vooral vastgebeten in de geheimen van dBASE III Plus. In het begin is het aardig om daar wat mee te spelen, maar het is natuurlijk veel aardiger om er ook in de praktijk wat mee te doen. Hans Neels, ooit begonnen als vuilnisman maar inmiddels onder meer marktmeester van de gemeente Goes, bracht z'n volledige marktbestand 'in de computer'. Zo'n marktgebeuren zit heel speciaal in elkaar en dan is het erg gemakkelijk als je snel bepaalde gegevens op kunt roepen. 'Het werkt echt perfect', is het antwoord op de vraag of hij daar echt iets aan heeft.

Inmiddels is de PC al lang geen PC Privé meer, ook de kinderen hebben er uitgebreid bezit van genomen. De dochter van de basisschool oefent er met veel enthousiasme onder meer haar rekenvaardigheid op, de oudere zoon gaat al een stuk verder, ook door z'n computerervaring op school. Van die computer blijkt ook na een jaar nog steeds een zekere magie uit te gaan. Rekenen en tekenen met zo'n computer vinden ze honderden keren interessanter dan met pen en papier. Als ze bezig zijn met computerspelletjes dan wil het nog wel eens dringen zijn rond het scherm, want het enthousiasme daarvoor blijkt niet aan leeftijdsgrenzen gebonden te zijn... Kerstkaarten worden er voortaan niet meer gekocht, zo blijkt uit mededelingen van het dochtertje. Die worden met Printmaster vervaardigd en daarna met de hand ingekleurd. 'Veel mooier'.

VERVOLG Hoe gaat het nu verder met deze deelnemer aan een PC Privé-project? Hans Neels: 'Ik zit 's avonds vaak achter de computer, dat blijft vast zo. Maar eigenlijk wil ik toch nog wat meer weten over de manier waarop je met zo'n computer werkt.' Over de verdere begeleiding bij het project valt eigenlijk niets te zeggen, simpelweg omdat die er - zoals zo vaak - niet is. De computer is overhandigd, er is gezorgd voor een beginnerscursus en daarmee is het in wezen gebeurd. 'Ik vind een tekstverwerker erg gemakkelijk, ook omdat je je brieven dan goed kunt bewaren. Daarom denk ik er over om daar nog een goede cursus in te volgen', aldus Hans Neels, die zo nu en dan nog wel eens wat ondersteuning krijgt van collega's die op de automatiseringsafdeling werken.

Wat hem het eerste jaar vooral is opgevallen dat je toch betrekkelijk snel leert op zo'n computer. Daarnaast is er ook wel een beetje het gevoel op een gegeven moment wat te blijven steken en alleen te staan. Daar heeft men inmiddels een conclusie uit getrokken: 'Stuur ons maar zo snel mogelijk een aanmeldingskaart voor de HCC.' De afdeling Zeeland, die onder meer bijeenkomsten in Goes organiseert, zal er dus binnenkort wel een regelmatige bezoeker bij krijgen.

Een PC via de baas

INTERVIEW

Het verschijnsel PC-privé project heeft de afgelopen jaren een hoge vlucht genomen. Het aantal mensen dat via hun werkgever een Personal Computer aanschaft, zal zonder twijfel ook in 1989 weer flink stijgen. Toch staat deze groei niet zondermeer garant voor een goede integratie van de computer thuis. De projecten hebben ook hun keerzijde. Wat bezielt een bedrijf om tot een dergelijk grootschalig project over te gaan en hoe voorkomt men dat de PC's uiteindelijk ongebruikt op zolder belanden? De ABN en OPG geven antwoord in een voor-en nabeschouwing van een PC-privé project.

OPG: aan de vooravond van een PC-privé project

Edwin Amerlaan

De Coöperatieve Apothekers Vereniging OPG staat op het punt een PC-privé project (PPP) op te starten. Daarmee geeft ook de OPG toe aan de trend om als werkgever het personeel van een een Personal Computer te voorzien. Opvallend is hierbij wel dat de eerste aanzet door het *personeel* werd gegeven.
Hans Boom, hoofd in-en externe communicatie van de OPG, legt uit waarom de oorspronkelijke wens een PPP op te starten niet van de werkgever kwam.
'Ongeveer een jaar geleden kwamen de eerste signalen van werknemers binnen waaruit bleek dat er duidelijk interesse in PC's bestond. De vraag luidde dan ook of wij geen PPP op poten konden zetten. Nu staan we altijd open voor de wensen van ons personeel, dus legden we dit verzoek aan de directie en de Centrale Ondernemingsraad (COR) voor. De directie stond er in eerste instantie nogal huiverig tegenover. Dat komt wellicht omdat het bedrijf een prima draaiende bedrijfsautomatisering kent, maar nauwelijks nog ervaring met met kantoorautomatisering heeft. De reden voor de OPG om computers voor haar personeel aan te schaffen, leek daarom te ontbreken.
'Gelukkig heeft de directie het sein toch op groen gezet,' zo vervolgt Hans Boom, 'maar wel onder de voorwaarde dat het een *personeels*project zou worden en geen *werkgevers*project. De personeelsvereniging heeft vervolgens een werkgroep in het leven geroepen die zich verder met het project zou gaan bezighouden. Die werkgroep is nu klaar met het aftasten van de markt en heeft verder de animo voor dit project onder de werknemers gepeild. Van beide onderzoeken liggen de resultaten op tafel. Aan de hand daarvan zullen we een aantal configuraties samenstellen waarmee we de 'boer' op gaan. Met de daaruit volgende offertes van bedrijven stappen we naar de directie. Als het meezit dan hoop ik nog voor het eind van het jaar de besprekingen met alle partijen afgerond te hebben.'

VERPLICHT 'Van de 1500 vaste personeelsleden die we aangeschreven,' zo vervolgt Boom, 'heeft ongeveer een derde positief gereageerd. Dat valt ons niet tegen.
'De *reden* van iemand om een PC in huis te nemen, kan verschillende gronden hebben. Iemand die bijvoorbeeld een uitgebreide boeken- of platenverzameling heeft, kan daar best een computer voor willen aanschaffen. Als je kinderen hebt die naar de middelbare school gaan, dan ben je het bijna aan je stand verplicht! Je kan je natuurlijk ook gek laten maken door collega's op het werk. Het beste bewijs hiervoor levert een sectiehoofd bij ons. Hij is door een collega van ons enthousiast gemaakt. Binnen een paar maanden is hij die collega in kennis voorbijgestreefd en schrijft nu allerlei programmaatjes waarvan hij en de hele afdeling tijdens het werk de vruchten van plukken.'

De OPG is een coöperatie van apothekers die zich in diensten en producten in de gezondheidszorg beweegt. Van baby-inlegluiers tot en met niersteenvergruizers, van geneesmiddelendistributie tot en met het doorstralen van voedingstoffen. Op verschillende lokaties werken in totaal ongeveer 2100 mensen voor de OPG die in principe aan het PC Privé Project mee zouden kunnen doen. De OPG is één van de grote voorlopers op het gebied van bedrijfsautomatisering. Zo waren zij één van de eerste bedrijven waarbij een mechanische administratie overging in een geautomatiseerde administratie. OPG is nu initiator van het Farmanet; het interactief computersysteem waarop 1100 van 1350 'OPG-apotheken' zijn aangesloten. Bij het Farmanet zullen ook enkele CD-ROM projecten worden betrokken.

EISEN Als werknemers tijdens hun werk profiteren van hun ervaringen met een PC thuis, dan profiteert het bedrijf automatisch mee. Voor veel ondernemingen is dit al voldoende reden om een PPP op te starten. Hoe zit het met de medewerking van de OPG zelf? Ziet het bedrijf het voordeel van een PPP?
'Ik weet niet of ons project zo zal worden opgezet dat het bedrijf ervan meegeniet. Zolang we de offertes nog niet aan de directie hebben voorgelegd, weten we niet wat de wensen en de eisen van het bedrijf zullen zijn. Vooralsnog is het dus gewoon een personeelsproject. In hoeverre bijvoorbeeld de mee te leveren software bij de software van kantoor zal aansluiten, hangt dan ook sterk af van de hoeveelheid geld die het bedrijf in het project wil steken. Als de OPG het PPP sponsort, dan mag de OPG ook eisen stellen.
'De eisen van het bedrijf zullen dus gesponsord moeten worden. De werkgroep is echter al wel van mening dat je een *compleet* software-pakket moet aanbieden waarin zowel het speelse als het zakelijke element verenigd zijn. Er zullen dus spelletjes bij moeten zitten, maar ook een fatsoenlijk tekstverwerkingsprogramma, een goede spreadsheet en een database-programma. Zo geef je ook de mensen die via spelletjes willen doorgroeien naar de meer serieuze toepassingen, een kans.'

CONFIGURATIE Spelletjes of geen spelletjes, sponsoring of geen sponsoring, een feit blijft dat de aanschaf van een PC een zaak is die goed overwogen moet worden. Het blijft een ingewikkeld apparaat dat tijd en geld vereist. Hans Boom: 'De directie heeft tot nu toe één toezegging gedaan; ze zijn bereid de aanschaf van de PC's in eerste instantie te betalen. Dit betekent dat we met bedrijven in zee kunnen en het personeel de toezegging kunnen doen dat zij de komende configuratie in 36 maandelijkse termijnen gaan aflossen.
'De goedkoopste configuratie mag wat ons betreft tussen de veertig en honderd gulden per maand gaan kosten, de duurdere set tussen de honderdvijftig en tweehonderd gulden per maand. Die dure configuratie is bedoeld voor de mensen die hun oude set thuis wel eens zouden willen vervangen.
'We hebben echter een aantal werkmaatschappijen waarbij distributie en productie het belangrijkste werk is. Daar werken mensen, met een relatief laag inkomen, die wellicht moeite met het maandelijks neertellen van een extra bedrag zullen hebben. Vandaar dat we de eenvoudige configuratie ook zo goedkoop mogelijk willen houden. Het zou heel verkeerd zijn als het PPP een elitair karakter zou krijgen.'
Bij bijvoorbeeld de Gemeentepolitie in Utrecht konden de deelnemers aan een PPP hun aanschaf gedeeltelijk aflossen met ATV-dagen. Dit riep veel weerstand bij de vakbonden op, al was alleen al vanwege de 'aantasting van de werkgelegenheid'. Overweegt de OPG eveneens een dergelijke aflossing in 'natura'? 'Dit is een optie die we openhouden totdat het onderwerp in de besprekingen met de directie aan de orde is geweest. In de werkgroep zit een afgevaardigde van de COR. Hij zal bekijken wat de mogelijkheden zijn. Duidelijk is wel dat we een eventuele aflossing met ATV-dagen nooit als een verplichting in voeren.'

ZOLDER Het blad Carrière plaatste in mei van dit jaar een artikel met de kop 'Privé-PC belandt tenslotte op zolder'. Twee maanden later meldde De Automatisering Gids 'Ambtenaar kan slecht met privé PC overweg'. Algemene tendens van beide stukken was dat deelnemers vaak te weinig kennis hebben om de mogelijkheden van een PC te doorgronden. Mogelijkheden om die kennis vlot uit te breiden worden niet of onvoldoende gegeven. Teleurstelling is het gevolg, de computer gaat weer terug in de doos. Hoe denkt de OPG dit probleem te voorkomen?
'Je bent verplicht om een goede voorlichtingscampagne op touw te zetten. We zullen onze collega's duidelijk maken dat ze bereid moeten zijn er geld en tijd in te steken. Je moet ze nog eens krachtig vertellen dat ze zesendertig maanden vijftig gulden moeten inleveren, dat is in totaal wel even achttienhonderd gulden! Als we straks in de tweede fase zitten, gaan we veel aandacht aan opleidingen schenken. Dat zouden cursussen van de leverancier kunnen zijn, maar ook kleine werkgroepjes opgezet vanuit het bedrijf zelf. We zullen er gewoon een grote post voor op moeten voeren.'

ABN: niets dan lof na een jaar PC-Privé

Mr. C. J. van der Jagt, ABN

Het gaat goed met het PPP van de Algemene Bank Nederland. Ruim een jaar na de uitreiking van de vijfduizend PC's verschijnt er nog steeds een blad met computerinformatie en zijn er in het land verschillende ABN-computerclubjes actief. Mr. C. F. van der Jagt, directeur van de afdeling Algemene Zaken en Ontwikkeling Personeelbeleid, heeft dan ook reden tot lachen. Van alle negatieve randverschijnselen bij PPP's lijkt de ABN verschoont te blijven. Van der Jagt kijkt voor de gelegenheid nog even terug naar de eerste levensdagen van het trotse troetelkindje.
'De directe aanleiding voor het opstarten van ons PPP, lag in de introductie van het Open Bank Project, een project dat nog in volle gang is en waarbij het de bedoeling is om alle ABN-filialen van een terminal te voorzien. We streven hiermee naar een grotere efficiency en een klantvriendelijker betalingsverkeer. Dit Open Bank Project zette het sein op groen, want een PPP leek ons een perfect middel om het personeel vertrouwd te laten raken met beeldscherm en toetsenbord.'

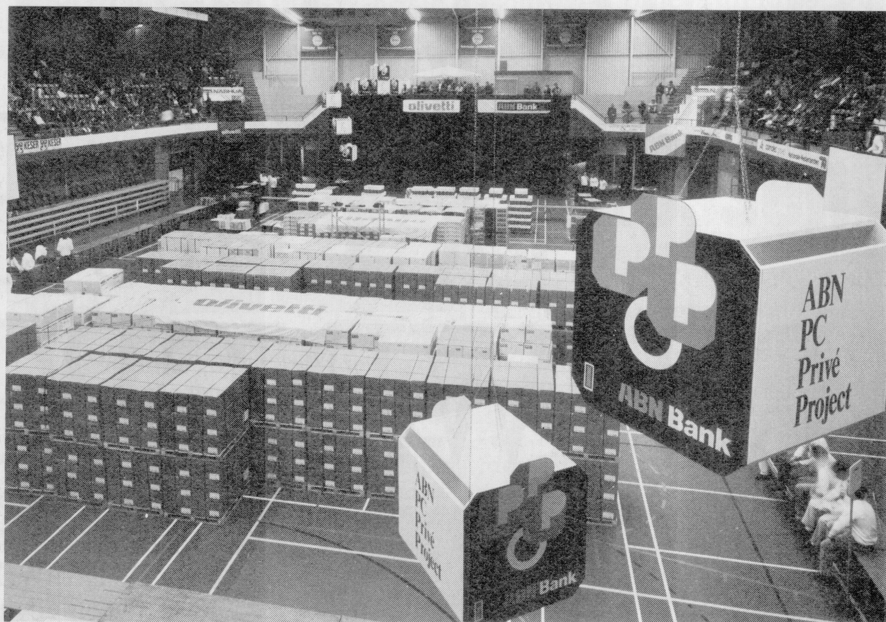
In november 1987 werden er 5000 PC onder de medewerkers van de Algemene Bank Nederland verdeeld. Daarmee was de ABN destijds ook de trotse bezitter van het grootste ppp in Nederland. Die eer ligt nu in handen van het Ministerie van Defensie met in totaal zo'n 9000 PC's. De ABN geeft naar aanleiding van hun PPP maandelijks een blad uit, PC-privé genaamd. Hierin onder andere besprekingen van soft- en hardware, informatie over workshops en ABN gebruikersgroepen en antwoorden op problemen en vragen.

ENERGIE Anders dan de OPG, had de ABN als bedrijf wel degelijk baat bij de aanschaf van PC's door haar personeel. Van der Jagt:'De ABN zag het project niet als een automatiseringsproject maar als een personeelsproject met een belangrijke educatieve rol. Een bijkomende zaak is, dat je een PPP ook als een investering voor de toekomst kunt zien. Doordat de bank met de eisen van de tijd mee probeert te gaan, verwachten we dat ons personeel er ook tijd en energie insteekt. We hebben geen enkele verplichting opgelegd, maar gaven wel aan dat als men bij wilde blijven, het meedoen met het PPP wellicht een goed idee kon zijn.

DUBBELTJE Om teleurstelling en financiële problemen te voorkomen, is bij het opstarten van een PPP, zeker bij een groot bedrijf als de ABN, een grootscheepse voorlichtingscampagne nodig. Wat heeft de ABN destijds gedaan?
'We dachten in eerste instantie dat 'de bankman of bankvrouw' conservatief ingesteld is, in die zin dat hij of zij zich niet zo gauw laat opjutten en draait ieder dubbeltje drie keer om. We hebben echter iedere medewerker in de gelegenheid gesteld mee te doen. Via onze dagkrant, die iedere dag op alle kantoren verschijnt, legden we duidelijk uit wat we van plan waren. De reactie bleek overweldigend.

'Toen de definitieve leveranciers bekend waren, hebben we onze werknemers formeel een bod gedaan waarbij ze met een handtekening moesten bevestigen of ze de computer in huis wilden halen. Het basispakket ging 2500 gulden kosten en kon in drie jaar terugbetaald worden. Het bleek uiteindelijk dat we vijfduizend deelnemers hadden. We hebben de mensen verteld dat de ABN ongeveer de helft van de kosten voor eigen rekening heeft genomen. Inclusief het onderhoud en de organisatie van de uitlevering, is er in totaal 25 miljoen gulden in het project geinvesteerd.
'De raad van het bestuur stelde één voorwaarde bij het aanschaffen van de PC: iedere deelnemer moest een mini PC-cursus gevolgd hebben voordat hij of zij de computer in ontvangst kon nemen. Toen bleek dat we 5000 deelnemers hadden, schrokken we een beetje, want hoe organiseer je die cursus voor een dergelijk groot aantal mensen? De oplossing vonden we in een programma met ongeveer tien uur aan lesmateriaal, waarbij men spelenderwijs de PC kon leren kennen. Daarnaast hebben we de mensen in de gelegenheid gesteld om een workshop bij de leverancier van de hardware te volgen. Dit kon op verschillende plaatsen in het land, maar diende wel in eigen tijd te gebeuren. We werken nu aan een vervolg-workshop waarbij men leert hoe de PC het beste bij privé interesses (platenverzameling, huishoudadministratie) gebruikt kan worden.'

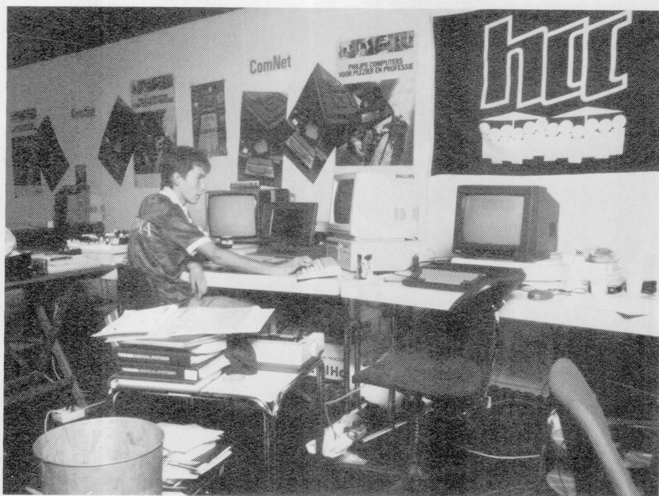
I N T E R V I E W

REGLEMENT 'Vooral in het begin praatte het personeel over niks anders dan het project. In dit gebouw heeft het tot een maandelijkse bijeenkomst geleid, waarbij we ervaringen en public domain uitwisselen. Als we tijdens zo'n sessie merken dat er ook andere software gekopieerd wordt, dan zullen we heel duidelijk kenbaar maken dat we dit niet is toegestaan.
'We hebben een huishoudelijk reglement dat aangeeft dat het zakelijk en privé gebruik van PC en software strikt gescheiden moet blijven. Ik merk ook heel vaak dat mensen werk mee naar huis nemen om daar in eigen tijd op de PC te werken. Alleen in hoge uitzondering staan we evenwel toe dat dan ook de software van kantoor mee naar huis gaat.'

ANIMO Na de negatieve publicaties in de pers, ligt natuurlijk de vraag voor de hand hoe de animo er nu na een jaar voorstaat. Of anders gezegd, hoeveel van de vijfduizend PC's staan nu ongebruikt op zolder? 'Ik weet het echt niet,' meent Van der Jagt. 'We hebben onlangs een steekproef gedaan, waaruit naar voren kwam dat ongeveer tweederde zegt de PC regelmatig te gebruiken en een derde er minder actief mee is. Ik heb geen idee of dat veel of weinig is. We hebben ook niet de ambitie om een professioneel gebruik van alle PC's na te streven, dat kan ook niet. In dit najaar houden wij een onderzoek naar hoe en hoeveel de computers nu precies gebruikt worden. Dan kunnen we pas echt onze eerste conclusies over het sukses van dit project trekken.'
Zijn er al zaken uit het afgelopen jaar die Van der Jagt had willen overdoen als hij daar de kans voor kreeg? 'Ik zou ze niet weten. Daarbij wil ik mezelf niet op de borst kloppen, maar in de achterliggende periode hebben we problemen altijd vrij snel en soepel op kunnen lossen. Onze grondige voorbereiding heeft daarbij zeker een grote rol gespeeld. Een sterk punt is dat we de deelnemers vooraf goed hebben begeleid en dat we die begeleiding hebben volgehouden. We schenken nog continu aandacht aan ons project en ik denk dat onze deelnemers daardoor gemotiveerd blijven.'

Veel aantrekkelijke specials in de Jaarbeurs

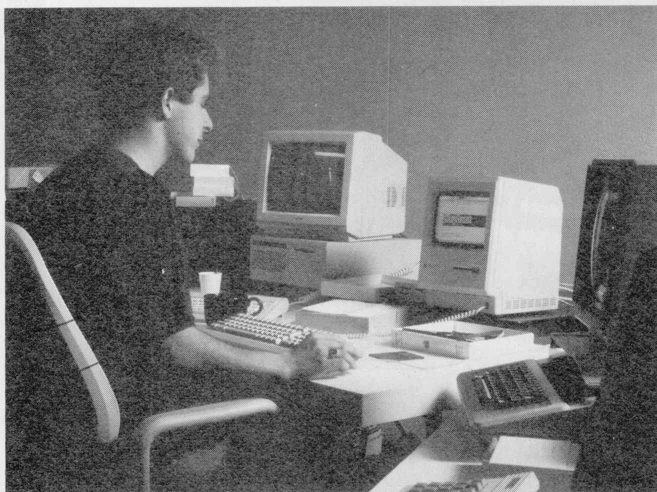

LASERSHOW Ze zijn sterk in de mode, de lasershows. Al lang niet meer blijft het beperkt tot de disco, ook als computerbedrijven hun nieuwe produkten tonen wordt dat niet zelden ondersteund(?) met veel geflits. De lasershows worden steeds fraaier, maar die opwaardering geldt niet minder voor de prijzen. Een beetje show is peperduur. Maar het kan ook met minder. Een enthousiaste groep uit Winterswijk - de Highlight Groep - is zo'n twee en een half jaar bezig om met behulp van een computer, een laserbuis en een paar spiegeltjes figuren te projecteren. De middelen zijn betrekkelijk eenvoudig en alles is zelfbouw, ook het programma, maar de resultaten worden steeds mooier. Logo's of (draaiende en kantelende) teksten, het kan inmiddels allemaal. Er kunnen vier beelden tegelijk worden vertoond. Tegenwoordig is deze lasershow in de weekends nog wel eens in jongerencentra en discotheken te bewonderen, maar dat heeft geen echt commerciële achtergrond. Al het geld wordt weer in deze hobby gestopt en ook een fors deel van de vrije tijd gaat er aan op. 'Er wordt voortdurend aan gesleuteld', aldus een van de leden van de groep.
Vorig jaar was de Highlight Show al op de HCC Dagen te zien, dit jaar opnieuw, maar vanzelfsprekend in een andere vorm. De eerste kennismaking is de leden van de groep prima bevallen. 'We vonden het echt fantastisch, vrijwel de hele dag kwamen de mensen allerlei technische vragen stellen. Er was een enorme belangstelling voor.'

DOMOTIKA Tijdens de HCC Dagen zijn vertegenwoordigers van het Domotika Platform aanwezig met een literatuurstand. Domotika zal een term zijn die nog niet zoveel mensen kennen. De term is afgeleid uit het Latijn (domo: huis) en in Frankrijk spreekt men over 'domotique'. De Nederlandse vertaling zou 'thuisautomatisering' kunnen zijn. Wat is het Domotika Platform? Daarin praten maatschappelijke organisaties, bedrijven, de overheid, maar ook vertegenwoordigers van de HCC en de Consumentenbond over het verschijnsel thuisautomatisering. Dat er steeds meer elektronica, toetsenborden en microprocessors in onze woningen zullen komen lijkt vast te staan. Er bestaat belangstelling voor en er valt geld mee te verdienen. Na de huiscomputer, de CD-ROM en de afstandsbediening voor geluids- en beeldapparatuur lijkt er een stevige markt te komen voor systemen die beveiliging van het huis, een comfortabele eenhandsbediening voor audio- en video-apparatuur, regeling van de verlichting en besturing van andere zaken in huis bieden. Alles kan straks vanuit de 'luie stoel'. Hoe het er allemaal uit gaat zien en hoe het gaat werken is nog niet precies bekend, maar er zijn al belangrijke ontwikkelingen. Zo hebben bijvoorbeeld de Japanners al een eigen standaard gemaakt, de Home Bus Standaard, en zijn ze in eigen land al druk bezig met de marketing van allerlei systemen. Philips blaast natuurlijk ook een partijtje mee. Ze is bezig met de ontwikkeling van de Digital Domestic Bus en neemt deel in allerlei Europese projecten.
Voor bepaalde groepen zoals ouderen en gehandicapten zal het een uitkomst betekenen, als ze vanuit de stoel allerlei apparatuur kunnen bedienen en kunnen communiceren. Maar er zijn ook mensen die het bedreigend vinden, wanneer alles in huis wordt 'gerobotiseerd'. Waar liggen de grenzen? Om deze problemen in een breder kader te bezien is er het Domotika Platform. In de stand op de HCC Dagen kan men verdere informatie krijgen, maar HCC-leden die zich bezig houden met dit onderwerp kunnen zich ook opgeven om mee te doen.

ONDERZOEKERS De - fraai gevonden - term van Van Kooten en De Bie: 'oudere jongeren' is in zekere opzichten van toepassing op de mensen van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Eindhoven. Want het gaat hier om voormalige leden van De Jonge Onderzoekers. Zij zijn enthousiast doorgegaan met hun hobby en dat zal ook terdege te zien zijn op de HCC Dagen. Er zijn zelfgebouwde microcomputers en systeemsoftware van eigen makelij te zien.
Maar ook jongere computerenthousiasten - The Wizz Kids, voorheen de Micromasters - tonen hun kunnen in de Jaarbeurs. Hoe ver zijn de hobbyisten zo rond de 14, 15 jaar al? U kunt er

uitgebreid kennis van nemen.

SPOORBANEN De Modelbaanautomatisering gg zorgt met een fraaie baan ieder jaar voor veel kijkers. Maar dit jaar zal het ongetwijfeld nog veel drukker worden, want de gebruikersgroep toont deze keer een splinternieuwe baan, die zelfs officieel zal worden geopend. Nog mooier en uitgebreider dan het vorige exemplaar, dus daar mag niemand aan voorbij lopen.
Warmeveld Agenturen komt met een proces-computer en een spoorbaan naar de HCC Dagen. Het gaat om een baan van 5 x 0,6 meter. Boeiend om te zien, die treinen, maar het gaat er natuurlijk toch vooral om te laten zien hoe goed dat proces met de computer kan worden bestuurd.

RUIMTE Satellietontvangst, ook weer gestuurd met de computer, wordt getoond door Consul Elektronica.
Het gaat om uiterst professionele apparatuur, dus voor de liefhebbers van dit gegeven valt er zeker veel te genieten; er zullen onder meer weerkaarten zijn te zien. Verder is op beide dagen de Werkgroep Kunstmanen aanwezig, ook die zullen satellietopnamen tonen en deze ook op papier zetten.

MUZIEK Sinton Electronics komt met een muziekdemo op een IBM PC. Het is niet alleen mogelijk om muziek te laten horen, maar die kan daarna in het notenschrift ook weer op papier worden gezet. De computer wordt aan synthesizers gekoppeld.

SCHAKEN Wie regelmatig naar het prachtige KRO-radioprogramma 'Man en Paard' luistert weet dat sommige schakers nog niet zo erg geloven in de schaakkunsten van 'de computer'. Schaker Hans Böhm heeft zich recent nog weer eens laten uitdagen om een partij tegen de computer te spelen, maar heeft er vooralsnog niet een al te hoge pet van op. Wie nu eens echt wil zien wat die schaakcomputerprogramma's tegenwoordig voorstellen moet zeker de stand van de Computer Schaak Vereniging Nederland bezoeken. Hier worden niet alleen demonstraties gegeven, maar bezoekers worden ook uitgenodigd – uitgedaagd, zou je bijna mogen zeggen – om hun krachten tegen het elektronisch brein te beproeven. De tijd dat je nog wel eens een schaakcomputertje kon kopen dat het herdersmat niet kende – klein foutje – is natuurlijk al lang voorbij. Er zijn geen prijzen aan verbonden, maar winnen van 'zo'n ding' is natuurlijk op zichzelf al prachtig.

SNELHEID Wie als automobilist de snelheidslimieten overschrijdt - vooral die van 100 km - loopt de kans gepakt te worden, meestal als gevolg van radarcontrole. Die radarposten gaan nu steeds meer wisselen van plaats, voor de echte 'racers' wordt het er dus niet gemakkelijker op. Aan die radarcontrole zit natuurlijk een flink stuk techniek vast. Rijkswaterstaat toont op de HCC Dagen hoe die snelheidscontroles in z'n werk gaan.

ANDERE SPECIALS Deze opsomming van de specials tijdens de HCC Dagen is niet compleet. Aan een beurs zit nu eenmaal het verschijnsel vast dat veel zaken pas op het laatste moment hun definitieve vorm krijgen.

Symposium, lezingen en mini-cursussen

Het klinkt chauvinistisch, maar toch: de HCC Dagen zijn dit jaar beter dan ooit tevoren. De kwaliteit is sterk verhoogd en bovendien is het programma voor beide dagen sterk uitgebreid.

Interessante mini-cursussen

Bezoekers van de HCC Dagen hebben zowel op de vrijdag als de zaterdag gratis toegang tot een aantal interessante mini-cursussen, waarbij enkele populaire softwarepakketten worden behandeld.

De cursussen worden verzorgd door Nokia Data. De plaats van handeling is beide dagen de gehoorzaal van de Margriethal. Wie mee wil doen hoeft zich niet tevoren aan te melden, dat kan ter plaatse worden gedaan.

Het programma

10.30-11.30 uur:
WordPerfect
12.00-13.00 uur:
dBASE III
14.00-15.00 uur:
Lotus 1.2.3
15.30-16.30 uur:
PlanPerfect.

Berend Harmens

Het is nu zéker de moeite waard om beide dagen naar de Jaarbeurs te komen, al was het maar omdat alles niet in één dag is 'mee te nemen'.

SYMPOSIUM U hebt al eerder kunnen lezen dat het thema van de HCC Dagen dit jaar 'PC Privé' is. Er is geen sprake van dat de PC nu ook op de HCC dagen zo sterk oprukt dat de rest daardoor wordt overschaduwd. Let in dat verband alleen al eens op de grote inbreng van de HCC gebruikersgroepen en afdelingen. Maar PC Privé is natuurlijk wel een belangrijk gegeven en daarom is dit het thema van het symposium, dat op beide dagen wordt gehouden. De plaats van handeling is de gehoorzaal van de Julianahal.

VRIJDAG De indeling van het symposium - eigenlijk moeten we het hebben over symposia - is op beide dagen gelijk. Dat geldt ook voor de aanvangstijd, die is zowel op vrijdag als zaterdag 11.00 uur. Interessant is het zeker, onder meer omdat het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht. Misschien hebben de sprekers zelfs een verklaring voor het feit dat Nederland het enige land ter wereld is waar PC Privé-projecten op deze schaal worden opgezet. In de Verenigde Staten, waar men toch ook wel iets van computers weet, is het begrip PC Privé vrijwel onbekend. Voer voor psychologen, misschien.

Programma vrijdag:

- 11.00-11.20 uur
  een werkgever aan het woord:...
- 11.30-11.50 uur
  een leverancier: K. van Osch (Olivetti Nederland BV)
  12.00-12.20 uur
  een belastingkundige: mr. H. Kaiser (Advokatenkantoor Star Busmann en Hooft Graafland)
- 12.30-13.15 uur
  forum. Gespreksleider is mr. R. Berkhoff (HCC).

Programma zaterdag:

- 11.00-11.20 uur
  werkgever: majoor J. A. Groeneveld (Ministerie van Defensie)
- 11.30-11.50 uur
  leverancier: A. A. G. Jansen (Olivetti Nederland BV)
- 12.00-12.20 uur
  belastingkundige: mr. P. Th. M. van den Oord (Advokatenkantoor Star Busmann en Hooft Graafland)
- 12.30-13.15 uur
  forum, gespreksleider mr. R. Berkhoff (HCC).

Lezingen in de Jaarbeurs

zowel vrijdag als zaterdag zijn er 's middags lezingen in de Jaarbeurs. Die worden gehouden in de gehoorzaal van de Julianahal. De aanvangstijden en het programma zijn op beide dagen gelijk.

- 14.00-14.45 uur
  Objectgeoriënteerd programmeren in Small Talk
  Spreker: ir. A. C. Doelman (Artefact)
- 15.00-15.45 uur
  Elektronische mail aan huis
  Spreker: H. Wevers (ACS)
- 16.00-16.45 uur
  Nieuwe ontwikkelingen rond Girotel
  Spreker: mevrouw M. L'Ortye (Postbank).

U bent welkom in de HCC centraal stand

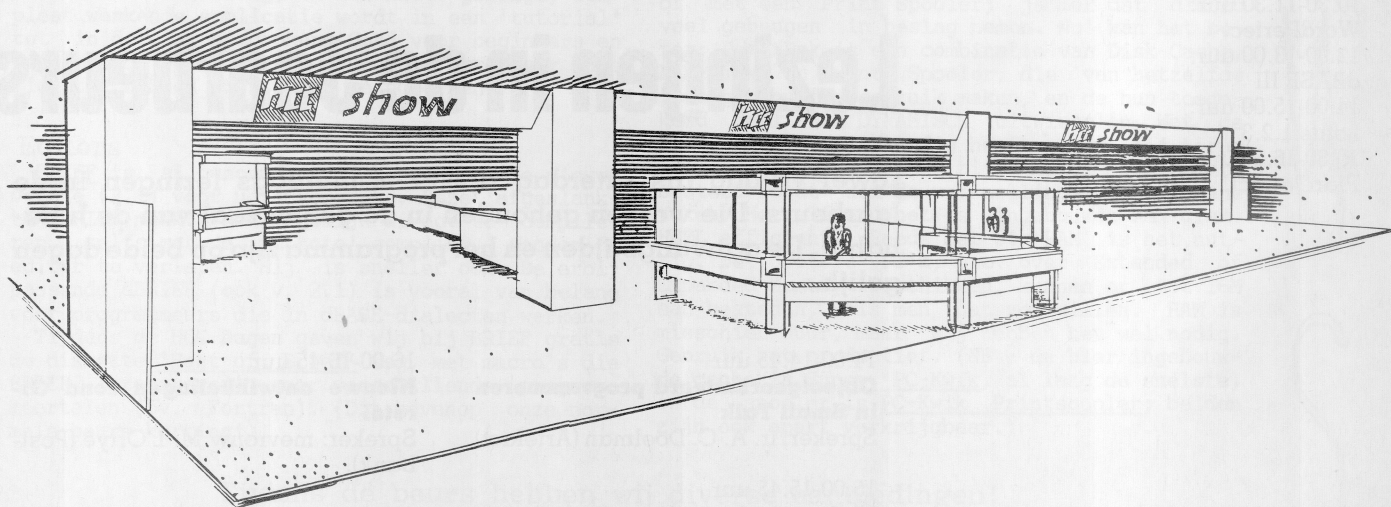
Ook dit jaar wil de organisatie van de HCC Dagen iedereen die op 25 en 26 november naar de Jaarbeurs komt zo goed mogelijk informeren. De HCC heeft daarvoor een grote stand ingericht tegenover de ingang van de Julianahal.

Wie de ingang van de hal is gepasseerd ziet direct de grote bogen met de aanduidingen 'HCC Markt' en 'HCC Show'. De naam 'HCC Markt' spreekt voor zichzelf. Zij die de HCC Dagen elk jaar bezoeken weten dat zij achter deze boog, in de Margriethal, de commerciële standhouders kunnen vinden, die hun apparatuur en software willen aanbieden. De bogen met de aanduiding 'HCC Show' vormen de toegang tot de Julianahal. Hier vindt u presentaties door bedrijven èn de stands van alle afdelingen en gebruikersgroepen van de HCC, die rond het 'Bavariaplein' gegroepeerd zijn.

CENTRAAL STAND Onder de bogen 'HCC Show' bevindt zich de HCC centraal stand, waar de centrale organisatie van de HCC zich presenteert. Vanzelfsprekend zijn alle leden en bezoekers hier van harte welkom zijn. Op de plattegrond is te zien uit welke delen deze stand wordt opgebouwd:

- **Informatiebalie**, voor algemene informatie over de programma's tijdens de HCC Dagen en over de deelnemers
- **Balie ledenadministratie**, waar informatie over de ledenadministratie voor de bezoekende leden beschikbaar zal zijn en waar natuurlijk ook de mogelijkheid bestaat om zich als lid aan te melden
- **Lounge** voor het algemeen bestuur en hun gasten
- **Redactietuin**, waarin de redactieleden van de HCC Nieuwsbrief aanwezig zijn en ook aan de komende Nieuwsbrief zullen werken, u krijgt hier dus een kijkje in de 'keuken' van uw eigen blad
- **Verkoop- en servicebalie**, voor verkoop van HCC-boeken en clubartikelen
- **Technische balie**, waar technische vragen beantwoord kunnen worden
- **Balie voor verzekering van computerapparatuur**, een nieuwe activiteit van de HCC
- **Fido-stand**, voor informatie over het Fidonet. In deze stand zal de bezoeker ook zelf met Fido kunnen experimenteren, er is een videodemonstratie en in het tentoonstellingsdeel is te zien wat er nodig is voor het communiceren met Fido
- **Reparatieservicestand**, hierin biedt de firma Geveke Electronic Services (GES) diensten aan de bezoekers van de beurs. Al enkele jaren treedt de firma op als reparatiecentrum voor de HCC. In zes vestigingen, gespreid over het gehele land, staat GES de HCC-leden met raad en daad terzijde voor service en reparatie van vele merken computerapparatuur.

  Dit jaar wil GES de bezoekers in de gelegenheid stellen hun defecte computerapparatuur aan te bieden voor gratis diagnose. Men heeft tijdens de HCC Dagen diagnosefaciliteiten ter beschikking om een objectief oordeel te geven over de staat, waarin de apparatuur zich bevindt. Wie daar behoefte aan heeft kan een advies krijgen over maatregelen die eventueel nodig zijn
- **Vraag- en aanbodstand**, waarin iedere bezoeker die apparatuur wil verkopen of apparatuur wil kopen gebruik kan maken van de 'prikbord-service'
- **Enquêtestand**, die ingericht kan worden als de behoefte zich voordoet.

Verschillende bedrijven hebben aangekondigd met noviteiten te zullen komen op de HCC Dagen. De letterlijke vertaling van dat woord noviteit is volgens Van Dale: nieuwigheid. In sommige gevallen gaat het om produkten die in de Jaarbeurs voor het eerst worden getoond, in andere gevallen is het produkt nog maar betrekkelijk kort op de markt.

Noviteiten op de HCC Dagen

De informatie die voor deze opsomming is verzameld is afkomstig van de leveranciers. Daarmee is niet gezegd dat de gegevens van mindere kwaliteit zouden zijn, maar het is goed dat u de bron kent.

06-SOFTWARE

Stand M366, M368

Borland's Turbo Pascal 5.0 heeft een snellere compiler (34.000 regels per minuut) gekregen. Nieuw is de 'integrated source-level debugger', die het mogelijk maakt binnen het programma zelf te corrigeren. Van Microsoft is er de New Mouse, die zowel een standaard seriële als een PS/2 aansluiting heeft. Nu met extra software, waaronder Experts Mouse Menu's, MS-Paintbrush, Control-Panel utilities en zelfleerprogramma's. PC Tools de Luxe 5.0 is een programma met veel mogelijkheden, waaronder diskoptimizing, caching, undelete, residente teksteditor, search file, diskmapping, etc. Het programma is uitgebreid en verbeterd, met o.a. een superset voor DOS 4.0, een desktop manager en een 60% snellere backup procedure. Verder onder meer aanwezig: Value Pack voor Lotus 1.2.3.

ANRO COMPUTING

Stand M2068

Noviteit: een IBM keyboard met ingebouwde muisbesturing (trackballsysteem).

ANRU B.V.

Stand J4058

Dit bedrijf meldt de volgende noviteiten: 1. Computer speciaal kabel; 2. Cleanline multifunctionele 'terminal' cleaner; 3. hittebestendige coaxkabel.

AWB UITGEVERS

Stand M330, M334

Voor de mensen die met OS/2 te maken hebben of krijgen zijn er verschillende boeken. Zo is er het Handboek OS/2 van J. L. Campbell, ƒ 89,90. Het grote OS/2 boek van Schieb en Tischer kost ƒ 79,90. Gebruikers van van WordPerfect kunnen hier de PC-Gids WordPerfect kopen voor ƒ 32,50.

BENELUX COMPUTER EXCHANGE

Stand J6033

Benelux Computer Exchange zegt het eerste bedrijf in Nederland te zijn dat zich speciaal gaat richten op de handel in gebruikte microcomputers en randapparatuur. Er wordt gewerkt met een financieel 'buffersysteem', de zogenaamde Escrow Garantie Rekening, waarvan wordt gesteld dat zowel de belangen van koper als verkoper gewaarborgd zijn.

CMS EQUIPMENT & SUPPLIES

Stand M250, M254

'IBM system 30 compatible' wordt de Twinhead computer genoemd, die CMS in Jaarbeurs toont. Verder is er software voor Viditel, al dan niet gecombineerd met modemapparatuur. Derde noviteit: het dupliceren van diskettes op 3,5, 5,25 en 8 inch.

CRAZY HANS

Stand M5038, M5042, M5046, M6043

De Silverreed Fort a Copy wordt aangekondigd als een uniek fotokopieerapparaat op pocketformaat. Nauwelijks groter dan een pakje sigaretten, kopieert alles en overal. Werkt op oplaadbare accu. Ook aanwezig: Seiko datahorloges. Deze zijn met de computer (IBM of Commodore) te programmeren. Handig voor afspraken, telefoonnummers, verjaardagen e.d. Verder hier aanwezig de Yasaki XT 2 PC, die behoort tot de nieuwe generatie PC's, opvolger van de standaard XT machines.

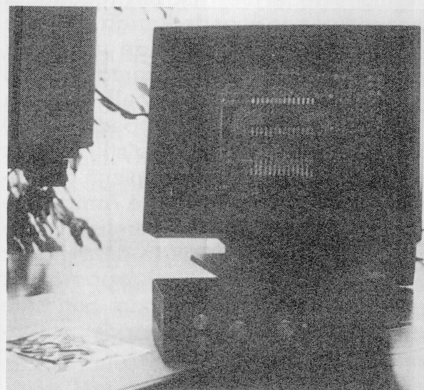
COMPUTER USERS CLUB

Noviteiten: morse/telexdecoder en 6 Mhz print (MSX en 328), CP/M Plus (3.0) voor MSX en Boekhouder voor MS-DOS, Basic compiler voor MSX-1 en 2.

DAHEDI ELEKTRONICS

Stand J1041

Dahed is een Cadvision 2000 videocamerasysteem. Het kan worden aange sloten op alle CAD systemen, als hulp bij het digitaliseren van tekeningen of objecten. Verder: Design CAD, een CAD pakket dat samen met de Cadvision 2000 camera en een Roland snijplotter alle logo's en reclameteksten uit folie kan snijden.

ESCODATA

Stand M2090

Een nieuw pakket voor adressenbeheer en mailmerge (standaardbrieven met variabele gegevens) is WP Mail. Het pakket sluit aan op de tekstverwerker WordPerfect. De Mogelijkheden: automatisch aanmaken van mailmerge ,bestanden, printen van adresetiketten en enveloppen, uitgebreide zoek- en selectiemogelijkheden. Het pakket is volledig Nederlandstalig.

ELEKTUUR BV

Stand M1038, M1042, M1046, M2043

Nieuwe boeken: Satelliet-TV-handboek, Audio-elektronica voor zelfbouw, Elektronica Zakboekje '89. Verder verschillende demonstraties, onder meer van TL-dimmer, digitale treinbesturing, afstandsmeter, IBM I/0, IBM Centronics, Sharp display, zonneschijnmeter, weerstation, midi keyboard en CD toerenregeling.

FRANS HOFFSCHLAG BV

Stand M1037, M1041, M1045

Hier onder meer een eigen merk PC, de Hoff PC XT, vanaf ƒ 1895,- incl. BTW en de Hoff PC AT vanaf ƒ 3795,-

inclusief BTW. Er is ook een eigen merk diskettes.

G & B COMPUTERS

Stand M1010, M1018

Als noviteit aangekondigd: de Datacomm, een 2400 Bauds modem met foutcorrectie.

HCC AFDELING UTRECHT

Stand J2080

Het (hardnekkige) verhaal gaat dat een 'gewone' CD-speler niet geschikt is te maken als CD-ROM drive. De afdeling Utrecht bewijst het tegendeel met een versie voor de Amiga. Voor de PC is iets dergelijks in de maak. Er wordt in deze stand gedemonstreerd met een CD-ROM, gekoppeld aan een PC. Een volledige encyclopedie op CD of vijfduizend programma's(!!) op zo'n schijfje, de mogelijkheden zijn gigantisch. De interface voor de Amiga die hier is te zien is betrekkelijk goedkoop. Nog meer moois in deze stand: besturing van (Philips) apparatuur met behulp van de R5 code. Een hele rits apparatuur wordt door de computer bestuurd.

HCC AMSTRAD/SCHNEIDER gg

Stand J2090, J2100

Bij deze gebruikersgroep wordt een color digitizer gekoppeld aan een CPC 6128 computer. Daarmee kunnen dan videobeelden worden gedigitaliseerd.

COMMODORE gg

Stand W417, W421, W425, W320, W324

Videobeelden kunnen nu ook worden ingelezen op de Commodore Amiga. De gebruikersgroep demonstreert dit tijdens de HCC dagen.

HCC SHARP MZ GG

Stand J6110, W533, W537, W525, W529

Van de softwarebibliotheek voor de Sharp MZ 700/800 is de educatieve software uitgebreid met een aantal nieuwe educatieve standaard cassettes. Deze cassettes zullen ƒ 15,– per stuk kosten en elk 10 educatieve programma's van goede kwaliteit bevatten. Voor de eerste (en misschien ook wel de laatste) keer) is men er in geslaagd een kleine voorraad met originele Sharp-onderdelen te bemachtigen. Zolang de voorraad strekt zullen deze onderdelen, zoals pocketcomputer printers, kabels, printboards, keyboards en dergelijke verkocht worden.
Zoals alle 'groepsartikelen' worden deze artikelen alleen aan leden van de gg geleverd.

HCC 1802 gg

Stand J1090

Hier wordt een intelligente industriële interface getoond. Deze heeft vier galvanisch gescheiden uitgangen en drie galvanisch gescheiden ingangen. De besturing van uit- en ingangen vanuit een PC of homecomputer is bijzonder gebruikersvriendelijk door toepassing van een 1802 microcontroller.

HERMAC BV

Stand M258, M262, M266

In deze stand onder meer AT 286/386 systemen in modulaire uitvoering. Verder de LCD-XT en LCD-AT 286 portable met groot LCD scherm, met een resolutie van 640x400 dots. Hermac heeft naar verhouding goedkope 300 en 500 Watt noodstroomvoedingen voor computers aangekondigd, die tevens functioneren als 'netregulator'.

INGENIEURSBUREAU J. L. SCHAGEN

Stand M154, M158

Getoond worden de Tulip en Laser computers in de nieuwste uitvoeringen. Er is de Extra-Print laserprinter voor onder de ƒ 5000,-, inclusief BTW, 6 pagina's per minuut. Resolutie: 300x300 dots per inch. Een derde noviteit: de Extra-Fax 100 stand alone voor onder de ƒ 3600,-, inclusief BTW.

JH-SYSTEMS

Stand M2102, M2106

Noviteit is de Epson PX-16, een modulair opgebouwde portable computer voor o.a. industriële toepassingen. De machine heeft 256k RAM (uit te breiden tot 1,4 Mb), MS-DOS 3.2 is in ROM opgenomen. Er zijn verder verschillende modules verkrijgbaar. JH brengt verder versie 4.0 van Cardbox-Plus. Cardbox-Plus is volgens het bedrijf een eenvoudig, maar krachtig en veelzijdig programma en is met name geschikt voor tekstdatabases. De aandacht wordt ook gevestigd op Fastwire II, een programma voor het transporteren van bestanden tussen twee computers.

KSB CONSULTANTS

Stand M6034

De Power-C compiler die op de HCC Dagen wordt getoond heeft volgens KSB een unieke prijs-prestatieverhouding. De debugger is bijzonder uitgebreid en toont alle C-structuren tot in het kleinste detail. Prijzen: compiler ƒ 79,-, compiler en debugger ƒ 119,-. Bij de prijs inbegrepen een handleiding van meer dan 700 pagina's. 'Chiwriter' is een tekstverwerker voor technisch wetenschappelijk werk. Het is mogelijk chemische structuurformules in de tekst op te nemen. Daarnaast zijn er verschillende (interactieve) cursussen aanwezig voor de PC, onder meer voor Prolog en AI.

KLAASING ELECTRONICS BV

Stand M1022, M1026, M1030

Dit bedrijf toont de MITAC 286V, aangekondigd als een alternatief voor de IBM PS/2 modellen 50 en 60.

LCN LOGO

Stand ???

In de HCC Nieuwsbrief is er al uitgebreid aandacht aan besteed, tijdens de HCC Dagen kunt u het gaan zien: LCN Logo, een pakket voor het voortgezet onderwijs. Verder is er het kennismakingsprogramma PC-Logo, een Nederlandstalig pakket voor de prijs van ƒ 25,-.

LITHP

Stand M1034

In deze stand kan worden kennis gemaakt met Micro Acquaint, een Nederlands expertsysteem voor de PC.

LEMAX COMPANY BV

Stand M363

Het AI hummingboard is een 80386 uitbreidingskaart voor de PC/XT/AT en compatible machines, die de oorspronkelijke processor en basis-RAM niet uitschakelt. Verder in deze stand onder meer de 'C+ Object Class Library', en dan gaat het om algemene datastructuren in de techniek van object oriented programming voor het gebruik in de programmeertaal C. PC-Kwik powerpack is een combinatie van disk cache, printspooler en RAM disk. Het is volgens Lemax een echte supercharger voor de oude PC/XT en AT machines, maar ook nuttig op een 386-racer. Werkt in normaal RAM, maar ook in expanded en extended RAM.

LEIDSE ONDERWIJSINSTELLINGEN

Stand J1050

Het LOI heeft de Nederlandse taal verrijkt met het begrip 'afstandsonderwijs'. Daar is nu een nieuwe vorm voor: Digimail. Het principe: stuur de opgaven met een modem naar het LOI en binnen enkele dagen kan het gecorrigeerde huiswerk via datzelfde modem weer worden 'opgehaald'. Een nieuwe studierichting van het LOI is het Praktijkdiploma Informatica. Volgens de onderwijsinstelling zal dit diploma zeker erkenning krijgen in het bedrijfsleven. Het pakket AMBI-opleidingen is inmiddels verder uitgebreid.

LIJNCO BV

Stand J1049, M298, M299

In deze stand papier op A4 formaat aan de ketting en $9^1/_2$x$11^2/_3$'. Kleinverpakking: $9^1/_2$x11' en $9^1/_2$x12'. Verder formulieren en formuliersystemen, Lijnco Handy-pass en Lijnco Snelcircuit.

MALCHUS BV

Stand J1034

De Samsung S5000 portable PC is één van de noviteiten in deze stand. De laptop heeft een kloksnelheid van 10 Mhz. Hij is uitgerust met een harddisk en een floppydrive. Nieuw is de Samtron kleurenmonitor, EGA compatible. Verder is hier onder meer de nieuwe NEC multisync video adapter 1023 te zien. Deze is EGA compatible en geeft een hoge processing snelheid. De adapter brengt de multisync XL kleurenmonitor tot een resolutie van 1024x768 en de multisync plus tot 960x720 dots. De NEC MVA1024 is compatible met alle gangbare grafische standaards.

MAP INTERNATIONAL

Stand M2062

Gepresenteerd wordt de MAP-KADO reeks van geïntegreerde administratie software voor midden- en kleinbedrijven, voor IBM-PC-XT/AT. Er is het Lab-Tech Notebook, applicatie generator software voor meet-, regel- en procescontroletoepassingen, inclusief FFT curvefitting en interface naar spreadsheets, voor meet- en regelinterfaces van Daisy Electronics Inc. Software met een XT en een complete set toebehoren - printer, harddisk enz. - tijdens de beurs voor ƒ 8995,-. Ook zijn er printerinterfaces voor Apple computers.

MARVELD COMPUTING

Stand M399

Het boekhoudprogramma Beurs 64 is er nu ook voor de PC. PC Beurs is geschikt voor monochrome en kleurenmonitor en is leverbaar op 5,25 en 3,5 inch floppies. Verder wordt melding gemaakt van het programma Voorraad en het programma Adressen voor de PC, ieder voor ƒ 39,-. Voor de bezitters van de Commodore 64 (nieuw model) zijn er computerframes.

MICROFORM IJLST BV

Stand M3022

Uit Friesland komen onder meer diskettelabels, verpakt per 10 vel, in 5 verschillende kleuren. Ook zijn er kettingformulieren in verschillende kleine maten.

MICROMAIL BV

Stand M2070, M2074, M2078, M3075

Aanwezig is de Yuppie 386 (25 Mhz). Een andere noviteit is de Portable 386, die volgens de leverancier volledig 'Compaq 386 compatible' is.

MODEM MEDIA BV

Stand ???

Bij dit bedrijf is het Datacomm 1203 BC modem te bewonderen. Enkele specificaties: V21, 22, Hayes compatibel, auto answer, auto dial. Er wordt een Nederlandse handleiding bij geleverd en de prijs is ƒ 300,-. Een ander modem: de Flycom 2400: V21, 22, 22 bis, Hayes compatibel, auto dial, auto answer, Nederlandse handleiding, prijs ƒ 599,-.

OPEN UNIVERSITEIT

Stand J1031

Nieuw is het kort hoger onderwijsprogramma informatica: hoger onderwijs met een wetenschappelijk en tegelijk beroepsgericht karakter. Het KHO-programma Informatica bestaat uit zes cursussen met een gezamenlijke studie'last' van 800 uur. Dit KHO-programma is één van de drie onlangs geïntroduceerde programma's, die leiden naar een officieel erkend einddiploma.

PARTNER COMPUTER

Stand J2035

In deze stand uitgebreid aandacht voor twee 'ranges' produkten: de Partner PC/Ergo en de Partner AT266/Ergo.

REM SOFTWARE/HARDWARE/ EDUCATIE

Stand M5027, M5031

'Huismanager' wordt een helder en functioneel MS-DOS programma voor PC-privé genoemd, het kost ƒ 95,- (exclusief BTW). Huismanager leert u hoe de computer werkt, geeft hulp bij het gebruik van MS-DOS, heeft 11 bestandsstructuren waarmee u uw cassettebanden, boeken en foto's inventariseert, uw computerprogramma's inleest en ordent, een adressenlijst, telefoonklapper, kalender, huishoudboekje, kookboek, inventarislijst of filmbestand maakt. Huismanager laat u selecteren, sorteren, stickers ontwerpen, brieven schrijven en zorgt er voor dat alles wordt uitgeprint.

SPEDO

Stand M3000

Hier onder meer briefkaarten 'aan de ketting'. Verder bedrukte kettingformulieren en pinfeedetiketten. Een andere activiteit is het bedrukken van acceptgiro's met keus uit alle PMS-kleuren.

SCS ELECTRONICS

Stand M3068

Als noviteiten worden genoemd: tapestreamers, datacartridges en netwerkattributen.

TRS & PC GEBRUIKERSGROEP

Stand W999

Diverse uitbreidingen (hardware) voor de TRS-80, waaronder printer- en computerschakelaars en geheugenuitbreidingen tot 1024 K voor de modellen 4. Nieuw is de ondersteuning van de PC-gebruikers.

TICKET SYSTEMS

Stand M2094

Er zijn barcodescanners voor het lezen van de 'streepjescodes', geschikt voor IBM-compatible computers. De scanner leest verschillende formaten en soorten codes en wordt aangesloten op RS-232 uitgang. De barcodescanner neemt de functie van het toetsenbord over en kan direct in een groot aantal bekende programma's toegepast worden. Inclusief software voor het printen van etiketten.

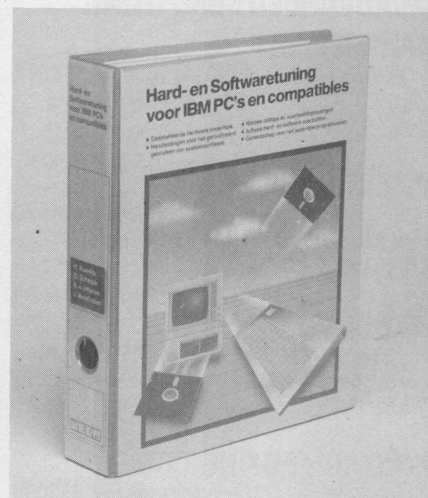
TULIP GEBRUIKERS VERENIGING

Stand W551

In deze stand onder meer aandacht voor regionale activiteiten, infodiskettes, tips en truc's en 'handigheden' voor de Compact 2.

WEKA UITGEVERIJ BV

Stand M467

Een nieuwe losbladige uitgave over de programmeertaal C, met als titel: 'Succesvol programmeren in C op IBM PC's en compatibles' Het boek behandelt de programmeertaal C in al z'n facetten. Wie al ervaring met C heeft kan de cursus voor gevorderden volgen. De nadruk ligt op belangrijke compileropties, zoals bijvoorbeeld de software-emulatie van coprocessoren, floating point berekeningen, overdracht van parameters aan andere programma's, de MAKE-utility, het gebruik van de librarian enz. Vanzelfsprekend wordt ook alle aandacht besteed aan het zelf ontwikkelen van programma's. Het boek is voorts voorzien van functiebibliotheken.

Leveranciersinformatie exposanten HCC Dagen

A

ABC-DATA

stand M5055, M5059, M5063, M5067
Postbus 7721, 1117 ZL Schiphol-Oost
020-434321

CM/ADVANCED COMPUTING MANAGEMENT

stand M3010, M3014, M3018, M4015
Postbus 72311, 1007 VA Amsterdam
02968-6856

AKTIEF IN TOETSEN

stand M499
Rozenlaan 6, 3051 LR Rotterdam
010-4612202

LTYCOS

stand M6050, M6054, M7055, J4044
Laveibos 37, 2715 RB Zoetermeer
079-510757

ANRO COMPUTING/COMBA

I/D **stand M2068**
Madernarode 55, 2717 CZ Zoetermeer
079-513498

Leveringsprogramma: Seagate harde schijven, Maxan modems, Brother printers, Paco computers voor PC-Privé projecten.

ARTEFACT

stand M5062
Nassaulaan 2A, 2628 GH Delft
015-621246

ASK COMPUTERS

stand M268, M367
Sarphatipark 52-54, 1073 CZ Amsterdam
020-6641811

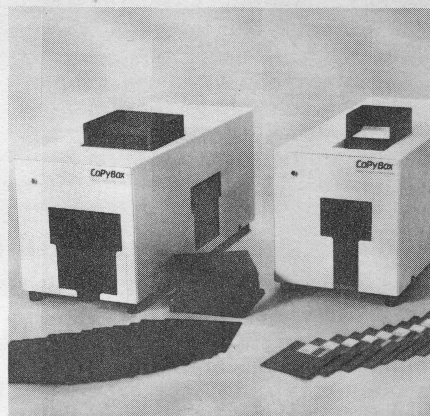
ATARI WORLD

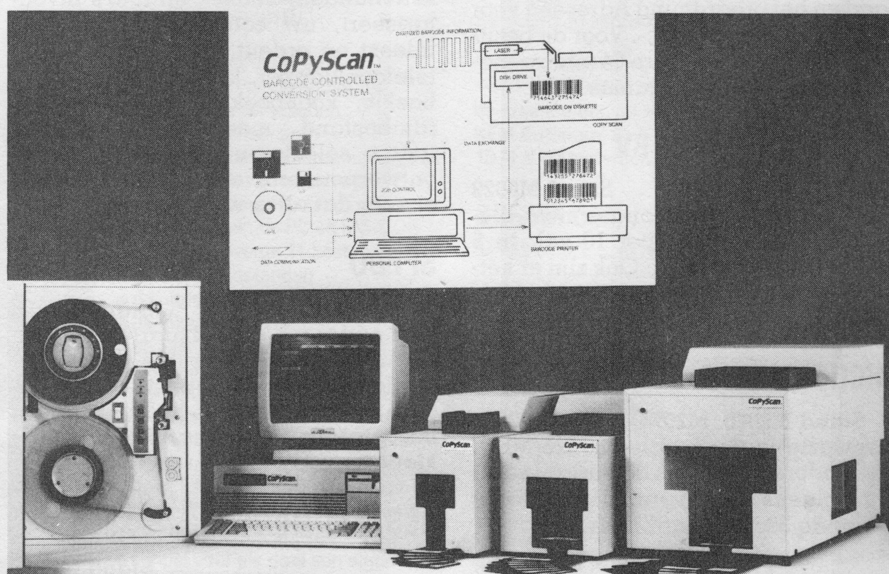
E **stand M346, M366**
Bakkersteeg 9-A, 2311 RH Leiden

De volgende groeperingen doen mee: A.C.N., GFA gebruikersgroep, Stichting ST, Stichting A.G.N.O.N., G.G. Midden-Nederland, ST club Eindhoven, Stichting User Support.

ACTION COMPUTER PRODUCTS B.V.

F **stand J4038**
Kabelstraat 1, 1322 AD Almere
03240-60304

Leveringsprogramma: Copybox: automatische diskettedupliceersystemen voor 5,25", 3,5" en 8" formaten. Copymasters: media conversiesystemen voor het uitwisselen van databestanden tussen niet compatible computersystemen. Copyword: tekstdocumenten conversie systemen. Copyscan: volautomatische diskette managementsystemen.

ATC COMPUTERS
stand J4050

Kerkendijk 99, 5712 ET Someren-Heide
04937-6015

AI NEDERLAND COMPUTER BV
stand M186

Postbus 10, 2350 AA Leiderdorp
071-899257

AMCO COMPUTERS
stand M5026

Visseringweg 62, 1112 AT Diemen
020-981923, 981925

AMB/TERMINAL SOFTWARE PUBLICATIES
stand M462, M466

Postbus 111, 5110 AC Baarle Nassau
04257-9161

ANRU B.V.
D **stand J4058**
Antoniuslaan 1, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
01858-16222

Leveringsprogramma: elektrische en computerkabels, computerassemblies en -supplies, computerschoonmaakartikelen, glasvezeltestapparatuur, magneetbandreinigers en -testers, Pancake testers. bulkerasors en IBM 3480 reiniger/testers.

APCO
stand M1087, M1091

Warmoezierskade 41, 2805 PS Gouda
01820-26072

ARISTOS INFORMATICA BV
stand M194

Koningin Wilhelminaweg 461, 3737 BE Groenekan
03461-3204

ARTEFACT
stand M5062

Nassaulaan 2A, 2628 GH Delft
015-621246

ATELEC MICRO ELEKTRONICA
stand M6001

Diodeweg 6, 1672 LL Hoorn
02290-19546

AUDILOG
stand M5050, M5054

Postbus 92, 6870 AB Renkum
08373-18340

AWB UITGEVERS
U **stand M330 en M334**
Postbus 8411, 3503 RK Utrecht
030-450411

Leveringsprogramma: computerboeken en computersoftware.

B

BAAS ELEKTRONIKA
stand M1075

Rijksstraatweg 42, 3281 LW Numansdorp
01865-3480

BITS & CHIPS COMPUTERSHOP BV
stand M470, M474, M478, M482, M486, M490, M494

Kruiswaal 3, 1161 AL Zwanenburg
02907-7102

BOINK AUTOMATION SERVICE
stand M284

Postbus 170, 7620 AD Borne
074-666560

BRIDGESOFT
stand J1057

Koedijklaan 17, 1406 KX Bussum
02159-34905

BUSINESS MACHINES BENELUX B.V.
I **stand M162**
Binderij 1-B, 1185 ZH Amstelveen
020-438324
Leveringsprogramma: complete lijn PC's, kaartmodem en externe modems, printers, alle supplies.

BENELUX COMPUTER EXCHANGE
A **stand J6033**
Postbus 5220, 1007 AE Amsterdam
020-203239

Leveringsprogramma: koop en verkoop volgens het 'brokerage' systeem van gebruikte microcomputers en randapparatuur. Via gecomputeriseerde databases worden kopers en verkopers van computers bij elkaar gebracht.

BRUNELCO
A **stand M1094**
Beethovenstraat 27, 7482 TE Haaksbergen
05427-18096

Leveringsprogramma: Atari ST TV-interface, Atari monitor switchbox, Atari scartkabel. Taihaho modems, Compic printerkabels, maatwerksoftware, software en elektronica.

BRAINCOM-SOFTWARE
S **stand M2086**
Almere-Stad/Amsterdam
03240-32329/020-188323

Leveringsprogramma: bedrijfssoftware voor de kleine ondernemer, belastingen, loonadministratie, boekhouding.

BYTE COMPUTERS
stand M3094, M3102, M4090, M4094, M4098, M4101
Oude Vismarkt 29, 8011 TM Zwolle
038-219305

C

CALIMERO
stand M6000, M6002

Postbus 10279, 3004 AG Rotterdam
010-4370770

CAT & KORSH INT. BV
stand M316, M318, M322, M419
Evertsenstraat 5, Capelle a/d IJssel
010-4507696

CLINT BV
stand M6030

Postbus 774, 3900 AT Veenendaal
08385-29364

CMS EQUIPMENT AND SUPPLIES
stand M250, M254
Staringlaan 21-24, 2741 GC Waddinxveen
01828-10183

COMNET
stand J6024, J6034

Postbus 95, 3350 AB Papendrecht
078-410977

COMPUDRESS KAMERIK BV
stand M4070, M4074

Postbus 6, 3470 CA Kamerik
03481-2124

COMPUTER ACCESSOIRES BV
stand M6026

Postbus 208, 2200 AE Noordwijk
01719-41111

COMPUTER CITY BV
stand M2010, M2014, M2018, M3015
Theresiastraat 12, 2593 AN 's-Gravenhage
070-475788

COMPUTER COLLECTIEF
stand M107, M111, M115, M119, M121, M123, M127, M131, M135, M139
Amstel 312, 1017 AP Amsterdam
020-223573

COMPUTERS DIRECT BV
stand M6038, M6042, M6046, M7043, M6044
Postbus 10288, 3430 BA Nieuwegein
03402-64144

COMPUTERSHOP DELFT BV
stand M175
Binnenwatersloot 32-34, 2611 BK Delft
015-136989

COMPUTERSHOP UTRECHT
stand M4055, M4059
Sint Jacobstraat 273-275, 3511 BP Utrecht
030-341428

COMPUTER WORKSHOP
stand M3067
Postbus 9111, 3840 GC Harderwijk
03410-22273

COMPUTERONTWERPBUR. UNICOM
stand M468
Oldambt 69, 3524 BD Utrecht
030-896775

COMPUTER USERS CLUB
E stand M367, M371, M375
Postbus 202, 2300 AE Leiden

Leveringsprogramma: MSX-1/2, SV.328 & MS-DOS magazine, software en hardware, luxe Basicode-2/3 vertaalprogramma, assembler/disassembler, Octopus database, MSX Basic compiler, CP/M + (v3.0) voor MSX-2, boekhoudprogramma's, Bput/Bget routines, 6 Mhz uitbreiding, morse/telex-decoder, RGB print, robotarm interface en voeding, Uniface interface, Viditel interface.

CASSETTESPECIALIST
D stand M2054
Ant. Matthaeuslaan 19, 3515 AN Utrecht
030-731826

Leveringsprogramma: Nashua diskettes, TDK diskettes, Maxwell diskettes, printerstands, diskette-opbergdozen, etikettenpapier, mousepads.

COMMODORE B.V.
I stand J5018
Kabelweg 88, 1014 BC Amsterdam

Leveringsprogramma: Amiga 500/128D, PC-1, PC-W.3, C-20.3, C-64.

COMSAT
stand M195
Postbus 36, 6880 AA Velp
085-649925

CMS EQUIPMENT AND SUPPLIES
A stand M250, M254
Staringlaan 21-24, 2741 GC Waddinxveen
01828-10183 of 10156

Leveringsprogramma: hardware: Compam computers, Compaq computers, Facit printers, Seconic plotters, TEAC diskdrives, Rank Xerox faxen. Software: alle software van gerenommeerde merken en software op maat. Supplies: Fuji diskettes, linten en het dupliceren van diskettes.

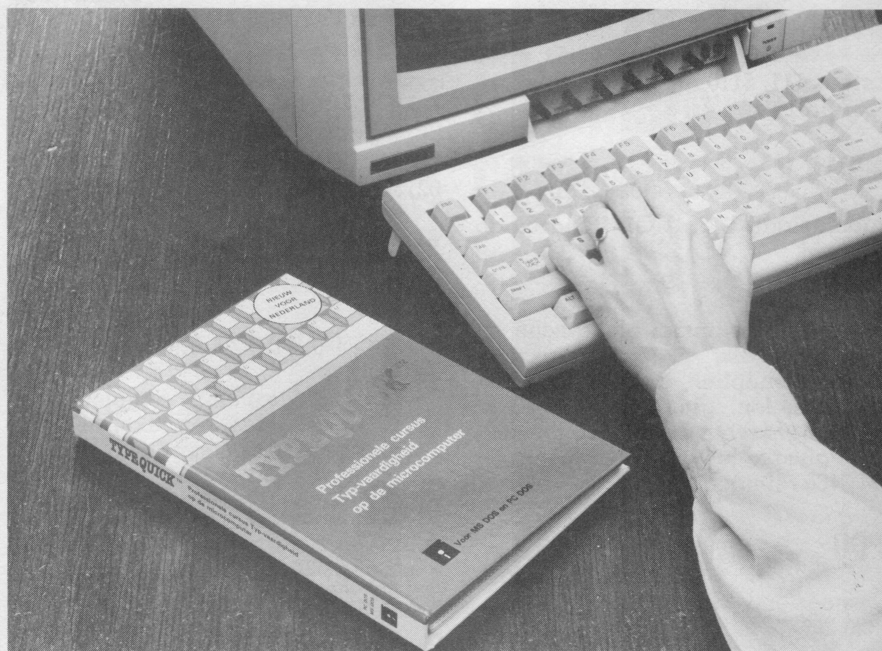
COMPRIX B.V. COURSEWARE
I stand M2015
Postbus 1225, 3800 BE Amersfoort
033-655533

Leveringsprogramma: TypeQuick is een interactieve toetsenbordtrainer. Dit gebruiksvriendelijke en individueel gerichte pakket leert cursisten snel en accuraat typen. De computer houdt de resultaten bij en geeft extra oefenstof. Geschikt voor MS-DOS, PC-DOS en Apple Mac.

COMPUTER DISCOUNT CENTRE
I stand M7056
Keienbergweg 31, 1101 EX Amsterdam
06-52130594

Leveringsprogramma: Datacomm modems, Flytech modems, Star, Epson, Brother, Seikosha printers, Laser, Tulip, Sanyo, Amstrad, Philips computers, diskettes.

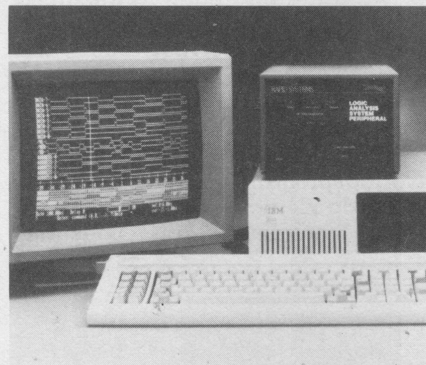
COMPUTER CASH & CARRY NEDERLAND B.V.
G stand M179, M183, M187, M191
Ploegweg 4, 5232 BS 's-Hertogenbosch
073-420015

Leveringsprogramma: PC's: Philips, Compaq, Tulip, Epson, Samsung, Laser. Laptops: Toshiba, Olivetti, Schneider. Printers: Epson, NEC, Star, Oki, Brother, Panasonic, Seikosha, Fujitsu. Laserprinters: Visa, Kyocera, Canon, Oki, Extra Print. Alle add-ons: o.a. harddisks, uitbreidingskaarten, videokaarten etc. Software.

COMPUTER ENGINEERING ROOSENDAAL B.V.
I stand M6027
Postbus 258, 4700 AG Roosendaal
01650-57417

Leveringsprogramma: industriële interfacekaarten voor de PC's, die meten en besturen mogelijk maken. Hardware en software om een PC te veranderen in een meetapparaat, zoals een scoop, logic analyzer. Specifieke meetsoftware, zoals: Lotus Measure, labDAS, DAiSP, MathCAD en Unkelscope.

CORBIERE FOTO/ELEKTRONICA
stand M3086, M3090
Kalverstraat 199, 1012 XC Amsterdam
020-241426

COURBOIS SOFTWARE
stand M3086, M3090
Fazantlaan 61-63, 6641 XW Beuningen
08897-72546

CRAZY HANS/DUNNET B.V.
D stand M5038, M5042, M5046, M6043
Kipstraat 16, 3011 RT Rotterdam
010-4008100

Leveringsprogramma: computers, printers, monitors, diskdrives, accessoires, software, kabels, linten.

CVE COMPUTERS BV
stand M3091
Johan van Oldenbarneveltlaan 52-54, 3705 HH Zeist
03404-57564

D

DAHEDI CAD SYSTEMS
F/I stand J1041
Emmaweg 20, 3606 AM Maarssen
03465-70704

Leveringsprogramma: Dahedi CadVision 2000 videocamerasysteem voor gebruik bij Cad systemen. Layo 1 CAD pakket voor printed circuit boards. Roland penplotters, design CAD. CAD pakket voor reclameteksten en logo's, Roland snijplotters.

DATABASE PUBLICATIONS BV
stand M2066
Postbus 125, 8400 CC Gorredijk
05133-3141

DATA-SKIP
stand M4027, M4031, M4043
Oosthaven 58, 2801 PE Gouda
01820-20581

D&R SERVICES
stand M3054
Van Mandersloostraat 42
2406 CD Alphen aan den Rijn
01720-93938

DIODE NEDERLAND
I stand M1101, M1102, M2101
Meidoornkade 22, 3992 AE Houten
03403-91234

Leveringsprogramma: tapestreamers en tapestreamer subsystemen. Multiuser oplossingen voor XT/AT en PS/2 personal computers, PC add-on produkten, motherboards, interfacekaarten, toetsenborden, floppy diskdrives, Winchester- en tapecontrollers, grafische kaarten.

DIRKSEN OPLEIDINGEN
stand J3054
Parkstraat 25, 6828 JC Arnhem
085-544650

DISTEC ELECTRONICS BV
stand M7030, M7034, M7038, M7042
Wegastraat 77, 2516 AN 's-Gravenhage
070-821414

DIVO COMPUTERSERVICE/START
stand M3070
M. Gijzenburg 14, 2907 HG Capelle a/d IJssel

DMA AUTOMATISERING
stand M4026, M4030, J6050
Postbus 8131, 6710 AC Ede
08380-15436

DRAFIX EUROPE BV
stand J4028
Postbus 38, 2396 ZG Koudekerk a/d Rijn
01714-5810

DRECHTSTAD AUTOMATISERING BV
stand M4050
Postbus 9160, 3301 AD Dordrecht
078-147000

DUTCH CONNECTION BV
stand M7027, M7031
Grote Berg 70, 5601 CP Eindhoven
01640-56363, 37632

DUTCH ENTERPRISE GROUP
stand M5066
Willemstraat 170, 2713 AJ Zoetermeer
079-169523

E

ELIAS SOFT & HARDWARE
D stand M6031
Korenpad 6, 4841 LB Prinsenbeek

Leveringsprogramma: PC-compatible, kasten, monitoren, printers, complete systemen. Beursaanbieding: Samsung 5300 of Philips 9100 met 512 K RAM, 1 drive, 1 x 20 Mb HD, 1 x printer voor totaalprijs van ƒ 2950,- excl. BTW.

EDS ADVIESBUREAU
stand M5022
Postbus 17, 3700 AA Zeist
03404-15728

EEKHORN COMPUTERS BV
stand J2034
Poortweg 6, 2612 PA Delft
015-569365

EIJLANDER ELECTRONICS BV
stand M1079, M1083
Postbus 425, 6710 BK Ede
08380-14964

EINDHOVEN APPLICATIONS
S stand M291
Postbus 4116, 5604 EC Eindhoven
040-110038

Leveringsprogramma: Postsort: professioneel postbehandelingspakket, Fontasy: desktop publisher, Penningmeester: totaal pakket voor verenigingen, Intercedente: totaal pakket voor uitzendbureaus, Lescript: tekstverwerker, klantgerichte ontwikkelingen.

ELEKTRONIKALAND
stand M355, M359
Pastoor De Kroonstraat 20, 5211 SP 's-Hertogenbosch
073-141422

ELEKTUUR BV
stand M1038, M1042, M1046, M2043
Postbus 75, 6190 AB Beek
04490-89444

ELRA BV COMPUTERSHOP
stand M270, M274, M282, M375
Zwartjanstraat 51, 3035 AL Rotterdam
010-4670677

ESCODATA
S stand M2090
Shetlands 36, 3524 ED Utrecht
030-898358

Leveringsprogramma: DISCAT, de professionele diskettecatalogus, voor het beheren en administreren van diskettes en bestanden. Print tevens etiketten en covers, normaal ƒ 125,-. Beursaanbieding ƒ 75,- incl. BTW. WP-MAIL, perfect adressenbeheer en mailmerge, werkt samen met WordPerfect, print etiketten en enveloppen, uiterst flexibel, ideaal voor PC-Privé. Normaal ƒ 185,-. Beursaanbieding ƒ 100,- incl. BTW.

ESO
stand M6031
Korenpad 6, 4841 LB Prinsenbeek
076-413118

EURO ELECTRONIC RENT BENELUX BV
stand J2050
Hogelandseweg 60, 6545 AB Nijmegen
080-776644

EUROPRINT SPECIAALDRUKKERIJ BV
stand J1045
De Zwaaikom 2, 9641 KV Veendam
05987-12553

EUROSOFT 88
stand M3087
Postbus 1586, 1200 BN Hilversum
035-44400, 43953

ELRA COMPUTERSHOP
I/D **stand M270, M274, M282, M375**
Zwartjanstraat 51, 3036 AL Rotterdam
010-4670677

Leveringsprogramma: Sinclair, Atari, Commodore en IBM compatible computers. Diskdrives voor in- en opbouw, software, printers, monitoren en kabels, stofkappen voor iedere computer. Muziekaccessoires.

ELECTUUR B.V. UITGEVERSMIJ.
U **stand M1038, M1042, M1046, M2043**
Bourgognestraat 13, 6191 HX Beek
04490-89444

Leveringsprogramma: uitgeverij van elektronicaboeken, tijdschriften Electuur, Elex en Specials. Printen voor zelfbouwprojecten. Leverancier van Philips serviceboeken.

F

FABRON BV I.O.
stand M5018
Postbus 795, 3900 AT Veenendaal
08385-29339, 085-341047

FILOSOFT
stand M1078, M2075
Postbus 1353, 9701 BJ Groningen
050-137746

FRANS HOFFSCHLAG COMPUTERS B.V.
D **stand M1037, M1041, M1045**
Minrebroederstraat 24, 3512 GT Utrecht
030-313268, 316094

Leveringsprogramma: computers: Commodore, Laser, Amstrad, Philips. Nieuw: de Hoff-PC, XT en AT, 2 jaar garantie. Printers: Star, Epson, NEC, Brother, Seikosha. Laserprinters: Epson, Canon, Kyocera. Brother mon., Philips, Commodore, Dual Freq., Laser. Harddisks: Seagate, Kyocera en Epson 3'. Modems: Geveke GTM 2, 2c, GTM 3, 3c, GTM 4, 4c. Add-on: 5 360, 3 720, 51, 2 Mb en 3 1,44 Mb drives, GM 6+ en Witty mouse, H-scanner, EGA, VEGA cards. Diskettes: Nashua, 3M, Hoff diskettes, wit merk.

FUNTRONICS BV
stand M5070, M5071, M6070, M6071, M6072, M6073, M7071, M7075
Beukelsdijk 908, 3022 DJ Rotterdam
010-4259784

FUTURE COMPUTERS
I **stand M387, M391**
Jupiterstraat 266, 2132 HK Hoofddorp
02503-13372

Leveringsprogramma: Dataspeed XT, 640 K. Dataspeed AT/286, AT/386, harddisks, hardcards, floppy drives, EGA/VGA kleurenmonitoren, modems 1200 en 2400 bps full duplex, Archive tapestreamers 40 en 60 Mb, Intel co-processoren, Everex geheugenkaarten, uitbreidingskaarten, printers, sheetfeeder (Star + Epson).

G

G & B COMPUTERS B.V.
I/D/G **stand M1018/M1010**
Nieuwe Kerkstraat 67, 1018 DZ Amsterdam
020-273598/275799

GAME WORLD
stand M1023, M1027, M1031, M1035
Nikkelstraat 8-10, 2984 AM Ridderkerk
01804-30833

GEVEKE ELECTRONICS
stand M170, M174, M178, M182, M275, M279
Donauweg 10, 1043 AJ Amsterdam
020-5861483

GIMA PRINT SERVICE
stand M6055, M6059
Tijgerstraat 44, 6531 MG Nijmegen
080-560491

GORIS ELEKTRONICA
stand M161, M163, M165, M167
Binnenwatersloot 18A, 2611 BK Delft
015-130489

GROCOM BV
stand M5068
Postbus 7042, 9701 JA Groningen
050-141543

GW BOEKEN
stand M2050
Jacob van Lennepkade 334H, 1053 NJ Amsterdam
020-854282

Leveringsprogramma: modems, (Best, Datacomm.), add on cards (Diamond Flower), muizen (Witty, DFI), joysticks, scanners (Diamond Flower), diskettes (Verbatim), portable computers Amstrad.

H

HAJO HANDELSONDERNEMING
stand M3078, M4075
Postbus 257, 3850 AG Ermelo
03417-56850

HANDELSMIJ. L. DE WILT GEHA
stand M454, M458
Postbus 85844, 2508 CM 's-Gravenhage
070-505757

HANKA KANTOORMACHINES BV
stand M431, M435
Kanaalstraat 1, 4906 BH Oosterhout
01620-31000

HERMAC B.V.
I **stand M258, M262, M266**
Eikenlaan 9, 3925 VG Scherpenzeel
03487-1990

Leveringsprogramma: PC-XT systemen, PC-AT systemen, PC-386 systemen, portable XT-AT 386 systemen, CADCAM systemen, NEC printers, Star printers, beeldschermen, computerhardware, Third Party maintenance, noodstroomvoedingen.

HILLSOFT
S **stand M4068**
Postbus 16, 7670 AA Vriezenveen
05498-59599

Leveringsprogramma: public domain en commerciële software voor IBM en compatibles.

HOLLAND COMPUTER IMPORT PROMOTIONS
stand M2082, M3050, M4022, M6022
Postbus 30168, 3001 DD Rotterdam
010-4052121

HS COMPUTERS
stand M1055, M1059
Postbus 3533, 4800 DM Breda
076-41764

I

INGENIEURSBUREAU J. L. SCHAGEN
I **stand M154, M158**
Amstelveenseweg 1100, 1081 JV Amsterdam
020-463436

Leveringsprogramma: computers: Tulip, Laser. Printers: matrix: Star, Brother, Epson. Daisywheel: Brother. Laserprinters: Kyocera, HP, Extra-Print. Software: WordPerfect, Exact software.

INFO 80

stand M4002

Postbus 534, 6040 AM Roermond
04750-17520

INFO DATA COMPUTERS

stand J6037

Postbus 97, 3800 AB Amersfoort
033-948484

INFO PRODUCTS HOLLAND BV

stand M386, M390, M394, M491

Postbus 53, 2410 AB Bodegraven
01726-19346

INFOTHEEK SYSTEMS BV

stand M4034

postbus 527, 2300 AM Leiden
071-255355

INTELLIGENCE PROCES SYSTEMEN

stand M5066

Parklaan 162, B-2300 Turnhout (België)
014-422330

INTERSCAN

stand M190

Postbus 157, 5690 AD Son en Breugel
04990-75850

J

J & B COMPUTING SERVICES B.V.

G stand J1037

Dorpsstraat 26, 3941 JM Doorn
03430-16081

Leveringsprogramma: PCNOMAD. Relationele 4 GL/DBMS. Windows - Pop-up of cascaderend, krachtige programmeertaal, procedureel en non-procedureel. Voor eindgebruiker en ontwikkelaar, referentiële integriteit. Import/Export: Lotus123, dBase3, DIF, etc. Coöperatieve processing PC-VAX mainframe. Ook verkrijgbaar voor mainframe en mini.

JH-SYSTEMS

A stand M2012, M2106

Noordeinde 2-4, 1511 AD Oostzaan
02984-4940

Leveringsprogramma: computerservice en adviesbureau, tevens leverancier van hardware en software. Dedicated dealer van Epson computers, portables en printers. Overige merken: Brother, Canon, Xecom. Software: WordPerfect, Cardbox Plus 4.0, Fastwire II en Silk. Eigen technische dienst met snelle service. Onderhoudscontracten. Aanbiedingen: inruil- en demo-apparatuur tegen speciale prijzen.

JWC COMPUTERS

stand M3055, M3059, M3063

Laan van Meerdervoort 131 A, 2517 AW 's-Gravenhage
070-614480

K

KABLEX BV

stand J3050

J v.d. Heydenstraat 28A, 2665 JA Bleiswijk
01892-12445

KBS CONSULTANTS

I stand M6034

Burg. Conraetzstraat 34, 5913 BC Venlo
077-515674

Leveringsprogramma: software voor de professionele PC gebruiker. Onder andere tools voor de C-programmeur en C-compilers. Verder omvat het aanbod software voor 'object oriented programming' en de bouw van expert-systemen.

KABLEX B.V.

I/G stand J3050

J. v/d Heydenstraat 28A, 2665 JA Bleiswijk
01892-12445

Leveringsprogramma: computeraansluitmateriaal, kabels en connectors, dataswitches, serieel en parallel. Spoolers en printerbuffers, printer, monitor en computerstandaards, computertafels, printertafels. Audio/video aansluitmateriaal, kabels en connectors, satelliet ontvangstsystemen en schotelantennes, antenne aansluitmateriaal, telefoonconnectors, televisie/video standaards en meubelen.

KLAASING ELECTRONICS B.V.

G stand M1022, 1026, 1030

Beneluxweg 37, 4904 SJ Oosterhout
01620-81600

Leveringsprogramma: computers en accessoires, voedingen, meetinstrumenten, professionele elektronische componenten, netconditioneringsapparatuur.

KLUWER TECHNISCHE BOEKEN B.V.

U stand J1032

Brink 25, 7411 BS Deventer
05700-48302

Leveringsprogramma: Informatica-boeken.

KIJK

stand M6058, M6062

Postbus 6003, 2001 HA Haarlem
023-304304

KONING EN HARTMAN ELEKTROTECHNIEK BV

stand M2038, M2042, M2046, M3043

Postbus 125, 2600 AC Delft
015-609906

KRAAN MICROCOMPUTING

stand M1086, M1090

Postbus 1990, 3000 BZ Rotterdam
010-4005877

Koninklijke PBNA

O Stand J4018

'Aan de slag met WordPerfect' is een trainingspakket voor PC gebruikers, dat ƒ 395,- exclusief BTW kost. Het pakket behandelt onder meer: tekst invoeren en bewerken, de hulpfaciliteiten, regel- en pagina-opmaak, spellingscontrole, macro's en andere geavanceerde functies. De cursus 'Thuis aan het werk met uw PC' bestaat nu uit twee delen: een aanvangscursus en een cursus 'Aan het werk met WordPperfect Executive', bedoeld voor degenen die de PC voornamelijk zakelijk gaan gebruiken. Verder heeft PBNA de opleidingen voor het praktijkdiploma Informatica in het pakket opgenomen. Ook een gedeeltelijke opleiding is mogelijk.

L

LITHP SYSTEMS B.V.

S stand M1034

Waterlandlaan 120, 1441 RW Purmerend
02990-38153

Leveringsprogramma: Acquaint Expert Systems, Micro Acquaint, mulisp.

LEMAX COMPANY B.V.

I stand M363

Postbus 263, 1171 BE Badhoevedorp
02968-4210 (na 15 nov. 02968-94210)

Leveringsprogramma: Lemax is gespecialiseerd in software voor de creatieve PC-gebruiker: voor de ingenieur en wetenschapper en voor de programmeur, de hobbyist, de professionele software engineer en voor iedere vakman die zijn/haar eigen applicaties ontwikkelt.

LEIDSE ONDERWIJSINSTELLINGEN

O **stand J1050**

Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp
071-451911

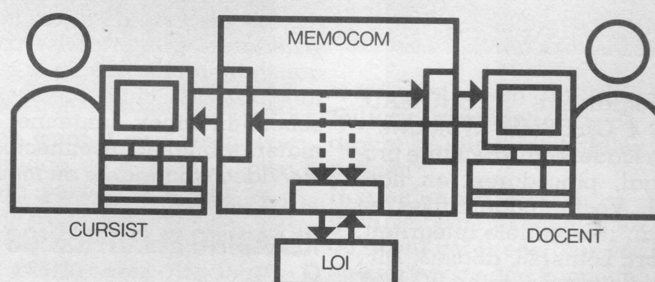
Leveringsprogramma: beroepsopleidingen informatica, bijvoorbeeld: basiskennis informatica 1 + 2, gegevensbanken, systeemonderzoek, kantoorautomatisering. Praktijkdiploma Informatica (PDI), bijvoorbeeld technische middelen, systemen en toepassing, Basic PC gebruik, gebruikersopleidingen informatica, o.a. kijk op computers, tekstverwerking, effectief PC-gebruik en praktisch werken met de PC.

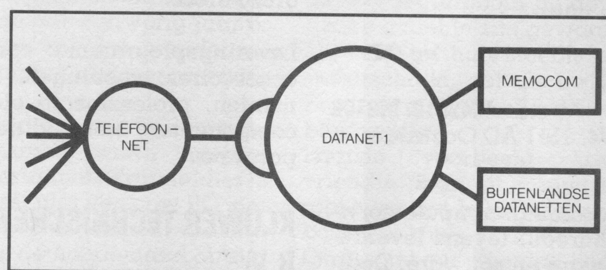
LSW ELECTRONICS

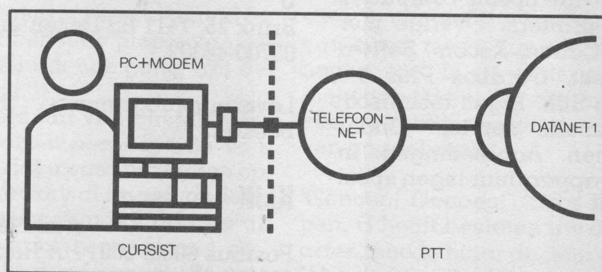
stand **M294**

Tiensestraat 249, 3000 Leuven (België)
09321622955

DIGIMAIL

M

MACH COMPUTER SYSTEMS
stand M286, M290

Hulsenweg 7A, 6031 SP Nederweert
04951-25113, 25622

MALCHUS BV
stand J1034
Postbus 48, 3100 AA Schiedam
010-4277777

MALCUS BV DATA-DIVISIE
I **stand J1034**
Postbus 48, 3100 AA Schiedam
010-4277788

Leveringsprogramma: Samsung monitoren, XT, AT 80386 en laptop PC's, Barxon barcodereaders. NEC monitoren, multisync video adapter. Mitsumi diskdrives, muizen. Tsjeng lab video adapters. Samtron monitoren.

MARKLIN BV
stand J5029
Postbus 4141, 4900 CC Oosterhout
01620-60114

MICRO MEDIA BV I.O.
stand M7056
Boniplein 79, 1094 SC Amsterdam
020-6651988

MICRO MIND BV
stand M1082, J7050
Broekwegkade 207, 2725 HH Zoetermeer
079-416661

MICRO-IMAGE
stand M3062, M3066
Postbus 286, 4130 EG Vianen
03473-72763

MICROSOFT BV
stand M3038, N3042
Postbus 364, 2130 AJ Hoofddorp
02503-13181

MILTON PRODUKTEN
stand J5028
Postbus 2012, 5300 CA Zaltbommel
04182-1863

Dit bedrijf brengt sinds kort een computermeubelsysteem op de markt. Daarin is het assortiment zo ruim dat in wezen maatwerk kan worden geleverd. Doordat met losse componenten wordt gewerkt kan een systeem in fasen worden aangeschaft. De werkbladen van 70 cm diep zijn leverbaar in 7 breedtematen, van 70 tot 160 centimeter.

MF COMPUTER SUPPLIES
G **stand M1011, M1015, M1019**
Rompertpark 39, 5233 RJ 's-Hertogenbosch
073-410761

Leveringsprogramma: Philips computers, Star printers, monitors, printerstandaards, opbergsystemen, diskettes, joysticks, muizen, mousepads, monitoren, diskknippers, papier, etiketten, Amiga-drive, linten.

MICROMAIL BV
F **stand M2070, M2078, M3075**
Overrijn 5, 2315 KA Leiden
071-224527

Leveringsprogramma: Yuppie PC, Yuppie AT, Yuppie 386, printers en software.

MICROFORM IJLST BV
I **stand M3022**
Roodhemsterweg 10, 8651 CV IJlst
05155-1941

Leveringsprogramma: kettingformulieren, blanco en bedrukt. Computeretiketten, blanco en bedrukt. Diskettes, tapes etc. Inktlinten, opbergsystemen, duplex etiketten, papiervernietigers en nabewerkingsapparatuur.

MICRO CITY DISTRIBUTION BV
I **stand M222, M224, M325, M327, M4046**
Albertdonk 14, 4707 XZ Roosendaal
01650-58888

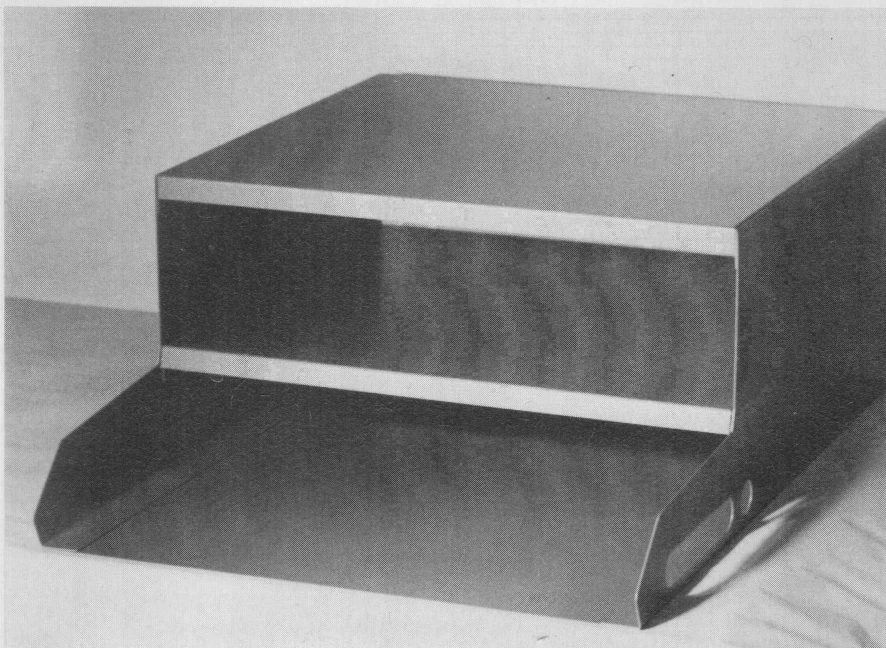
Leveringsprogramma: software voor Commodore, Amiga, MSX, IBM, Amiga, Atari, Atari 520, Spectrum etc. Sentinel diskettes compleet met diskbox. Cumana diskdrives voor Atari ST en Amiga. PC kaarten, kasten, voedingen etc. Disketteboxen, diskettes, muismatten, inktlinten, joysticks, muizen, kabels, stofhoezen, stofkappen, diskknippers, printerstandaards, monitorstandaards en nog diverse andere dingen.

MINICOM PC BV
stand M350
Verdronkenoord 34, 1811 BE Alkmaar
072-115477

MITAL UITGEVERIJ
stand M150
Postbus 9830, 3506 GV Utrecht
030-610312

MANUDAX NEDERLAND BV
I **stand J5039, M1070, M1074**
Abdijstraat 36, 5473 AG Heeswijk-Dinter
04139-8911

Leveringsprogramma: PC-XT, PC-AT, monitoren van Xecom Amstrad. Monochrome en color monitoren in EGA, CGA, VGA van Eizo, telefooninstallaties van Easy Key. Portable PC van Amstrad, Schneider, printers van Amstrad en NEC.

MARVELD COMPUTING

D stand M399

Berkenlaan 57, 6581 Malden
080-583522

Leveringsprogramma: software: Beurs 64, Voorraad Hypotheek, Adres 64 en PC. Elektro: snoeren en andere hulpmiddelen, oversp. beveiligingfilters. Printersteunen en computerframes C64. Diverse accessoires en supplies op computergebied.

MAP (Micro Application Int.)

D stand M2062

Roland Holstlaan 1120, 2624 JT Delft
015-561750

Leveringsprogramma: utilitysoftware en boeken voor IBM-PC. MAP-KADO reeks van geïntegreerde administratiesoftware voor midden- en kleinbedrijven (IBM/MS-DOS PC). Meet- en regelinterfaces van Daisi Electronics Inc. voor IBM-PC/XT, inclusief driversoftware voor Basic enz. Apple IIe/GS, Apple diskdrives, printers. Meet- en regelinterfaces Daisi Electronics voor Apple II: AI-13 enz.

MULTI TRADE AUTOMATION BV

I stand M4010/M5015

Jupiterstraat 166, 2132 HH Hoofddorp
02503-40520

Leveringsprogramma: computerhardware, randapparatuur en printers, totaaloplossingen voor eindgebruikers, in- en verkoop van gebruikte IBM hardware.

MODELEC BV

I stand M5010, M6015

Ohmstraat 5, 6716 BA Ede
08380-36262

Leveringsprogramma: datacommunicatie, zoals: break-out boxes, computerkabels, testers en koppelstukken, dataschakelaars, printerbuffers, multi-input buffers, printerspoolers, bufferinterfaces, modems en linedrivers, RS-232 converters, add-on boards/printers, converters, systemen.

N

NED SYSTEMS

stand M4001

Postbus 44040, 3006 HA Rotterdam
010-4528004

O

O & S COMPUTERSYSTEMEN

stand M1095

Postbus 1032, 1270 BA Huizen
02152-51118

OLIVETTI NEDERLAND BV

stand J2054

Postbus 11172, 2301 ED Leiden
071-310331

OPEN UNIVERSITEIT

O stand J1031

Postbus 2960, 6401 DL Heerlen
045-762222

De Open Universiteit is een rijksinstelling voor 'afstandsonderwijs'. Het onderwijs is in hoofdzaak schriftelijk en bestaat uit losse cursussen met een studielast van 100 of 200 uur, die op verschillende manieren schakelbaar zijn. Studiemogelijkheden: losse cursus, door student zelf samen te stellen combinatie van cursussen, kort hoger onderwijsprogramma, volledige universitair. Informaticacursussen: inductiecursus informatica, 200 uur; informatiesystemen: inleiding in het ontwerpen, 100 uur; van probleem naar programma, 200 uur; gegevensmodellering en gegevensbanken, 100 uur; digitale elektronica en microprocessoren, 100 uur; computernetwerken, 100 uur.

OPUS SUPPLIES

stand M168

Prins Hendrikstraat 6A, 2411 CT Bodegraven
01726-11466

P

PBNA

stand J4018

Postbus 9053, 6800 GS Arnhem
085-575911

PC CHOICE

stand M5003

Toussaintstraat 22, 1054 AR Amsterdam
020-831806

PC INTERNATIONAL CENTER BV

stand M110, M114, M118, M22, M215, M219

Valkenstraat 1, 3011 VR Rotterdam
010-4331922

PC SHOP 'T GOOI

stand M6066

Marktstraat 3, 1411 CX Naarden
02159-48883

PREMIUM SOFTWARE DISTRIBUTION

stand M354, M358, M362

Postbus 287, 2300 AG Leiden
071-899357

PROJECTA BV

stand J2032

Parallelweg 168, 6001 HM Weert
04950-35118

Leveringsprogramma: computertafels en printertafels.

PHILIPS NEDERLAND

F stand J3030

Boschdijk 525, 5600 PB Eindhoven
040-781178

Leveringsprogramma: personal computers, printers, monitoren, software, videowriters, typewriters, randapparatuur.

PEDO COMPUTERFORMULIEREN

F stand M3000

Postbus 785, 7301 BA Apeldoorn
055-27480

Leveringsprogramma: papier: 11' x 240 mm 60 grams en 80 grams, 12' x 240 mm 60 grams en 80 grams. Etiketten: 89 x 36 mm, briefkaarten aan de ketting. Bedrukte formulieren, nu ook acceptgiro's.

PARTNER COMPUTER PRODUCTS

I stand J035

Postbus 1028, 3430 BA Nieuwegein
03402-64144

Leveringsprogramma: Partner PC's, AT's 286, AT's 386, AT's 286 portable, PC Ergo AT, 286 Ergo.

PYRAMID BV

stand M4063

Spuistraat 24, 3752 AJ Spakenburg
03499-87324

Q

Q VIER BV

stand M2087

Postbus 7071, 5605 JB Eindhoven
040-523823

Q-COMP BV

stand M3082

Stadhouderskade 3, 1054 ES Amsterdam
020-160066

QUALITY COMPUTER SELLERS

stand M3046

Postbus 337, 2501 CH 's-Gravenhage

R

RABBIT SYSTEMS BV

stand M382, M479

Overmaat 34, 6831 AH Arnhem
085-232221

R.D.S. ELECTRONICS

D stand M5000

Haydnstraat 22, 3816 XH Amersfoort
033-729500

Leveringsprogramma: hobby elektronica en computer surplus- en dumpmateriaal.

RAM EN RADIO AMATEUR MAGAZINE BV

U stand M1071

Passage 5, 2042 KS Zandvoort
02507-19500

Leveringsprogramma: tijdschriften en software op cassettes.

RECOM BV

stand M2091

Postbus 60, 6666 ZH Heteren
08306-23456

REFLEX COMPUTERS

stand M378

Louis Couperusstraat 39-41, 1064 CA Amsterdam
020-115703

REPAIR

stand M7060, M7064, M7068, M7072

Postbus 4133, 2980 GC Ridderkerk
01804-30833

Wel korting, maar niet op premie

Vrijwel direct nadat de HCC Nieuwsbrief in de bus viel bij leden meldden de eersten zich al aan voor de speciale computerverzekering.

Helaas is in de tekst van de formulieren voor automatische incasso een fout geslopen, die verder voor de leden geen nadelige gevolgen heeft. Vermeld is dat leden een korting krijgen van *f* 2,50 per jaar op de *premie* als men toestemming geeft voor automatische afschrijving van het bedrag. Deskundigen op verzekeringsgebied zullen onmiddellijk hebben begrepen dat dit een vergissing is, want zo'n korting mag helemaal niet worden gegeven. Wie het bedrag automatisch laat afschrijven bespaart jaarlijks een rijksdaalder aan *administratiekosten*.
De korting blijft dus *f* 2,50, alleen de formulering is niet correct.

REM SOFTWARE/HARDWARE/ EDUCATIE

A **stand M5027/M5031**

Corn. Anthoniszstraat 23, 1071 VP Amsterdam
020-750438/750837

Leveringsprogramma: software op maat voor MS-DOS. Ontwikkelde standaardpakketten, o.a. Huismanager (PC-Privé), Post-Systeem (mailing), TD-Beheer (Technische Dienst), Assu (Assuration), Score (Boekhouding), Drukcalc (Drukkerijen), Schoolmanager (informatica-onderwijs). IBM-compatibles + randapparatuur. Cursussen, o.a. inleiding PC en WP.

S

SALA COMMUNICATIONS

stand M4062, M4066, J5051

Postbus 43048, 1009 ZA Amsterdam
020-273198

SAM PRODUCTIONS

stand M3026, M3030

Schulz van Hagenstraat 23, Rotterdam
010-4259784

SCIENTEX NV

stand M255, M259, M263, M267

Willem Ogierplein 2, 2000 Antwerpen (België) 0323136415

SCS ELECTRONICS

G **stand M3068**

Cobaltstraat 19, 2718 RM Zoetermeer
079-420021

Leveringsprogramma: hardware zoals processors, Eproms, DRAM's, ROM's, TTL, CMOS, lineairs, connectoren, kabels; meetinstrumenten: multimeters, counters, scoops, probes. Computers, monitoren, printers, harddisks, diskdrives, uitbreidingskaarten, voedingen. Computeraccessoires w.o.: diskettes, disketteboxen, tapestreamcartridges, linten, papier.

SEA SOFTWARE NEDERLAND

stand M6067

Oude Wouwsebaan 33, 4621 JE Bergen op Zoom
016140-45350

SEMICON

stand M7050, M7052

Postbus 424, 5600 AK Eindhoven
040-836455

SIREX EUROPE BV

stand M7059, M7063

Postbus 1308, 7500 BH Enschede
053-302760

SOECOMA COMPUTERS

stand M455, M459, M463

Postbus 2659, 6026 ZH Maarheze
04949-2347, 2956

SOFTKEY

stand M1063, M1067

Postbus 705, 7400 AS Deventer
05700-48666

SOFTWARE DISTRIBUTIE HOLLAND BV

stand M5030, M5034

Postbus 164, 3360 AD Sliedrecht
01840-10800

SOLUTION DATA SYSTEMS BV

stand M2058

Sarphatikade 10, 1017 WV Amsterdam
020-277303

SOTHA SOFTWARE

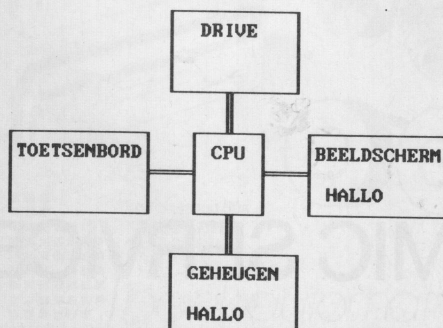
stand M126, M130, M227, M231

Amstel 141F, 1018 ED Amsterdam
020-252749

Bestand: COMPUTER
Index: CODE

Huismanager 3.1

Gemerkt:
Filter: Uit

UITLEG

Zo is het mogelijk om het woord 'hallo' vanuit het geheugen weer op het scherm te tonen, zonder dat dit opnieuw moet worden ingetypt.

CPU0000022

Maak een keuze (K=Keuzen): Laatste record !

Nieuw bij Academic Service

Leerboeken Praktijk Diploma Informatica (PDI) en Leerboeken MBOinformatica.

De Stichting EXIN, het nationaal exameninstituut voor informatica, heeft een pakket informatica-examens ontwikkeld op MBO-niveau. Het pakket bestaat uit drie basismodulen en een groot aantal vervolgmodulen.
Academic Service zal zo mogelijk voor alle modulen leer- en oefenboeken uitgeven.
Ten behoeve van het reguliere middelbaar beroepsonderwijs heeft Academic Service een nieuwe serie gestart 'Leerboeken MBO informatica'. De eerste boeken uit deze nieuwe serie, zijn intussen verschenen.

Leerboek MG. 1
De technische middelen
W. Pollaert / R. Jacobs
ISBN 90 6233 351 6
f 35,– (verschenen)

Leerboek MG. 2
Systemen en toepassingen
M.A. Papo
ISBN 90 6233 352 4
f 35,– (verschenen)

Leerboek MG. 3
Basis PC-gebruik
M.A. Papo / R.H.F. Raemaekers
ISBN 90 6233 353 2
f 35,– (dec. 1988)

Leerboek dBase III Plus voor het MBO
I.S. Korpershoek
ISBN 90 6233 341 9
f 38,- (verschenen)

Leerboek Autocad voor het MTO en HTO
Th.M. Claassen
ISBN 90 6233 363 X
f 38,– (verschenen)

ACADEMIC SERVICE

Postbus 81, 2870 AB Schoonhoven, tel. 01823-6577

SPECIAALDRUKKERIJ LIJNCO BV

F stand J1049, M298, M299
Atoomweg 10, 9743 AK Groningen
050-669911

Leveringsprogramma: formulieren en formuliersystemen, Lijnco Snelcircuit, tabelleerpapier, formulieren met barcodering, nabewerkingsapparatuur en opbergmiddelen, produktie van eenmalig carbon en zelfkopiërend papier, produktie van plasticcards, supplies, printservice, mailingservice.

SPEDO COMPUTERFORMULIEREN

stand M3000
Postbus 785, 7301 BA Apeldoorn
055-420261

STARLABEL BV

stand M300
Postbus 6620, 6503 GC Nijmegen
080-787181

STRIKE-A-LIGHT

stand M3704
Grote Berg 85, 5611 KJ Eindhoven
040-455281

SUPPLYHOUSE RIJSSEN BV

stand M4038, M4042, M5043
Postbus 29, 7460 AA Rijssen
05480-15215

SYSTEL AUTOMATISERING BV

I
stand M1050, M1054, M1058, M1062, M2055, M2059, M2063, M1068
Nijverheidsweg 37, 2101 LK Heemstede
023-339101

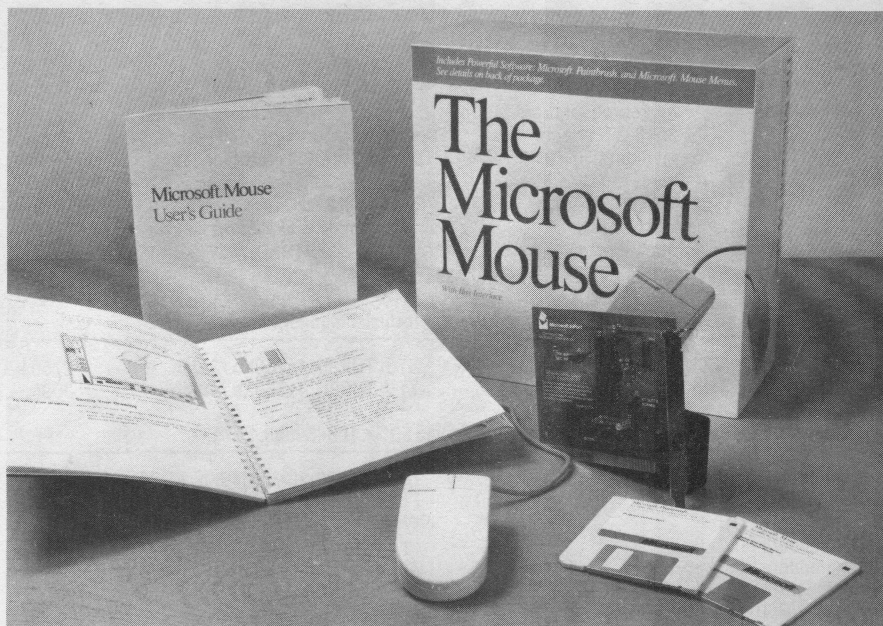
Leveringsprogramma: computers: Acer, Apricot, Walkom, Lappy en Nybble, diverse software: ontwikkelingssoftware, tekstverwerking, boekhouding, calculatie, tekenpakketten, branchegerichte software. Randapparatuur: laserprinters, matrixprinters, daisywheelprinters, computerpresentatiesystemen, faxkaarten, antwoordkaarten, scanners.

SYSTEM DESIGN NEDERLAND BV

stand J5040
Postbus 85, 3870 CB Hoevelaken
03495-37100

SPECIAALDRUKKERIJ EUROPRINT BV

F stand J1045
De Zwaaikom 2, 9641 KV Veendam
05987-12553, fax: 05987-25208
Leveringsprogramma: kettingformulieren sets/kets op kettingbaan, toegangskaarten, geschikt voor geautomatiseerde systemen, zelfklevende pinfeedetiketten, pinfeedlabels, te voorzien van barcode, voor toegangs- en parkeersystemen.

06 SOFTWARE CENTRE EUROPE

L stand M366, M368
Alphen Rondweg 102, 1186 EA Amstelveen
020-434321

Leveringsprogramma: 06-Software is thans marktleider op het gebied van de distributie in Nederlandstalige en Europese versies van softwareprodukten. Tevens introduceert zij in Nederland de primeurs en behoort tot de distributeurs in Europa die nieuwe software en nieuwe versies daarvan helpen lanceren. In haar nieuwe pand in Amstelveen biedt 06 Software nu een aantal bijzondere services, waaronder opleidingen en testfaciliteiten.

T

TH BOEKHANDEL PRINS

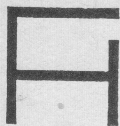
stand M171
Binnenwatersloot 30, 2611 BK Delft
015-131551

TRON BV

A stand M5058
Velperweg 58, 6824 BM Arnhem
085-426777

Leveringsprogramma: modem stand alone en kaartmodellen, V21, V22, V22 bis, V23, auto-answer, auto-dial, autobaudrate select, Hayes-compatible, PTT goedgekeurd, Oem-levering.

het juiste adres voor kantoormachines meubelen en computers

FRANS HOFFSCHLAG B.V.

minrebroederstraat 22-24
3512 GT utrecht
telefoon 030 - 31 32 68
telefax 030 - 34 14 64
postgiro 21487
inschr. k.v.k.
utrecht nr. 18471

Speciaal postordernr: 030 - 31 60 94
Bel voor GROOT-verbruik?

VERZENDING DOOR GEHEEL NEDERLAND
Onderstaande artikelen op voorraad.
VANDAAG BESTELD; MORGEN IN HUIS

NIEUW:Hoff Computers

Brother printers
Epson printers
NEC printers
Star printers

HOFF-PC'S — **Inclusief Monitor Philips 7513/23** — **(2 Jaar Garantie ! !)**

XT-II TURBO, 2x360Kb.	2150,—	XT-II TURBO, 1x360Kb./30Mb.	2750,—	AT-286, 1x1.2Mb./20Mb.	3795,—
XT-II TURBO, 1x360Kb./20Mb.	2595,—	XT-II TURBO, 1x360Kb./40Mb.	3095,—	AT-286, 1x1.2Mb./40Mb.	4150,—

PERSONAL COMPUTERS: Spec. aanbieding Com. Amiga 500 + 1084S mon. 2075,—

Commodore Amiga 2000 + bridge board + 1084S	3750,—	Laser AT286-20Mb/640Kb. 14"DF.	3995,—	Schneider PC2640 AT-32Mb/ECD	6300,—
Commodore PC10-III	2395,—	Philips NMS 9111	2395,—	Tulip Compact 2, XT	3100,—
Commodore PC20-III	2995,—	Philips NMS 9116	3150,—	Tulip Compact 2, XT-20Mb.	3650,—
Commodore PC60-40/AT386	9999,—	Philips NMS 9126 AT-20Mb.	5099,—	Tulip Compact 2, AT-20Mb.	5990,—
Laser TURBO-XT2, 2x360Kb. 14"DF.	2350,—	Amstrad PC1640 20Mb/Monochroom	2895,—	Tulip Compact 2, AT-40Mb.	6850,—
Laser TURBO-XTII, 20Mb. 14"DF.	3050,—	Amstrad PC1640 20Mb/Ega	3995,—	Tulip AT-386, AT386-40Mb.	9999,—
Laser AT286-20Mb/512Kb. 14"DF.	3850,—	Amstrad PPC512 DD portable	2495,—	Sharp PC7000	2995,—
		Amstrad PPC640 DD portable + modem	2995,—		

AANBIEDING: PC met EGAkaart + Philips 9CM043 monitor - f 1000,— EXTRA !
N.B. Alle PC's incl. monochroom monitor!

ADD-ON:

Philips 7513/23 80 kol.TTL 12"	230,—	GM 6000 mouse	195,—	Hardcard 21 Mb./Tandon	850,—
Philips 7913/23 Flatsquare 12"	290,—	Whitty Mouse	125,—	Harddisk 20 Mb./incl.controler	795,—
Philips 7MB713/723/743	350,—	Genius GM6+ incl. software	150,—	Harddisk 30 Mb./incl.controler	895,—
Philips 8833 kleurenmonitor	775,—	Mousepad	15,—	Harddisk 40 Mb./40Ms.	1395,—
Philips 9043 EGA Monitor	950,—	RS-232 adaptor 9 -> 25	33,—	Harddisk 40 Mb./28Ms.	1595,—
Philips 9CM053 EGA Monitor	1125,—	Serial Card	120,—	8087-1 Coprocessor	699,—
Philips 9CM073 EGA Monitor	1275,—	Parallel Card	90,—	80287-10 Coprocessor	995,—
Philips 9CM082 VGA Monitor	1595,—	Game I/O Card	90,—		
Dual freq.mon.wit/groen/amber	350,—	Clock Card	125,—	GTM 2C kaartmoden V21V22	350,—
Triple freq.mon.wit/groen/amber	399,—	Printer switchbox	125,—	GTM 2 Ext. modem V21V22	475,—
Ultimate EgaCard	375,—	Keyboard XT/AT	225,—	GTM 3C kaartmodem V21V22V22bis	540,—
VEGA, Video Enhanced Graphics	595,—	5.25 drive 360 Kb.	250,—	GTM 3 Ext. modem V21V22V22bis	690,—
VIP, Improved VgaCard	895,—	5.25 drive 1.2 Mb.	500,—	GTM 4C kaartmodem V21V22V22bisV23	700,—
Handy Scanner	775,—	3.5 drive 720 Kb.	350,—	GTM 4 Ext. modem V21V22V22bisV23	875,—
		3.5 drive 1.44 Mb.	700,—		

MATRIXPRINTERS:

Brother M 1209	9 pin/100 cps.	859,—
Brother M 1409	9 pin/180 cps.	995,—
Brother M 1709	9 pin/240 cps.	1299,—
Brother M 1724	24 pin/216 cps.	1995,—
Brother M 2518	18 pin/360 cps.	2900,—
Epson APEX80	9 pin/180 cps.	699,—
Epson LX 800	9 pin/180 cps.	745,—
Epson FX 850	9 pin/264 cps.	1650,—
Epson FX 1050	9 pin/264 cps.	1995,—
Epson LQ 500	24 pin/180 cps.	1175,—
Epson LQ 850	24 pin/264 cps.	2195,—
Epson LQ 1050	24 pin/264 cps.	2695,—
Nec P2200	24 pin/168 cps.	1025,—
Nec P6 Plus	24 pin/265 cps.	1900,—
Nec P7 Plus	24 pin/265 cps.	2495,—
Nec P5-XL	24 pin/264 cps.	3000,—
Seikosha 80AI	24 pin/216 cps.	999,—
Seikosha 130 AI	24pin/216 cps.	1795,—
Star LC10/NX1000	9 pin/144 cps.	750,—
Star LC10 Colour	9 pin/144 cps.	825,—
Star LC24/10	24 pin/142 cps.	1195,—
Star NX-15	9 pin/120 cps.	1250,—
Printerkabel IBM/Parallel 2 mtr.		30,—
Printerkabel IBM/Parallel 5 mtr.		125,—

LASERPRINTERS:

HP DESKJET	2650,—
EPSON GQ-3500	4995,—
BROTHER HL-8	7800,—

DAISYWHEELPRINTERS:

Brother HR-20	20 cps.	1450,—
Brother HR-40	40 cps.	2195,—

KOPIEER MACHINERS:

FC-3	2590,—	FC-5	2000,—
PC-25	2795,—	PC-7	3295,—

FASCIMILE:

Multifax Imagemate	5600,—
Multifax Carrier	2995,—
Canon Fax 210	3300,—
Canon Fax 230	5950,—
Canon Fax 410	6500,—

SOFTWARE

Queen II	450,—
Library	595,—
Dataperfect	1895,—
Wordperfect 4.2 NL	1295,—
Wordperfect 5.0 UK	850,—
Dbase III plus	1895,—

DISKETTES:

3M DS/DD, 5.25	30,—
3M DS/HD, 5.25	52,—
3M DS, 135 TPI, 3.5	50,—
3M/TDK DS/HD, 3.5	120,—
NASUA DS/DD, 5.25	18,—
NASUA DS/HD, 5.25	45,—
NASUA DS, 135 TPI, 3.5	42,—
NONAME DS, DD, 5.25	10,—
NONAME DS, 135 TPI, 3.5	30,—

HCC-dagen 25 / 26 November 1988

STANDNUMMERS: 1045-1041-1037

— 1 / 10 / 1988 — Prijswijzigingen voorbehouden —

PRIJZEN INCL. 20% BTW

Deze BON is *f* 2,50 waard!

bij inlevering aan de kassa van de jaarbeurs tijdens de:

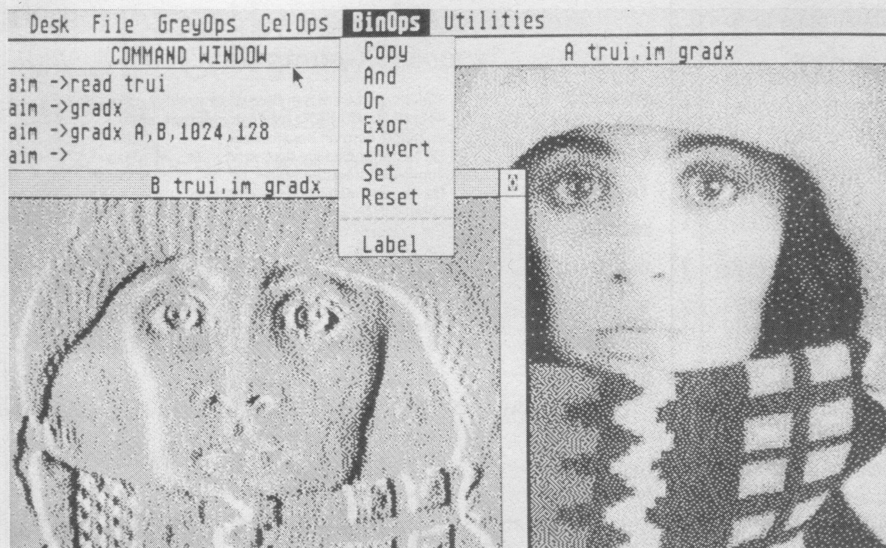
hcc MICRO COMPUTER DAGEN 25 en 26 november 1988

Ons jaarlijks evenement vindt plaats in de Jaarbeurshallen te Utrecht. Geopend van 10.00 tot 17.00 uur.
ALLES OVER MICROCOMPUTERS: expositie, amateurmarkt, lezingen, films, cursussen, demonstraties, koopjes.

Op deze bon entree geen f 7,50 maar *f* 5.00

COMPUTER DAGEN

Reduktiebon, één per persoon, is alleen geldig voor entreeprijs
Postbus 140 3990 DC Houten Telefoon 03403 - 78788

TECHNISCHE UNIVERSITEIT DELFT

O stand
Postbus 5, 2600 AA Delft
015-789111

Er zijn tegenwoordig veel programma's op de markt om mooie plaatjes op uw beeldscherm te krijgen. Veel meer dan inlezen en uitprinten van zo'n plaatje is echter vaak niet mogelijk. De Technische Universiteit Delft zal op de HCC Dagen weer laten zien wat er allemaal mogelijk is op het gebied van beeldverwerking. Het is namelijk mogelijk om met een ingelezen beeld talloze dingen te doen. U kunt daarbij denken aan het vergroten van beelden, patroonherkenning en aan het corrigeren van fouten in het oorspronkelijke beeld. Bovendien zal de TU Delft een educatief public domainprogramma over dit onderwerp verspreiden op floppy, zowel voor de Atari ST als voor de Archimedes computer.

TEXAS INSTRUMENTS HOLLAND BV

F **stand M3034**

Postbus 12995, 1100 AZ Amsterdam Zuid Oost
020-5602911

Leveringsprogramma: rekenmachines, van eenvoudig tot zeer geavanceerd.

TICKET SYSTEMS

G **stand M2094**

Kerkweg 43, 3603 CL Maarssen
03465-69043

Leveringsprogramma: draagbare terminals met barcode leespen. Barcode scanners voor IBM PC. Laagste prijzen NEC printers en Schneider computers. Restanten ORIC software en boeken.

TONEHALT LTD

D **stand M1014**

Postbus 13500, 2501 EM Den Haag
070-658372

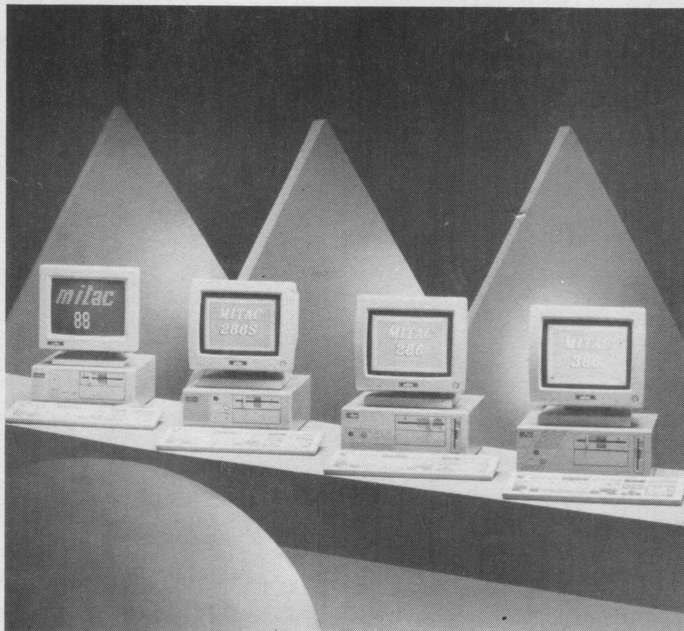
Leveringsprogramma: zie TOP 100 shareware, programma's op stand M1014.

mitac

Personal computers

MITAC, één van de meest vooraanstaande fabrikanten van PC's, met vestigingen over de gehele wereld, biedt U een komplete serie computers.

"Small footprint"-serie

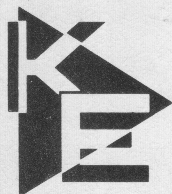
MITAC 88, XT - 10 MHz
MITAC 286S, AT - 10 MHz
MITAC 286F, AT - 12 MHz
als extra 3½"floppy disk drive
MITAC 386C/E, "386" -AT, 16/20 MHz
(optie: 80387 coprocessor)

NIEUW!

MITAC 286V/VE, als 286F met VGA op moederbord

Standaard-serie

Computitan, AT - 10 MHz (hoge AT-kast)
Alle computers worden geleverd met 101 toetsenbord, MS-DOS 3.21 en GW.BASIC.

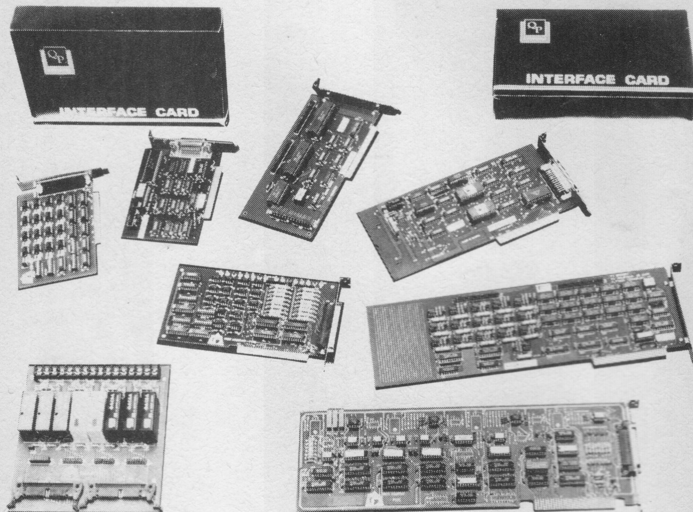

Voor uitgebreide informatie bel of schrijf naar:

KLAASING ELECTRONICS B.V.
BENELUXWEG 37, 4904 SJ OOSTERHOUT,
TEL.: 01620-81600, DOORKIESNUMMER 81602/696, TELEX: 54598, FAX: 01620-56500.

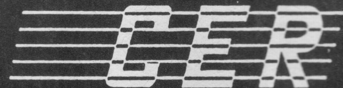
Interfacekaarten voor uw PC, XT of AT.

Voor meten of besturen, analoog of digitaal. Ook diverse software leverbaar zoals: Lotus Measure, DADiSP, LabDAS, Unkelscope, Snapshot, LabTech, Turbo-Pascal drivers.

Bel of schrijf voor meer informatie:

Computer Engineering Roosendaal
Postbus 258
4700 AG Roosendaal
Tel. 01650 - 5 74 17
Telex: 79434

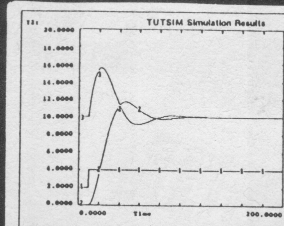

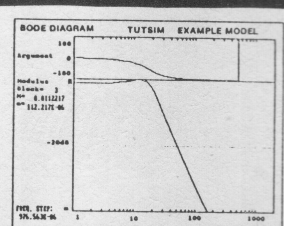
Nieuw: LA48/20 Logic Analyser

Maak van elke PC een 20 Mc, 48 kanaals low cost **Logic Analyser**. Aansluitbaar op seriepoort. Info set en Demo disk verkrijgbaar!

TUTSIM V6.55 uitbreidingen

TUTEDIT Moderne Model Editor voor TUTSIM
FANSIM Frequentie Analyse naast TUTSIM

TUTSIM V6.55, simulatie programma op PC voor Bedrijf en Onderwijs om het gedrag van **Technische, Economische, Medische** en vele andere systemen te bepalen.

TUTSIM

Meerman Automatisering
Postbus 154, 7160 AC Neede
Tel. 05450 93901

TRS & PC GEBRUIKERS VERENIGING

E stand M999

Postbus 7130, 3430 JC Nieuwegein
03402-47698

De TRS & PC gebruikersvereniging ondersteunt haar leden bij het gebruik van hun Tandy TRS-80 computers, modellen I, III, 4, 4P, 100, 200 en compatibles) en/of MS-DOS computers, de PC's. Er worden bijeenkomsten georganiseerd in Amsterdam, Amstelveen, Rotterdam, Nieuwegein, Hoogeveen, Eindhoven, Breda, Oosterbeek, Den Haag en Deventer. Daarnaast wordt het verenigingsblad 'Remarks' uitgegeven. Meer informatie is op de beurs beschikbaar.

TULIP GEBRUIKERS VERENIGING

E stand W551

Hekerbeek 59, 6166 HX Geleen
04490-51361

Het hoofddoel van de vereniging is het behartigen van de belangen en het bijstand verlenen aan gebruikers van Tulip-systemen. Deze vereniging opereert onafhankelijk van de andere clubs, media en/of bedrijven met een eigen bestuur en verantwoordelijkheden.

TIJL TIJDSCHRIFTEN

stand J6041

Amsterdam
020-5182816

TISS PERSONAL COMPUTERS BV

stand M4087, M4091

Bleiswijkseweg 35, 2712 PB Zoetermeer
079-313144

TSS HANDIC PLASTICS CV

stand M4054, M4058

Elementenweg 18C, 3201 LG Spijkenisse
01880-22220

U

UNIT 4 INTERNATIONAL BV

S stand M326

Postbus 1027, 3330 CA Zwijndrecht
078-230899

Leveringsprogramma: software.

USE COMPUTERS BV

stand M6063

Veldweg 28, 1404 CV Bussum
02159-11333

USIC MICRO SYSTEMS INFORMATION CENTRE

stand M3058

Oude Molenweg 223, 6417 GZ Heerlen
045-416986

MALMBERG

U stand M338

Postbus 233, 5201 AE Den Bosch
073-288811/288788

Leveringsprogramma: educatieve software en courseware voor diverse schooltypen en vakgebieden. Auteurssysteem voor courseware-ontwikkeling. Administratieve software voor de schooladministratie. Softwarepakketten voor het schoolmanagement (o.a. clusteren en roosters). Diverse PC's en randapparatuur.

V

VAN STOCKUM, BELINFANTE & COEBERGH

stand M202, M206, M210, M212, M307, M311

Postbus 30306, 2500 GH 's-Gravenhage
070-656808

VELOBYTE COMPUTERS BV

stand J5032

Schiedamsedijk 5a-6a, 3011 EB Rotterdam
010-4138197

VERENIGING DE MUURKRANT

E stand W446

Postbus 10387, 2501 HJ 's-Gravenhage
070-648909 + 070-652732 (data)

De Muurkrant is de meest ervaren vereniging op het gebied van Videotext. De recent vernieuwde databank zal binnenkort worden gekoppeld aan diverse grotere informatieprojecten op kabelnetten. De Muurkrant databank blijft bereikbaar op de telefoonnummers: 070-648909 en 070-652732, (V23, Viditelprotocol). De Muurkrant: Postbus 10387, 2501 HJ Den Haag.

VERWIJS DE HAAGSE BOEKHANDEL

B stand M402, M406, M410, M422, M426, M430, M436

Buitenhof 51, 2513 AH 's-Gravenhage
070-639718

Leveringsprogramma: een ruim assortiment computervakboeken, met hoofdzakelijk nieuwe titels uit binnen- en buitenland, zoals: boeken over gegevensverwerking, gegevensopslag, datacommunicatie, ontwerp van systemen, besturingssystemen, computertoepassingen, programmeertalen, softwarepakketten, personal computers, computerwoordenboeken, enz.

VNU/BPA PERSONAL COMPUTER MAGAZINE

stand J5046

Postbus 9194, 1006 CC Amsterdam
020-5102272

W

WEKA UITGEVERIJ BV

U stand M467

D. Curtiusstraat 7, 1051 JL Amsterdam
020-867131

Leveringsprogramma: hard- en softwaretuning voor IBM PC's en compatibles, Turbo Pascal handboek, Intel 16-bits assembler handboek. Succesvolle oplossingen voor problemen met databases, spreadsheets en wordprocessors. Succesvol programmeren in C op IBM PC's en compatibles, verder nog diverse boeken op elektronica- en managementgebied. Informatie op aanvraag.

WESSELING-ELEKTRONIKA

stand M4067

Sint Jacobslaan 189, 6533 VA Nijmegen
080-555715

WEST ELECTRONICS

stand M166

Spaarne 40, 2011 CJ Haarlem
023-327445

WINTEK

stand M6010, M6014, M6018, M7015

Rietgors 57, 3755 GB Eemnes
02153-87385

WOLFKAMP COMPUTERBOEKHANDEL & UITGEVERIJ

stand M450

Postbus 70254, 1007 KG Amsterdam
020-867976

PROFESSIONELE DATACOMMUNICATIE VOOR KONSUMENTENPRIJZEN !!

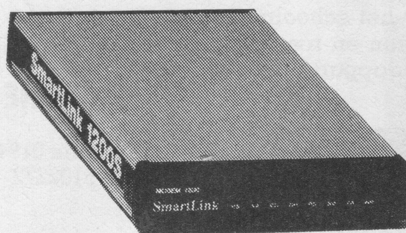
Dat doet MODELEC in de novembermaand, ook wel HCC-maand genoemd.

Drie prijspakkers voor de snelle beslissers.

PRIJSPAKKER 1

BLEU-M communicatie pakket.
1200 Baud modem
inklusief modemkabel
inklusief PTT-stekker
inklusief communicatiepakket (Bitcom).

HCC-dag aanbiedingsprijs: fl. 325,–

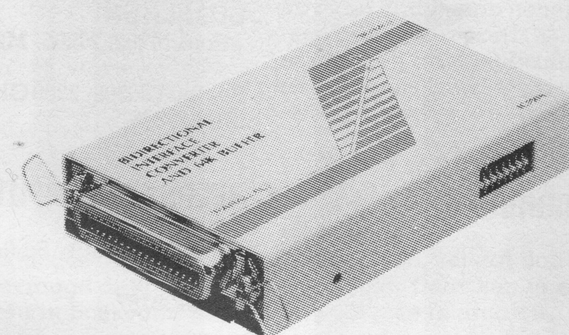
Specificaties
1200 Baud Types:

- Bell 103 of 212A
- V21 of V22 (CCITT)
- 300-1200 Baud
- Auto-answer, auto dial
- Commando buffer; 40 karakters
- Audio monitor met progammeerbaar volume
- Transmissie: full/half duplex asynchroon
- Ontvangstgevoeligheid: 45 dBm
- In- en uitschakelbare resultcode
- Hayes compatible

PRIJSPAKKER 2

Van serie naar parellel en terug.

HCC-dag aanbiedingsprijs:
fl. 295,– Inclusief 64K buffer.

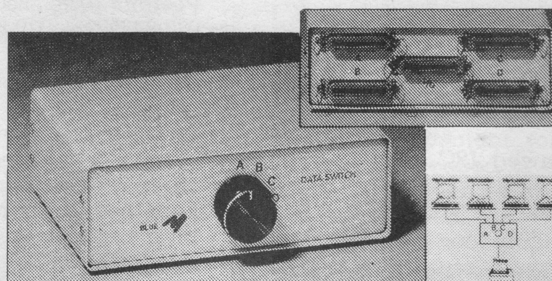
De PRIMAX IC-100A is een uiterst kompakte interface converter, die het de gebruiker eenvoudig doch betrouwbaar, efficiënt en economisch mogelijk maakt, om seriële signalen naar parallel om te zetten en weer terug.

De S/P-P/S converter ondersteunt zowel DTR handshaking als X-on/X-off protocol, zodat de converter in nagenoeg iedere computer-applicatie toegepast kan worden.

PRIJSPAKKER 3

4-voudige Centronics-parallel dataschakelaar, waarmee u 4 poorten omschakelt naar 1 centrale poort, voorzien van longlife schakelaar.

HCC-dag aanbiedingsprijs: fl. 65,–
inclusief 5 kabels: fl. 125,–

Bezoek ons bovendien tijdens de HCC-dagen op stand nr. 3031 voor nog veel meer interessante aanbiedingen.

MODELEC BV
Ohmstraat 5
Postbus 181 - 6710 BD Ede
tel. 08380-36262 - telex 37053
fax 08380-36300

Alle prijzen zijn INKLUSIEF BTW en gelden tot uiterlijk 30-11-1988.
MAAK DAAROM GEBRUIK VAN DE ONDERSTAANDE BON.

Hiermee maak ik gebruik van de HCC-dag aanbiedingsprijzen en bestel:

....	st. Prijspakker 1	fl. 325,–
....	st. Prijspakker 2	fl. 295,–
....	st. Prijspakker 3	fl. 65,–
....	st inkl. 5 kabels	fl. 125,–

Gelieve deze produkten onder rembours te leveren aan:

Naam: ....

Adres: ....

Plaats: ....

Postcode: .... Tel.: ....

WRISTERS (BOEKENVERKOPERS)
B stand M4086, M4082, M4078
Minrebroederstraat 13, 3512 HS Utrecht
030-333204

Leveringsprogramma: gespecialiseerd in computerboeken; o.a. over computertalen, softwarepakketten, computertheorie, databases en artificiële intelligentie.

X

XT AUTOMATISERING BV
G stand M3101
Kerkweg 43, 3603 CL Maarssen
03465-69043

Leveringsprogramma: Star, NEC, Epson, Panasonic printers en sheetfeeders. Schneider, Lingo en Tandon computers. Genius en Logitech muizen. Tandon Businesscard en 20 Mb harddisks. EGA kaarten (ATI en Video 7). Uitbreidingskaarten, keyboards, voedingen.

Z

ZERO BV
stand M134, M138, M235, J1056
Postbus 4066, 2980 GB Ridderkerk
01804-30233

Betekenis codes

A adviesbureau
B boekhandel
D detaillist
E educatief
F fabrikant
G groothandel
I importeur
S softwarehuis
U uitgever

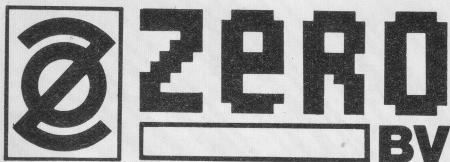
Stands met een J voor het nummer zijn te vinden in de Julianahal, de overige in de Margriethal.

HET COMPLETE TEAM

Dit is nu ZERO, het meest complete team in automatisering. Opgebouwd rond vier sterke krachten scoren zij met elk automatiseringsproject. ZERO werkt als elke goede, grote professionele ploeg; solide, betrouwbaar en toch kreatief in haar oplossingen. Snelheid van handelen is een vereiste. En zoals het een professionele ploeg betaamt wordt alles in het werk gesteld het team zo goed mogelijk te laten functioneren. Alleen dan kan gepresteerd worden op het hoogste niveau. Met ZERO kunt u niet verliezen.

Professioneel van A tot Z !

Nikkelstraat 39 tel.: 01804-30233
Postbus 4066 telex: 62058
2980 GB Ridderkerk fax: 01804-31287

Antwoordcoupon

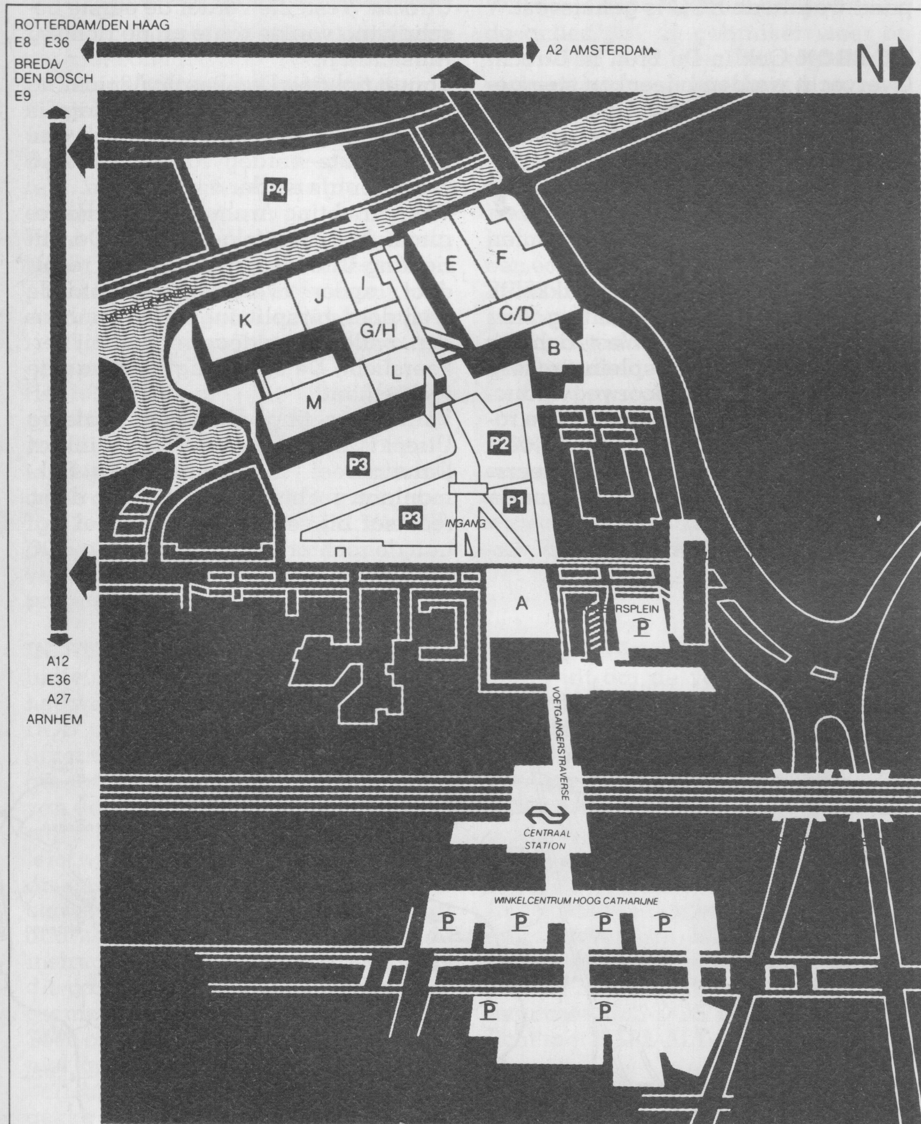
Hierbij vraag ik 'ZERO-Nieuws' aan met het complete leveringsprogramma

Firma: ....
t.a.v. de heer/mevrouw: ....
adres: ....
postcode: ....
woonplaats: ....
telefoonnr.: ....

ZERO bv is onderdeel van de HTI-group bv

Naar de Jaarbeurs

Allereerst een poging om het wereldrecord routebeschrijving te breken: 'Volg de borden'. Zo simpel is dat, als u met de auto naar de HCC Dagen komt. Maar... leest u ook nog even de rest van dit verhaal, misschien wordt het dan alsnog de trein!

U vindt het woord 'Jaarbeurs' op de witte ANWB-borden. Als u daarop let dan wordt u dus keurig naar de Jaarbeurs geleid. Het vinden van de Jaarbeurs is dus geen enkel problemen. Maar er zijn toch ook forse bezwaren aan dat autorijden verbonden.

– Normaal is het al vaak een probleem om met de auto Utrecht binnen te komen. Maar tijdens de HCC Dagen kunt u zeker zijn van enorme filevorming. Mooie reclame voor de organisatie, maar minder aardig als u van auto*rijden* houdt. Kan dit u toch niet weerhouden: neem in ieder geval brood, nootjes, wat blikjes drinken en misschien zelfs een pak kranten mee, u zult waarschijnlijk voldoende tijd hebben om er volop van te kunnen genieten. Gaat u met de auto, kom dan in ieder geval zo vroeg mogelijk!

– Tweede probleem: het vinden van een parkeerplaats. Ze zitten op zichzelf ruim in de parkeergelegenheid bij de Jaarbeurs, maar op is op. In de directe omgeving van de Jaarbeurs is nauwelijks parkeergelegenheid beschikbaar, ook niet in de woonstraten. Vooral als u wat later in Utrecht arriveert is het niet uitgesloten dat u zult moeten beginnen met een forse wandeling. Naar de Jaarbeurs zal nog wel gaan. Maar als u juist stuit op die aantrekkelijke aanbieding waar u al jaren op wacht...

DE TREIN De trein is een aantrekkelijk alternatief. Al was het maar omdat de Jaarbeurs zich pal bij het station bevindt, het is slechts enkele minuten lopen. De NS maakt het extra aantrekkelijk door een korting te geven, als u gebruik maakt van de kaart in deze uitgave van de HCC Nieuwsbrief.

DE TUSSENWEG U piekert er niet over om met de trein te komen, bijvoorbeeld omdat u geen liefhebber van het openbaar vervoer bent of het tóch gemakkelijker vindt om de auto te pakken (je stapt voor de deur in... enz.). Dan is er nog een tussenweg. U rijdt met de auto naar een station in de omgeving van Utrecht en pakt daar alsnog de trein. Vele duizenden hebben dat de afgelopen jaren al gedaan. Ziet u alsmaar voordelige aanbiedingen waardoor u 'met volle bepakking' de Jaarbeurs verlaat, dan hebt u al zoveel voordeel behaald dat een ritje met de taxi er waarschijnlijk ook nog wel vanaf kan. En anders pakt u uiteraard opnieuw de trein.

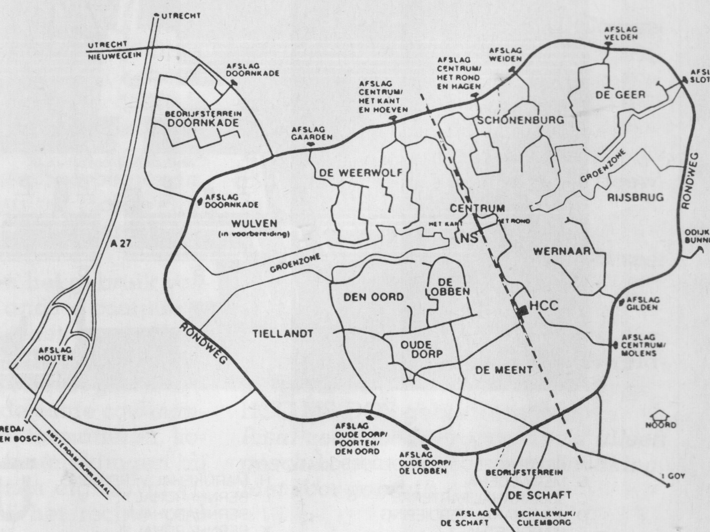
Steeds meer bijeenkomsten van gebruikersgroepen worden in het HCC Kantoor aan de Standerdmolen in Houten gehouden. U komt er zowel per auto als per openbaar vervoer heel gemakkelijk.

De routes naar HCC Kantoor en De Bron

De route voor de automobilisten: vanuit de richting Den Bosch: bij Everdingen afslag Utrecht (A27) nemen, daarna afslag Houten. Vanuit richtingen Den Haag en Amterdam: eerst bij Utrecht richting Arnhem aanhouden, daarna aanvankelijk de richting Houten volgen, maar vervolgens de richting Breda, afslag Houten nemen. Vanuit richting Arnhem: u kunt de afslag bij Bunnik nemen, korte tijd richting Wijk bij Duurstede rijden en vervolgens (bij Odijk) de afslag Houten volgen. Vanuit richting Hilversum: richting Den Bosch, dan afslag Houten. In Houten volgt de rondweg en neemt dan de afslag Centrum/Molens. Er is ruim parkeergelegenheid aanwezig, met name aan de achterzijde van het HCC Kantoor. Het NS-station bevindt zich op slechts enkele minuten wandelen van het kantoor. Bij het verlaten van het station volgt u de spoorbaan, niet in de richting van het winkelcentrum maar de andere kant, u ziet dan al direct het grote kantoorpand waarin de HCC is gehuisvest.

DE BRON Ook in De Bron in Utrecht Overvecht worden bijeenkomsten gehouden. U kunt De Bron uitstekend bereiken met het openbaar vervoer, vanaf Utrecht CS met de bus naar Overvecht, uitstappen bij de school. Gaat u met de trein naar het station Overvecht dan is het ongeveer vijf minuten lopen naar De Bron.
Ook per auto is De Bron gemakkelijk bereikbaar. Vanuit de richting Amsterdam: afslag Utrecht West, richting centrum, op verkeersplein scherp linksaf, onder twee spoorwegviaducten door, kruising rechtdoor, twee rotondes rechtdoor, burg over, op verkeersplein rechtsaf, tweede verkeerslicht linksaf, school ligt dan aan de rechter hand.
Vanuit richting Den Haag: op verkeersknoopunt Oudenrijn richting Amsterdam inslaan, tweede afslag is Utrecht West. Zie verder de eerste beschrijving van de route uit de richting Amsterdam.
Vanuit richting Den Bosch: A2 richting Amsterdam volgen. Na Oudenrijn is de tweede afslag Utrecht West en dan is de route verder vanzelfsprekend ook weer als eerder omschreven.
Vanuit richting Arnhem: afslag Hilverumm A27 op, afslag Utrecht-De Bilt richting Utrecht, eerste rotonde rechtdoor, spoor over, tweede rotonde rechtdoor, bij splitsing rechts aanhouden, onder spoor door, rechtaf bij verkeerslicht. De school ligt dan aan de rechterhand.
Vanuit richting Hilversum: afslag Utrecht Noord, Enthovendreef, linksaf Darwindreef, Eijkmanlaan, op Eijkmanlaan rechtsaf, onder spoor door, rechtsaf bij verkeerslicht, school ligt aan de rechterhand.

HCC afdeling Almere

Tijdens de HCC Dagen in onze stands (naast de Olivetti gg) en op de afdelingsbijeenkomsten demonstraties de gehele dag door van DOS MENU. Dit is een schitterend programma om de computer op simpele wijze menugestuurd te laten werken. U blijft altijd de baas over de computer, zeer simpel te bedienen voor huisgenoten die bij uw afwezigheid even van de computer gebruik willen maken. U kunt met dit programma boodschappen op het scherm achterlaten voor de gebruiker en in uw eigen woorden aanwijzingen geven bij het gebruik van de computer door huisgenoten. U hoeft niet meer bang te zijn dat uw kinderen bij het spelen van een spelletje, als u niet in de buurt bent, de boel in het honderd laten lopen. U bepaalt zelf wat u kinderen met de computer mogen en wat niet. Elke handeling met de computer kan alleen worden uitgevoerd met uw toestemming. Persoonlijke gegevens zijn door onbevoegden niet meer te benaderen. Bij veel grote bedrijven is dit programma in gebruik om de bedrijfsgegevens te beschermen tegen oneigenlijk gebruik. In combinatie met een virustracer hoeft u niet meer bang te zijn voor een virus op de speldiskettes van uw kinderen. Beide programma's zijn verkrijgbaar in de Almere stand en op de bijeenkomsten van de afdeling Almere voor een HCC ledenprijsje.

EDUCATIEF Voor de schoolgaande kinderen hebben wij voor MS-DOS computers een aantal diskettes samengesteld met leerprogramma's met Nederlandse teksten en handleidingen. Deze diskettes bevatten ontwikkelingsoefeningen op verschillend niveau voor taal, rekenen, wiskunde en algemene ontwikkelingsoefeningen.
Er zijn zowel 5,25 als 3 1/2 inch diskettes.
Ook voor de Atari ST gebruiker is een bezoek aan onze stand tijdens de HCC dagen zeer zeker de moeite waard. Ruim 80 volumes met software zijn aanwezig. Vraag naar Wim Scheltema.
Bij de HCC afdeling Almere en Olivetti gg bijeenkomsten in Almere zijn de volgende gebruikersgroepen of werkgroepen actief met computers en software bibliotheken: Sharp MZ .gg, Atari ST, Amiga, MSX gg, Olivetti gg, CP/M, Olivetti M19, M20, M21, M24, M240, M280, PC1, Tulip gg. De software van de MS-DOS gg is ook op deze bijeenkomsten verkrijgbaar. De datums van de bijeenkomsten zijn: 15 januari, 19 februari, 19 maart, 16 april, 21 mei, 11 juni. Alle datums vallen op een zondag.
Op elke bijeenkomst van de HCC Afdeling Almere zijn demonstraties over het HCC Fidonet en het HCC point gebeuren.

Henk Slegh

AFDELINGEN

HCC afdeling Den Haag

Op 29 november geeft onze gastheer, de SOWS, een lezing over boekhouden met de computer. Daarbij wordt een professioneel boekhoudpakket gedemonstreerd.
Onze afdelingsavonden worden elke maand gehouden in de voorzaal van het SOWS-gebouw, Gondelstraat 31 in Scheveningen. Daar staan diverse computers opgesteld voor demonstraties. Erachter zitten mensen die goed zijn in het beantwoorden van vragen. Onze avonden beginnen altijd om 19.30 uur. We starten dan met een lezing die tot ongeveer 20.30 uur duurt. Dan is er koffie of iets sterkers. We besluiten de avond met demonstraties en het beantwoorden van eventuele vragen. Vaak demonstreren enkele leden na de pauze een eigengemaakte computertoepassing. In september liet een van onze leden bijvoorbeeld spraakregistratie op de PC zien.

IDEEËN? Heb je nog een leuk onderwerp, een suggestie voor een goede spreker, of heb je een aardig programma te demonstreren? Weet je veel van een bepaald onderwerp? Graag reacties via de post aan HCC Afdeling Den Haag, Postbus 71740, 2507 BH Den Haag. Modemen kan via HCC-FIDO Den Haag, 070-295088, of FIDO SW-Boss, 070-694081. Richten aan ondergetekende. Spraak kan ook: 070-806054.

Gert Jan ter Haar

HCC Afdeling Zwolle

HERHALEN Voor de nieuwe leden nog even een herhaling. We komen elke eerste donderdag van de maand bij elkaar. We vinden steeds weer uitstekend onderdak in de grote zaal van het wijkcentrum Holtenbroek, waar we de ruimte delen met ons 'zusje', de Philips Thuiscomputer Club (PTC), waarvan trouwens veel leden ook HCC lid zijn.

PD-SOFTWARE De SySop van FIDO Zwolle-2 heeft in de afgelopen maanden een grote hoeveelheid erg interessante PD programma's aangelegd. De HCC afdeling Zwolle heeft dit 'gesponsord' en kan nu deze software ook aanbieden aan de leden die geen modem bezitten. Hoe krijgt u de programma's in uw bezit en hoe komt u aan de weet wat de programma's 'doen'? Om met het laatste te beginnen: Egbert Oldengarm, uw MS-DOS coördinator, heeft een groot aantal programma's bekeken en weet uit z'n hoofd wat ze doen. Bent u op zoek naar iets specifieks dan kan hij dat meestal snel uitzoeken. Natuurlijk is er ook een (beperkte) mogelijkheid om op de clubavonden zelf eerst een programma te 'draaien' om zodoende te bekijken of het interessant is. En dan nu het antwoord op de eerste vraag: Public Domain mag alleen doorGEGEVEN worden, niet VERKOCHT. Ieder HCC lid kan dus elk programma KRIJGEN, maar... de afdeling Zwolle heeft flink kosten gemaakt om de collectie op te bouwen en daarom vragen we een KOSTENVERGOEDING van 2 cent per 1000 bytes (dus niet: kilobyte). Als u uw eigen (geformatteerde!) diskettes (zowel 3,5' als 5,25', geen AT format) meebrengt naar de clubavonden dan kunt u dus letterlijk voor een paar kwartjes heel interessante programma's bemachtigen. Let wel, we gaan niet verzenden. U kunt alleen op de clubavonden afhalen.

MEER GOED NIEUWS De afdelings-XT is uitgebreid met de langverwachte printer. Leden die zelf geen printer bezitten, kunnen files in MS-DOS formaat nu op de clubavond laten uitdraaien. Verder verwachten we dat de praktijk zelf ook nog wel andere toepassingen op zal leveren.

MINDER GOED NIEUWS Het huidige bestuur van de afdeling Zwolle is in het komende jaar, als gevolg van verhuizing, overplaatsing, drukkere baan e.d., niet meer in staat de werkzaamheden op de oude voet voort te zetten. Daarom willen wij graag nu al contact leggen met leden die straks de afdeling kunnen gaan besturen.

ZWOLLE-ZUID Ook hier gaan de clubavonden nog steeds in stijgende lijn, tenminste voor zover het MSX betreft. Er komen ook veel bezoekers van buiten die het vaak weer van horen zeggen hebben dat er een MSX clubje in Zwolle zit. Hebt u, als HCC lid een MSX computer en bent u nog nooit in Zwolle-Zuid op de clubavond geweest dan zou ik er toch eens een kijkje gaan nemen, indien enigszins mogelijk MET UW COMPUTER. (Zie het stukje over de sfeer op de clubavonden).
Contactman voor het MSX-gebeuren in Zwolle-Zuid is Dinant Baan, 038-658907.
Hetzelfde verzoek, maar dan met nog meer nadruk, wil ik ook richten aan de bezitters van andere (niet-MSX) systemen.

Gerard Weide

Het afdelingsnieuws van Zwolle en Den Haag is in het vorige nummer weggevallen, waarvoor excuses.

AFDELINGEN

Van enkele gebruikersgroepen en afdelingen vindt u ook informatie op de pagina's met noviteiten.

Ook nu is er tijdens de HCC Dagen weer een uitgebreide presentatie van de afdelingen en gebruikersgroepen.

HCC Afdeling Almere
Stand W120, W217, W221
Contactpersoon:
Henk Slegh, Sittardstraat 2, 1324 MZ Almere
03240-32904

HCC Afdeling Amsterdam
Stand W130, W134, W138, J4121
Contactpersoon:
Theo Nicola, Goudsbloemstraat 191, 1015 JN Amsterdam
020-265390

HCC Afdeling Apeldoorn
Stand W333, J3110
Contactpersoon:
R. van der Linden, Salomonszegel 95, 7322 ET Apeldoorn
055-419911

HCC Afdeling Eindhoven
Stand J1080
Contactpersoon:
J. van de Elsen, De Eilanden 1, 5673 KK Nuenen
040-831382

HCC Afdeling Friesland
Stand J1070
Contactpersoon:
J. Stok, Buygerstraat 12, 8934 BB Leeuwarden
050-270827

HCC Afdeling Hoorn
Stand J1110, J2110
Contactpersoon:
K. A. W. Jansens, Schoutenstraat 34, 1623 RX Hoorn
02290-19366

HCC Afdeling Noord-Oost Brabant
Stand J5070
Contactpersoon:
Nico Koppers, Postbus 2281, 5202 CG 's-Hertogenbosch
073-137644

HCC Afdeling Rotterdam
Stand W220, J6090
Contactpersoon:
Jos Storms, Madridweg 297, 3137 AN Vlaardingen
010-4749992

HCC Afdeling Sittard
Stand W238, J6080
Contactpersoon:
Leo Reynen, Burg. Minkenberglaan 16, 6109 AL Ohé en Laak
04755-2090

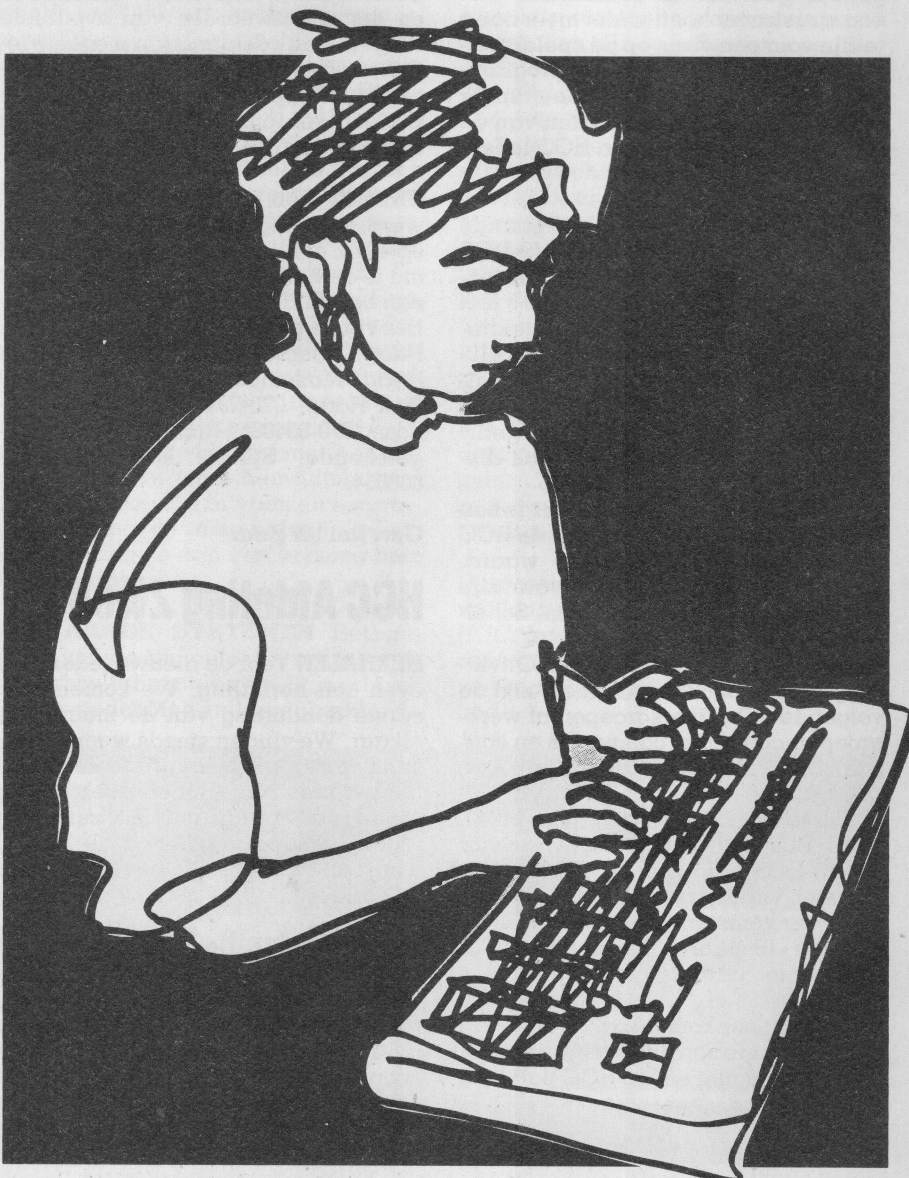
Afdeling Twente
Stand W250, J4120
Contactpersoon:
Marcel Davids, Campuslaan 55-215, 7522 NK Enschede
053-895099

HCC Afdeling Utrecht
Stand J2080
Contactpersoon:
J. M. F. Glaser, Ds. Rijperstraat 16, 3815 XE Amersfoort
033-751472

HCC Afdeling Venlo
Stand J6070
Contactpersoon:
Jan Peeters, Wilgenstraat 15, 5993 XB Maasbree
04765-1693

HCC Afdeling Zeeland
Stand J1100

HCC Afdeling Zoetermeer
Stand W230, W234
Contactpersoon:
Guido Melief, Van Boisotring 64, 2722 AD Zoetermeer
079-313195

Zusterverenigingen op de HCC dagen

Atari St. wetensch. toepassingen gg

Stand W559

contactpersoon:
Drs. J. de Hoop, Siebren van der Baanhof 24, 1106 WK Amsterdam
020-976254, 5483312

Big Ben Club

Stand W355

contactpersoon:
H. A. Linsen, Postbus 1189, 6801 BD Arnhem
070-663193

Computer Schaak Ver. Nederland

Stand W155

contactpersoon:
A. R. D van Bergen, Thomas à Kempisweg 92, 3532 CD Utrecht
070-112713, 030-941574

Computerstichting CUC

Stand W367, W371, W375

contactpersoon:
W. A. Sirach, Postbus 202, 2300 AE Leiden
071-314413

Joyce Computer Club

Stand W458

contactpersoon:
K. Wietstock, Dennenrode 14, 1102 AE Amsterdam
020-909965

Micro Masters Holland

Stand W104, W108, W112, W113, W116, W117, W121, W125, W129

contactpersoon:
Joost Zuurbier, Schaepmanlaan 19, 1985 HJ Driehuis
02250-13824

MSX Club

Stand W479

contactpersoon:
W. Hermans, Mottaart 20, B-3170 Herselt (België)
014-545974

NOS Hobbyscoop

Stand J1120

contactpersoon:
Lidy Martin, Postbus 1200, 1200 BJ Hilversum
035-772081

Osborne en compatible computers gg

Stand W255

contactpersoon:
J. van de Hel, Elsenzingel 18, 4231 DN Meerkerk
010-4564172

PPC gebruikersclub voor IBM en PC

Stand W450, W454

contactpersoon:
Joop Mellaart, Postbus 228, 1180 AE Amstelveen
04780-10576

Roerdinkholder

Stand J2120

contactpersoon:
Henk Roerdinkholder, Nummer 35, 7116 SE Kotten
040-732533

RWS Dienst Verkeerskunde

Stand J5190

contactpersoon:
L. van den Berg, Nijvverheidsstraat 1, 2288 BB Rijswijk
070-906628

Stichting Atari gebruikers

Stand M370, M374, M475

contactpersoon:
C. Maas, postbus 2095, 5202 CB 's-Hertogenbosch
073-217534

Stichting ST

Stand W346, W350, W354, W358, W362, W366, W379, W451, W455, W459, W463, W467

contactpersoon:
R. J. van der Kamp, Bakkersteeg 9a, 2311 RH Leiden
071-130045

Stichting Twente Technovia

Stand J2121

contactpersoon:
P. Smits, postbus 3542, 7500 DM Enschede
053-336228

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Eindhoven

Stand ???

contactpersoon:
N. Brok, postbus 7912, 5605 SH Eindhoven
040-551887

TRS & PC gebruikersvereniging

Stand W999

contactpersoon:
A. J. van Nes, postbus 73, 4854 ZH Bavel
076-879214

TU Delft

Stand J1071

contactpersoon:
R. F. ten Kate, postbus 5048, 2600 GA Delft
015-785084

Tulip Gebruikers Vereniging

Stand W551

contactpersoon:
R. A. J. de Pruyssennaerde de la Woestijne, Hekerbeek 59, 6166 HX Geleen
04490-51361

Ver. Commodore gebruikers Nederland

Stand W359, W363

contactpersoon:
W. Ockhorst, Haagweg 155, 2281 AH Rijswijk
070-950799

Ver. van Philips Thuiscomputers

Stand W980, W981, W982

contactpersoon:
T. Horstman, Postbus 67, 5600 AB Eindhoven
040-758903

Vereniging De Muurkrant

Stand W446

contactpersoon:
W. J. Zonneveld, postbus 10387, 2501 HJ 's-Gravenhage
070-606303

Werkgroep Kunstmanen

Stand ???

contactpersoon:
L. Barhorst, Rembrandtplein 141, 6717 NS Ede
08380-20955

MS-DOS gg en CP/M gg

GEBRUIKERSGROEPEN

Op het moment dat deze catalogus werd samengesteld was daarover nog geen uitspraak door de Ledenraad gedaan, maar het is heel goed mogelijk dat op de HCC Dagen een gebruikersgroep aanwezig zal zijn onder de naam DOS gg. Daarin zijn dan verenigd: de MS-DOS gg en de CP/M gg.

Het gaat dan om een gebruikersgroep die de service-organisatie is voor en door gebruikers van MS-DOS, diens opvolger OS/2 en het nog steeds populaire CP/M, gericht op de software. Deze functioneert naast en in samenwerking met vele HCC gebruikersgroepen voor specifieke computermerken. De gg zelf ondersteunt echter software voor alle merken, ongeacht 'compatibiliteit' van een computer met welk ander merk, PC of niet, dan ook. Die ondersteuning kan gevat worden in de slogan Disks, Opleiding en Support.

PROGRAMMATHEEK De *ProgrammaTheek* is een programma-bibliotheek bestaande uit bijna duizend diskettes (fifty-fifty CP/M en MS-DOS). Alle boordevol public domain software en/of zgn. freeware. De bibliotheek is grotendeels afkomstig uit Amerikaanse 'libraries', maar is vergeleken daarmee relatief klein. Dit komt doordat we hoge kwaliteit en goede documentatie nastreven, en per schijf veel informatie in de catalogus zetten. Ook doen we moeite om de software geschikt te maken voor alle systemen en geven we compatibiliteitseisen aan.
De catalogus bestaat uit vier dikke delen, elk in een ringband; daarnaast bevat ieder nummer van SoftwareBus aanvullingen op de catalogus, die U aan dit (losbladige) boekwerk kunt toevoegen. Beide zaken, een selectie uit de ProgrammaTheek en de vier delen catalogus, kunt U op onze stand bekijken en verkrijgen.

OPLEIDING Het tweede element van onze slogan vind je vooral terug in de bijeenkomsten van de groep. Drie keer per jaar komen we centraal in het land bijeen (Houten, HCC-kantoor, Standerdmolen 8), en zeker twee keer per jaar organiseren we in het oosten en zuiden van het land eigen bijeenkomsten met o.a. mini-cursussen. Maar ook bij een aantal activiteiten van HCC-afdelingen in het land werken we volop mee. Ook zijn er cursussen MS-DOS en aanverwante onderwerpen.

SUPPORT De ondersteuning van de leden (door de leden!) bestaat vooral uit het VRAAGBAAK-CIRCUIT. In de gele pagina's van elke HCC Nieuwsbrief en in de SoftwareBus staan een aantal telefoonnummers, die U kunt bellen als U vragen heeft op MS-DOS of CP/M gebied. Neem steeds het nummer uit Uw omgeving. Verder is er ook een landelijk nummer voor moeilijke vragen en problemen met o.a. bestellingen: 03403-79001. Dit is op elke maandag- en donderdagavond te bereiken tussen acht uur en half tien.

SOFTWAREBUS De meeste activiteiten vindt U beknopt in de 'gele pagina's' van de HCC Nieuwsbrief. Uitgebreide informatie, artikelen over MS-DOS, CP/M, OS/2 en programmeertalen, tips en truc's en antwoorden op veel voorkomende vragen staan in ons periodiek 'SoftwareBus'.
Tevens ontvangt U daarmee de allernieuwste softwarebladen. Door deze bij Uw catalogus te voegen is deze steeds compleet. Het blad bevat minimaal tachtig bladzijden (waarvan de helft aanvullingen op de ProgrammaTheek catalogus) en komt zes keer per jaar uit. Opgeven via de HCC Bestelservice.

PERIODIEKE SOFTWARE Naast geschreven informatie kunt U zes keer per jaar ook software in huis krijgen, zonder zelf te hoeven bestellen. S5, Software Service Super Selectie Systeem, biedt U een abonnement op onze 'kroonkeuze-schijf'. Samengesteld door de librarians en met een bonte verzameling utilities en andere nieuw verschenen software. Het kost *f* 60,- per jaar (voor disks van minimaal 248 K), dus *f* 10,- per disk, maar zonder de portokosten die Software Service rekent.

UITGAVEN Naast de ProgrammaTheek catalogus, de disks en de SoftwareBus kan de gg nog meer nuttige informatie voor de gebruikers leveren. Zoals boeken over MS-DOS, Fido en het Kermit communicatiepakket, en handleidingen van de door de gg uitgegeven boekhoudpakketten Fibo en Pegel. En onze 'Software Best' (versie MS-DOS of versie CP/M), de hoogtepunten uit enige niet meer verkrijgbare jaargangen SoftwareBus. Ook hebben we het MS-DOS instructiepakket. Voor *f* 25,- een fraai verzorgd pakket:
- een leerschijf 'Hoe werkt MS-DOS en de PC?'
- een oefenschijf met daarop pakketten voor spreadsheet, tekstbewerking (editing) en kaartenbak. Het 'geleerde' kunt U met deze schijf oefenen.

Beiden alleen geschikt voor PC-compatibles, op de HCC-dagen alleen geleverd op 360 K PC-formaat. Dit tezamen met een duidelijke instructie, waarmee ook de absolute beginner direct aan de slag kan. Ook dit alles: volop voorradig op de HCC-dagen!

FIDO Leden met een modem aan hun computer kunnen support en software uiterst snel krijgen via onze Fido-systemen. Alle ProgrammaTheekschijven zijn op te halen tegen lokaal telefoontarief (voor de meeste regio's), en zelfs de moeilijkste vragen worden vaak binnen enkele dagen beantwoord. De boards zijn:
- MS-Boss (West), Amsterdam, 020-982155
- ProgrammaTel, Hengelo, 074-423860 (2 lijnen)
- SoftwareBoss, Den Haag, 070-694081 (2 lijnen)
- BLIEP (Bulletinboard Loaded with Interesting & Exciting Programs), Dongen, 01623-14722
- Datashareware, Veenendaal, 08385-29478
- Soft Airmail, Enschede, 053-892704 (ook via kortegolf radio)
- LordBoard, Haarlem, 023-327814 (alleen V22/V22bis, afwijkende download)

Allen te bereiken op V21, V23, V22 en V22bis snelheid, 8 databits, 1 stopbit, geen pariteit; 24 uur per dag.

Erik de Ruijter

Primeur op HCC Dagen

Een modeltrein besturen met een computer. Menig modelbaanbezitter fantaseert er over, een groepje enthousiastelingen van de Hobby Computer Club werkt aan de realisering hiervan. Juist als de microcomputer via PC Privé-projecten z'n weg vindt naar de huiskamer, smeedt dat groepje, georganiseerd als HCC Modelbaangebruikersgroep, beide hobby's aaneen tot een nieuwe en eigentijdse liefhebberij: de computergestuurde modelbaan.

D. P. Arnoldus

Het resultaat van jaren werk wordt op vrijdag 25 en zaterdag 26 november van 10 tot 17 uur gedemonstreerd tijdens de HCC Dagen in de Utrechtse Jaarbeurshallen. Op de stand van de HCCM vindt u ondermeer een onlangs gereedgekomen spoor N modulebaan, voorzien van vrijwel alle situaties die op een modelbaan denkbaar zijn. Minstens acht modeltreinen zoeken op die baan tegelijkertijd hun weg, volledig geleid door de computer. Snelheidsregeling met vertraagd optrekken en afremmen, blokbeveiliging, wissel- en seinbediening, permanente treinverlichting, alles computergestuurd. Naar wens kunnen overigens verschillende taken op traditionele manier 'in de hand' worden gehouden.

De HCCM-leden tonen u graag hoe hun universeel toepasbare systeem werkt. En hoe u dat met eenvoudige middelen zelf kunt bouwen. De laatste hand wordt gelegd aan het besturingsprogramma, de software, dat voor de meeste populaire microcomputers beschikbaar komt en dat op de HCC Dagen z'n première beleeft.

TECHNIEK Het is voor velen vooral de techniek die de hobby zo aantrekkelijk maakt. Na het uitdenken, het ontwerpen, het bouwen, het verzorgen van de entourage (scenery) en het proberen, volgt uiteindelijk het spelen. En daar gaat 't mis. Er gebeurt opeens zo veel tegelijk dat ogen en vooral handen tekort schieten! Voor menig modelbaanhobbyist is dan het moment gekomen waarop plannen worden gemaakt voor een nieuwe baan. Een enkeling geeft zich echter niet gewonnen. Hij zoekt wegen om toch in z'n eentje de modelbaan te kunnen besturen.
De techniek komt hem daarbij te hulp; blokstelsel, kontaktrails, omschakelrelais, 'denkende' wissels, reedkontakten. Met minimale mankracht kan dankzij dit soort hulpmiddelen met meerdere treinen tegelijkertijd worden gereden. Alleen rijden ze steeds dezelfde 'rondjes' over de baan. Wil men dit veranderen, dan moet ook de bedrading worden aangepast en dat staat vrijwel gelijk met opnieuw beginnen. De huidige digitale systemen kunnen deze wirwar van draden weliswaar vereenvoudigen, maar toch...

SYSTEEM De koppeling met de computer wordt tot stand gebracht met een elektronische schakeling, een zogenaamde printkaart, die is toegespitst op het type computer. Per computer is een afzonderlijke printkaart voorhanden. Zo'n kaart is dusdanig opgebouwd dat computer en treinbaan elektrisch volkomen los van elkaar staan, of 'galvanisch gescheiden' zijn, zoals dat in vaktaal heet. Defekten op de modelbaan hebben dan geen funeste gevolgen voor de computer. Ook het verloop van het besturingsprogramma wordt niet nadelig beïnvloed door de veel op een modelbaan voorkomende vonkstoringen. De rest van het systeem bestaat uit een stelsel van printkaarten met elk een specifieke taak. Daarbij zijn drie basishandelingen te onderscheiden. Ten eerste het waarnemen of een deel van de rijbaan (sektie) al of niet bezet is. Dit gebeurt met de 'blokbezetmelding'. Als tweede, het schakelen van wissels, seinen, ontkoppelrails, en dergelijke. En tenslotte het instellen van snelheid en rijrichting per blok.

Bij het bepalen van de blokbezetmelding is doelbewust afgezien van een herkenningssysteem voor de treinen. Immers, is een trein op de baan hem eenmaal bekend, dan kan de computer, via het bijhouden van tabellen in zijn geheugen, zelf bepalen welke trein het hier betreft wanneer er een bezetmelding binnenkomt. De computer 'volgt' zodoende de treinen over de baan.
De samenstelling van die baan moet natuurlijk eerst bekend zijn aan de computer, ook dat ligt vast in geheugentabellen. Bij wijziging van de baan kan derhalve worden volstaan met het simpelweg aanpassen van de tabellen in het computergeheugen en de zaak draait weer. Hier openbaart zich de ongekende kracht van de computer: het zeer flexibel omgaan met informatie.
Hetzelfde geldt voor rijkarakteristieken van lokomotieven en wagens, treinsamenstellingen, rijtrajekten, snelheidslimieten op baangedeeltes, wachttijden op stations en noem maar op. Alles wordt als informatie (data) in de geheugentabellen van de computer opgeslagen en laat zich dienovereenkomstig zeer eenvoudig opvragen. Aldus ontstaat, wanneer de modelbaan eenmaal kompleet is opgebouwd, de mogelijkheid om de wereld van het spoor ook in exploitatie zo echt mogelijk in model weer te geven. Het is aan de gebruiker om één of meer taken traditioneel met 'handbediening' te blijven verrichten, bijvoorbeeld het rangeren of het schakelen van wissels in een stationskomplex. Ook het tempo van de automatisering heeft de gebruiker zelf in de hand, want niet alles behoeft ineens te gebeuren.

REALISERING Het is duidelijk dat het realiseren van een dergelijk ingewikkeld systeem geen werk kan zijn van één man of vrouw. Binnen de HCC Modelbaangebruikersgroep is dan ook een team van hobbyisten reeds jaren bezig een en ander te ontwikkelen. Dit gebeurt geheel belangeloos en in vrije tijd.

TESTEN Alvorens een modelbaanbesturingsprogramma voor feitelijk gebruik vrij gegeven kan worden, moet het uitgebreid worden getest. Voor dat doel werd door leden van de HCCM een nieuwe test- en demonstratiebaan gebouwd op schaalgrootte N. Fleischmann-importeur Otto Simon kwam de makers daarbij materieel tegemoet. Deze 'demobaan' bevat vrijwel alle situaties die op een modelbaan denkbaar zijn. De baan is geconstrueerd op basis van de normen van het gestandaardiseerde baanmodulesysteem NedTRAK, behalve de stroomvoorziening, en is daardoor geschikt voor latere uitbreiding of koppeling met andere modules volgens deze norm.
Het is de bedoeling met behulp van deze demobaan zoveel mogelijk fouten uit de software te halen, gebruiksvriendelijkheid te optimaliseren en het geheel uitvoerig te testen. Tegelijkertijd kan de handleiding voor de software worden verzorgd, want ook aan een gedegen dokumentatie wordt vanzelfsprekend alle aandacht besteed. Al met al zal het wel tot in 1989 duren voordat het programma beschikbaar komt.

HCC DAGEN Om toch een indruk te kunnen geven hoe de software er in de praktijk gaat uitzien, zal deze op de komende HCC Micro Computer Dagen 1988 door de HCCM worden gedemonstreerd. De leden van de HCCM zullen aanwezig zijn om het getoonde aan de hand van de aldaar opgestelde demobaan uit te leggen en uw eventuele suggesties aan te horen. Deze demonstraties vormen een primeur op dit computer-spektakel.

IBM PC
Gebruikersgroep

GEBRUIKERSGROEPEN

De HCC IBM-PC gg is een gebruikersgroep voor alle PC-gebruikers, van beginners tot gevorderden. Een groot aantal leden gebruikt de PC (ook) professioneel. Wij bieden de volgende activiteiten:

BEHEER SOFTWARE BIBLIOTHEEK
De HCC IBM-PC gg verzamelt public domain en shareware uit alle beschikbare bronnen. De programma's worden gecontroleerd en alleen de originele versies worden opgenomen in de HCC IBM-PC gg software-bibliotheek. Van ieder programma uit de bibliotheek wordt gecontroleerd of het werkt, of het inderdaad uitvoert wat het pretendeert en of het geen virus bevat.

UITGAVE PDS CATALOGUS
De HCC IBM-PC gg geeft de Public Domain en Shareware Catalogus (PDS Catalogus) uit, een standaardwerk met de beschrijving van meer dan 250 Megabyte software voor IBM-PC en compatibel computers. De PDS Catalogus bestaat uit drie onderdelen: een algemene handleiding, de diskette-beschrijvingen van de software uit de bibliotheek van de HCC IBM-PC gg (de diskette-beschrijvingen staat op diskette en kan met het bijgeleverde zoekprogramma PCNL-VIEW bekeken worden), en het indexgedeelte (een diskette-index en een file-index).

VERSPREIDING PD EN SHAREWARE
Alle programma's uit de bibliotheek van de HCC IBM-PC gg kunnen onder de leden gedistribueerd worden.

SAMENSTELLING PCNL-PAKKETTEN
PCNL-pakketten zijn geselecteerde software-pakketten voor specifieke groepen gebruikers. In de pakketten zijn programma's opgenomen die goed op elkaar aansluiten. Voorbeelden van PCNL-pakketten zijn; PCNL-Starter pakket (samengesteld voor beginners), PCNL-Games pakket (een verzameling populaire spelletjes), PCNL-DOS Utilities pakket (een verzameling programma's die de interne huishouding van de computer regelt en het DOS werk vergemakkelijkt), PCNL-Programmeer pakket (negen populaire programmeertalen om een keuze te maken voor uw programmeer toepassingen), PCNL-Turbo pakket (een 'must' voor TURBO-PASCAL programmeursmet een uitgebreide verzameling tools en utilities).

PDS SUPPLEMENT ONDERWIJS
Het PDS Supplement Onderwijs bevat in boekvorm een uitgebreide beschrijving van meer dan tachtig diskettes uit de PDS software-bibliotheek, die van nut kunnen zijn in het onderwijs. Het PDS Supplement Onderwijs is dus géén software pakket.

BEHEER FIDO-NODE
De HCC IBM-PC gg FIDO-node (telefoonnummer 08859-52370, 300, 1200 en 2400 baud en 1200/75 split baudrate, 8 bits, no parity, 1 start en 1 stop bit) is het electronisch middelpunt van de aktiviteiten van de HCC IBM-PC gg.

UITGAVE PCNL-DISK
Het electronische magazine van de HCC IBM-PC gg, de PCNL-disk, bevat twee diskettes met verhalen van, voor en door gebruikers, artikelen over programmeren, gebruik van commerciële programma's, etcetera. Het bevat natuurlijk software, en verschijnt 4 keer per jaar.

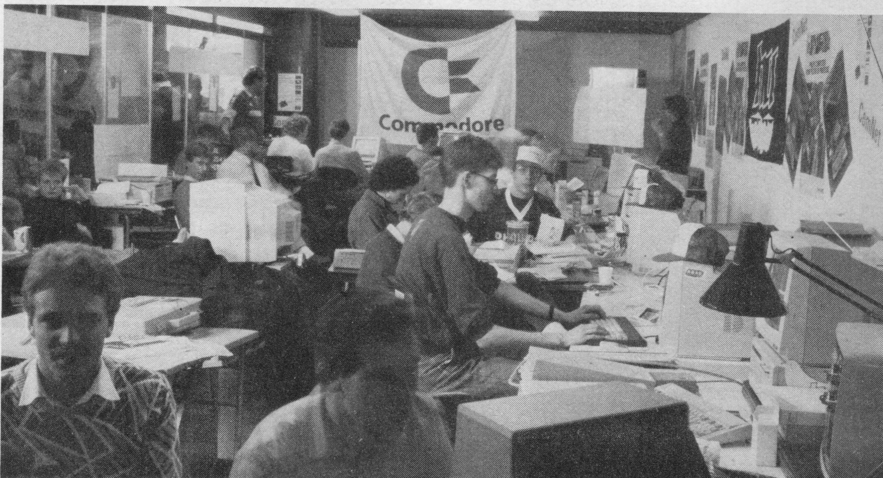
BEHEER PCNL HULPLIJN
Als extra service voor leden van de HCC IBM-PC gg is een telefonische informatielijn opgestart: PCNL Info-Lijn. U kunt bij de info-lijn terecht met algemene computervragen (over het werken met DOS, het gebruik van harddisks, het werken met printers), maar ook met meer gerichte vragen over speciale programma's. De PCNL Hulplijn bereikbaar op dinsdagavond van 20.00 tot 23.00 uur (telefoon 04138-72613) en op donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur (telefoon 04104-78334).

ORGANISATIE GEBRUIKERSDAGEN
De activiteiten op de landelijke gebruikersdagen zijn er vooral op gericht de vele facetten van het PC-gebruik te belichten. De HCC IBM-PC gg biedt daarom op de gg-dagen een programma met lezingen door PC-specialisten, demonstraties van computers en programma's etcetera. Op de gg-dagen zijn alle artikelen van de HCC IBM-PC gg direct leverbaar. Tijdens elke gebruikersdag wordt er een selectie van de allernieuwste diskettes uit de software-bibliotheek gepresenteerd. De gebruikersdagen worden altijd gehouden in het Provisorium van de Rijksuniversiteit van Utrecht in de Uithof (Utrecht Oost). De data van de HCC IBM-PC gg-dagen worden bekend gemaakt via de FIDO-node en via de HCC-Nieuwsbrief.

SERVICE PC-PRIVE PROJECTEN
Voor PC-Privé projecten heeft de HCC IBM-PC gg speciale software-pakketten samengesteld die tegen zeer aantrekkelijke prijzen verkrijgbaar zijn. Er kan ook praktische begeleiding geboden worden, bijvoorbeeld in de vorm van een telefonische hulplijn. Dit hoeft zich niet te beperken tot het gebruik van public domain en shareware, maar de service kan ook verleend worden voor specifieke implementaties van commerciële pakketten.

BESTELINFORMATIE
Alle genoemde artikelen, waaronder de PDS Catalogus en de PCNL-disk, zijn rechtstreeks te verkrijgen bij de HCC IBM-PC gg. Informatie over bestellingen kunt u inwinnen bij de HCC IBM-PC gg, Postbus 47, 7250 AA Vorden. Telefax: 05752-1382, Telefoon: 05752-1881.

BEURSINFORMATIE
De specials voor de HCC-dagen 1988 zijn: Een demonstratie van het nieuwe besturingssysteem OS/2 met de Presentation Manager. OS/2 is het besturingssysyteem van de toekomst. Verder een demonstratie van video-beelden op de PC. Met behulp van een video-digitizer en een video-camera of een simpele handscanner worden afbeeldingen of foto's in de PC gelezen. Met de PC kunnen deze beelden vervolgens bewerkt worden voor bijvoorbeeld desktop publishing gebruik. Uiteraard zijn ook alle genoemde artikelen van de IBM PC GG verkrijgbaar in de stand van de IBM PC GG.

HCC Amstrad/ Schneider gg

De Amstrad/Schneider gebruikersgroep ondersteunt de gebruikers van CPC computers, Joyce tekstverwerkers en PC's van de merken Amstrad en Schneider.

Wij bieden onder andere; informatie over hardware en software (in het bijzonder over de punten waarin zij verschillen van andere CP/M- respectievelijk MD-DOS computers), een 'Programmotheek' van public domain software. En verder bieden wij natuurlijk contact met medegebruikers via landelijke gebruikersdagen, landelijke werkgroepen, modem op ons bulletinboard en vooral ook via de maandelijkse regionale bijeenkomsten in Leeuwarden, Lelystad, Utrecht, Rotterdam, Oosterbeek, Goes, Eindhoven en Maastricht.

Inlichtingen: Via modem op 04780-84510,80417,87840,83441 en telefonisch of schriftelijk bij de secretaris Ernst Pereira, Ruys de Beerenbrouckstraat 31, 2613 AS, Delft. Telefoon: 015-131048.

P2000gg

Ook op de HCC dagen op 25 en 26 november in Utrecht zal de P2000gg aanwezig zijn, de gebruikelijke software zal dan ook te koop zijn. U kunt er terecht met uw vragen, ook als beginners. Mogelijk is er het utility programma voor de T/M verkrijgbaar, waarmee per track gezocht kan worden en in directories gemanipuleerd kan worden. Als je nog iets wil demonstreren, neem dan contact op met één van de bestuursleden. Op verzoek kan er voor kleurenmonitoren met scartaansluiting gezorgd worden. Wie heeft er een werkend Viditelprogramma voor de P2000C, ook gevraagd software voor uitbreiding van de bibliotheek, de inzenders krijgen een kleine beloning. Een lijst van de 50 programmacassette's kun je krijgen door een aan je zelf geadresseerde en gefrankeerde enveloppe te sturen aan P2000 SW, Akkerweg 6, 1276 BC Huizen. P2000 programma cassette's ƒ 20,00 Voor de P2000T en M zijn er 12 diskettes met PDOS programma's, ƒ 10,- per disk. Catalogus met PDOS software ƒ 1,50. CP/M software voor P2000M-T-C ƒ 15,00 per volume met nummers uit de catalogus van de CP/M gg. Alle artikelen te bestellen door storting van het bedrag plus ƒ 2,50 per bestelling op giro 1931769 P2000 gg te Huizen. Als een bestelling of antwoord op een vraag langer dan 3 weken duurt wilt u dan even aan mij bericht zenden, er kan altijd iets fout gaan.

Ton Hilgersom
02152-56678

Sinclair gg

De Sinclair gebruikersgroep zal ook dit jaar weer aanwezig zijn op de HCC-dagen. U kunt er terecht met allerlei vragen en tevens kunt u de laatste (public domain) programmatuur bij ons aanschaffen. Tevens kunt u het laatste nummer van IMPULS kopen en u opgeven als lid.
Toen twee jaar geleden Sir Clive Sinclair al zijn computers en rechten verkocht aan Amstrad/Schneider dachten wij van de Sinclair gebruikersgroep dat we zeer snel verleden tijd zouden zijn. Maar juist het tegendeel gebeurde. Onze bijeenkomsten in 'De Bron' werden steeds drukker bezocht, kortom onze gebruikersgroep bruist van de gezelligheid en drukte. Iedereen die een ZX-80, ZX-81, ZX-Spectrum (+), ZX-Spectrum 128 K (+1, +2, +3) of een QL heeft kan en hoort eigenlijk lid te zijn van de Sinclair gebruikersgroep.
Wat kunt u van ons verwachten?
Bijeenkomsten in 'De Bron' te Utrecht. Deze bevatten altijd de volgende onderdelen: vraagbaak voor de QL en de Spectrum, de hardwaregroep, de Opusgroep, de Disciplegroep en de Betadiskgroep. De data voor de bijeenkomsten van volgend jaar kunt u in de agenda en het verenigingsnieuws te lezen. *Sinclair Impuls*, het blad door en voor Sinclairgebruikers. Dit bevat alles wat het Sinclairgebeuren impulsen geven kan, voor alle configuraties: BASIC- en MC-programma's, tips voor hard- en software, schema's en bouwtekeningen, utilities voor tekstverwerkers en communicatie, modems enz.
Servicetelefoon: ieder die problemen tegenkomt met zijn computer kan 01670-66845 bellen, op maandag en donderdag van 20.00 tot 22.00 uur. Voor uitgebreide vragen kunt U ons beter schrijven. Het adres staat onder dit stukje.
Reparatie: een aantal van onze leden heeft zich gespecialiseerd in het herstellen van kapotte en/of zieke hardware. U kunt met hen in contact komen op onze bijeenkomsten.
Datacommunicatie: deze neemt een steeds belangrijker wordende plaats in bij de SGG. Er zijn nu al twee FIDO's met Sinclair programmatuur er op. Dat zijn Fido Zwolle-1 (038-547425) en FIDO Amstelveen-1 (020-472021). Bij de laatste kunt u ook artikelen voor onze Impuls uploaden.
Programmatuur: ook voor public domain software moet u bij ons zijn. Wij hebben software op allerlei vlak; van educatief, spelletjes tot serieuze software zoals tekstverwerking en boekhouden.
U kunt ons buiten de HCC Dagen bereiken op het adres: HCC Sinclair gebruikersgroep, Postbus 76, 2260 AB Leidschendam.

Jack Raats

HCC 1802 gg

Stand J1090

Contactpersoon:
J. M. Waldorp, Crayenesterlaan 85, 2012 TJ Haarlem
023-286808

HCC 6500 gg

Stand W251, W255, W150, W151

Contactpersoon:
J. C. J. Beyer, Bastinglaan 7, 2614 GP Delft
015-134269

HCC Advance gg

Stand W240, J6081

Contactpersoon:
Gerard van Assen, postbus 86, 5201 AB 's-Hertogenbosch
073-146017

HCC Amstrad/Schneider gg

Stand J2090, J2100

Contactpersoon:
H. Schoutens, Merel 63, 2986 BC Ridderkerk
01804-27534

HCC Apple gg

Stand J4070, J3070, J3080, J4080

Contactpersoon:
G. van der Woude, Alb. Agneslaan 31, 3136 CA Vlaardingen
010-4743725

HCC Astrologie gg

Stand J4111

Contactpersoon:
J. D. Holland, Vleutenseweg 215, 3532 HC Utrecht
030-945309

HCC Atari gg

Stand W246

Contactpersoon:
J. Slemmer, Van der Borchlaan 7, 4835 KM Breda

HCC Bondwell/ELCI gg

HCC Forth gg

Stand W428, W432, W434

Contactpersoon:
J. B. de Jong, Gr. Lodewijkstraat 6, 2713 EE Zoetermeer
079-164755

HCC IBM gg

Stand J7100, W500

HCC Bullet/Superbrain gg

Contactpersoon:
D. G. Spork, Westerlookade 26, 2217 GB Voorburg
070-874739

HCC Commodore gg

Stand W417, W421, W425, W320, W324

Contactpersoon:
F. J. Hermans, postbus 2, 3984 ZG Odijk
03405-62510

HCC CP/M gg

Stand W317, W321

Contactpersoon:
D. Spork, Westerlookade 26, 2271 GB Voorburg
070-874739

HCC CS/SWTPC/09 gg

Stand J3120

Contactpersoon:
P. G. Waldman, Molenveld 24, 1541 SK Koog a/d Zaan
075-172719

HCC DAI gg

Stand W140

Contactpersoon:
H. Rison, Luxemburgstraat 17, 6164 BS Geleen
04490-48863

HCC Genealogie gg

Stand J4110

Contactpersoon:
Sietse Vermeer, Achillesstraat 10-I, 1076 RB Amsterdam
020-768014

HCC Logo gg

Stand J6120

Contactpersoon:
W. Heyster, Annadaal 96, 6715 JC Ede
08380-21306

HCC Kunst/ontwerp en vormgeving gg

Contactpersoon:
R. J. P. Borst, Kasteeldreef 30, 5151 RS Drunen
04163-72271

HCC Modelbaanautomatisering gg

Stand W517, W420, W424

Contactpersoon:
J. van den Oever, Valenberg 29, 2716 LP Zoetermeer
079-512060

HCC MS-DOS gg

Stand W325, W329

Contactpersoon:
Ron Scheepers, Langs de Bogen 16, 8255 GG Swifterbant
03212-1653

HCC MSX gg

Stand J2070, W222, W226

Contactpersoon:
J. M. de Zwart, Kleyne Olven 3, 1851 CW Heiloo
072-338228

HCC Newbrain gg

Stand W122, W126

Contactpersoon:
M. S. Vreedenburg, postbus 4494, 1009 AL Amsterdam
02159-11068

GEBRUIKERSGROEPEN

HCC Olivetti gg

Stand W225, W229, W233, J3111

Contactpersoon:
G. Th. Hillebrink, postbus 232, 2910 AE Nieuwerkerk a/d IJssel
01803-19259

HCC Onderwijs gg

Stand J5111

HCC OSI gg

Stand W521

Contactpersoon:
Rein Heesterman, G. van der Poellaan 440, 2722 XT Zoetermeer
079-312211

HCC P2000 gg

Stand W330, W328, W429

Contactpersoon:
Hille Ris Lambers, Adr. Pauwstraat 10, 2582 AR 's-Gravenhage
05927-12115

HCC Pascal gg

Stand J5120

Contactpersoon:
John Kruis, Schubertstraat 12, 4661 BC Halsteren
01641-2162

HCC Postzegel gg

Stand J5081

Contactpersoon:
D. B. Bezemer, Elzendreef 187, 2272 CL Voorburg
070-873650

HCC Sharp MZ gg

Stand J6110, W533, W537, W525, W529

Contactpersoon:
H. Niessen, Benedictynenhove 50, 3834 ZG Leusden
033-945286

HCC Sinclair gg

Stand W200, W204, W205, W300, W304, W305, W308, W309

Contactpersoon:
T. A. P. Molenaar, postbus 76, 2260 AB Leidschendam
070-275636

HCC Tulip gg

Stand J3121

Contactpersoon:
J. van Noordwijk, postbus 6, 3734 ZG Den Dolder
030-782743

Is Commodore wel bij de tijd?

Dit artikel gaat over de interne tijdklok van de Commodore machines. Deze interne klok is aanwezig bij alle Commodore hobbycomputers. Maar een goed werkende klok is voor Commodore altijd een probleem geweest.

Melis van Deelen

Het verhaal begint bij de PET computer. Deze computer had een Basic met een softwarematige klok (TI en TI$). Er was echter een probleem met deze klok. Hij werkte niet goed bij het inlezen en wegschrijven van gegevens. De computer was dan druk bezig met de in- en uitvoer en had geen tijd om de klok regelmatig vooruit te zetten.

VIC-20 Bij de VIC-20 computer dacht men dit probleem opgelost te hebben. Bij het werken met cassette werd nu de tijd wel juist bijgehouden. Het was zo gemaakt dat de computer tijdens het lezen of schrijven van gegevens naar een hardwareteller keek of het tijd was de klok 1/60ste seconde vooruit te zetten, zo nodig gebeurde dit. Maar hiermee ging men helemaal in de fout. Nadat de klok 1/60ste seconde vooruit was gezet werd de teller weer op nul gesteld. Dit moest goed werken. Maar door een 'klein' foutje werd inplaats van de tijdteller een andere teller op nul gezet. Het resultaat was dat de tijdklok veel te vaak vooruit gezet werd. Tijdens het lezen van en schrijven naar cassette liep de klok dan ook veel te hard.

C64 Bij de Commodore 64 is dit dan ook direct verholpen, door tijdens het lezen van en schrijven naar cassette de klok helemaal niet vooruit te zetten. Maar nu was men weer terug bij af. Want de klok van de Commodore 64 is net zo slecht als die van de PET.
Met de personal computers als voorbeeld, waar de klok in hardware was uitgevoerd, werd de klok van Commodore in de in- en uitvoerchip 'ingebakken'. De computer hoefde nu alleen de tijd in te stellen en kon desgewenst de tijd in uren, minuten, seconden en tienden van seconden nauwkeurig inlezen. Als nu iets gelezen of geschreven werd liep de hardwareklok gewoon door. Dat hadden die chipontwerpers toch maar weer mooi opgelost!

SOFTWARE Een hardwareklok is één, maar de software er voor schrijven is twee. Dit laatste is achterwege gebleven. Het resultaat was een computer met een hardwareklok, die niet gebruikt werd. Nog steeds werd de klok softwarematig vooruit gezet.
Het werd natuurlijk te gek om de nieuwe mogelijkheden van deze chip ongebruikt te laten. Bij de nieuwe Commodore 128 computer werd deze hardwareklok in CP/M_mode wel benut. Natuurlijk kon dit niet in de C64-mode, omdat deze geheel compatibel moest worden aan de Commodore 64.
Een belangrijke mode werd niet aangepast. In de C128-mode is de software wel geheel gewijzigd, maar het gedeelte voor de klok heeft men exact gelijk gelaten.

TIMING Er is echt nog iets. De timing voor de softwareklok in de C128-mode is niet helemaal goed. De klok loopt normaal altijd iets te snel! Nu hebben klokken altijd een afwijking, maar de C128 loopt op een dag ongeveer drie minuten vóór. Dit terwijl dezelfde computer in C64-mode maar enkele seconden te snel loopt.

Hier een programma dat de soft- en hardwareklok van de C64 in beeld brengt.

```
10 rem commodore timer test programma
20 rem
30 rem soft- en hardware tijd klok
40 rem
50 gosub 490
60 print:print"Uur     00-23";:inputu
70 if(u<0) or(u>23) then60
80 print:print"Minuut  00-59";:inputm
90 if(m<0) or(m>59) then80
100 print:print"Seconde 00-59";:inputs
110 if(s<0) or(s>59) then100
120 rem
130 ad=56576 : rem start addres $dd00
140 pokead+11,11        :rem init
150 a=0:ifu>12 thena=128:u=u-12
160 b=u:gosub 410:b=b+a
170 pokead+11,b         :rem uren      bcd
180 b=m:gosub410
190 pokead+10,b         :rem minuten   bcd
200 b=s:gosub 410
210 pokead+09,b         :rem seconden bcd
220 rem
230 e=peek(ad+14)or128:rem 0   = 60 hz
240 pokead+14,e         :rem 128 = 50 hz
250 rem
260 ti$="000000"        :rem vergelijk $
270 rem                 :rem 1/10sec op 0
280 pokead+8,1          :rem geeft start
290 rem
300 gosub 490
310 printchr$(19)
320 print:print"Hardware Timer  ";
330 b=peek(ad+11):c=193
340 ifb>127 thenc=208:b=b-128
350 printchr$(c);"M";:gosub 440
360 b=peek(ad+10):gosub 440
370 b=peek(ad+09):gosub 440
380 b=peek(ad+08):print"       ":print
390 print"Software Timer (TI$) ";ti$
400 goto310
410 rem subroutine bcd naar decimaal
420 b=b+int(b/10)*6
430 return
440 rem subroutine decimaal naar bcd
450 b=b-int(b/16)*6
460 rem print deciaal
470 print" ";str$(b);
480 return
490 rem titel
500 s$="-------------":print chr$(147);
510 printchr$(14);s$;"Timer Test";s$
520 return
530 rem
540 rem i/o chip opbouw
550 rem
560 rem $dd08 timer 1/10 seconden (bcd)
570 rem $dd09 timer seconden      (bcd)
580 rem $dd0a timer minuten       (bcd)
590 rem $dd0b timer uren          (bcd)
600 rem
610 rem alle timer bytes zijn als bcd
620 rem getallen opgebouwd
630 rem dus bit 4-7 10 tallen
640 rem en  bit 0-3 1  tallen
650 rem
660 rem uren timer loopt van 0 t/m 12
670 rem
680 rem en bit 7 van uren timer geeft
690 rem morgen (=0) of middag (=1) aan
700 rem
710 rem clock snelheid
720 rem -------------
730 rem door bit 7 van $dd0e
740 rem kan ingesteld worden of er 50
750 rem of 60 herz voeding is
760 rem
770 rem
780 rem (c) m van deelen
790 rem
```

Goed pakket voor mensen die serieus bezig willen zijn

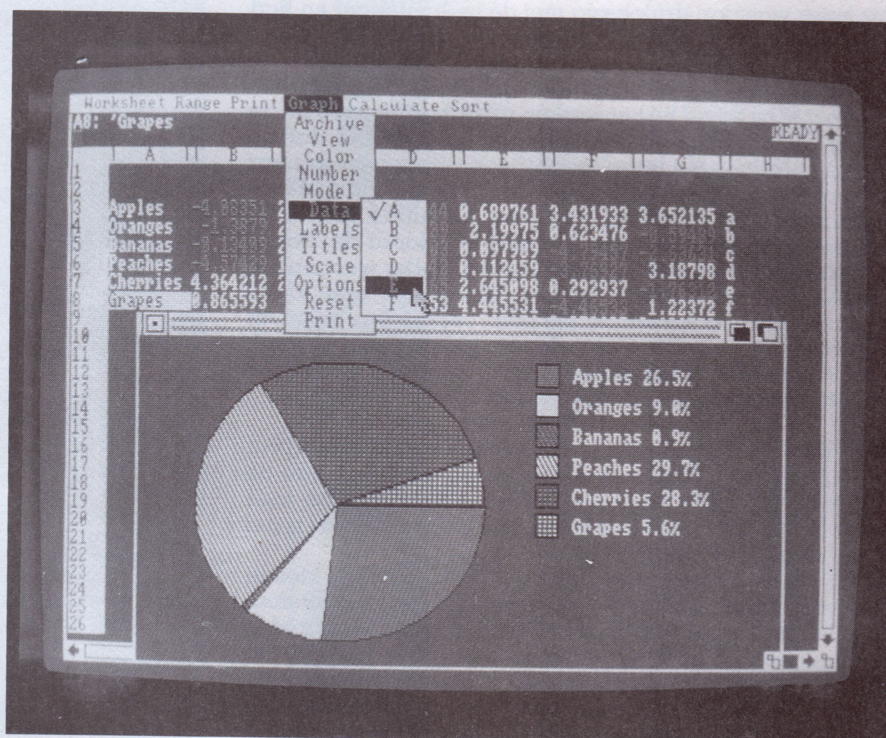
'The Works!' is een pakket voor mensen die serieus met een Amiga bezig willen zijn. Het omvat de tekstverwerker Scribble!, de spreadsheet Analyze! en de database Organize!.

'The Works' voor de Amiga

Roel van der Vlugt

Het pakket wordt geleverd in een keurig doosje met drie redelijk uitgebreide handboeken van pocketformaat. Voor elk programma een ringbandboek van circa 150 pagina's. Omdat niet iedere gebruiker zin en tijd heeft om handboeken door te lezen heb ik geprobeerd het pakket zonder gebruiksaanwijzing erbij aan de praat te krijgen. Dat zegt natuurlijk iets over de gebruikersvriendelijkheid van deze software.

Het is een goede gewoonte om van elk nieuw programma waar je mee gaat werken direct een veiligheidskopie te maken, een back-up. Mocht er iets mis gaan dan heb je het oorspronkelijke programma nog op een andere schijf staan. Nu hebben veel softwarefabrikanten de neiging hun produkten te beschermen tegen (illegaal) kopiëren. The Works! is niet beveiligd en dus gemakkelijk te kopiëren. Nadat dit gebeurd is moet men (afhankelijk van het gebruikte kopieerprogramma) de kopie van The Works! (Copy 1 of The Works!) hernoemen, omdat de drie deelprogramma's bij bepaalde bewerkingen anders hun eigen schijf niet herkennen. De software 'weet' immers niet dat ze is gekloond en nu een nieuwe naam heeft. De systeemschijf van The Works! kan niet als bootschijf (zelfstartend) gebruikt worden. Voor gebruik dus gewoon eerst even de Workbench 1.2 erin. Daarna kan vanaf The Works! het icon van Scribble!, Analyze! of Organize! geklikt worden.

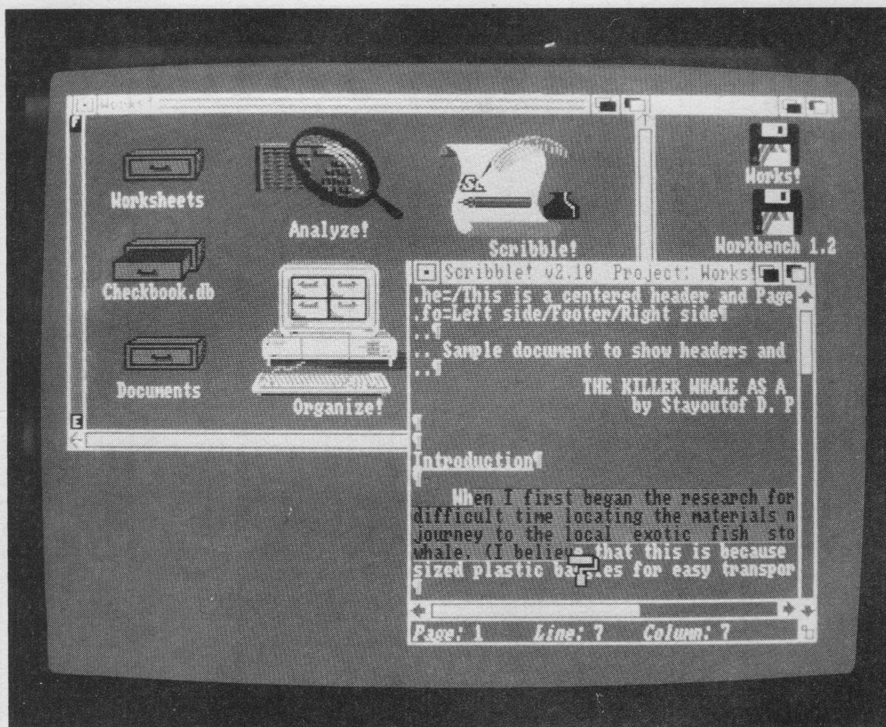
SCRIBBLE! Scribble! is de tekstverwerker uit het pakket. Zelfs voor iemand die de handleiding niet gelezen heeft is het gemakkelijk werken met Scribble! Met de rechter muisknop verschijnt het hoofdmenu in de balk bovenin het beeldscherm. Onder de kopjes Project, Defaults, Text, Print en Spell bevinden zich allerlei opties en instellingen van de tekstverwerker. Met de linker muistoets kan men keuzes maken, bijvoorbeeld om de regellengte in te stellen. Wie zo slim is om zich niet vast te bijten in de pull-down menu's, maar ook eens op de helptoets drukt, krijgt meteen te zien dat zich onder de F1 en F2 functietoets meer hulp bevindt. Zo komt er onder F1 een heel overzicht van alle functietoetsen, de Amigatoets plus een letter en de cursortoetsen vandaan. En vanonder F2 komt een overzicht van alle tweeletterige puntcommando's tevoorschijn. Het lijkt wel wat op WordStar. De instant help door F1 en F2 scoren hoog bij mij, want het verlost de gebruiker van een hoop moeilijk zoekwerk in handleidingen.

SNEL Scribble! is snel. Het verplaatsen van de cursor of de scrollbars verloopt lekker vlot. De key-repeat is heel snel. Vergeleken met bijvoorbeeld Textcraft Plus werkt dat heel wat aangenamer. Onder F4 bevindt zich de opdracht Store Document. Heeft je tekst eenmaal een naam dan sla je hem met een druk op de knop veilig op je 3,5 inch floppy op. En dat gebeurt ook weer snel. Handig, als je heel vaak je werk moet onderbreken, of als je zo veel schrijft dat het eigenlijk onverantwoord is niet elke vijf minuten je werk naar disk weg te schrijven. Ook het uitlijnen gebeurt werkelijk razendsnel. Wanneer je de schermbreedte net zo instelt als het aantal tekens dat de printer maximaal aankan (bijvoorbeeld 80) dan verschijnt de uitgelijnde tekst precies zoals hij op papier zal komen te staan. Met de functietoetsen F6, F7 en F8 worden de opties boldface (vet), underline (onderstreept) en italic (schuinschrift) aan- of uitgeschakeld. Op het scherm verschijnt de tekst ook werkelijk vet, onderstreept of schuin, als je de juiste printerdriver gebruikt komt dat ook zo op papier.

EXTRA'S Onder het menuutje 'Defaults' kent Scribble! een aantal standaardinstellingen die als kleine be-

standjes met het achtervoegsel '.fmt' (van 'format') kunnen worden opgeslagen. Deze bestandjes beschrijven de lay-out van een tekst. Dat wil zeggen het aantal regels per pagina, het aantal tekens per regel, de tabulatorstops, het uitvullen van tekst, kleur van het scherm, kleur van de tekst, marges boven en onder de tekst en tenslotte de verschijningsvorm van het einde-regel-teken.
Dat laatste is uitermate handig. Je kunt met Scribble! zelf bepalen of een return slechts een carriage return, een linefeed of CR+LF moet zijn. Wie wel eens tekstbestanden uitwisselt - bijvoorbeeld met Fido - weet welke problemen er soms rijzen wanneer het met die CR's en LF's niet goed zit. Overigens is Scribble! zo intelligent om zelf na te gaan welke soort einde-regel-tekens er in een file (die je bijvoorbeeld net van Fido binnengehaald hebt) staan. Door in het defaultmenu onder het kopje Format te kijken kun je dat direct zien en er bij een eventuele upload rekening mee houden. Het leuke van de .fmt-files is dat je er meerdere van kunt aanmaken en naar behoefte kunt oproepen. Zo kun je een standaardindeling maken voor brieven, voor grote stukken tekst (zoals deze kopij) of voor het schrijven van programma's. Mocht je om wat voor reden dan ook behoefte hebben binnen een tekst andere waarden aan bepaalde elementen toe te kennen dan kan dat zonder de overige instellingen te wijzigen, door gebruik te maken van puntcommando's.
Een ander handigheidje zit onder de toets SHIFT-F10. Met deze knop worden de zogenaamde 'zachte spaties' zichtbaar dan wel onzichtbaar gemaakt. Zachte spaties worden door de tekstverwerker toegevoegd om een tekst uit te vullen. Wanneer je de kantlijninstellingen verandert, verandert ook het aantal zachte spaties. Onder het 'Project' menu bevindt zich 'Status'. Dit is een aardige functie die informatie over de bewerkte tekst geeft, zoals paginalengte, regellengte, marges, gebruikt aantal tekens en het nog vrij zijnde aantal tekens. Scribble! werkt met geheugenblokken van 1 Kb. Je kunt zelf bepalen hoeveel ruimte je reserveert voor een tekst. Het is ook mogelijk meerdere teksten tegelijk te bewerken, in verschillende vensters! Verder is het binnen de tekstverwerker zelf mogelijk files te vernietigen. Op zich niets bijzonders, maar bij sommige tekstverwerkingsprogramma's gaat dat niet en moet je òf met de CLI aan de gang òf met een hulpprogramma om oude tekstbestanden te wissen. En vergis je daarin niet, want mensen die met een tekstverwerker werken doen dat omdat ze veel tekst produceren. Het is uitermate onpraktisch geen oude bestanden te kunnen wissen. Je ziet op een gegeven moment door de bomen het bos niet meer, of je tekst gaat in het ergste geval verloren omdat er geen ruimte meer op je schijfje is...
Scribble! kent ook een spellingscorrectie. Omdat het woordenboek op schijf geheel in het Engels is hebben we daar in eerste instantie niet veel aan. Het is echter mogelijk het woordenboek woorden te laten leren en er op die manier gebruik van te maken. Het zag er in het Engels in elk geval veelbelovend uit.

CONCLUSIE Scribble! is een uitermate handige en vooral snelle tekstverwerker voor de Amiga. Hij heeft genoeg mogelijkheden om ook de professionele gebruiker tevreden te stellen.

ANALYZE! Analyze! is de spreadsheet uit het pakket. De letterlijke vertaling van spreadsheet is 'kladblok'. Een spreadsheet is dus een soort elektronisch kladblok. Het Analyze! kladblok is verdeeld in rijen en kolommen. In elk veld (ook wel cel genoemd) kan een tekst, getal of formule gezet worden. Zo kunnen op een gemakkelijke en overzichtelijke manier berekeningen uitgevoerd worden. Dit is ideaal voor het bijhouden van allerlei kosten, het maken van salarisstroken en -overzichten en prijslijsten.
Ook hier weer eenvoud en gebruikersvriendelijkheid. Natuurlijk zijn alle mogelijkheden via muismenutjes toegankelijk, maar als extraatje kent Analyze! ook nog dezelfde menustructuur via het toetsenbord. Door telkens de eerste letter van een commando te geven of het aan te wijzen met de cursortoetsen kun je daar doorheen wandelen. Handig als je muis net van tafel gevallen en kapot is (in het weekend!). In bepaalde gevallen gaat het intikken van zo'n commando ook sneller dan via de muis.

GRAFIEKEN Analyze! bevat zonder meer alle nodige commando's om met een sheet te kunnen werken. In die zin verschilt ze niet veel van andere spreadsheets. Analyze! is echter bijzonder snel en heeft ook nog een aantal heel handige extra commando's in de truukendoos zitten. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk de gegevens uit een sheet in een acht (of minder) kleurengrafiek te laten weergeven, en dat weer op acht verschillende wijzen, waaronder piechart (taartvorm) en 3D-bar (driedimensionale staafgrafiek). Op die manier worden duffe cijfers sprekend en krijgen ze meer betekenis. De gebruiker moet echter wel in de gaten houden dat kleur informatie is en dus veel geheugenruimte kost. Wie veel grafieken gaat gebruiken doet er goed aan zich een geheugenuitbreiding aan te schaffen. Het verdient bovendien aanbeveling de drie programma's Scribble!, Analyze! en Organize! te splitsen en te kopiëren naar drie afzonderlijke schijven. Dat is de enige manier om te voorkomen dat binnen de kortste keren je schijf vol is en je je pas ingetikte werk niet meer kunt veilig stellen...

MACRO'S Macro's komen bij een groot aantal programma's voor. Een macro is een reeks toetsaanslagen die onder een toets vastgelegd zijn, bijvoorbeeld onder een functietoets. Ik heb zelf in mijn communicatieprogramma Diga! een aantal macro's onder functietoetsen zitten, die mij het inloggen bij Fido en het adresseren van briefjes aan collega-redactieleden vergemakkelijken. Welnu, Analyze! kent ook macro's. Die voeren braaf hun taak uit, bijvoorbeeld het sorteren van verkoopcijfers van filialen van een bedrijf alfabetisch op plaatsnaam.

Het doel van een spreadsheet is het bewerken en presenteren van gegevens. Er bestaat een groot aantal min of meer wetenschappelijke of wiskundige bewerkingen die vaak gebruikt worden. Analyze! heeft die bewerkingen paraat onder de '@'-toets.

HANDLEIDING Ook deze handleiding is in het Engels geschreven, maar wel uitgebreid en duidelijk. Er staan genoeg voorbeelden in en via de alfabetische index zijn de meeste problemen wel op te lossen.

CONCLUSIE Een duidelijk, overzichtelijk en goed bruikbaar stuk software. Snel en gebruikersvriendelijk. Wie eigenlijk een tekstverwerker zocht maar het hele pakket The Works! kocht hoeft zeker niet ontevreden te zijn dat Analyze! er bij zit, omdat Analyze! niet zomaar een programmaatje is om een schijf mee op te vullen. Degenen die een of andere cijfermatige administratie voeren kan ik dit programma van harte aanbevelen.

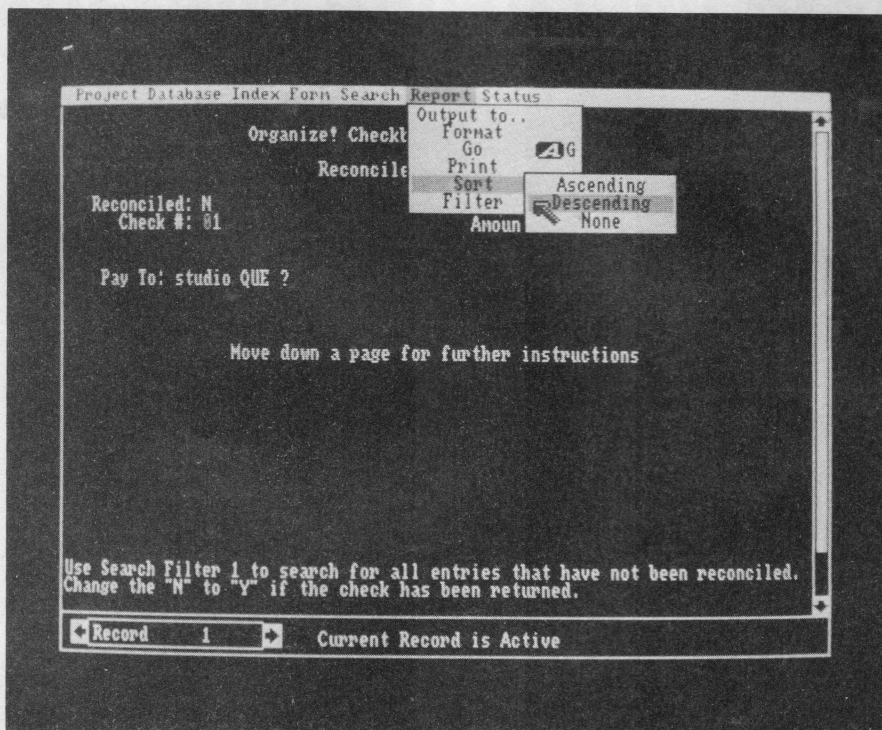
ORGANIZE! Organize! is de database uit het pakket. Het programma wordt geleverd met een Engelse gebruiksaanwijzing van 128 pagina's. Wie het Engels beheerst zal geen moeite met deze gebruiksaanwijzing hebben, feit is echter dat veel computerleken een Amiga kopen omdat deze machine zo gebruikersvriendelijk is. De Engelse computertermen zijn dan het grootste struikelblok voor de nieuwkomer in computerland, ik hoop dat het handboek snel verkrijgbaar zal zijn in het Nederlands. Het handboek behandelt stap voor stap: het creëren van een database, invoeren van data, het zoeken en veranderen van data en de layout (vormgeving) op het scherm en/of op papier via de printer.
Als de opzet van de database gemaakt is wordt er op de schijf een directory gemaakt [bijvoorbeeld 'Adressen.db'] waarin je, als ze gemaakt zijn, de volgende files kunt vinden:
- adressen.dbf, de database
- voornaam.ndx, een index op voornaam in de database 'voorbeeld',
- stickers.frm, een lay-out van het bestand, bijvoorbeeld voor stickers,
- collegas.env.

Het laden van deze file (een zogenaamde Project-File) laadt zowel de database als een lay-out en een index. Het voordeel is dat je op een eenvoudige manier uit een database andere gestructureerde informatie kunt halen. Je kunt zoveel combinaties van indexen en lay-outs maken als je wilt.

INDEX Als je in een database sorteert doe je dat in een veld, bijvoorbeeld op 'achternaam'. Het resultaat heet een index, je kunt zoveel indexen maken als je velden hebt. Verander je iets in je database, een adreswijziging, dan wordt alleen de index bijgewerkt die op dat moment gebruikt wordt, dat is een minpunt.

FORMS Je kunt met Organize! de schermindeling zelf bepalen. Met je muis verschuif je de velden kriskras over het scherm, ook de kleuren van het scherm zijn instelbaar. Die instelbaarheid is belangrijk omdat voor adresstickers de informatie anders moet verschijnen op de printer dan voor het printen van acceptgiro's. De hoeveelheid Forms [lay-outs] die je kunt aanmaken is onbeperkt.

VERGELIJKING Als ik Organize! vergelijk met andere databases zoals Superbase of Miamiga File II dan verliest Organize! op de punten gebruikersvriendelijkheid en vormgeving. Het programma is sober van opzet en maakt geen gebruik van de grafische mogelijkheden van de Amiga. Organize! bezit echter wel alle mogelijkheden die een database zou moeten hebben. De prijs van The Works! (f 549,- voor het totale pakket) maakt weer een hoop goed.

EINDCONCLUSIE The Works! is een goed te gebruiken softwarepakket. De gebruiker krijgt voor f 549,- uitstekende software in handen. Met name Scribble! en Analyze! blinken uit door eenvoud en overzichtelijkheid, terwijl ze toch meer dan voldoende mogelijkheden bieden.

The Works! werd beschikbaar gesteld door en is verkrijgbaar bij:
Cat & Korsh International B.V.,
Evertsenstraat 5,
2901 AK Capelle a/d IJssel
Telefoon 010-4507696
Fax: 010-4507913

De foto's bij dit artikel zijn van Cees de Jonge.

De standhouders

06 Software M366, M368
ABC-Data M5055, M5059, M5063, M5067
ACM M3010, M3014, M3018, M4015
Action Computer Products J4038
AI Nederland Computer M186
Aktief in Toetsen M499
Altycos M6050, M6054, M7055, J4044
AMB M462, M466
Amco Computers M5026
Anro Computing M2068
Anru J4058
Apco Service M1087, M1091
Aristos Informatica M194
Artefact M5062
Ask Computer M268, M367
Atari St. Wetensc. Toepassingen W559
ATC Computers J4050
Atelec Micro Elektr. M6001
Audilog M5050, M5054
AWB M330, M334

Baas Elektronika M1075
Benelux Comp. Exchange J6033
Big Ben Club W355
Bits & Chips M470, M474, M478, M482, M486, M490, M494
Boink M284
Braincom M2086
Bridgesoft J1057
Brunelco M1094
Bussiness Mach. Holland M162
Byte Computers M3094, M3102, M4090, M4094, M4098, M4101

Calimero M6000, M6002
Cassettespecialist M2054
Cat & Korsh M316, M318, M322, M419
Clint M6030
CMS M250, M254
Commodore J5018
Comnet J6024, J6034
Comprix M2015
Compudress M4070, M4074
Computer Access. M6026
Computer Cash & Carry M179, M183, M187, M191
Computer City M2010, M2014, M2018, M3015
Computer Collectief M107, M111, M115, M119, M121, M123, M127, M131, M135, M139
Computer Engineering M6027
Comp. Schaak Ver. Nederland W559
Comp.st. CUC W367, W371, W375
Computer Shop Utr. M4055, M4059
Computer Workshop M3067
Comp.ontw.bur. Unicom M468
Computers Direct M6038, M6042, M6044, M6046, M7043
Computershop Delft M175
Comsat M195
Corbiere M3086, M3090
Courbois M432, M434, M438
Crazy Hans M5038, M5042, M5046, M6043
CVE Computers M3091

D&R Services M3054
Dahedi Elektr. J1041
Data-Skip M4027, M4031, M4043
Database Publ. M2066
Diode Ned. M1101, M1102, M2101
Dirksen Opl. J3054
Distec M7030, M7034, M7038, M7042
Divo Comp.sevice M3070
DMA M4026, M4030, J6050
Drafix Europe J4028
Drechtstad M4050
Dutch Connection M7027, M7031
Dutch Enterprise M5066

EDS M5022
Eekhorn J2034
Eijlander M1079, M1083
Eindhoven Appl. M291
Elektronikaland M355, M359
Elektuur M1038, M1042, M1046, M2043
Elra 270, M274, M282, M375
Escodata M2090
ESO M6031
Euro Electr. Rent J2050
Europrint J1045
Eurosoft M3087

Fabron
Filosoft M1078, M2075
Frans Hoffschlag M1037, M1041, M1045
Funtronics M5070, M5071, M6070, M6071, M6072, M6073, M7071, M7075
Future M387, M391

G & B M1010, M1018
Game World M1023, M1027, M1031, M1035
Geveke M170, M174, M178, M182, M275, M279
Gima Print M6055, M6059
Goris M161, M163, M165, M167
Grocom M5068
GW Boeken M2050

Hajo M3078, M4075
Hand.mij. De Wilt M454, M458
Hanka M431, M435

Hillsoft M4068
Holland Comp. Imp. M2082, M3050, M4022, M6022
HS Computers M1055, M1059

Info 80 M4002
Info Data J6037
Info Prod. Holland M386, M390, M394, M491
Infotheek Syst. M4034
Ing.bur. Schagen M154, M158
Intell. Proces Syst.
Interscan M190

J & B Computing J1037
JH-Systems M2102, M2106
Joyce Computer Club W458
JWC Computers M3055, M3059, M3063

Kablex J3050
KBS Consultants M6034
Kijk M6058, M6062
Klaasing M1022, M1026, M1030
Kluwer J1032
Koning/Hartman M2038, M2042, M2046, M3043
Kraan Micr. M1086, M1090

LOI J1050
Lemax M363
Lijnco J1049, M298, M299
Lithp M1034
LSW Elektr. M294

Mach M286, M290
Malchus J1034
Malmberg M338
Manudax J5039, M1070, M1074
MAP M2062
Market Media M2022, M2026, M2030, M2034, M3027, M3031
Mark. High-Tech P. M4014, M4018
Märklin J5029
Marveld M399
MF Comp. Suppl. M1011, M1015, M1019
Micro City M222, M224, M325, M327, M4046
Micro Masters Holland W104, W108, W112,W113, W116, W117, W121, W125, W129
Micro Media M7056
Micro Mind M1082, J7050
Micro-Image M3062, M3066
Microform M3022
Micromail M2070, M2074, M2078, M3075
Microsoft M3038, M3042
Milton J 5028
Minicom M350
Mital M150
Modelec M5010, M6015
MSX Club W479
Multi Trade M4010, M5015

Ned. Systems M4001
NOS Hobbyscoop J1120

O & S M1095
Olivetti J2054
Open Universiteit J1031
Opus Suppl. M168
Osborne & comp. gg W555

P.C. Choice M5003
PCC W450, W454
Partner J2035
PBNA J4018
PC INtern. M110, M114, M118, M122, M215, M219
PC Shop 't Gooi M6066
Philips J3030
Premium M354, M358, M362
Projecta J2032
Pyramid M4063

Q Vier M2087
Q-Comp M3082
Qyality Comp. M3082

Rabbit M382, M479
RAM M1071
RDS M5000
Recom M2091
Refex M378
REM M5027, M5031
Repair M7060, M7064, M7068, M7072
Roerdinkholder J2120
RWS J5190

Sala Comm. M4062, M4066, J5051
SAM M3026, M3030
Scientex M255, M259, M263, M267
SCS M3068
Sea Software M6067
Semicon M7050, M7052
Sirex M7059, M7063
Soecoma M455, M459, M463
Softkey M1063, M1067
Softw. Distr. Holl. M5030, M5034
Solution M2058
Sotha M126, M130, M227, M231
Spedo M3000
St. Atari gebr. M370, M374, M475
Stichting ST W346, W350, W354, W358, W362, W366, W379, W451, W455, W459, W463, W467
St. Twente Technovia J2121
St. Wetensch. Onderzoek Ehv.
Starlabel M300
Strike-a-Light M3074
Suppl.h. Rijssen M4038, M4042, M5043
Systel M1050, M1054, M1058, M1062, M1068, M2055, M2059, M2063

Texas Instr. M3034
TH Boekhandel M171
Ticket Systems M2094
Tijl J6041
Tiss M4087, M4091
Tonehalt M1014
Tron M5058
TRS&PC gg W999
TU Delft J1071
Tulip gv W551
TSS Handic M4054, M4058

Unit 4 M326
Use Comp. M6063
Usic Micro S. M3058

Van Stockum M202, M206, M210, M212, M307, M311
Velobyte J5032
Ver. Commodore gb W359, W363
Ver. PTC W980, W981, W982
Ver. De Muurkrant W446
Verwijs & Stam M402, M406, M410, M422, M426, M430, M436
VNU/BPA PCM J5046

Weka M467
Werkgr. Kunstmanen
Wesseling M4067
West Electr. M166
Wintek M6010, M6014, M6018, M7015
Wolfkamp M450
Wristbook M4078, M4082, M4086

XT Automatisering M3101

Zero M134, M138, M235, J1056

GEHOORZAAL

JULIANAHAL

MARGRIETHAL

JULIANAHAL

JULIANAHAL

MARGRIETHAL

H.C.C.-DAGEN/25 EN 26 NOVEMBER 1988

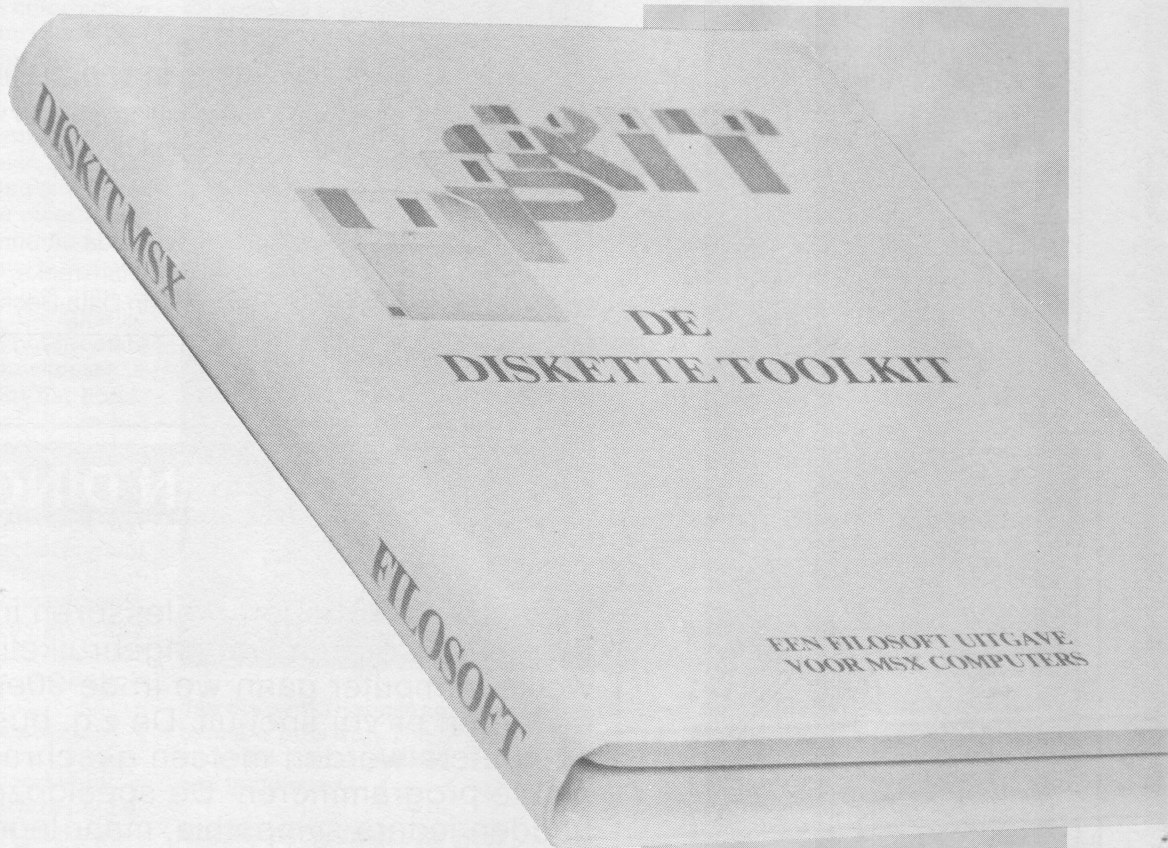
HCC-afdelingen
- Almere W120, W217, W221
- Amsterdam W130, W134, W138, J4121
- Apeldoorn W333, J3110
- Eindhoven J1080
- Friesland J1070
- Hoorn J1110, J2110
- Noord-Oost Brabant J5070
- Rotterdam W220, J6090
- Sittard W238, J6080
- Twente W250, J4120
- Utrecht J2080
- Venlo J6070
- Zeeland J1100
- Zoetermeer W230, W234

HCC Centraal stand J1000
HCC gebruikersgroepen
- 1802 gg J090
- 6500 gg W150, W151, W251, W255, Hermac M258, M262, M266
- Advance W240, J6081
- Amstrad/Schneider J2090, J2100
- Apple J3070, J3080, J4070
- Astrologie J4111
- Atari W246
- Bondwell/ELCI W436, J5110
- Bullet/Superbrain
- Commodore W320, W324, W417, W421, W425
- CP/M W317, W321
- CS/SWTPC J3120
- DAI W140
- Forth W428, W432, W434
- Genealogie J4110
- IBM J7100, W500
- Kunst, Ontwerp en Vormgeving
- Logo J6120
- Modelbaanautom. W420, W424, W517
- MSX J2070, W222, W226
- MS-DOS W325, W329
- Newbrain W122, W126
- Olivetti W225, W229, W233, J3111
- Onderwijs J5111
- OSI W521
- P2000 W328, W330, W429
- Pascal J5120
- Postzegel J5081
- Sharp MZ J6110, W525, W529, W533, W537
- Sinclair W200, W204, W205, W300, W304, W305, W308, W309
- Tulip J3121

Diskit

Veel computerliefhebbers hebben bij tijd en wijle de behoefte om hun diskettes uitgebreid te bekijken. Onder normale omstandigheden komen we bij de MSX niet veel verder dan een overzicht van de files op diskette en de resterende geheugenruimte. Met Diskit wordt dit anders.

Diskette toolkit voor MSX

Lucie Blom

Na het opstarten komt het openingsbeeld tevoorschijn. De karakters zijn grafisch uitgevoerd. Het beeld ziet er fraai uit. Wie toch liever normale karakters wil zien moet bij het opstarten de 'graph'-toets ingedrukt houden. Boven in beeld verschijnt de statusregel, die onder andere informatie geeft over het aantal aangesloten diskdrives en de soort diskette. Er zijn twee besturingsmogelijkheden: óf met rechtstreekse commando's óf met behulp van het menu. Dit laatste is veruit het gemakkelijkste zeker in het begin. Met één toetsindruk gaat het programma aan de gang met de diskette die op dat moment in de drive aanwezig is. Zowel MSX, MSX-DOS als MS-DOS diskettes kunnen bekeken worden. Met Control-P gaat de informatie naar de printer.

MOGELIJKHEDEN Allereerst de informatie over de diskette: de beginsectoren van FATS, directories en data, hoeveel sectoren in gebruik zijn en wat de identificatiecode van de diskette is. Van een file kan een normaal overzicht gegeven worden, maar ook een overzicht waarin gewiste en/of onzichtbare files worden getoond. Er kan gevraagd worden naar informatie over een specifieke file. Filenaam, datum, tijd, gebruikte sectoren, diskruimte en de soort file worden getoond. Bij machinecodefiles worden de lengte en de begin-, eind- en startadressen gegeven.
Files kunnen beveiligd en/of van een password worden voorzien.

MONITOR De sectormonitor is een hulpprogramma om de disksectoren te bekijken en zonodig te veranderen. Een opgegeven sector kan bekeken worden en met behulp van de cursortoetsen kunnen bytes veranderd worden. Die veranderingen kunnen worden weggeschreven. Ondeskundig gebruik hiervan kan de hele diskette onbruikbaar maken. Als u niets wilt veranderen maar alleen de sectoren wilt bekijken is het verstandig om de diskette op 'write protect' te zetten. De handleiding gaat uitvoerig in op de mogelijkheden van de monitor.

GEWISTE FILES Het komt nogal eens voor: per ongeluk wordt een file gewist en dan is Leiden in last. Met Diskit kan de file weer worden teruggehaald, tenzij er weer nieuwe files op zijn geschreven. Het terughalen is met behulp van de handleiding niet echt moeilijk.

CONCLUSIE Een krachtig hulpprogramma voor kleine ongelukjes, maar ook voor orde op zaken. Bovendien valt er veel te leren over sectoren, Fats en clusters, allemaal extra informatie over het MSX-operating systeem.

Produkt:
Diskit
Uitgeverij Filosoft
Postbus 1353
9701 BJ Groningen
Telefoon 050-137746
3.5"diskette
prijs: ƒ 69,-

```
A,B     HJ BRON DRIVE
a,b     MO BESTEMMINGS DRIVE

0 Files              1 Files compleet    2 Files alfabetisch 3 Files op lengte
4 Files op tijd      5 Files op soort    6 Files voorw. 1    7 Files voorw. 2
8 Files gewiste      9 File  uitgebreid  E Files onzichtbaar F Files zichtbaar
G Files wissen       H File  naam geven  I Files kopieren    J Disk  naam geven
K Sect. monitor      L Flip  files       M Formatteren       N Disk  kopieren
O Onwis een file     P Disk  informatie  Q DIRECT INPUT      R Disk  drive reset
S zet   opmaak       T zet   vlaggen     U zet   tijd        V zet   datum
W File naar scherm   X File  naar printer

ESCAPE om te STOPPEN  Maak een keuze:
```

```
SECTOR MONITOR        SECTOR:   5 DEC

ADDR 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 0A 0B 0C 0D 0E 0F ASCII

0000 5 30 30 20 20 20 20 20 20 20 20 00 00 00 00 00 500
0010 00 00 00 00 00 00 38 4F 8C 0F 4E 00 36 00 00 00 ______8O__N_6___
0020 41 41 4E 50 41 53 20 20 20 20 20 00 00 00 00 00 AANPAS
0030 00 00 00 00 00 00 98 51 8F 0F 50 00 F9 00 00 00 ________Q__P_____
0040 41 55 54 4F 45 58 45 43 42 41 53 00 00 00 00 00 AUTOEXECBAS_____
0050 00 00 00 00 00 00 F6 60 7E 0F 42 00 51 03 00 00 _________`__B_Q__
0060 42 4F 52 44 52 49 4A 20 31 42 20 00 00 00 00 00 BORDRIJ 1B _____
0070 00 00 00 00 00 00 00 7B 7A 0F 46 00 F1 0D 00 00 _________z_F_____
0080 42 4F 52 44 52 49 4A 20 32 41 20 00 00 00 00 00 BORDRIJ 2A _____
0090 00 00 00 00 00 00 03 6B 7B 0F 24 00 8E 12 00 00 ________k__$_____
00A0 42 4F 52 44 52 49 4A 20 32 42 20 00 00 00 00 00 BORDRIJ 2B _____
00B0 00 00 00 00 00 00 DD 7C 7B 0F 29 00 7E 12 00 00 ___________)_____
00C0 42 4F 52 44 52 49 4A 20 33 41 20 00 00 00 00 00 BORDRIJ 3A _____
00D0 00 00 00 00 00 00 C3 6A 7B 0F 14 00 82 13 00 00 _________j_______
00E0 42 4F 52 44 52 49 4A 20 33 42 20 00 00 00 00 00 BORDRIJ 3B _____
00F0 00 00 00 00 00 00 29 79 7B 0F 1D 00 18 18 00 00 _______)y_________
DIT IS EEN DIRECTORY SECTOR
```

KOM OP STANDS M 366 EN M 368 VAN HCC BEURS.

MINDER BETALEN, % SERVICE HALEN.

vestigingen van o.a. Lotus Development, Xerox, en vele anderen.

06 SOFTWARE BIEDT U MEER:
■ Unieke 15 dagen retour garantie op software ■ Meest complete overzicht van PC software in Nederland ■ Europese en Nederlandstalige software versies ■ Korte levertijden ■ Trainingen ■ Software adviezen en diensten.

HARDWARE:
■ Unieke 15 dagen niet goed, geld terug garantie op IBM-PC standaard software kompatibiliteit ■ Gratis PC assemblage, testen en inbranden ■ Gratis PC aflevering ■ Hardware garantie: 6 en 12 maanden, afhankelijk van fabrikant ■ Optioneel: onderhoudskontrakt zowel op lokatie als breng-in service.

DANKZIJ OFFICIËLE ERKENNING EXTRA VOORDELEN
* 100% garantie * Ook nederlandstalige software versies * Hot-line support
* Up-date voor de LAAGSTE prijzen
* Leveringen direkt uit voorraad
* Software test mogelijkheden

SOFTWARE met 15 dagen RETOUR GARANTIE

voor IBM-PC, PS/2 en APPLE/MAC

Nu loopt u geen risiko meer software te kopen dat niet voldoet aan uw eisen. Dankzij 06-SOFTWARE heeft u nu ruimschoots de tijd om de programmatuur op uw eigen computer systeem aan de door u gewenste applikatie te onderwerpen. Als het programma niet voldoet, stuurt u het binnen 15 dagen aan ons terug. We geven u dan uw aankoopbedrag terug verminderd met een retourvergoeding als tegemoetkoming in de gemaakte kosten

Een greep uit ons assortiment: (Bel voor PS/2 formaat).

	Advies	06-Prijs
TEKSTVERWERKERS		
Easy **NL**	395,-	**257,-**
GEM 1st Word Plus	645,-	**471,-**
Manuscript *	1150,-	**863,-**
Multimate II **Eur**	1495,-	**bel!**
Multimate II **NL**	1595,-	**bel!**
Turbo Editor Toolbox 4.0	225,-	**151,-**
Turbo Lightning	220,-	**147,-**
Volkswriter De Luxe-**NL**	195,-	**176,-**
Word 4 **Eur**	1090,-	**bel!**
Word 4 **NL**	1410,-	**bel!**
Word Perfect 5.0-**NL**	1695,-	**bel!**
WordStar v. 3.4-**NL**	1295,-	**795,-**
WordStar Rel 4.0 **Eur**	1620,-	**775,-**
GEGEVENSBEHEER (Databases)		
dBase III Plus **Eur**	1595,-	**bel!**
dBase III Plus-**NL**	1695,-	**bel!**
dBASE IV	2195,-	**bel!**
Clipper Compiler Summer '87	1895,-	**bel!**
DataEase	2100,-	**bel!**
DataPerfect	1895,-	**bel!**
Fox Base + 2.0 **NL**	1495,-	**1271,-**
Genifer III	995,-	**695,-**
Mailmate-**NL**	1995,-	**1796,-**
Omnis Quartz	2395,-	**1796,-**
Paradox 2.0	1695,-	**1136,-**
PFS Prof.File **Eur**	870,-	**696,-**
RapidFile-**NL**	795,-	**676,-**
R: Base System Network	1690,-	**1183,-**
Reflex **Eur**	320,-	**210,-**
Think-Tank	495,-	**340,-**

	Advies	06-Prijs
REKENPROGRAMMA'S (Spreadsheets)		
Excel	1200,-	**bel!**
Javelin	395,-	**295,-**
Lotus 1-2-3 **Eur**	1150,-	**bel!**
Multiplan	470,-	**329,-**
Plan Perfect-**NL**	995,-	**bel!**
Quattro	595,-	**399,-**
Super Calc 4-**NL**	1295,-	**899,-**
VP Planner Plus*	295,-	**225,-**
GEÏNTEGREERDE PAKKETTEN		
Ability Plus-**NL**	525,-	**495,-**
Framework II **NL**	1695,-	**bel!**
Framework III **NL**	1995,-	**bel!**
Smart Syst. Multi-user	2395,-	**1916,-**
Symphony **NL**	1600,-	**1136,-**
Works	350,-	**bel!**
INSTRUCTIEPROGRAMMA'S		
dBase III Plus (ATI)	195,-	**137,-**
Professor DOS-**NL**	240,-	**216,-**
Training Lotus 1-2-3-**NL**	270,-	**197,-**
Training WordPerfect	270,-	**197,-**
HULP/OVERIGE PROGRAMMA'S		
Advanced Norton Util.	365,-	**274,-**
Grand View	795,-	**495,-**
Print Q	200,-	**165,-**
Freelance Plus	1150,-	**819,-**
Library-**NL**	495,-	**bel!**
PC Tools De Luxe	225,-	**135,-**
Super Project Expert	1600,-	**1035,-**

	Advies	06-Prijs
NEDERLANDS FINANCIEEL PAKKET		
UNIVERS (Unit 4)	2995,-	**2250,-**
PROGRAMMEERTALEN/SYSTEMEN		
Concurrent DosXM86 **Eur**	1125,-	**821,-**
Macro Assembler 5.1	360,-	**252,-**
Quick Basic Compiler 4.0	240,-	**168,-**
Quick C Compiler	240,-	**168,-**
Turbo Basic	225,-	**149,-**
Turbo C	225,-	**149,-**
Turbo Pascal 4.0	225,-	**149,-**
Turbo Pascal-**NL**	295,-	**198,-**
Windows 2.03	240,-	**168,-**
Windows 386	470,-	**329,-**
DESKTOP PUBLISHING		
Byline **NL**	995,-	**796,-**
Pagemaker **Eur**	2195,-	**bel!**
Pagemaker **NL**	2395,-	**bel!**
Ventura-**NL**	2695,-	**bel!**
NIEUW! MACINTOSH SOFTWARE		
dBase MAC **NL**	1395,-	**1186,-**
Excel MAC **NL**	1240,-	**868,-**
MAC Write **NL**	350,-	**298,-**
Pagemaker 3.0 MAC	2100,-	**bel!**
Turbo Pascal MAC	295,-	**198,-**
Free Hand MAC **NL**	1750,-	**bel!**
WordPerfect MAC	995,-	**bel!**

*Evaluatie alleen in onze showroom.

Prijzen onder voorbehoud.

Deze 06-SOFTWARE aanbiedingen gelden alleen voor bedrijven en (overheids)instellingen. Bel voor prijzen en condities bij grote afname. Winkeliers kunnen ook aanvragen.
Auteurs-rechten voor software producenten moeten in acht genomen worden.

Voor bestellingen, bel GRATIS 06-0-228800.

Voor gratis brochure met vergelijkbare besparingen op honderden andere produkten, bel 020-434321

Onze showroom met de grootste keus in honderden soft- en hardware produkten.

Alpen Rondweg 102 - Postbus 2106 - 1180 EC AMSTELVEEN
Tel.: 06-0-228800 (GRATIS) of 020- 434321 - Telex: 11938 sware nl - Fax: 020-473032.
Tevens vestigingen in DÜSSELDORF en LONDON.

voordeliger

MET 06-SOFTWARE BLIJFT U ALTIJD BIJ.

DUTCHIE
bespaart veel tijd en telefoonkosten

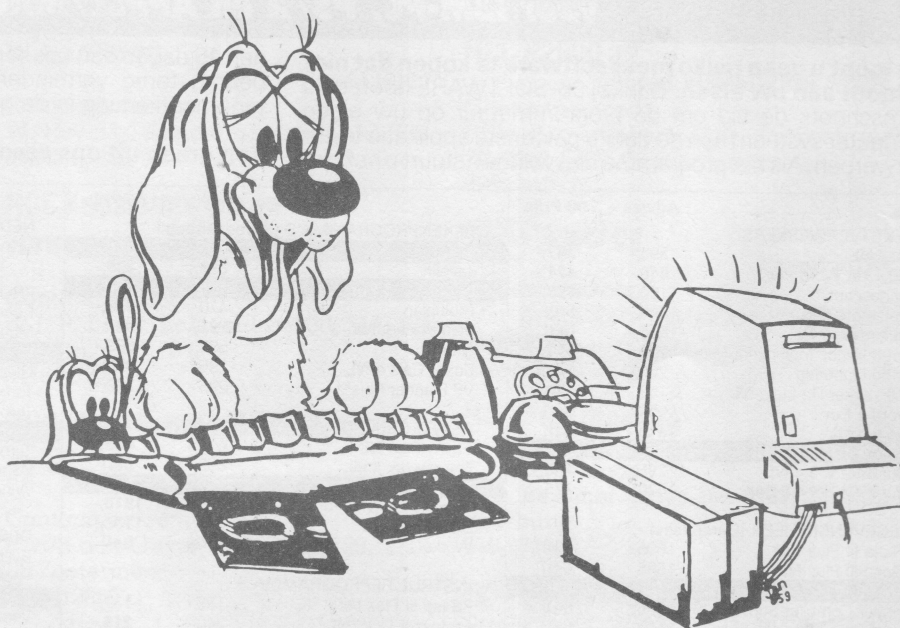
Bert Gulikers

Wie de laatste tijd in Fido heeft ingelogd zal gevraagd zijn om op <ESC> of 'B' te drukken om bij Fido binnen te komen. Hij zal ook woorden van de volgende strekking gelezen hebben: 'Dutchie Boss Version 2.90 by Henk Wevers'. Menigeen zal de eerste keer gedacht hebben: 'Wat nu weer, moet ik weer wachten, die telefoonkostenteller tikt maar door...'.

Een volgende vraag is misschien: waarom zet de HCC dat 'ding' voor Fido? Dat 'ding' heet in sysop-taal (sysop: afkorting van system operator, dus systeembeheerder) een 'mailer'.

MAILER Een mailer is een programma dat er onder meer voor zorgt dat de binnenkomende en uitgaande berichten verwerkt worden en op de juiste plaats terecht komen. Zo'n mailer kan worden gebeld door een andere mailer en kijkt dan of er nog berichten voor het bellende systeem klaar staan. Maar dat is niet alles: aan dat bericht kan ook een file (= bestand) hangen, dat met de berichten wordt verstuurd. Achter zo'n mailer kan een Bulletin Board (BBS) staan, bijvoorbeeld Fido, Opus of QuickBBS. De inloggers van een BBS kunnen berichten lezen die op het BBS staan. Ze kunnen ook files naar het BBS sturen en files van het BBS halen: up- en downloaden van files.

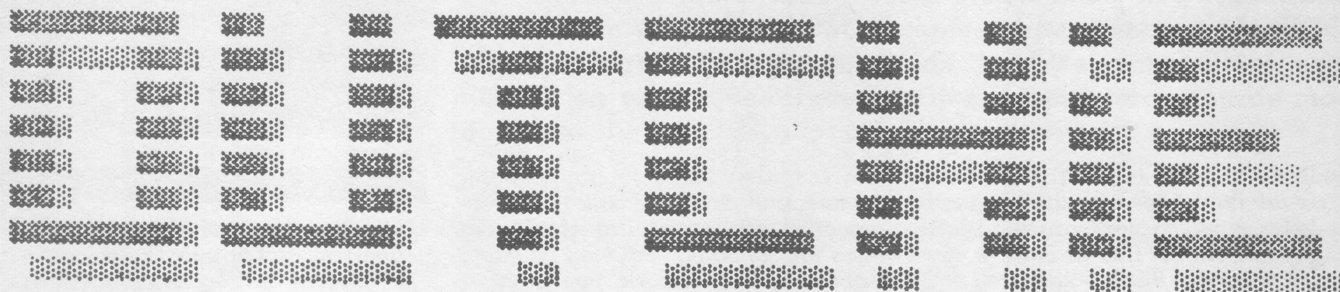
NETWERK Alle BBS-en vormen een netwerk: het FidoNet. Een BBS dat deel uitmaakt van FidoNet wordt een FidoNode genoemd. In mei 1984 waren er twee van dergelijke nodes en nu al meer dan vijfduizend. Elke dag ontvangen de FidoNodes van de HCC berichten, die afkomstig zijn van andere BBS-en. Dit kunnen berichten zijn die voor één inlogger bestemd zijn en dan ook vaak privé zijn. Dergelijke berichten noemen we NetMail. Maar het kan ook om berichten gaan die voor heel veel mensen van belang zijn. Iemand wil bijvoorbeeld weten hoe hij bestanden in dBase het best kan sorteren. Hij geeft dan een bericht in een 'Echomail-area' in. Een bericht dat in een dergelijk berichtengebied is gebracht zal over alle HCC-FidoNodes verspreid worden. Het HCC-FidoNet maakt weer deel uit van 'FidoNet'. Het is in principe mogelijk naar welk BBS dan ook in de wereld een bericht te sturen. Ook zijn bepaalde echomail berichtengebieden niet alleen op HCC-nodes te vinden, maar bijvoorbeeld ook op nodes in België, het Verenigd Koninkrijk of zelfs de Verenigde Staten.

DUTCHIE

Je zult nu denken: leuk allemaal, maar wat heb ik hier aan? Mijn telefoonkostenteller tikt maar door als ik al die berichten moet lezen. Gelijk heb je, had je maar niet moeten inloggen op Fido! Je had al die berichten ook kunnen ophalen en had ze dan op je gemak thuis kunnen lezen.

POINT In principe haal je niet zelf die berichten op, maar laat dit je computer en een programma doen. Je hoeft er zelfs niet bij te zijn als dit gebeurt. Je kunt hiervoor van hetzelfde programma gebruik maken dat je ook al zag toen je bij Fido inlogde: Dutchie. Fido is hier helemaal niet voor nodig. Iemand die berichten door zijn computer laat ophalen om ze dan thuis op zijn gemak te kunnen lezen wordt een 'Point' genoemd. In wezen is een point dus een gewone inlogger. Als zijn (of haar!) Dutchie een andere Dutchie belt, dan heet dat: hij 'pollt' een Fido-

Node. Het systeem waar die point naar toe belt om zijn berichten op te halen noemen we een 'Boss'. Als een point zijn boss belt kijkt deze of er nog berichten of files klaar staan voor die point. Is dat zo, dan verstuurt hij deze. Maar de point had ook thuis een bericht kunnen maken en had het dan naar de boss kunnen versturen. Je had ook die Boss kunnen vragen of hij je een file kon sturen. Dit heet in het vakjargon: requesten.

ADRES Hoe weet Dutchie nu welke post voor welke FidoNode of point bestemd is? Ieder systeem in FidoNet dat berichten uitwisselt met andere FidoNodes heeft een nummer. De FidoNodes in het HCC-net hebben een nummer dat er bijvoorbeeld zo uitziet: 2:500/101. Die 2 betekent dat dit een FidoNode is in Europa, Afrika of het Midden-Oosten, de zone. 500 is het netnummer, in dit geval het HCC-net, en 101 is het nummer van die bepaalde HCC-node. Voor points komt er nog een nummer bij: het 'Pointnummer'. Dit komt achter het nodenummer te staan, bijvoorbeeld 500/101.7777. Als Dutchie dit adres ziet denkt hij: ik moet dit bericht via node 101 naar point nummer 7777 sturen. Maar de points krijgen ook nog een eigen net: het 'PointNet'. Dit heeft voor alle HCC points het nummer 5000. Dit net is nodig is om bepaalde post van points op de goede plaats te krijgen. Dutchie is in de configuratiefile verteld dat net 5000 geen echt net is, maar het 'Pointnet'. Point 7777 heeft dus als adres: 2:500/101.7777, maar ook 5000/7777. Echter alleen de Dutchie van de point en zijn boss weten bij wie 5000/7777 point is. Op de andere FidoNetNodes is die point alleen bekend onder nummer 2:500/101.7777. Een bericht dat ingegeven wordt aan 5000/7777 op een andere node dan 101 zal deze point dan normaal ook nooit bereiken.

ECHOMAIL Wie op een BBS inlogt en naar de berichtengebieden gaat ziet daar vanaf area 10 de echomail area's. Dit zijn berichtengebieden, die 's nachts over meerdere FidoNodes verspreid worden. Ze hebben namen als 'Vraagbaak MS-DOS computers' of 'Vraag en aanbod'. Als point kun je deze en andere berichtengebieden ook krijgen. Maar omdat het zoveel berichten zijn en de berichten ook voor anderen bestemd zijn kan Dutchie ze niet zomaar versturen. Hij heeft hierbij de hulp nodig van andere programma's. Het belangrijkste hiervan is ConfMail.
ConfMail zorgt ervoor dat een bericht dat bij de boss in de area 'Vraagbaak MS-Dos computers' staat ook bij jou in deze area terecht komt en niet in de area voor computerspelen. Het programma heeft hiervoor enkele bestanden nodig. Het belangrijkste bestand heet 'Areas.bbs'. Hierin staat onder andere genoemd wie welke area's krijgt. Voor een point is dit maar één systeem: zijn boss.
Die gebieden hebben naast de naam die je in het BBS ziet nog een andere naam. Voor de 'MS-DOS'-area is deze naam 'PcTech.500'. Deze naam is bij alle HCC-FidoNodes en points dezelfde. Ook heeft ieder berichtengebied zijn eigen subdirectory op de harde schijf.

We hadden gezien dat Dutchie naast berichten ook bestanden kan versturen. De meest verstuurde bestanden zijn ArcMail-pakketten, die door ConfMail zijn aangemaakt. Als je een dergelijk bestand krijgt zorgt ConfMail ervoor dat de berichten die in dit pakket 'ontarcd' worden door het programma PKUNPAK en dan automatisch in het goede berichtengebied terecht komen. Dit heet 'importeren' van berichten.
Wat is arcen? Bij het arcen van bestanden wordt een aantal bestanden bij elkaar in een archief opgeborgen. Als dit mogelijk is worden de bestanden ook nog kleiner gemaakt. Als je als point berichten in één van die echomail area's ingegeven hebt en je wilt deze naar je boss versturen, dan moet je ConfMail de opdracht geven om ze te 'exporteren'. Het programma gaat dan de berichtengebieden na die je in het al eerder genoemde Areas. BBS hebt staan en kijkt of er berichten zijn die naar buiten moeten. Het programma verzamelt alle berichten en roept dan het programma PKPAK op om ze te arcen.
Verder wordt er een bericht aan je boss gemaakt, waaraan het juist klaargemaakte bestand wordt gehangen. Naast de namen van de echomailgebieden en de namen van de subdirectory die bij een bepaalde area horen heeft ConfMail ook je adres nodig. Deze keer niet bijvoorbeeld het adres 500/101.7777, maar het adres 5000/7777. Omdat je ConfMail hebt verteld dat je geen echte node bent, maar een point, zet het programma al je berichten die je stuurt automatisch om naar je pointadres, dus bijvoorbeeld 2:500.101.7777.

LEZEN EN SCHRIJVEN Bij Dutchie wordt een editor geleverd: DutchEd. Hiermee kun je thuis rustig door alle berichten bladeren en als je dit wilt een bericht ingeven of op een bericht antwoord geven. Het is ook mogelijk om het bericht waar je antwoord op geeft te citeren. Maar het leukste is wel dat je met een druk op de knop kunt kijken in welke area's nieuwe berichten zijn gekomen. Of zou je liever een bericht ingeven, waaraan je een bestand hangt dat je jouw boss wilt sturen?

AUTOMATISCH Als je dat wilt kun je jouw Dutchie automatisch iedere dag op dezelfde tijd je boss laten bellen. Staan er berichten en bestanden voor je klaar, dan krijg je die mee. Maar wat misschien ook leuk is: je staat 's morgens op en Dutchie heeft de nieuwe berichten voor jou uitgeprint. Als Dutchie iets doet op een bepaalde tijd heet dat: Dutchie voert een 'event' uit. Voor een point zijn er niet zoveel automatische event's: wachten, je boss bellen of de post uitprinten. Dat is dus gemakkelijk.

DE ANDEREN Naast je boss bestaan er natuurlijk andere systemen. Als je die andere systemen wilt bellen of een bericht naar zo'n ander systeem wilt sturen moet je natuurlijk telefoonnummer en/of adres weten. Een point kent echter alleen het telefoonnummer en adres van zijn boss.
De adressen en telefoonnummers staan met andere gegevens in een nodelijst. Een point die een dergelijke nodelijst heeft wordt door Dutchie 'PointPlus' genoemd. Je kunt een der-

gelijke nodelijst zelf maken en onderhouden. Maar je kunt ook je boss vragen of hij eens een dergelijke nodelijst voor je klaar wil zetten en de volgende keren alleen de veranderingen in die nodelijst. Bij Dutchie worden programma's geleverd die het mogelijk maken de veranderingen in de nodelijst iedere week automatisch te verwerken.
In Dutchie zit ook een terminalprogramma ingebouwd, waardoor je bijvoorbeeld Procomm niet meer nodig hebt als je eens een FidoNode gewoon wilt bellen.

VEILIG Als je op een BBS inlogt wordt naar een password gevraagd. Als jouw Dutchie je boss belt gebeurt ook iets dergelijks. De Dutchie van je boss vraagt jouw Dutchie om het password. Klopt dat niet dan gooit de Dutchie van je boss de hoorn op de haak. Hetzelfde gebeurt als je als PointPlus een andere node dan je boss belt en het password klopt niet. Dus niemand kan ooit berichten die voor jou bestemd zijn meekrijgen.

Dutchie kortweg

Een point is in wezen een gewone inlogger, die het werk door zijn computer en Dutchie laat opknappen. Een point kan thuis rustig berichten lezen, waarvoor hij anders een hele tijd aan de telefoonlijn had moeten hangen. Een point kan ook berichten thuis aanmaken met de editor Dutched en die via zijn boss naar een andere node sturen. Hij kan een bericht in een echomail area ingeven, precies zo als hij dat in een BBS gedaan zou hebben. Als een point zijn boss belt (pollt) dan kijkt de boss wie dat is, controleert het password, kijkt dan of die point mail naar hem wil sturen en stuurt hierna de mail voor die point. Gewone berichten, netmail, kunnen in principe direct gelezen worden. Voor echomail berichten die in ArcMail-pakketten zitten is het programma ConfMail nodig. Dit plaatst de berichten in het goede berichtengebied: importeren. Iedere area zit in een eigen subdirectory. Omdat echomail steeds gearchiveerd verstuurd wordt is ook nog PKUNPAK nodig, dat automatisch door ConfMail opgeroepen wordt. Als een point een bericht op zijn eigen systeem ingegeven heeft in een berichtengebied, dat ook naar andere Fido-Nodes en points gestuurd wordt, moet hij met ConfMail dit bericht eerst exporteren. ConfMail roept dan het programma PKPAK op, waarna een bericht voor de boss klaargemaakt wordt waaraan het ArcMail pakket komt te hangen.
Wat is er dus nodig om point bij een HCC-node te worden?
- Het Dutchie-pakket
- Een Point abonnement, dat je bij de HCC kunt aanvragen. Je krijgt bij dit abonnement ook je pointnummer
- Een IBM-compatibele PC, liefst met harddisk
- Een autodial modem dat 'Hayes'-compatibel is
- PKPAK en PKUNPAK of hiermee compatibele programma's
- ConfMail
- Eventueel programma's om automatisch oude berichten weg te gooien en de berichten in een bepaald gebied te hernummeren.

Dutchie: via HCC bestelservice

De Nederlandstalige versie van Dutchie, met een zeer uitgebreide handleiding, is nu voor een fractie van de kosten beschikbaar voor leden van de HCC. De prijs - alleen voor leden - is f 75,-. Het abonnement voor het eerste jaar (f 40,-) is bij de prijs inbegrepen. Na het eerste jaar moet opnieuw abonnementsgeld worden betaald.
Dutchie is geschikt voor gebruik op IBM-computers en klonen, in combinatie met vrijwel alle 'intelligente' modems.
Het pakket dat door de HCC voor een sterk gereduceerde prijs wordt aangeboden biedt veel extra voorzieningen, zoals:
- *een terminalprogramma met download-protocols,*
- *een file request-programma,*
- *een messenger,*
- *verschillende onderhoudsprogramma's en een*
- *update request-programma.*

U kunt Dutchie bestellen via de bestelservice van de HCC. Zie daarvoor de gegevens elders in deze Nieuwsbrief.

Het Fido-net van de HCC

Fido-net is een bulletin board systeem voor berichten-uitwisseling door HCC-leden. Voor de mogelijkheden en gebruiksaanwijzing verwijzen we naar het boekje 'Praten met Fido'. Informatie kunt u inwinnen bij het HCC Verenigingsbureau.

Fido node	naam	sysop	telefoonnr.		sponsor
11	HCC-Amsterdam-1	Olf van Reijen	020-154154	abcd	ABN
12	HCC-Brielle-1	André Visser	01810-15600	abcd	Info products
13	HCC-Amersfoort-1	John Glaser	033-755444	abcd	HCC
14	HCC-Eindhoven-1	Hans van Melis	040-481792	abcd	HCC
15	HCC-Leiden-1	Chris Haneveld	071-314181	abcd	Infotheek BV
16	HCC-Sittard-1	Leo Reijnen	04755-2041	abcd	HCC
18	HCC-Zwolle-1	John Broek	038-547425	abcd	HCC
19	HCC-Groningen-1	Frans Hardijzer	05908-34080	abcd	HCC
20	HCC-Hoorn-1	Frank Bieri	02290-34046	abcd	Infotheek BV
21	HCC-Almelo-1	Jan Verschaeren	05490-62542	abcd	HCC
22	HCC-Middelburg-1	Jaap Delvoye	01180-34336	abcd	HCC
23	HCC-Venlo-1	Joep Niessen	077-822522	abcd	Simac
24	HCC-Zoetermeer-1	Marcel Stikkelman	079-423335	abcd	
25	HCC-Apeldoorn-1	Ron Goossen	055-211811	abcd	Centraal Beheer
26	HCC-Den Haag	Ed Hanzon	070-295088	abcd	HCC
27	HCC-Herpen-1	Frans Boeyen	04123-2332	abcd	LCI
28	HCC-Alkmaar-1	Peter van Diepen	072-126783	abcd	
29	HCC-Rotterdam-1	Ed Rijnhout	010-4834256	abcd	PCP The Netherlands
30	HCC-Gouda-1	Hans Ligthelm	01820-22314	abcd	Multiware
31	HCC-Emmen-1	Jan Leijerweerd	05910-21000	abcd	Cyco, WordPerfect Europe, Academic service
32	HCC-Mill-1	Ton Derks	08859-54500	abcd	Computershop Libo bv
33	HCC-Hoorn-2	Henk de Hen	02290-17748	abcd	
34	HCC-Utrecht-1	Peter Noy	030-945975	abcd	Vicorp
36	HCC-Tilburg-1	Martien Gerla	013-563150	abcd	Geveke Electronics
37	HCC-Nijmegen	René Janson	080-788405	abcd	Wesseling Elektronika
38	HCC-Almere-1	Henk Slegh	03240-38702	abcd	Ormas
39	HCC-Zwolle-2	Willem Groeneveld	038-547161	ac	Dirksen Opleidingen
40	HCC-Amstelveen-1	Eltjo Huisman	020-472021	abcd	Hewlett-Packard
41	HCC-Leeuwarden-1	Klaus Spithost	058-671351	abcd	
100	HCC-CP/M gg	Bert Koopman	074-423860	abcd	HCC
101	HCC-IBM PC gg	Ton Derks	08859-52370	abcd	IBM Ned. BV
102	HCC-MSX gg	Robert Aerts	072-610772	abcd	M.T./MSX mag.
103	HCC-Sharp gg	Henk Slegh	03240-38866	abcd	Ormas
104	HCC-CP/M-SWBoss	Bart van Halem	070-694081	abcd	HCC
105	HCC-P2000 gg	Elly Stolze	010-4705732	abcd	HCC
106	HCC-Olivetti gg	Majel Migo	079-610438	abcde	Olivetti
107	HCC-Apple gg	Jan W. Oomen	015-622421	abcd	Apple Nederland BV
108	HCC-Commodore-gg	Jelle van Douwen	03404-21728	abcd	Commodore Ned.
109	HCC-Soft-Airmail	Erwin Hoogzaad	053-892704	abcd	Siemens NV
110	HCC-Bliep	Chiel Heybloem	01623-14722	abcd	Distec Electronics
112	HCC-Olivetti-gg 2	Jan Leijerweerd	05910-28888	abcd	Olivetti
113	HCC-Olivetti-gg 3	Johan v. Wingerden	010-4126520	abcd	HCC Olivetti-gg
114	HCC-Shareware	Wim Loerakker	08385-29478	abcd	Datashare BV
115	HCC Olivetti-gg-4	Remco Slegh	03240-41871	abcd	
116	HCC-MSBOSS-Oost	Peter Smaal	053-762039	abcd	
117	HCC-Auditief-gehandicapten-gg	Lud van der Garde	030-315317	abcd	
118	HCC-Olivetti gg-5	Roelof Beverdam	053-337444	abcd	HCC-Olivetti-gg
119	HCC-Olivetti-gg-6	André de Lange	01729-9549	abcd	HCC-Olivetti-gg
120	HCC-Olivetti gg-7	Bernard Bodt	08303-12998	abcd	HCC Olivetti gg
121	HCC-MS Boss-West	Ed van der Bent	020-982155	abcd	Siemens
122	HCC-Olivetti-gg-8	Inno Frencken	02522-33245	abcd	HCC Olivetti-gg
124	HCC-Modelbaan-automatisering-gg	Lex van der Loo	079-422334	abcd	
202	NOS-Hobbyscoop	Luc Bijleveld	035-45395	abcd	NOS
204	Fido-John	John Pansters	040-531453	abcd	
206	Fido-Infoboard Venray	Joop Mellaart	04780-80417	abcd	
208	Fido-Gerard-5	Fred Theunissen	04780-89612	abcd	
209	Fido SCO-Narwal	Aad Nienhuis	020-279804	abcd	
210	Fido-IFG	André Schager	050-416073	abcd	
211	Fido-Gezondheidsz.	Ruud van der Linden	055-337951	abcd	
213	Fido-Dosmenu-Service	Adrie Verkuil	03240-19797	acd	
402	Fido-HCCN-Redaktie	Jan Leijerweerd	03403-78220	abcd	
500	Fido-Techstand	Hanno van der Maas	01860-15579	abcd	

a=300/300 baud; b=1200/75 baud; c=1200/1200 baud; e=19200 PEP; d=2400/2400 baud; Line setting: [baudrate], 8, N, 1

Filatelie en computer

In Nederland wordt door ruim een miljoen mensen postzegels verzameld. De échte filatelisten zullen daarnaast meestal geen tijd meer hebben voor de computerhobby. Maar wil dat ook zeggen dat ze dus geen computer thuis hebben?

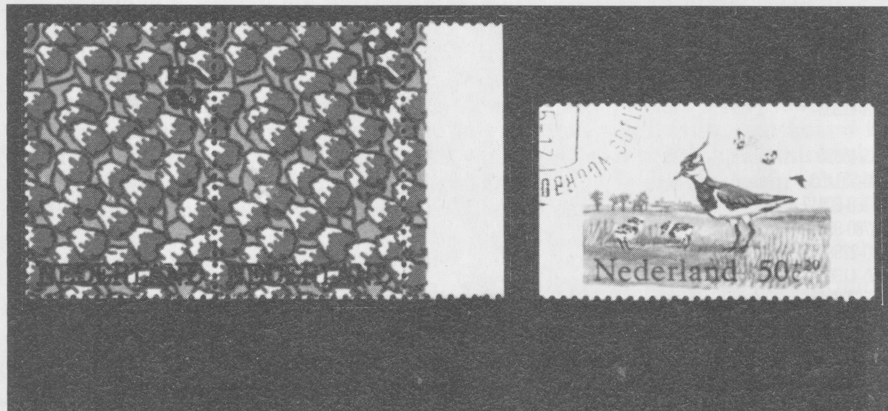
D.B.Bezemer

Dat gold vroeger misschien, maar mede door de PC-privé projecten worden er steeds meer huiscomputers buiten de hobbysfeer aangeschaft, veel meer met de bedoeling om ze nuttig in te zetten dan om uit te vinden hoe ze werken. Daarom zullen nu al naar schatting enkele tienduizenden filatelisten een computer tot hun beschikking hebben en vele van hen zullen spelen met de gedachte om de postzegelverzameling in een bestand vast te leggen.

WAAROM? Van de antwoorden op mijn vraag aan een aantal van deze mensen, waarom en hoe ze de computer dan willen gebruiken, heb ik het volgende opgetekend:

- 'De enige manier waarop ik ooit door die dikke gebruiksaanwijzing van mijn PC heen kan komen is door goed gemotiveerd te zijn voor een toepassing. Daarom wil ik hem gebruiken voor mijn postzegelhobby in de hoop zo wat ervaring met programmeren te krijgen'.
- 'Ik wil op een eenvoudige manier jaarlijks de totale waarde van mijn verzameling kunnen bepalen'.
- 'Omdat ik niet elk jaar een buitenlandse catalogus koop, maar toch de nieuwe zegels wil bijhouden, laat ik de computer aanvullingsbladen voor de catalogus maken.'
- 'Voor mijn speciaalverzameling bestaat geen catalogus, die ben ik zelf aan het opbouwen. Vroeger zou je dat met een kaartenbak doen, nu gebruik ik de computer daarvoor, maar ik ben nog niet tevreden over het programma.'
- 'Ik zou graag bestaande catalogi met de computer willen afzoeken om postzegels met een bepaald motief zoals vlinders of scouting te vinden.'
- 'Soms zit ik met een postzegel die ik niet kan thuis brengen. Is er nu niet een programma dat mij een lijstje geeft van alle zegels die in aanmerking komen, nadat ik bijvoorbeeld de nominale waarde en de kleur heb ingetoetst ?'
- 'Ik teken zelf de bladen van mijn verzameling. Het intekenen van de letters is echter een heel werk. Is er nu

niet een tekenprogramma voor een eenvoudige plotter, waarmee ik dat kan doen ?'
- 'Het zou handig zijn om de zegels volgens MICHEL te kunnen vergelijken met YVERT'.
- 'Ik heb behoefte aan een postzegelruilsysteem, waarbij ik eenvoudig kan zien of er iets van mijn gading wordt aangeboden, inplaats van allerlei beurzen af te moeten of een stapel rondzendboekjes te moeten doorworstelen.'

PROGRAMMA'S Veel meer mensen dan verwacht hebben al de uitdaging aanvaard om met bijvoorbeeld dBASE III hun verzameling vast te leggen. Door splitsing van de informatie met onderlinge verwijzing en door codering van de inhoud van sommige velden zouden veel karakterposities gespaard kunnen worden. Anderen programmeren in BASIC of PASCAL of gebruiken andere databaseprogramma's, als ze niet de beschikking hebben over een PC. Er zijn ook een aantal goede programma's te koop. Vroeg of laat komen velen met een zelf gemaakt of gekocht programma echter tot de volgende conclusies:
- Het elk jaar invoeren van de nieuwe prijzen uit de catalogus, om zo de totaalwaarde van de verzameling door het programma te kunnen laten berekenen, staat in geen verhouding tot het nut ervan.
- Bij het later wijzigen, of bij het aanschaffen van een ander programma of een nieuwe machine moet de hele verzameling meestal weer opnieuw worden ingevoerd.
- Elk jaar moet de beschrijving van de nieuw uitgegeven zegels worden toegevoegd en als met hetzelfde programma ook de verzameling van een huisgenoot of vriend wordt bijgehouden moet dat dus dubbel gebeuren.

STANDAARDEN Om voor deze problemen een oplossing te vinden is het noodzakelijk dat de programma's gegevens van elkaar kunnen overnemen. Er is daarom een programma in Basicode ontwikkeld dat op alle computers kan draaien, zodat die kunnen communiceren volgens de Basicode-3 bestandencodering. Dit heeft echter beperkingen en we kunnen daarmee de ontwikkeling van andere programma's ook niet tegenhouden. Daarom wordt er binnen de HCC Postzegel gebruikersgroep hard gewerkt aan een standaardconcept, waaraan in principe elk programma kan voldoen.

DATABESTANDEN Er kan dan een landelijk CATALOGUS-bestand opgezet worden, met daarin de nieuwste zegels van allerlei landen. Dit kan dan door een aantal mensen steeds worden bijgehouden. Via de NVPH zouden in dit bestand tevens de prijzen voor de Nederlandse zegels bijgehouden kunnen worden. Deze gegevens kunnen geïmporteerd worden door alle programma's die de CATALOGUS-standaard kennen. Zo kan iedere verzamelaar zijn bestand eenvoudig up to date houden. Een themaverzamelaar zou in het CATALOGUS-bestand ook op trefwoord per land en jaar moeten kunnen zoeken. Door het ontwikkelen van een conversieprogramma kunnen de gegevens tevens worden gesorteerd, volgens de nummering van de gewenste catalogus.

RUILEN Naast het aanleggen van een bestand van het eigen bezit kan in een bestand worden vastgelegd welke manco's er zijn en hoeveel dubbele zegels we hebben. We kunnen dan een uitdraai maken van ons bezit, de manco's en de dubbele zegels. Deze lijsten kunnen we gebruiken bij het ruilen. Als ook de ander zijn lijsten via de computer heeft aangemaakt is dat toch wel primitief, want er moeten domme lijsten worden afgeturfd en daarvoor hebben we nu juist de computer! Daarom kan er aan de bovengenoemde conclusies een worden toegevoegd:
- Het zou handig zijn om lijsten met dubbele zegels en mancolijsten tussen programma's te kunnen uitwisselen.

RUILSYSTEEM Een aantal van de bestaande postzegeladministratieprogramma's kan al een 'dubbelenlijst' die op een floppy wordt aangeboden vergelijken met de eigen manco's. Elke overeenkomst of 'match' wordt gemeld. Omgekeerd kan een aangeboden mancolijst worden vergeleken met de eigen dubbelen. Door de gebruikersgroep is nu een standaard voor MANCO- en DUBBELEN-lijsten opgesteld, om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk verschillende systemen met elkaar deze lijsten zullen kunnen uitwisselen. Door gebruik van de computer wordt een geheel nieuwe dimensie toegevoegd aan de filatelie.

INTEGRATIE Volgens deze laatste standaard kunnen we nu ook communiceren met een landelijk 'postzegelruilprogramma', dat via een modem en het telefoonnet bereikbaar is. De dubbelenlijsten van verschillende mensen worden hier in een geïntegreerd bestand bijgehouden. Als er nu iemand zegels wil kopen, dan belt hij het systeem en geeft via het modem een mancolijst. Het systeem vertelt precies of, en tegen welke prijs en bij wie, de zegels te koop zijn. Hij hoeft

VELDNAAM	LENGTE	
LAND	13	informatie per bestand
ZEGELSOORT	15	vraagt 28 posities
JAAR#	4	informatie per serie
SERIE NAAM	20	vraagt 71 posities
ONTWERPER	20	
SOORT DRUK	6	
WATERMERK	6	
TANDING	15	
CATALOG.NR.	4	informatie per zegel
UITGAVEDATUM	6	vraagt 75 posities
MUNTSOORT	3	
NOMI.WAARDE#	6	
KLEUR	12	
VOORSTELLING	10	
THEMA	20	
WAARDE ONGE#	7	
WAARDE GEST#	7	

Voorbeeld van een Postzegelbestand.

MAKER	COMPUTER	TAAL	LAND	PROGRAMMA	BESTAND
MICHEL	C - 64		W.Duitsland	DM 135,-	DM 98,-
			DDR		DM 56,-
E.Breen	PC/MS-DOS	T.BASIC	Nederland	FL. 35,-	FL.40,-
P.Zoon	PC/MS-DOS	PASCAL	Nederland	samen FL. 75,-	
R.Broek	PC/MS-DOS	T.PASCAL	20 landen	voor leden	FL.15,- na 1986
G.J.v.Wiggen	Alle	BASICODE3	Nederland	voor leden	FL.15,-

Enkele programma's die te koop zijn.

dus niet het gehele bestand af te turven, maar ziet uitsluitend de zegels waarin hij belangstelling heeft. Is het aanbod aantrekkelijk, dan neemt hij contact op met de verkoper (die eventueel slechts via een postbusnummer bekend is) en de koop wordt onderling geregeld. De verkoper kan zijn eigen aanbod altijd wijzigen of terugtrekken, maar hij moet er natuurlijk voor zorgen dat de inmiddels verkochte zegels uit het systeem verdwijnen.
Het kan wenselijk blijken om keurmeesters in te schakelen, om er op toe te zien dat het geleverde aan de opgegeven kwaliteit voldoet. Waarbij alleen de zegels waarvoor inderdaad een koper gevonden is behoeven te worden gekeurd.

BIEDINGEN OP TERMIJN In een volgende fase kan dit systeem worden uitgebreid, waardoor biedingen op termijn mogelijk worden. De verkopers geven aan het systeem dan hun minimale inzet per zegel. Als iemand zegels wil kopen geeft hij een mancolijst, met zegels die zijn voorzien van maximale biedprijzen. Hiervan wordt door het systeem gemeld of ze te koop zijn en zo ja of hij de hoogste bieder is, waarbij andere bieders anoniem blijven. Dit stelt hem in staat zijn biedprijs eventueel aan te passen. Bij fiattering blijft zijn bod in het systeem bewaard en is niet meer te wijzigen. Wel kan hij later besluiten om een nieuw en hoger bod uit te brengen. Op een van tevoren vastgelegde datum hanteert het systeem de veilinghamer en wijst de hoogste bieders aan. De verkopers krijgen bericht van de zegels waarvoor een koper is gevonden en welke prijs er bij het bieden is vastgesteld. Dit staat op een transactielijst per koper. Alleen deze zegels moet de verkoper dus inderdaad leveren en de andere blijven rustig in zijn stockboek. Het heeft hem uitsluitend de moeite van het intypen en een vergoeding voor de communicatie gekost om deze zegels aan een verkoop mee te laten doen.

BESTAANDE SYSTEMEN Het gebruik van de computer bij veilingen is op zichzelf niets nieuws. Ik mocht bij 'A.A. van der Meij veilingen' achter de schermen kijken hoe de computer de complete catalogus samenstelt en de transacties bijhoudt. Er is ook een Nederlandse stichting die gebruik maakt van een computer voor de bemiddeling van aan- en verkoop van postwaarden. De kosten van zo'n systeem schijnen echter nogal hoog te zijn. Het beschikbaar stellen van een 'postzegelruilprogramma' binnen de HCC, op een systeem dat telefonisch bereikbaar is, kan aan die bezwaren tegemoetkomen, omdat een groot deel van het werk wordt geleverd door de gebruikers zelf. Ook kan worden samengewerkt met de vele bestaande filatelistenverenigingen. De meeste daarvan verzorgen rondzendingen van boekjes met te koop aangeboden zegels. Ook hier kan de computer de zaak veel selectiever en dus effectiever maken.

De postzegel gebruikersgroep is een vrij jonge gebruikersgroep binnen de HCC. Informatie kunt u krijgen via de contactpersoon, die u op de speciale verenigingspagina's kunt vinden. (red.)

Voor veel beginnende PC-gebruikers zijn de computer en de daarbij behorende programma's nog een groot mysterie. Verschillende instanties proberen dat waas van geheimzinnigheid doorzichtig te maken door het uitbrengen van allerhande hulpmiddelen: boeken, cursussen, lessen op diskette, etc. In deze bespreking enkele vormen van 'démystificatie'. Of gewoon op z'n Nederlands: we bekijken nuchter wat het écht voorstelt.

Introductiecursussen voor MS-DOS

Charles Cox

Zowel commerciële ondernemingen als niet commerciële hebben zich het lot aangetrokken van de beginnende PC-gebruiker. Nederland kent immers per duizend inwoners de grootste dichtheid van PC-gebruikers in de wereld. Dat niet in de laatste plaats door de enorme vlucht van het aantal PC-Privé projecten. Voor de individuele MS-DOS starter zijn de hier besproken pakketten misschien interessant, omdat zij de basis vormen van het materiaal dat bij PC-privé projecten wordt gebruikt.
Het lesmateriaal staat vrijwel zonder uitzondering op diskette en leert de verse computergebruiker alle elementen van de hardware en het gebruik daarvan. Als aanvulling geven gebruikersgroepen van de HCC, die MS-DOS als operating system kennen, bovendien nog enkele zeer bruikbare programma's.

INDIVIDUAL Paperback brengt van Individual Software Inc. o.a. 'Snel aan het werk met personal computers en DOS' uit. Op twee diskettes staat een (inter)actief programma, waar de beginnende PC-gebruiker het werken van de computer in al zijn onderdelen wordt uitgelegd. De summiere handleiding geeft alleen maar aan hoe die diskettes en daarmee de lessen zijn te starten. Het eigenlijke leren volgt daarna vanzelf door het volgen van de instructies op het scherm. Uiteraard is dit oorspronkelijk Amerikaanse programma vertaald in het Nederlands. Toch ontkom je als computergebruiker niet aan Engelstalige opdrachten of berichten op het computerscherm. Het gekke is dat de vertalers ook de systeemmededelingen die normaal in het Engels op het scherm komen hebben vertaald. De nog prille PC-gebruiker kan dan toch nog voor verrassingen komen te staan als hij zijn PC echt bedient.
Het pakket bevat twee diskettes: 'Leer uw PC te gebruiken' en 'Leer DOS te gebruiken'. Beide programma's zijn menugestuurd en interactief. De informatie die ze bevatten kan ook uit boeken worden gehaald, maar het actieve element is natuurlijk de kracht. Daarin slaagt het programma redelijk; niet iedere interactie is duidelijk. Wel zorgt het programma bij verkeerde acties dat de gebruiker weer op weg wordt geholpen. De programmamakers hebben geprobeerd met behulp van wat grafische toevoegingen een interessanter beeld op te roepen. Dat is ze redelijk goed gelukt. Ook de quizjes maken de zaak licht verteerbaar.
Jammer is het dat het programma van een echte IBM-PC (of zelfs van een IBM PC Jr, die nooit in Nederland is geïmporteerd) uitgaat. PC gebruikers met een ander merk (in Nederland dus het grootste deel) zullen hier en daar informatie missen.

CONCLUSIE De computer- en DOS-cursus 'Snel aan het werk met...' is een goede interactieve instructeur voor de beginnende MS-DOS gebruiker. Jammer dat de vertalers net iets te ver zijn gegaan, waardoor bepaalde zaken in het dagelijks gebruik toch iets moeilijker zijn dan uit de lessen blijkt (Engels). Bovendien gaat men ervan uit dat de verse PC-gebruiker veel tijd heeft om rustig deze 'tutor' door te werken. De tijd die je erin steekt komt er echter snel weer uit, doordat je na enkele uren behoorlijk veel van MS-DOS weet. Jammer dat zo'n programma niet gewoon bij iedere PC wordt meegeleverd, nu moet je er ƒ 195,- exclusief BTW voor betalen. Het pakket is echter ook voor de wat meer gevordere MS-DOS gebruiker nog interessant, vooral door de verklaring hoe je uit die vastloper in 'Geavanceerd MS-DOS' moet komen (wellicht met CTRL-ALT-DEL?).

MET COMPUTERS AAN HET WERK Met deze oorspronkelijk uit Ierland afkomstige software van Stenfert Kroese BV zijn we echt bij het klaslokaal aangeland. Met een 28 pagina's aan Handleiding voor de cursist' en 8 pagina's 'Handleiding voor de begeleider' is het ook hier met de schriftelijke begeleiding gedaan. De rest staat op vijf schijven. Het installeren van het materiaal gebeurt met een setup programma, dat naast een subdirectory op de harde schijf ook enkele batchfiles in de rootdirectory aanmaakt. In de subdirectory worden alle benodigde files gezet, behalve het programma zelf. Deze 'sotfwarebeveiliging' is dan ook tevens de grootste misser van het programma; na elke vraag gaat de floppendrive aan om het volgende onderwerp van de diskette te halen. Dat gaat uiterst traag en wekt onnodige irritatie. De cursus is ook op een dubbele diskettemachine te gebruiken.
Het lesmateriaal bestaat uit vier hoofdmodules: 'Hoe de cursus te gebruiken', met daarin het omgaan met de computerhardware, 'Inleiding', met de prachtige lessen 'De ochtend van de secretaresse' en 'De middag van de chef'. De module 'Basisbegrippen' gaat in op de centrale computereenheid en de randapparatuur en software, 'PC toepassingen' heet de derde module en die gaat over de meest gebruikte softwarepakketten. De vierde module tenslotte heet 'De computer in context' en behandelt netwerken, grotere computers, computers en industrie, computers in het onderwijs, het ontwikkelen van software en beroepen in de automatisering.
Een indrukwekkende lijst lesmateriaal, die welhaast het volledige computergebeuren van vandaag de dag omvat. Ook nu weer wordt er van de cursist de nodige actie verwacht. Het programma houdt de score bij en uiteraard ook welke lesonderdelen behandeld zijn. De informatie die gegeven wordt is ook nu weer volledig op de oorspronkelijke IBM-PC gebaseerd en kan derhalve soms meer vragen oproepen dan beantwoorden (een muis heeft altijd twee knoppen...). Bovendien gaan de makers er vanuit dat een kleurenmonitor wordt gebruikt.
Het programma zal redelijk voldoen om cursisten de eerste beginselen van het computergebruik bij te brengen, maar pretendeert meer. Dat meer wordt echter nooit bereikt, omdat het programma te traag kan worden doorgewerkt. Bovendien is het voor de meer doorgewinterde MS-DOS gebruiker te kinderachtig om alle vraagjes te beantwoorden. Bij een fout antwoord geeft het programma bovendien geen suggestie, maar wacht net

zo lang tot het goede antwoord is ingetoetst.

CONCLUSIE Een tergend traag, eenvoudig tot welhaast kinderachtig programma met matig leesbare (grafisch opgebouwde) teksten. Bij monochroom beeld niet alle informatie goed te onderscheiden. Misschien bruikbaar bij grotere bedrijven voor het 'ontmaagden' van computeranalfabeten, niets voor de individuele cursist.

HCC GEBRUIKERSGROEPEN De gebruikersgroepen van de HCC doen vaak hun uiterste best om nieuwe computergebruikers met het (nieuwe) medium bekend te maken. Bij de homecomputers komt de aanschaf vaak voort uit een kennismaking van een bepaald type computer bij vrienden of bekenden. Bij de PC gaat dat vaak anders. Deze machines komen uit kantooromgevingen, zijn zeker geen homecomputers. Zet je deze machines thuis dan komen de problemen pas echt om de hoek kijken. Was het op kantoor nog zo dat iemand als systeembeheerder fungeerde, thuis moet de gebruiker systeembeheerder en operator zijn, eventueel ook nog analist en programmeur. Dat valt meestal niet mee. Daarom wordt HCC gebruikersgroepen gevraagd om aan een PC-Privé project mee te doen. Al was het alleen maar om de nieuwe PC-gebruiker de eerste stappen te leren.

IBM-PC GG Deze gebruikersgroep doet meer dan de naam doet vermoeden. Zij behartigt naast de belangen van de officiële PC's van IBM ook die van alle compatibles. Dat zijn machines die naar voorbeeld van de IBM zijn gebouwd. Naast het beleggen van gebruikersdagen in Utrecht en het verspreiden van public domain en freeware software geeft zij ook een starterspakket uit, al dan niet in relatie met een PC-Privé project.
Het IBM-gg starterpakket bestaat uit tien diskettes met naast een introductieprogramma enkele zeer bruikbare freewareprogramma's. Op de introductieschijf staat onder meer het lesprogrammaatje PC-TIL, dat de computer hard- en software in een matig interactief programma behandelt. Ook hier weer wordt ervan uitgegaan dat een kleurenbuis aanwezig is. Het toetsenbord is dat van de AT en de nieuwe PC (functietoetsen boven, apart cursorblok). Jammer is dat het gebruik van de functietoetsen in het introductieprogramma niet permanent wordt getoond. Nu moet je dat even op een papiertje schrijven. De hardware-oriëntatie omvat vrijwel alle onderdelen van een computerinstallatie, die summier, maar voldoende worden behandeld. Wel gaat de auteur er te snel vanuit dat de nieuwe PC-gebruiker al bepaalde begrippen kent en vraagt soms te moeilijke zaken. Voor de rest bevat deze schijf de in het Nederlands vertaalde verkorte handleidingen van de mee geleverde software. Het uitprinten (batchfile gestuurd) levert een flinke stapel geprint papier op. Deze handleidingen zijn echter te summier om goed met een programma te werken. Daarom is het verstandig om, als je een programma (erg) bruikbaar vindt, de omvangrijke Engelstalige handleidingen uit te printen. De programma's van Jim Button: PC-Type+, een tekstverwerker; PC-Calc, een spreadsheet of rekenprogramma; PC-File+, een database; Flowdraw, een grafisch programma en enkele spelletjes, geven een aardige indruk van wat een PC kan. De IBM-PC gebruikersgroep gaat er echter vanuit dat de nieuwe PC-gebruiker snel de weg kan vinden in het computerdoolhof. Ik vind dat er meer voorbeelden, demo's zo u wilt, in het pakket moeten zitten. Het geheel is nu niet echt gebruikersvriendelijk en verwacht van de gebruiker een stoïcijns doorzettingsvermogen om de computer te leren kennen.

HCC MS-DOS GG Deze instruktiegroep van de HCC kent een introductiepakket, bestaande uit drie diskettes, waaronder een MS-DOS leerschijf, een oefenschijf en een diskette met daarop een introductie van de Programmatheek, het public domain- en freewarebestand van deze gebruikersgroep.
De MS-DOS leerschijf bevat het vertaalde programma Pisal. Ook dit programma laat de nieuwe PC-gebruiker kennis maken met een sterk verouderd toetsenbord. Bovendien moeten ook hier enkele acties van functietoetsen genoteerd worden. Voor de rest is het een zeer fraai introductieprogramma, waar de werking van een PC zeer goed wordt uitgelegd.
De gebruiker moet veel doen, vooral veel zinvol intoetsen, zoals 0 en O, en 1, I en l. Om de werking van het cursorblok goed te doorgronden heeft de maker een spelletje in het programma gelast, de olifanten en de slang. Ik kan redelijk een cursorblok bedienen, maar dit spelletje was mij toch te slim af: ik ben dus geen computerspelletjesman.
Naast de werking en het gebruik van het toetsenbord en andere computerhardware behandelt het programma uitvoerig het besturingsprogramma MS-DOS. Het geeft een zeer goede uitleg met gesimuleerde echte commando's, onder meer voor formatteren, kopiëren etc. Ook de foutmeldingen bij verkeerd intoetsen zijn erg zinvol en helpen de beginner het rechte pad weer te bereiken. Kortom: een goed introductieprogramma.
De MS-DOS gebruikersgroep levert verder nog drie programma's: Alan's Calc, Alan's Editor en Address manager.
Alan is duidelijk een ander figuur dan Jim Button bij de IBM-PC gg. Waar Jim echte tot in lengte van jaren bruikbare toepassingsprogramma's brengt, geeft Alan alleen maar aan hoe zo'n soort programma ongeveer werkt. De editor AE is niet echt lekker bruikbaar, de spreadsheet AC is te klein en Address is te weinig zinvol om echt te gebruiken. Wel geven deze programmaatjes een idee van wat computerapplicatiesoftware ongeveer inhoudt.

CONCLUSIE Het MS-DOS instruktiepakket van de MS-DOS gg en het starterpakket van de IBM-gg vergelijken is een hachelijke zaak. Het ene pakket telt drie diskettes en het andere tien.
Het leerprogramma van de MS-DOS gg is werkelijk zeer goed, dat van de IBM-PC gg minder. De programma's van de MS-DOS gg zijn slechts voorbeelden die je verder niet moet gebruiken in de dagelijkse praktijk. Als dat het doel is, dan is de MS-DOS gg redelijk geslaagd. De IBM-PC gebruikersgroep levert echte programma's (freeware), die echter voor de leek iets moeilijker te doorgronden zijn. Is de nieuwe PC-gebruiker door de eerste hindernissen heen, dan kan hij die programma's blijven gebruiken.

De pakketten

'Snel aan het werk met... personal computers en MS-DOS'
Individual Software
Leverancier: Paperback
Prijs ƒ 195,- exclusief BTW
Goed programma

'Met computers aan het werk'
Stenfert Kroese, Software & Courseware
Telefoon 071-149844
Matig programma

HCC IBM-PC Starterpakket
PC-TIL leerprogramma en vier freeware programma's.
HCC IBM-PC gebruikersgroep
PC-TIL kon beter, programma's zeer goed bruikbaar

HCC MS-DOS introductiepakket
Pisal leerprogramma en voorbeeldprogramma's
HCC MS-DOS gebruikersgroep
Pisal zeer goed. Programma's alleen geschikt voor eerste kennismaking, niet voor gebruik

D O S - C U R S U S

Dit gedeelte behandelt diverse onderdelen van MS-DOS. U kunt de, hiernaastgenoemde onderdelen in willekeurige volgorde afwerken. Het is overigens wel verstandig de eerste keer de volgorde zoals hiernaast te volgen.

Keuze menu

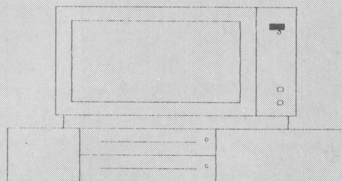
1. Diskettes & Harde schijf
2. Bestanden & Bestandsnamen
3. Directories, wat zijn dat?
4. Copi ren
5. Backup & Restore
6. Batch files
7. Stoppen

Uw keuze :
type het cijfer van uw keuze (1, 2, 3, 4, 5, 6 of 7)

Het MS-DOS besturingssysteem kan op twee manieren worden geladen:

- automatisch bij het aanzetten van de computer,en
- door gelijktijdig te drukken op <Ctrl>-<Alt>-<Del>.

De diskette met het besturingssysteem moet zich bevinden in diskette-eenheid A:

Druk op <Spatie> om verder te gaan

DOS: bestanden

Bestanden zijn verzamelingen met gegevens. Elke bestand heeft een naam (filenaam) en een toevoeging of extensie, gescheiden door een '.' . De naam mag ten hoogste 8 tekens zijn, de toevoeging slechts 3.

Voor beide geldt, dat geen verschil gemaakt wordt tussen hoofd en kleine letters. Daarnaast zijn ook cijfers en '#%'-_@()^~'!' toegestaan. Alle andere tekens zijn niet toegestaan.

Keuze menu

1. Diskettes & Harde schijf
2. Bestanden & Bestandsnamen
3. Directories, wat zijn dat?
4. Copi ren
5. Backup & Restore
6. Batch files
7. Stoppen

Is 'MEMO8711.^@@' een geldige DOS bestandsnaam ? N

Fout, alle tekens uit de aangegeven naam zijn toegestaan en de maximale lengte wordt nergens overschreden!!

Druk op de spatiebalk voor vervolg

Er kunnen op de schijf meer bestanden staan dan de DIR-opdracht in een keer op het scherm kan laten zien.

De inhoudsopgave (directory) kan op het scherm komen:

- in breed (Wide) formaat DIR /W
- per scherm (Page) DIR /P

```
A:\ dir/w
 Volume in drive A has no label
 Directory of A:\

COMMAND  COM    AUTOEXEC BAT    ELEPHANT EXE    CARDFILE EXE    REPORT84 TXT
DATA     TXT
        6 File(s)    325830 bytes free
```

Bij de W optie worden alleen de bestandsnamen getoond.

Druk op <Spatie> om verder te gaan

De IBM PC gebruikersgroep (gg) is onderdeel van de HCC, de Hobby Computer Club Nederland.

Wilt u meer weten kijk dan in de HCC Daarin worden alle aangekondigd.

PC-TIL

ACTIVITEITEN IBM-PC GG

1) Organisatie 4 gebruikersdagen
2) Beheer van het IBM-PC GG Fido node
3. Verzamelen van Public Domain Software
4. Uitgave van PDS & F Catalogus
5. Uitgave van PDS & F Supplement Onderwijs
6. Software en Info-service voor PC-Priv Projecten
7. Levering van diverse software selecties
8. Publiceren informatie in diverse PC-bladen

Druk op de spatiebalk voor vervolg

H.C.C. MS-DOS Tutor Hoofdmenu

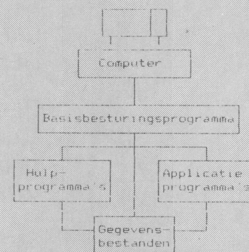
F1	F2	Es	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	=	BkSpc	NumLk		ScrLk
F3	F4	Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	[	]	Ret urn	7	8	9	-
F5	F6	Ctrl	A	S	D	F	G	H	J	K	L	;	'	`		4	5	6
F7	F8	Shf	\	Z	X	C	V	B	N	M	,	.	/	Shft	PS	1	2	3	+
F9	F0	Alt	Spatie											CapLk	Ins		Del	

1 Het toetsenbord
2 De numerieke- en cursorbesturingstoetsen
3 Programma- en gegevensbestanden
4 Het MS-DOS besturingssysteem, een inleiding
5 Het werken met MS-DOS

6 Het verlaten van de Tutor

Typ het nummer van uw keuze:
Druk nu op de Return toets

Het MS-DOS besturingssysteem

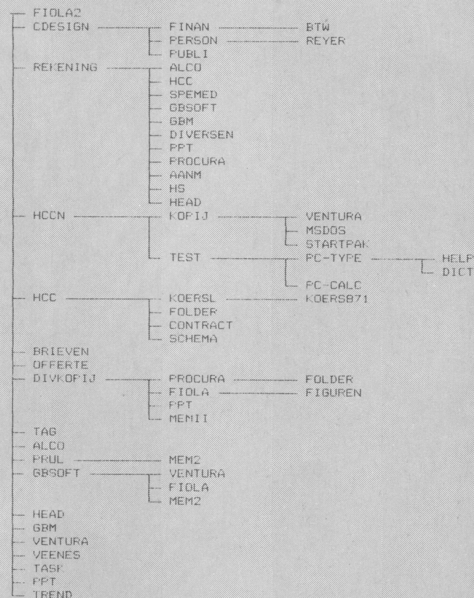

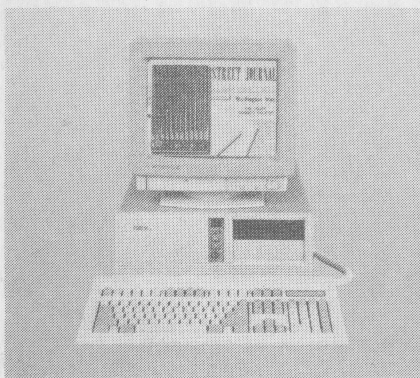
Het besturingssysteem zorgt voor de samenwerking tussen computer, applicatieprogramma's en gegevensbestanden.

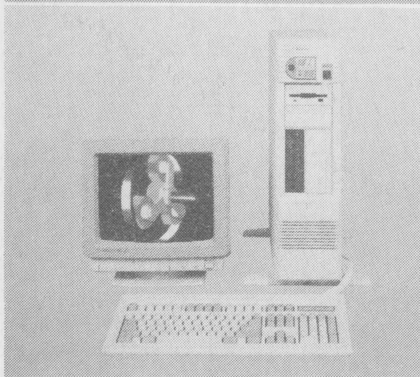
U kunt de verschillende bestanden beheren door gebruik te maken van opdrachten van het besturingssysteem.

Het laden van het basisbesturingsprogramma wordt booting genoemd.

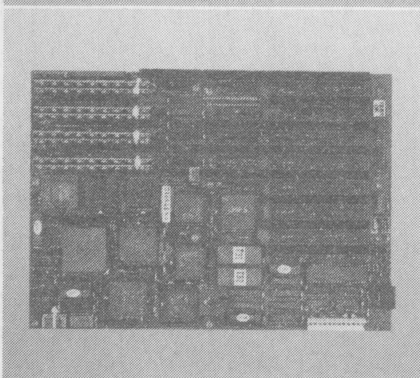
Druk op <Spatie> om verder te gaan

MORE THAN THE COMPATIBLES

Productline

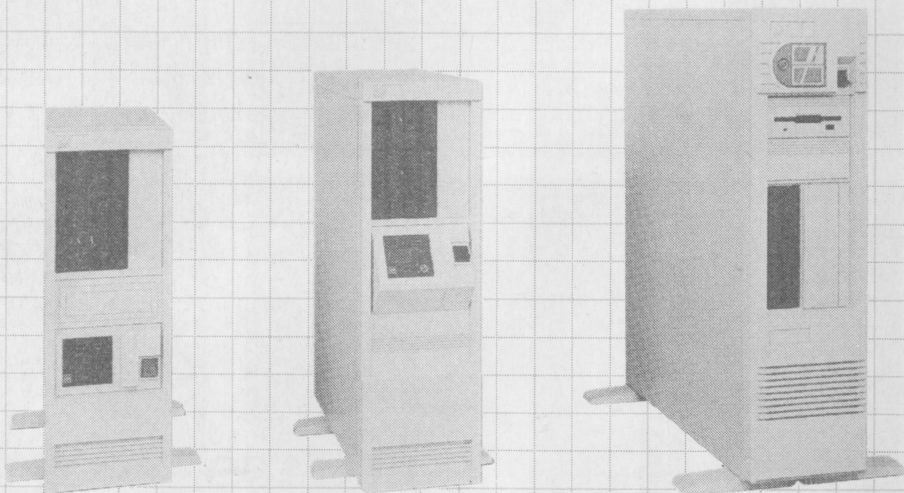
ATC computer systems
XT - compatible
AT - compatible
LAP-TOP XT and AT compatible
DESKTOP XT and AT compatible

Display monitors
Monochroom
EGA
VGA / multisync

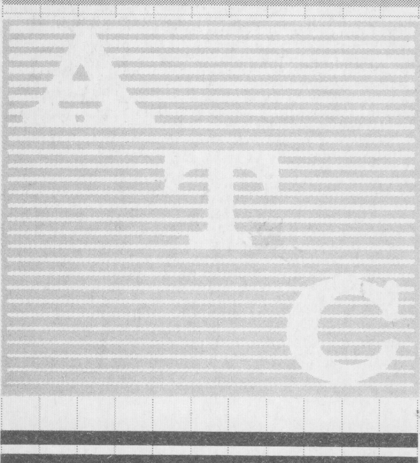
Storage units
Floppy-drives
Harddisks
Tape-streamers
Optical disks

Printers
9 and 24 Dot Matrix
Laser

Computerparts
Motherboards, display adapters, interface cards, powersupplies, keyboards, mouse-systems, joy-sticks, printer-cables, desktop-cases, tower-cases

Personal Computers and Computerparts

The Netherlands
(Head office)
A.T.C. Computers
Kerkendijk 99
5712 ET Someren-Heide
Telnr. 04937 - 6015
Faxnr. 04937 - 3315

Belgium
(Distributor)
A.T.C. Belgium b.v.b.a.
De Coutereaulaan 11
3080 Steenokkerzeel
Telnr. 02 - 759.79.45
Faxnr. 02 - 759.75.17

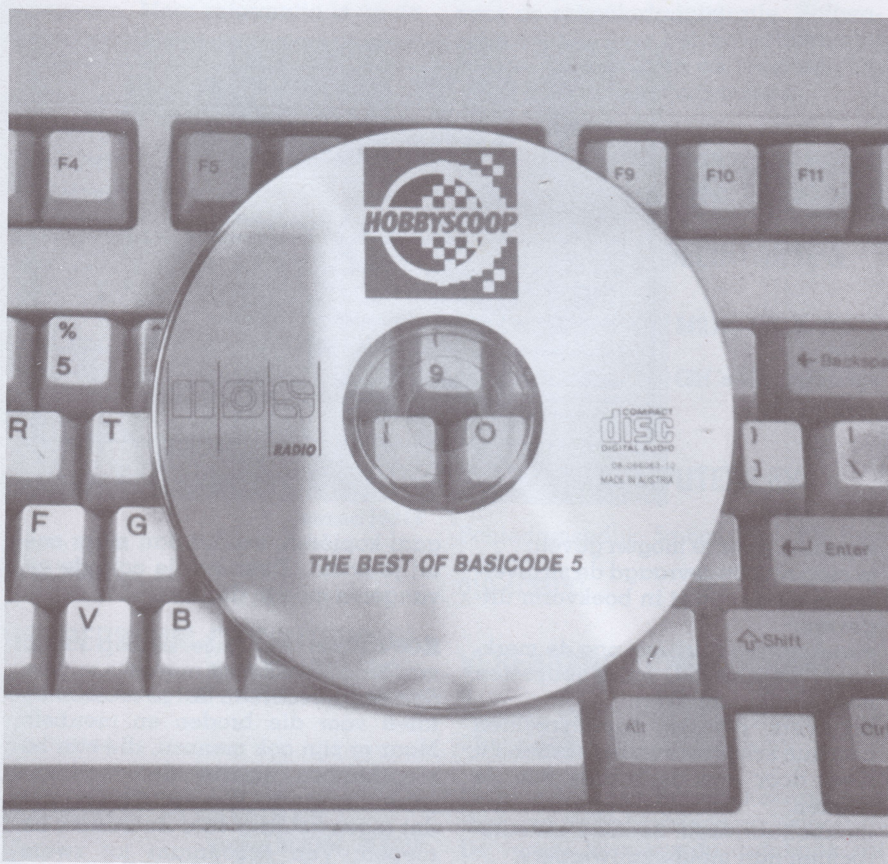
Denmark
(Distributor)
B.N. Elektronik A/S
Haraldsgade 69
2100 Kopenhagen
Telnr. 01 - 184555
Faxnr. 01 - 184549

Sweden
(Distributor)
Scandinavian A.T.C. AB
Parkgatan 21
S-41138 Göteborg
Telnr. 031 - 178585
Faxnr. 031 - 132599

Basicode-2 op compact disk

Best of Basicode 5

Op de Firato introduceerde het team van Hobbyscoop een CD met 60 Basicodeprogramma's. Naar aanleiding van het 20-jarig bestaan wilde men iets speciaals doen voor de vele luisteraars.

Op de foto van links naar rechts: Hans G. Janssen, eindredacteur Hobbyscoop, presentatrice Marjanne Wassink en Lidy Martin.

Lucie Blom

Het werd dus een CD, waarbij het linker- en rechterkanaal gescheiden werden opgenomen. Zo werd de totale speelduur 140 minuten. Aan programmatuur 750 Kbyte. Het enige muzikale aan de CD is de tune van Hobbyscoop op track 01 en 32.

MOTIEF De vele Basicode-inzendingen waren de reden om te zoeken naar een alternatief voor de cassettebandjes. Zoveel programmatuur kon niet op één verzamelbandje. Bovendien kon er op de compact disk storingvrij worden opgenomen met absoluut gescheiden linker- en rechterkanaal. In eerste instantie werd gedacht aan een CD-ROM. Omdat maar weinig mensen die zouden kunnen afspelen werd gekozen voor een CD. Een CD-speler is natuurlijk wel noodzakelijk.

AFSPELEN Op de eerste plaats is het vertaalprogramma voor de eigen computer nodig. De computer wordt rechtstreeks aan de CD-speler gekoppeld en door gebruik te maken van alleen het linker- of rechterkanaal worden de programma's in de computer geladen. Maar wanneer u uw computer ver weg van uw stereo-installatie hebt staan en de CD-speler niet kunt verplaatsen, dan kunnen de CD-opnamen ook eerst op een cassetteband worden opgenomen.

PROGRAMMA'S Veel educatief: hoofdrekenen, tafels, spelling, oppervlakte, muziektheorie, werkwoorden en topografie. Spelletjes als multi-mastermind (geschreven door Ben Rintjema), bingo, simulantjes, kamertje verhuren, reversi en schatzoeken, houtsoorten en hun toepassingen, investeringsselectie en genetica. Kortom: een CD vol met maar liefst zestig programma's.

UITZENDINGEN Hobbyscoop is te beluisteren op woensdag, radio 1 en 2 van 19.02-19.30 uur en op maandag op radio 5 van 21.35 tot 22.00 uur. Met deze laatste zender is Hobbyscoop niet erg gelukkig. Veel programma's worden verminkt opgevangen en juist in deze aflevering worden veel Basicodeprogramma's uitgezonden. Er is ook een telefonisch spreekuur: 035-773015 op maandag van 10.00 tot 12.00 uur. Tenslotte de eigen Fido: 035-45395.

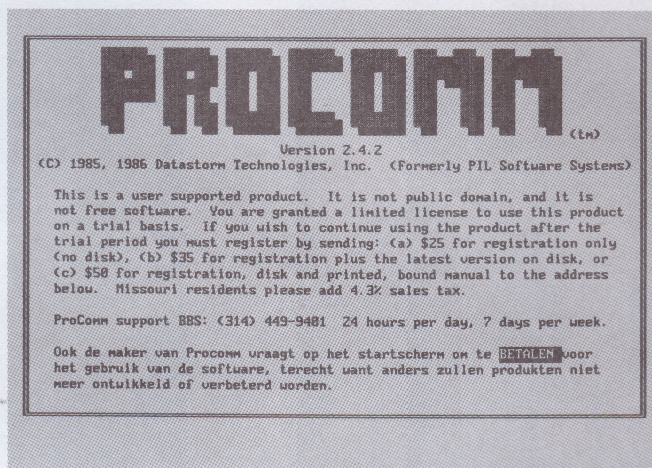
BESTELLEN De CD kan besteld worden door overmaking van ƒ 30,– bij het Algemeen Secretariaat NOS te Hilversum, postgiro 1419, met vermelding 'CD'.

PROTEST Philips heeft inmiddels geprotesteerd tegen het uitgeven van deze CD. Het is oneigenlijk gebruik en dus verboden, aldus Philips. We wachten af en houden u op de hoogte!

De laatste tijd horen we steeds vaker over auteursrechten, illegaal kopiëren en zelfs het overdreven aandoende bestrijdingsmiddel van bewust verspreide virussen. Van dat soort berichten gaan de haren van de rechtgeaarde computerhobbyist snel grijzend overeind staan (en mijns inziens niet geheel ten onrechte, maar daarover straks meer). Toch is bescherming van auteursrechten beslist geen onbehoorlijke geldklopperij.

Als iemand mijn fiets kopieert kan ik daar niets van zeggen

Auteursrecht en kopiëren

Maggy Rond

FIETS Dat je geen fiets mag stelen weet iedereen en ieder fatsoenlijk mens is het daar ook over eens. Maar als het over muziek of software gaat, dan vinden de braafsten onder ons het ineens onzin, dat dat beetje kopiëren wordt afgeschilderd als een misdrijf. Tja, als iemand mijn fiets kopieert dan kan ik daar ook moeilijk iets van zeggen. Ik niet, de ontwerper van die fiets wel...

De wet is heel duidelijk: als je iets koopt van iemand die de wettelijke eigenaar is en het recht heeft dit eigendom over te dragen, dan ben je zelf ook weer wettelijk eigenaar. Het rechtmatig in bezit hebben betekent dus niet hetzelfde als het rechtmatig kunnen overdragen. Wie een fiets koopt, koopt daar stilzwijgend het recht bij die fiets weer te verkopen. Je koopt dan niet het recht om die fiets te gebruiken als voorbeeld voor je eigen fietsenfabriek. Nu zitten er in de meeste fietsen geen beschermde onderdelen meer, dus als je een fietsenfabriek wilt beginnen, ga je gang.

BESCHERMD Maar vrijwel alles waar we dagelijks mee te maken hebben, is wel beschermd:

- je betaalt kijk- en luistergeld om de radio en tv aan te mogen zetten;
- de omroepen betalen rechten aan BUMA en STEMRA om muziek te mogen uitzenden;
- de kabelexploitant betaalt om de signalen door te mogen geven;
- je mag niet ongevraagd de stripverhalen uit de krant in boekvorm uitgeven;
- van Aspirine is alleen nog de merknaam beschermd, maar Ibuprofen mag je niet namaken;
- uitgevers betalen auteursrechten aan hun schrijvers en berekenen dit weer door aan de kopers van de boeken;
- meubelfabrieken betalen auteursrechten aan meubelontwerpers;
- tijdschriften betalen auteursrechten aan fotografen en modellen;
- zetterijen betalen auteursrechten aan letterontwerpers;
- op vrijwel alles wat uit fabrieken komt, van garens en balpennen tot microchips en de zwaarste machines, vrijwel alles is beschermd met octrooien en auteursrechten;
- het huis waar je woont, mag je niet zomaar nabouwen, het is auteursrechtelijk van de architect die het ontworpen heeft;

Goed, het is nu wel duidelijk dat het zo is. Maar je vraagt je misschien nog steeds af waarom. Je betaalt eerlijk voor je cassettes en floppies, hoe kan het dan een misdaad zijn als je er op opneemt wat je zelf wilt? Ja echt, een misdaad, niet eens een overtreding. In de regel wordt het niet zo streng vervolgd, maar elke inbreuk op auteurs- of octrooirecht is in feite gewoon diefstal. Maar als je van plan was om je beroep te maken van illegaal kopiëren, zet dat dan maar snel uit je hoofd. Daar kun je echt de gevangenis mee in draaien.

KOPIËREN Als je je beroep maakt van brood bakken of meubels maken, dan snapt iedereen dat ze moeten betalen voor die broden en meubels. Maar er zijn ook mensen, die een beroep hebben, waarbij niets tastbaars gemaakt wordt. Waarschijnlijk geldt dat tegenwoordig voor de meeste beroepen. Van accountant tot zwembaddweiler, we hebben ze allemaal nodig, ook al hebben ze alleen hun diensten te verkopen. Als we morgen stoppen te betalen voor diensten, zijn we overmorgen terug in de middeleeuwen. Natuurlijk stort de wereld niet direct in door het kopiëren van een enkel spelletje, maar daar gaat het ook allang niet meer om.

Naast de gemiddelde PC zie ik een bak software staan die legaal zo'n slordige ƒ 10.000,- zou moeten kosten. En dat zijn dan nog de kleine vergrijpen, die niet of nauwelijks vervolgd worden. Ga maar na hoeveel geld er zo aan de softwareschrijvers onthouden wordt. En geloof me, er wordt toch al vrijwel niemand rijk van auteursrechten. Er moet uit de opbrengsten van software heel wat meer betaald worden dan waar je zo bij stilstaat:

- Marktonderzoek, aan welke software is behoefte, aan welke eisen moet het voldoen, hoeveel vraag is ernaar, hoeveel mag het kosten en is

het rendabel te produceren?
- De softwareschrijvers, administratie, bedrijfshuisvesting, computers, verzekering en alle andere bedrijfskosten.
- Vertegenwoordigers, een dealernet, gebruikersservice etc.
- Het schrijven, illustreren, zetten en drukken van de handleiding.
- Het vertalen van software en handleiding.
- Het foolproof testen van software en handleiding.
- Juridische hulp, vooral tegen professionele softwarepiraten.
- En dan uiteindelijk natuurlijk reclame en public relations, want wat heb je aan perfecte software zonder klanten?
- Vervolgens verwachten de klanten ook nog dat je regelmatig met updates komt, terwijl de concurrentie ook niet stil zit.

Vóór een pakket op de markt is zitten er meestal jaren van heel wat mensen in. Voor al die mensen gaat het gewoon om hun beroep, hun broodwinning. Kort en duidelijk: software moet betaald worden. Maar...

DE BRON Het DTP-pakket Ventura (DTP: desktop publishing, opmaak op beeldscherm) is mij in korte tijd aangeboden tegen de meest uiteenlopende prijzen. Het hoogst, over de ƒ 4000,– ex BTW, zat de uitgever zelf: Xerox. En niemand heeft me een 'testrit' aangeboden, wel een cursus van nog eens een slordige ƒ 4000,–. Dit vind ik nou niet echt een uitnodiging om zaken mee te doen.
Als ik eerst alle software had moeten kopen vóór ik het kon proberen dan had ik nu echt geen computer staan, hoor. Voor bedrijven die software professioneel gebruiken is die software beslist niet te duur... tenzij er af en toe een miskoop tussen zit. De meeste startende bedrijven kunnen zich zo'n miskoop al helemaal niet permitteren en de gemiddelde hobbyist heeft zelfs niet het geld voor een goede aankoop. Die laatste groep is toch heel belangrijk:
- hobbyisten hebben een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van de IBM PC;
- hobbyisten hebben zoveel PC's gekocht dat de prijzen aanzienlijk konden dalen, waardoor er ook aanzienlijk meer professionele gebruikers kwamen en er dus ook heel wat legale gebruikers van software bijkwamen;
- bij vrijwel elk computerhard- en softwarebedrijf werken wel ex-hobbyisten, die dus een enorme besparing op scholingskosten opleveren.

Elke hobbyist heeft wel eens iets illegaal gekopieerd en het lijkt mij niet overdreven te stellen dat de professionele wereld draait op (ex-)hobbyisten. Kortom, geen legale software zonder illegale software. Wat blijft er dan nog overeind van mijn hele zedenpreek aan het begin van dit verhaal? **Alles en het tegendeel.**

BIBLIOTHEEK De auteurswetgeving stamt voor het grootste deel uit de tijd dat het alleen ging om het herdrukken van boeken met behulp van loden letters. Er is nog altijd veel van te gebruiken, maar daar is dan wel een beetje vrije interpretatie voor nodig.

Het staat iedereen vrij in een boekwinkel de boeken in te kijken of ze bij de bibliotheek te lenen. Kopen is rechten betalen en als ik me niet vergis betaalt de bibliotheek hogere auteursrechten dan een gewone koper. Niemand neemt het je kwalijk als je een paar pagina's kopieert of het boek aan de buurvrouw uitleent.
Voor studiedoeleinden biedt de wet het recht om auteurs ook op papier te citeren. Toen enige tijd geleden bleek, dat op universiteiten op gigantische schaal gekopieerd werd is hier terecht door de rechter een stokje voor gestoken. Het ging in deze zaak echt om het massaal kopiëren van hele boeken, het had niets meer weg van citeren. De studenten mogen nu wel doorgaan met kopiëren, maar er moet voor betaald worden. Het is nog altijd veel voordeliger dan de oorspronkelijke boeken.

Zo ongeveer zouden we dus ook met software om kunnen gaan. Dan bedoel ik dus geen spelletjes, die mag je best eens bij vrienden spelen, maar zelf hebben is zelf betalen. Ze zijn niet overdreven duur en als je dat er ook niet voor over hebt, neem dan public domain. Maar zowel hobbyisten als professionele gebruikers zouden in staat moeten zijn legaal te kijken of het precies is wat ze zoeken. Verder zie ik er helemaal geen kwaad in als een hobbyist een boekhoudpakket uit nieuwsgierigheid draait en bewerkt, zolang hij er geen professionele boekhouding op doet. Een soort softwarebibliotheek en een kleine heffing voor wat nu nog illegale kopiëren heet lijken mij een goed alternatief voor de huidige chaos. Wie besluit software serieus te gaan gebruiken moet dan ook weer gewoon de volle prijs betalen. Er moet dan wel duidelijkheid komen in het prijzendoolhof.

BERENVEL Legaal betekent ook nu nog altijd niet hetzelfde als duidelijk. Ik werk met een legale Wordstar 3.30 onder een legale DOS 2.10. Ik hoor de piraten al gniffelen, het klinkt voor hen als de verklaring dat ik in een berenvel rondloop. Maar ik heb hier en daar geïnformeerd hoe ik aan legale updates moet komen, helaas tot nu toe zonder resultaat. Als Micro Pro en Micro Soft denken dat ik wel weer de volle mep ga betalen, dan vergissen ze zich, dan vragen ze om piraterij. Niet alleen van mij, maar van al die computeraars die nu nog legaal in een berevel rondlopen.

```
HOTSHOT Graphics 1.5

Copyright (C) 1986-1988  Symsoft
ALL RIGHTS RESERVED
P.O. Box 4477
Mountain View, CA  94040

This program can only be copied for
personal backup.  Copying this program
for any other reason is illegal.

Press ENTER to continue.
```

```
                                    4 van 4
              WAARSCHUWING:
 Het DOSMENU-programma (c) Handy-Soft is
beveiligd tegen illegaal gebruik, zonder
dat de licentiehouder er last van heeft!
 Het op slinkse wijze veranderen van na-
men, serienummers, etc. kan desastreuze
 gevolgen hebben voor de machine waarop
   deze pogingen worden gedaan en valt
 altijd buiten de verantwoording van Uw
   leverancier. U bent dus gewaarschuwd!
Gebruik F1 Esc PgUp PgDn
```

TONEHALT TONEHALT

TOP KWALITEIT PROFESSIONAL SHAREWARE SOFTWARE VOOR ALLE MS-DOS, P.C. COMPATIBLES EN AMSTRAD 1512.

The Plonker Box

The simple cost effective disk organiser for today's computer users.
Protects valuable programs and data from normal desk-top hazards, ie: scratches, dust, finger prints, coffee cups, heavy files etc. Holds all standard disk sizes: 3", 3½", 5¼" and 8".
Alleen bij uw softwarebestelling of fx12,95 incl. BTW zonder bestelling.
Bestelno. PB 1 incl. BTW slechts **f 9.95**

BOEKHOUDING

026	Retail point of sale	15,00	PC-Sell automatiseert voorraad, verkoop en fakturen op de toonbank
094	Home budget management	15,00	Het huishoudboekje op floppy
021	Time and money	15,00	Financieel systeem, ook voor klein bedrijf, meer dan alleen boekhouding
202	Checkmate GL	24,95	Krachtig financieel programma geïntegreerd met checqueboek
237	Fast bucks	15,00	Volgens de schrijver is het beter dan Cashtrac

COMMUNICATIE

010	Procomm V2.42	15,00	Het beste van onze comms pakketten
T100	Viditel comms	15,00	Viditel communicatieprogramma
194	Wildcat V1.03	24,95	Zeer uitgebreid Bulletin Board systeem
336	Qmodem V3.1	24,95	General purpose comms programma, schitterend voor oproepen van Bulletin Boards

DATABASES

101	Family tree	15,00	Stamboomprogramma
209	Catalist V3.1	24,95	Krachtige mailing list en label manager, 2 disks, harddisk vereist. V3.1 nieuwe versie
347	Mailing labels	24,95	2 programma's om etiketten te maken met brieven + mail-merge
354	Catalogue reference	15,00	Catalogus systeem voor boeken, films, cassettes enz.
454	Movie database	15,00	Speelfilm database, voor VCR verhuur bibliotheken, harde schijf vereist
225	Race	15,00	Evenement en wedstrijdbeheer, met mailing list en resultaten. Werkt het best met 2 drives
524	Disk cataloguers	24,95	Organiseer uw floppy disk collectie!
668	A > Recipes	15,00	Meer dan 125 recepten, snel menugestuurd zoeken en mogelijkheid om porties te veranderen
424	Family ties	15,00	Super genealogieprogramma (goedgekeurd door de Mormonen)
425	Pedigree	15,00	Paarden stamboom database, met fokkerijbestand, registratienummers en nota file, maakt stamboomkaarten!

EDUCATIEF

068	MS-DOS Tutor	15,00	Leer zelf MS-DOS
119	Amy's first primer	15,00	Leeftijd 3 tot 8 jaar (Basic en kleurenmonitor vereist).
360	Primary ed I	15,00	Voor kinderen van 4 t/m 9 jaar, verschillende leerprogramma's
363	Primary ed II	24,95	Kwaliteitsfun voor de kinderen, met leren erbij, kompleet met source code; N.B.: CGA vereist
369	Primary ed III	15,00	Concentratieprogramma, wiskunde en een uitgebreid educatief spel, kinderen t/m 10 jaar; N.B.: CGA vereist

GRAPHICS - CGA VEREIST

906	PC-Key draw V3.3	39,95	CAD/animatie/graphics/schaalverdeling/rotatie/dia's/tekst, meer mogelijkheden dan PC-Paint en Prodesign, 3 disks, inklusief beelden
099	Hi-Res	15,00	Super tekenprogramma, werkt met muis, veel mogelijkheden, CGA in kleur / EGA in mono
019	PC-Demo	15,00	Maakt grafische presentaties
108	Droege V1.85	24,95	CAD voor printed circuit boards, support voor dot matrix, maar ideaal voor plotters, 2 disks
139	Image 3-D	15,00	Super 3-D tekenpakket
222	Turbo paint	15,00	Mooi tekenprogramma
439	Draw	15,00	Zeer uitgebreid paintprogramma, paintbrush, circle, box, zoom, mirror fill en veel meer
435	Molecular modelling	24,95	3D beelden van moleculen, je kunt zelfs bindingen maken, met S, P, D, sigma, pi en delta orbitalen
442	Picture displays	15,00	Geen paint programma maar een manipulator en printer van al getekende beelden. CGA, EGA of Hercules
440	PC-Draft 1	15,00	Versie 4.0, net als PC-Paint of Dr Halo etc., incl. box, circle, paint, text, zoom, colour. CGA en 512K vereist
437	Flowcharting V1.2	24,95	Updated versie, kompleet systeem voor program en system flowcharts, hipo charts, electronic diagrams etc.

VERTICAL

079	Portfolio maintenance	15,00	Aandelen en optiebeheer
076	Make my day	24,95	Time management programma voor financiële calculatie van leningen/sparen incl. agenda, uitgaven en time log voor advocaten e.d.
012	Surveysoft	15,00	Landmeters calculatieprogramma
205	Phoebe	24,95	Verkoopmanagement en klanten opzoeksysteem, 2 diskettes, min. 2 drives
206	Astronomy 2	15,00	Inklusief astro (EGA nodig/supports 8087)
181	Micro-cook-puting	15,00	Ideaal voor restaurants, voorraadbeheer en recepten
221	Preventative maintenance	15,00	Geschikt voor verschillende industrieën
469	Stock trading 1	24,95	Beurs trend analysis, met download faciliteiten en plotting. CGA vereist
552	Powermenu	15,00	Ex-commercieel systeem, hard disk vereist (niet voor EGA!)

NEW PRODUCTS (ook nieuwe versies)

025	A86 Assembler	15,00	V3.15 komplete macro assembler, nu met D86 symbolic debugger
214	Qubecalc	15,00	Al het implementatie van Lotus, in een 3-D spreadsheet, super uitgebreid, CGA vereist
482	Curve fitting	24,95	Menugestuurd systeem, vurvefit, linplot, polyfit en polyplot, CGA vereist
701	Wampum docs V3.2	15,00	Database III+ kloon, nieuwe versie, ook goedkoper geworden!
125	Screen utilities 1	15,00	Verschillende screen utilities, inkl. drie CGA emulators voor Hercules
775	Freeway accounts plus	45,00	Nieuwe versie van Freeway accounting, volledig boekhoudpakket
793	Ford simulator	15,00	Van de Ford Motor Company, een schitterende racecoureur simulator (CGA vereist)
870	Anyword	15,00	Tekst retrieval systeem, werkt met indexer en tekst-zoeksysteem, op ASCII tekst tot 1MB, harde schijf vereist
535	Keyboard utilities	24,95	Function key editor, keyboard enhancer, speaker click, buffer uitbreiding, en veel meer
869	Calculators	15,00	PC calculator, bigcalc, bits (decimal/hex conversie) en een financiële calculator
241	Unix style utilities	24,95	Tekst editor, command shell, en veel meer nuttige utilities op Unix
601	As easy as V3.01A	15,00	Updated versie, Lotus 1-2-3 kloon, werkt ook met Lotus V1.A, V2.0 en Symphony worksheets
835	Dancad 3D V2.0B	24,95	Updated versie, extensive wire frame en line tekening/graphing programma, supports CGA, EGA en Hercules

437	Flowcharting V1.2	24,95	Updated versie, kompleet systeem voor program en system flowcharts, hipo charts, electronic diagrams etc., CGA vereist!
877	@Last	15,00	Een Lotus 1-2-3 add-in voor versie 2.00 of 2.01, geeft vol zoek en vervangmogelijkheden voor spreadsheetcellen
L013	Lotus tutorial	15,00	Lotus 1-2-3 tutorial, incl. command language en macros en menuing
878	First publisher fonts	15,00	Geïmporteerd van de Macintosh, deze fonts zijn schitterend voor PFS First Publisher
880	Flight simulator adventures	15,00	Data files en flight planning programma + add-on landschap disks 1 t/m 7 (Microsoft flight simulator vereist!)
859	World digitized	39,95	Meer dan 100.000 punten om de wereld in kaart te brengen (hard disk vereist)
812	C-WNDW toolkit	15,00	C-Window toolkit heeft routines voor I/O windowing in quick-C en turbo-C
813	Window pro	24,95	Turbo-C, Microsoft 4.5 en Quick-C, grote en medium models, windowing, tiles, hide, drag, zoom en borders + 100 pagina reference manual
126	Vanilla snobol 4	15,00	Up-date ver 2.14 van Catspaw implementatie tekst handling taal, komplete compiler en interpreter, met 150 pagina tutorial
750	Xxxpert	15,00	Ver 1.3, uitgebreid expert systeem, makkelijk te gebruiken
842	VCR Database	15,00	Database systeem om uw video-collectie te beheren, zeer uitgebreid
843	Fishbase	15,00	Database systeem voor de hengelaar, houdt gegevens bij van waar, wanneer, welke weersomstandigheden, aas en maat van wat u hebt gevangen. Gecompileerde statistieken en graphs, uitgebreide documentatie (CGA vereist)
796	Deep space	24,95	Ver 1.3 toont sterrenkaarten van elk deel van de hemel, op elke schaal. Zeer uitgebreid (CGA vereist)
366	Typing teachers V3.01	15,00	Updated V3.01 PC Fastype is een progressieve typeleraar. CGA of Basic vereist
795	Arcade 8	15,00	Arcade spellen, Chernobyl, lawn, pearl, rocket en depthchg, CGA vereist
798	Astronautical engineering	15,00	Rocket motor analyse programma's voor hydrogen/oxygen en hydrogen/fluorine motoren, dit is universiteitsniveau! CGA vereist
104	Kwikstat	24,95	Ver 1.20A updated, menugestuurd statistiek analyse programma, vereist CGA of Hercules en hard disk

PROGRAMMEERTALEN

025	Macro assembler (A86)	15,00	Waarschijnlijk de beste 8036 assembler
083	C tutorial	15,00	Leer C
400	Z80/8080 emulators	15,00	Draait CP/M software
409	Small C	15,00	Met primer en compiler
155	Z80 cross-assembler	15,00	Pseudo-sam 80Z
122	Assembler routines	24,95	Verschillende utilities en routines
178	Turbo Pascal utils	84,95	Verschillende utilities en routines
184	Turbo Pascal tutorial	15,00	Turbo Pascal leerprogramma
185	Assembly tutorial	15,00	Macro assembler (A86)
084	TASM	15,00	Cross assembler voor 6502, 8048, 8051
212	Forth 2	15,00	Bevat Forth 83/86 met tutorial en Uniforth
220	Turbo tools	15,00	Een Turbo Pascal toolbox voor Turbo-freaks
330	C language 6	15,00	193 verschillende C-routines, super uitgebreid
331	Window boss	15,00	Developers toolbox voor pull-down menus en windowing etc., in C-language
332	Steve's libraries	15,00	2 bibliotheken van C-routines (Turbo-C en Datalight-C)
218	Modula-2	24,95	Dit is 'je-van-het'! Zeer volledige compiler met geïntegreerde editor vensters, make facility, lineer, volgens de normen van onze A86 assembler, 512K/hard disk vereist
490	Modula-2 tutorial	24,95	Leerprogramma voor Modula-2 taal (218 - zie boven)
492	MC68000 X-assembler	15,00	Cross assembler voor de 68000 chip
640	Turbo C tutorial	15,00	Leerprogramma voor Turbo C
342	DBase III 1	15,00	Support tools voor DBase III+ met applicaties
343	DBase III 2	15,00	Ervaren programmeur function tools voor DBase III+
344	DBase III 3	15,00	Intermediate DBase III+ utility tools
505	C language 1	24,95	Small C + routines en Turbo C cross reference generator
507	C language 2	15,00	36 C routines voor de beginnende programmeur
748	Motorola X-ASM's	15,00	Cross assembler voor 6502, 6800, 6801, 6802, 6803, 6805, en RCA 1802, maakt Motorola hex object
749	Intel X-ASM's	15,00	Cross assembler voor Intel 8051, NSC800 en Zilog Z80, maakt Motorola hex voor uw prom burner

SPELLEN (CGA VEREIST! ALLE AMSTRAD/SCHNEIDERS 1512'S /O.K.)

802	Pinball	15,00	Flipperkast met 9 spellen
053	Adult trivia/poker	15,00	Strippoker
064	Cavequest	15,00	Grafisch avontuur met kastelen
138	Music 1	15,00	Komponeer, edit en maak muziek op de PC
312	Arcade 1	15,00	Astro, bouncing babies, 3D-demon en veel meer
313	Arcade 2	15,00	Cosmic fighter, pyramid, kangaroo en nog meer
314	Arcade 3	15,00	PC-Fun, Qubert, space-war en nog veel meer
428	Musicman	15,00	Speelt muziek door een midi interface
315	Arcade games 4	24,95	Archery, kamakaze, sopwith, xonix, sminer en nog meer
317	Arcade games 5	15,00	Batalia, beresk, em, tank, willy en nog meer
318	Arcade games 6	15,00	Pitfall, rockets, nemon en nog meer
320	Monochrome games	15,00	Beast, bugs, PC-man, skiing, hostages (elke monitor geschikt)
374	Star Trek	15,00	MS-Trek, PDTrek (Basic), zijn allebei schitterende Star Treks
399	Bridge	15,00	Eindelijk een goed bridgespel, zeer uitgebreid

SPREADSHEETS EN STATISTICS

601	As-Easy-As	15,00	Lotus 1-2-3 kloon
231	Matlab	24,95	Interactief programma voor matrix berekeningen, hard disk vereist
230	Linear programming	15,00	KLP matrix georiënteerde programming
284	Super stat	24,95	Statistical analysis, telt als 2

TEKSTVERWERKING

006	PC-Outline V3.30	15,00	Bekend tekstverwerkingsprogramma
031	Qwerty wordpro	15,00	De beste voor beginners, met cursus blind typen
182	Mindreader	15,00	Ongelooflijke kunstmatige intelligentie-tekstverwerker
187	New York Word V2.2	15,00	Unix georiënteerde tekstverwerker met pull-down menu's van Marc Adler, support voor 43 line EGA en wiskunde calculaties, niet voor leerlingen!!
188	New York edit V1.2B	15,00	Zusje van hierboven vermeld programma, ook bekend onder de naam 'macro-edit' (ME). Macro-editor voor C-programmeurs

UTILITIES

420	Harddisk utils	15,00	Inclusief disk-optimizer
114	EGA utils	24,95	Als u een EGA scherm hebt, kunt u dit programma niet missen!
116	Virtual memory	15,00	Emuleert LIM/EMS expanded memory op harddisk
089	Newfonts	15,00	Schermfonts maken in Turbo-Pascal
096	Macread	15,00	CGA/EGA programma om Mac graphics te lezen. Inclusief pikante plaatjes.
034	Multi-tasking	15,00	Dosamatic, tot 7 programma's tegelijk
423	Make-menus	15,00	Utilities om menu's te maken op harddisk
183	PC-Font V2.06	15,00	Laat Epson printers het IBM uitprinten
196	Automenu 4.01	15,00	Klassiek menuprogramma van Marshall Magee
199	Magic menus	24,95	Zeer professioneel menu/shell systeem, 2 diskettes
142	Expert systeem 2	15,00	Impshell, CGA vereist
164	Ramtest	15,00	RAM controleur
341	Lotus utilities	15,00	Makkelijker access voor Lotus 1-2-3, met handige toolbox
346	Copy protection 2	15,00	Programmeerervaring vereist. Geen garanties
514	DOS utilities 1	24,95	Zeer handige en belangrijke DOS utilities
526	Encryption/security	24,95	Van hard-disk bescherming tot encryption en geheime sub-directories
561	Laser printing 1	24,95	Laser printer fonts en utilities - heel populair
563	Fontastic V4.1	15,00	Produceert hi-res batch drukken, en font editing/enhancing
564	Laserjet fonts	24,95	Download verschillende laserjet fonts naar uw laser
516	DOS utilities 2	24,95	Chkdir, delbut, newpath, dosamatic (multi-tasking) en veel meer
541	Advanced utilities 1	24,95	Uitgebreide diagnostics voor hard/floppy disks, waarschijnlijk beter dan Norton of Mace
867	Laser printing 3	24,95	Laserjet extended utility tools. Zie catalogus

MULTI-PURPOSE PROGRAMMA'S

171	Homebase V2.5	39,95	Sidekick kloon - schitterend!!

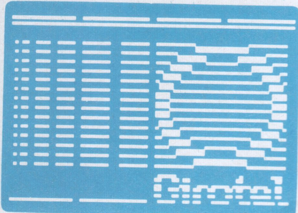
KOM ONS BEZOEKEN OP DE 12de HCC MICROCOMPUTER DAGEN
25-26 Nov. 1988 - Jaarbeurshallen te Utrecht
Stand. Nr. M1014 Margriethal 2

TONEHALT LTD

NU VERKRIJGBAAR OP 3½" DISK
a.u.b. 50% aan prijs toevoegen

U KUNT DEZE SOFTWARE BESTELLEN DOOR EEN CHEQUE OF GIROKAART TE STUREN VOOR HET BEDRAG, PLUS 20% B.T.W., EN HFL 6,- VERZENDKOSTEN, ONDER VERMELDING VAN UW NAAM, ADRES EN NATUURLIJK DE BESTELNUMMERS AAN:
TONEHALT (DEPT HCC) LTD, POSTBUS 13500, 2501 EM 'S-GRAVENHAGE, TELEFOON 070-658372 VOOR REMBOURS BESTELLINGEN POSTBANK REKENINGNUMMER 422964.

Wordt Girotel abonnee en bestel via de Postbank een modem voor f 125,-.

Girotel is het elektronisch thuisbankiersysteem van de Postbank waarmee u en wij al helemaal inspelen op de toekomst. Want dat straks bijna iedereen zijn financiële zaken per computer en vanuit huis zal regelen, staat wel vast.

De Postbank heeft lang aan Girotel gewerkt. Het resultaat is een uitgekiende faciliteit die voor slechts f 5,– per maand, 7 dagen per week voor u klaar staat.

Met Girotel kunt u thuis vrijwel al uw Postbank-zaken regelen en kunt u niet alleen betalingen doen naar ruim 5,5 miljoen girorekeninghouders, maar ook naar bankrekeninghouders.

Alles wat u daarvoor nodig hebt is een p.c. of een homecomputer en een telefoonaansluiting. Plus een modem met communicatie software.

Zeer voordelig modem.

Wie nu Girotel abonnee wordt kan tijdelijk via de Postbank een modem voor f 125,- bestellen.

Dat modem is een MT-Plus inbouwmodum voor XT en AT IBM-compatible personal computers. Een zogenaamd kaartmodem dat snel in de p.c. kan worden ingebouwd.

De stekker voor het telefoonstopcontact wordt kant-en-klaar bijgeleverd. Zelfs een schroevedraaier om het modum vast te zetten krijgt u er bij, net als de benodigde software.

Er is geen seriële poort nodig. Het modem doet V21 (300 baud answer/originate) en V23 (1200/75 baud). Het kan gebruikt worden voor Girotel, andere videotex-databanken, FIDO, telesoftware, elektronische post en file transfer.

Meer weten over Girotel?

Wilt u meer weten over Girotel en het modem aanbod, stuur dan onderstaande coupon ingevuld op aan: Postbank N.V., Afdeling Klantenservice Girotel, Antwoordnummer 999, 8900 PB LEEUWARDEN. Een postzegel is niet nodig.

Aanvraagcoupon

Stuurt u mij s.v.p. zo spoedig mogelijk de folder Girotel met aanvraagformulier en de modem informatie met bestelformulier.

Naam: ______________________

Adres: ______________________

Postcode/plaats: ______________________

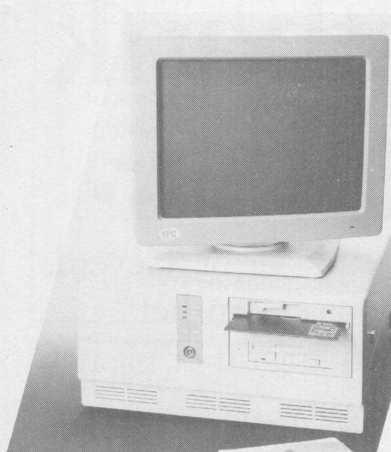
Girorekeningnr.: ______________________

POSTBANK

340101

Bij Future Computers zijn de zaken

Data Speed Personal Computers

XT+20 Mb HD	f 2195,–
AT/12+20 Mb HD, 512 kb	f 2950,–
AT/12+20 Mb HD, 640 kb	f 3100,–
AT/12+42 Mb HD, 40 ms, 640 kb	f 3500,–
AT/16+20 Mb HD, 512 kb	f 3200,–
AT/16+20 Mb HD, 1 Mb	f 3700,–
AT/16+42 Mb HD, 28 ms, 1 Mb	f 4225,–
AT/386+42 Mb HD, 28 ms, 2 Mb	f 7195,–
Genius GM/6 + Mouse	f 119,–
Microsoft Mouse	f 330,–
HS-2000 Scanner	f 599,–

Alle systemen zijn inclusief een 12'' monochrome monitor.

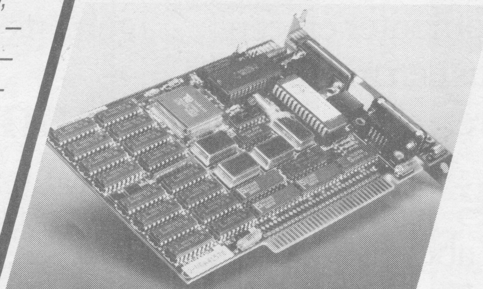
	XT	AT/12	AT/16	AT/386
Processor	8088-1	80286-10	80286-12	80386-20
Klok freq. (MHz)	4.77/10	6/10	8/12	16/20
Waitstates	0	1	0	0
Keyboard	101 keys	101 keys	101 keys	101 keys
Power supply	150 W	200 W	200 W	200 W
Geheugen	640 kb	512 kb	512 kb	2 Mb
Floppy-drive	1×360 kb	1.2 Mb	1.2 Mb	1.2 Mb
Video-adapter	Mono/Graph.	Mono/Graph.	Mono/Graph.	Mono/Graph.
Norton-Si	2.1	9.8	13.7	23
RS-232 poort	1	2	2	2
Printer poort	1	1	1	1
Clock/Calendar	+	+	+	+

Seagate Harddisks

20 Mb+contr., 65 ms	f 599,–
20 Mb+contr., 40 ms	f 728,–
30 Mb+contr., 65 ms	f 699,–
30 Mb+contr., 40 ms	f 879,–
42 Mb, 40 ms	f 899,–
42 Mb, 28 ms	f 1059,–
65 Mb+contr., 40 ms	f 1275,–
80 Mb, 28 ms	f 1550,–
20 Mb Hardcard, 80 ms	f 720,–
30 Mb Hardcard, 80 ms	f 840,–
360 kb fl. drive	f 220,–
1.2 Mb fl. drive	f 260,–
3½'' 720 kb fl. drive	f 195,–
3½'' 1.44 Mb fl. drive	f 265,–
360 kb fl. drive, PS/2	f 599,–

EGA / VGA

Ega+ kaart	f 350,–
Ega Wonder kaart	f 525,–
VGA 800 kaart	f 730,–
VGA 1024 kaart	f 935,–
TVM Multiscan monitor	f 1380,–
Eizo 8060 S monitor	f 1699,–
Eizo 9070 S monitor, 16''	f 2495,–

	EGA+	EGA Wonder	VGA 800	VGA 1024
CGA	+	+	+	+
Hercules	+	+	+	+
EGA	+	+	+	+
640×480/16 colours	+	+	+	+
800×600/16 colours	–	+	+	+
132 koloms	+	+	+	+
VGA	–	±	+	+
640×480/256 colours	–	–	–	+
800×600/256 colours	–	–	–	+
1024×768/16 colours	–	–	–	+
Autoswitching	+	+	+	+
Hardware window, Zoom, Pan	–	–	+	+

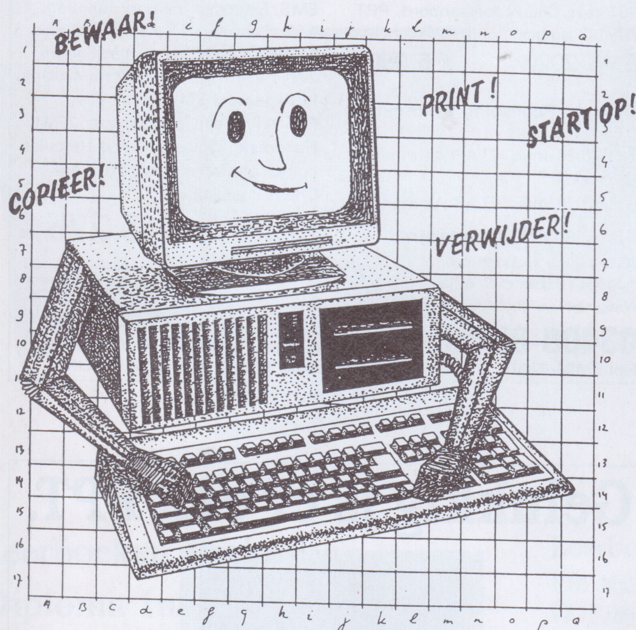
Future Computers
Jupiterstraat 266
2132 HK Hoofddorp
Telefoon: 02503 - 13372
Fax: 02503 - 40130

Dosmenu en Dosboss

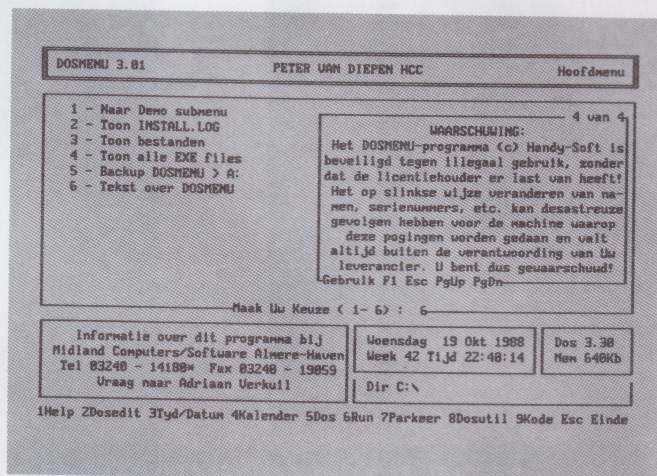
TEST

Twee Nederlandse shellprogramma's

Nog steeds worden PC-DOS en MS-DOS beschouwd als niet zulke gebruikersvriendelijke besturingssystemen. De gebruiker moet COMMAND.COM allerlei commando's geven voordat de PC iets nuttigs gaat doen. De software-industrie heeft uiteraard voor dit probleem een oplossing bedacht: het zogenaamde shellprogramma. Twee van zulke programma's zijn het onderwerp van dit artikel. Het zijn beide Nederlandse produkten.

DOS BOSS

Peter van Diepen

In HCC Nieuwsbrief 105, blz. 38-41, besprak ik al twee andere MS-DOS shell's: PathMinder en DaviDos. DaviDos gaf ik toen nog een beetje het voordeel van de twijfel. Maar na brieven van lezers kunnen we concluderen dat DaviDos beginnende gebruikers niet helpt om MS-DOS vriendelijker te maken. Zelf heb ik DaviDos eigenlijk alleen tijdens de test gebruikt. PathMinder daarentegen gebruik ik nog steeds! In het artikel legde ik uit dat ik al jaren dergelijke programma's probeer en dat ik PathMinder tot nu nog steeds het beste vind. Ik hoopte uiteraard dat importeurs of softwaremakers een nog beter produkt zouden sturen...

VERGELIJKING Wat Dosmenu en DosBoss betreft ben ik niet teleurgesteld, beide programma's hebben nuttige eigenschappen die PathMinder niet heeft. Bovendien zijn ze beide goedkoper en Nederlandstalig; terwijl het handboek en de helpschermen van PathMinder in het Engels zijn. PathMinder kost ƒ 400,-, Dosmenu ƒ 178,- via de HCC Olivetti gg (normaal ƒ 299,-). De prijs van DosBoss is ƒ 195,-. In de begeleidende brief meldt Torpedo Software dat ook zij een actie willen organiseren samen met de HCC. Veel voordelen dus, maar ook wat nadelen.

DOSMENU Een menuprogramma kan het de gebruiker gemakkelijk maken om zijn of haar nuttige toepassingen te vinden en te starten met de juiste opties. Dosmenu is in de eerste plaats zo'n menuprogramma. Je kunt op simpele wijze een complexe boom van menu's en submenu's maken. Voor elke menukeuze kan men een omschrijving, path, programma of batchfile, opties, helpschermpje en shell (J/N) specificeren. Dat laatste betekent dat Dosmenu wel of niet tegelijkertijd met de toepassing in het geheugen blijft. Een bijzonderheid van Dosmenu is dat elke toepassing beveiligd kan worden. Iemand die de beheerderscode kent is in staat om via F9 (= start het beheerdersprogramma) aan alle menukeuzes en ook alle Dosmenu functies toegangscodes te geven. Bij het starten van een toepassing vraagt Dosmenu dan om die toegangscode. Alleen als de gebruiker de code kent kan hij of zij verder gaan. Dergelijke beveiligingen zijn handig in een omgeving waar meer mensen van dezelfde computer gebruik maken of thuis, als uw zoontje of dochtertje alleen maar met bepaalde programma's mag spelen.

VOORDELEN DOSMENU De beveiligde menu's van Dosmenu zijn een voordeel in vergelijking met PathMinder en DosBoss, want die hebben niet zoiets. Een ander voordeel is de enorme hoeveelheid helpschermen en het feit dat je (daardoor) bijna niets fout kunt doen. Keuzes maak je door op Enter of op een functietoets te drukken. Dosmenu laat steeds duidelijk zien wat mogelijk is en vraagt vaak om een bevestiging. Dit geldt ook voor het Dosutil programma. Daarmee kan zelfs een beginnende MS-DOS gebruiker op eenvoudige wijze met files en directories werken. Het bijgeleverde DOSAGAIN is een bijzonder handig programma om commando's te herhalen voor verschillende subdirectories.

OPZETTEN DOSMENU'S Programma's als Dosmenu en DosBoss hebben alleen zin op computers met een harddisk en veel subdirectories. Dosmenu zou daarbij als vriendelijke hulp en wegwijzer moeten dienen. Dat is helaas niet zo. Dosmenu geeft slechts overzichtelijke menu's als iemand de moeite neemt om die op te zetten. Het maken van de menu's is, zoals gezegd, heel eenvoudig, maar de directorystructuur van de harddisk wordt met geen enkele Dosmenufunctie overzichtelijker gemaakt. Maar iemand die een menustructuur wil maken met Dosmenu heeft wel te maken met die directorystructuur. In de rootdirectory staat namelijk het hoofdmenu en in de subdirectories staan de submenu's. Je moet steeds specificeren dat je naar een subdirectory wilt gaan. Iemand die iets van MS-DOS weet begrijpt waarschijnlijk de Dosmenu logica met subdirectories wel. Maar als je in een menu wilt specificeren dat je tekstverwerker in directory \WORD staat en de teksten in \TEKSTEN of (nog liever) in de huidige directory, dan heb je niets aan Dosmenu. In dat geval moet je namelijk de tekstverwerker starten vanuit \TEKSTEN. Voor een andere subdirectory moet je steeds weer een ander submenu maken of (wat ik nog minder fraai vindt) de gebruiker telkens de tekst laten aanwijzen. Voor het aanwijzen van de tekst laten de Dosmenu-functies de gebruiker telkens weer bij de root-directory beginnen.

MENU DOSBOSS Dosboss heeft ook een menu, dat je zelf kunt opzetten. Een aantal mogelijkheden zijn vergelijkbaar met die van Dosmenu. DosBoss kent daarentegen geen subme-

```
Dosnivo V3.01          Dosmenu Beheerders Programma          (c) Handy-Soft

                          Overzicht Toegangs kodes
Nr Omschrijving   Kode   Nr Omschrijving   Kode   Programma    Kode
 1 Naar Demo subme       19                       Systeem      Geheim
 2 Toon INSTALL.LO       20                       Dosedit      Aap
 3 Toon bestanden        21                       Dosutil      Aap
 4 Toon alle EXE f       22                       MSDos        Aap
 5 Backup DOSMENU        23
 6 Tekst over DOSM       24
 7                       25
 8                       26
 9                       27
10                       28
11                       29
12                       30
13                       31
14                       32
15                       33
16                       34
17                       35
18                       36
Druk op een willekeurige toets om verder te gaan...
```

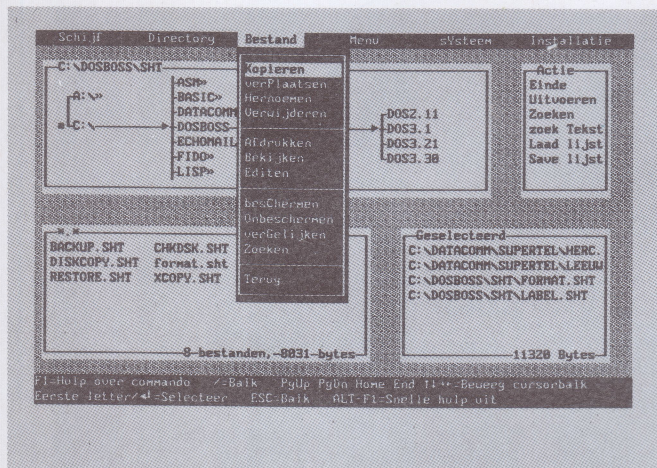
```
Dosedit V3.01          PETER VAN DIEPEN HCC          DOSEDIT

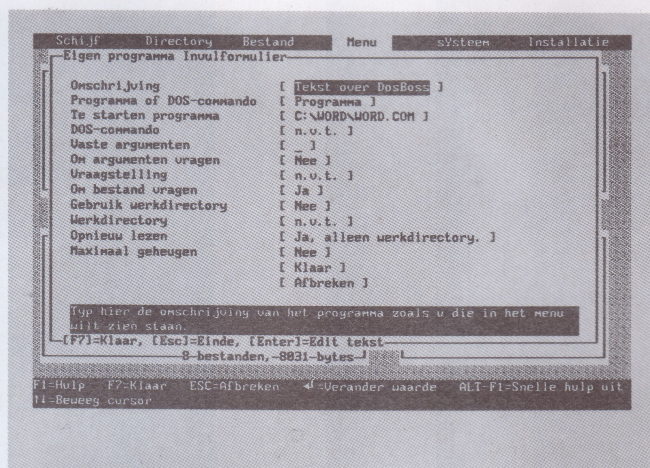
   1 - Naar Demo submenu
   2 - Toon INSTALL.LOG
   3 - Toon bestanden
   4 - Toon alle EXE files
   5 - Backup DOSMENU > A:
   6 - Tekst over DOSMENU

                    Menu Teksteditor
Programma nr :6
Omschrijving :Tekst over DOSMENU
Drive:\Subdir:C:\WORD
Programma    :WORD
Opties       :c:\teksten\hccn\dosmenu.doc
Shell (J/N)  :J
1Help 2Sla Op 3Wissen 4Directory 5Info venster
```

nu's en ook geen beveiligingen, maar het is wel mogelijk om eerst naar een tekst te gaan en vervolgens je tekstverwerker te starten. De functie van DosBoss om door de directories van de harddisk te navigeren is werkelijk schitterend. De boomstructuur zie je op het scherm en als je naar een tak (= directory) gaat ontspruiten de zijtakjes en verschijnen elders op het scherm de namen van de files in die directory. DosBoss helpt dus daadwerkelijk als wegwijzer op de harddisk.

VOORDELEN DOSBOSS Met Dosutil van Dosmenu ben je in staat om een aantal files tegelijkertijd te manipuleren, maar die files moeten allemaal in dezelfde directory staan. Met DosBoss en PathMinder kan dat ook en heb je bovendien de mogelijkheid om files uit verschillende directories te specificeren. DosBoss gaat zelfs nog verder. Je kunt namelijk een eenmaal geselecteerde set van files een naam geven en DosBoss een paar dagen later vragen om die set nogmaals te selecteren.
De ingebouwde editor van Dosmenu is alleen geschikt voor batchfiles en CONFIG.SYS met maximaal 22 regels van 78 kolommen. De ingebouwde editor van DosBoss is daarentegen geschikt voor alle ASCII-files tot ongeveer 20.000 tekens en is syntaxgevoelig voor MS-DOS commando's. Dat laatste betekent dat DosBoss je een helpscherm kan geven, als je bezig bent met het aanmaken van een batchfile en je de exacte syntax van een bepaald commando niet meer weet. En als je toch liever een andere editor wilt gebruiken kan dat ook! Het is namelijk mogelijk om in het installatiemenu een andere editor op te geven.

EXPERTS Nog is de lijst van voordelen van DosBoss niet compleet. Dosboss heeft een ingebouwde rekenmachine, DOS Help en iets wat de makers DOS Expert hebben genoemd. Dat is echt iets voor ervaren MS-DOS gebruikers. Wat je ziet lijkt op de normale MS-DOS gebruikersinterface. Je moet dus weer gewoon commando's intoetsen. Maar je kunt al ingetoetste commando's oproepen, veranderen en weer opnieuw uit laten voeren. En je hebt als het ware twee schermen tot je beschikking, die afwisselend zijn te gebruiken. Evenals bij de editor kunnen helpschermen worden opgeroepen, die automatisch bij het commando horen waarmee je bezig bent. Er is een Expert calculator beschikbaar, die onder andere AND, OR en XOR bitmanipulaties kan doen. En je kunt macro's definiëren. Kortom: te veel om op te noemen.

INSTALLATIE Zoals gezegd zijn zowel Dosmenu als DosBoss in het Nederlands. Beide hebben bovendien heel veel helpschermen, waardoor de handboeken bijna overbodig zijn. Het handboek bij Dosmenu is desondanks bijzonder uitgebreid, terwijl het DosBoss handboek juist heel summier is. Dosmenu heeft een uiterst moderne kopieerbeveiliging. Bij de installatie meet het programma allerlei hardwaregegevens van de computer. Daarna kun je de software zoveel kopiëren als je wilt, maar de software zal alleen draaien op die ene computer. Bij de installatie zet Dosmenu een heleboel files in de root-directory. Door de koppeling van menu's aan directories zet Dosmenu in alle gebruikte directories ook file'tjes. DosBoss gebruikt heel netjes een aparte directory voor al z'n data.

CONCLUSIES Dosmenu is wegens z'n uitgebreide menu- en beveiligingsmogelijkheden bijzonder geschikt om een bijzonder gebruikersvriendelijk MS-DOS systeem op te zetten. Dat moet echter wel gedaan worden door een deskundig iemand.
DosBoss is een bijzonder handig en mooi produkt voor iedereen met een harddisk. Ten eerste om een beetje overzicht op die harddisk te houden en ten tweede als menuprogramma. Het is minder vriendelijk dan Dosmenu, maar is daarom misschien beter geschikt voor de gevorderde MS-DOS gebruiker. DosBoss heeft een aantal leuke extra's méér dan PathMinder, maar de editor van PathMinder is sneller en heeft meer mogelijkheden. Het simpele venster met directories en files van PathMinder vind ik duidelijker dan de twee aparte venstertjes van DosBoss. Dat laatste is dus een kwestie van smaak.

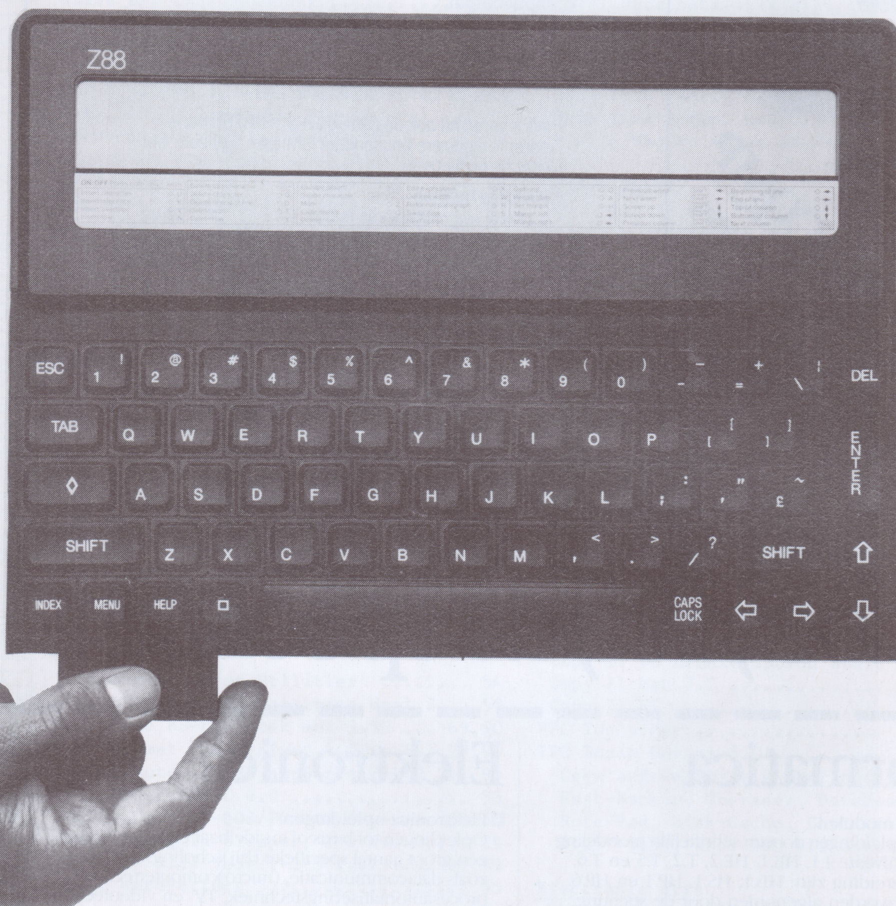
Produktinformatie

Dosmenu, prijs ƒ 178,- via de HCC Olivetti gg (normale prijs ƒ 299,- (inclusief BTW)
Midland Computers Software,
Almere-Haven,
telefoon 03240-14180
DosBoss, prijs ƒ 195,-
Torpedo Software,
Groningen,
telefoon 050-141576
De prijzen zijn exclusief BTW

Cambridge Z88

Kleine computer met aparte trekjes

Hij kost *f* 1195,- inclusief BTW, is niet groter dan 28 x 20 cm, weegt nauwelijks iets, is te koppelen aan een PC en is overal te gebruiken: de Cambridge Z88. Het computertje voor 'people on the move' is indertijd met flink wat ophef aangekondigd. Maakt de Z88 die verwachtingen waar?

Berend Harmens

Wij mochten de in Schotland gemaakte computer enkele dagen gebruiken. Te kort voor een complete test, maar voldoende om inzicht te krijgen in wat deze mini-mini-computer wel en niet kan en wat daar écht voor nodig is.

EIGENZINNIG De Z88 is in bepaalde opzichten een wat 'eigenzinnig tiep'. Dat begint al bij het toetsenbord. Alle toetsen zijn afgedekt met een rubber kapje. Van een 'klik' zoals bij een schrijfmachine en de meeste computers is geen sprake, het is erg wennen. Waarschijnlijk zullen sommigen er nooit aan wennen en zal het anderen na korte tijd een zorg zijn. Wie wat meer zekerheid wil hebben kan bij iedere toetsaanslag een piepje laten horen, maar daar is de lol snel af: een irritant geluid. Tweede opmerkelijk feit: geen aan- en uit-toets. De Z88 wordt in en buiten bedrijf gesteld door gelijktijdig beide shift-toetsen in te drukken.

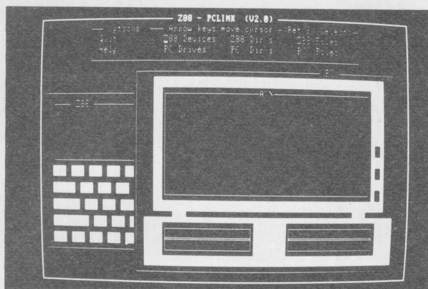
De computer wordt gevoed door 4 penlightbatterijtjes. Als die leeg raken - na zo'n twintig uur, volgens de fabrikant - dan wordt daar keurig voor gewaarschuwd. Handig is dat de gebruiker niet alle gegevens kwijt raakt wanneer batterijen verwisseld moeten worden. Ook als de machine uit wordt gezet blijft alles opgeslagen in het geheugen. Wie batterijen wil sparen kan gebruik maken van een netadapter, maar die is niet bij het standaardpakket inbegrepen. Kosten: *f* 49,-.

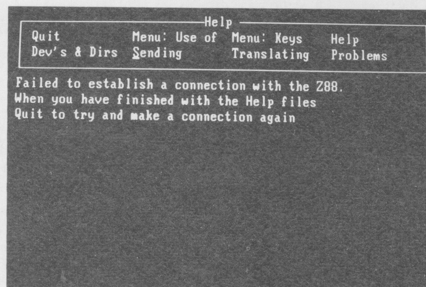
HANDLEIDING De handleiding is behoorlijk verzorgd. Stap voor stap worden de mogelijkheden genoemd en wordt uit de doeken gedaan hoe die het best kunnen worden benut. Ik miste wel een overzicht van de specificaties van de Z88. Achterin is een register opgenomen. Ik begrijp heel goed dat het bij computers uit deze prijsklasse wat moeilijk wordt om de handleiding volledig in het Nederlands te vertalen. Maar alles in het Engels en geen enkele Nederlandse documentatie, al was het maar enkele A4-tjes voor het eerste begin? Ik vind het wat mager.

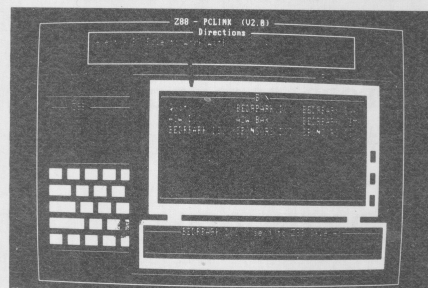
UITRUSTING De Z88 heeft geen diskdrive en maakt ook geen gebruik van een cassette om gegevens op te slaan. Gegevens kunnen worden bewaard op zogeheten Eprom packs (Eprom: erasable programmable read only memory). Om zo'n pack weer volledig 'schoon' te krijgen en daarna opnieuw voor opslag te gebruiken is een Eprom eraser nodig. Die kost (we noemen alle prijzen *inclusief* BTW) *f* 165,-.

Bij werk van enige omvang is voldoende geheugen nodig. 'Ingebouwd' is 32 K RAM, door gebruik van RAM-packs kan over 1,5 Mb worden beschikt. Ruim voldoende, want dat komt overeen met enkele honderden velletjes A4. Het kost wel iets, zo'n uitbreidingspakket: *f* 795,-.

SOFTWARE De Z88 beschikt over 'ingebouwde' software. Het meest in het oog springend is 'Pipedream', waarmee onder meer een tekstverwerker, een database (kaartenbak) en een spreadsheet (rekenblad) ter beschikking komen. Er kan simpel van het ene naar het andere onderdeel worden gegaan. Teksten vervaardigen, adressenlijsten aanleggen en oproepen, berekeningen uitvoeren, het kan allemaal en is ook met elkaar te combineren. Er wordt veel met menu's gewerkt, wat gemakkelijk is, maar ook soms ook wat omslachtig. Met behulp van de diary kan een complete agenda worden aangelegd, en dat is dan

weer te combineren met de aanwezige kalender. Voor de wat vergeetachtige - en/of druk bezette - gebruikers van de Z88 is er als extra de alarmfunctie.
De combinatie van al die nuttige functies in één wordt door de fabrikant uniek genoemd. Maar dat is iets tè optimistisch. Ook bij andere computertjes vind je dergelijke combinaties, al gaan die soms wat minder ver. Handig is het allemaal wel, aangenomen dat de eigenaar over voldoende tijd en discipline beschikt om de gegevens correct in te voeren.
Met behulp van de calculator is het mogelijk snel rekenwerk uit te voeren. Die calculator kan via een menu ook maateenheden omrekenen.
Wie gebruik maakt van de Z88 in volledige uitrusting zal na niet al te lange een flinke voorraad files hebben. Om daar een beetje organisatie in te brengen, waardoor het ook weer terug is te vinden, beschikt de Z88 over de Filer. Documenten kunnen worden verdeeld over bepaalde rubrieken, een andere naam krijgen, worden verwijderd of worden opgeslagen op Eprom. Ook hier weer een simpele menu-sturing.
Via het panel is het mogelijk om de Z88 aan te passen aan de eigen wensen, zoals bijvoorbeeld de tijd waarbinnen de computer zichzelf moet uitschakelen, wel of geen 'piep' na het aanslaan van een toets, de snelheid voor het zenden en ontvangen van data, enzovoort. Tenslotte moet dan nog de aanwezigheid worden genoemd van BBC Basic.
Hoewel de kennismaking maar kort was had ik de indruk dat de beschikbare software over het algemeen aan redelijke eisen voldoet. Het gemak zit vanzelfsprekend vooral in de mogelijkheid van combinaties en het snel op kunnen roepen van gegevens.

TEKSTVERWERKING Hoe nuttig verschillende functies ook zijn, het zwaartepunt zal bij de meeste gebruikers op tekstverwerking liggen. Omdat zo'n computertje uiterst licht en klein is zal die op verschillende plaatsen en dus onder wisselende omstandigheden worden gebruikt. De Z88 heeft een betrekkelijk klein LCD-scherm, waarop zes regels tekst tegelijk zijn te zien. Het contrast is met een knop te regelen. De positie van het schermpje is niet te veranderen. Als de Z88 'plat' ligt is er nauwelijks mee te werken. Aan de achterkant kan een steunpunt worden uitgeklapt, waardoor de computer een wat betere positie krijgt. Bij voldoende licht is de tekst behoorlijk te lezen, onder moeilijker omstandigheden houdt het beslist niet over. Het produceren van lange 'lappen' tekst leidt snel tot vermoeidheid.
Het tekstverwerkingsprogramma kent natuurlijk niet alle toeters en bellen van programma's als WordPerfect, WordStar of MS Word, maar scoort toch een voldoende. Echt prettig in het gebruik vind ik de rubber toetsen niet, misschien is dat een kwestie van smaak. Folderschrijvers weten natuurlijk overal wel een aardige wending aan te geven. Zo wordt er op gewezen dat de Z88 juist dankzij die toetsen zo geluidloos is. Dat is trouwens wél een feit, dus misschien is zo'n machientje erg geschikt voor de secretaresse (v/m), die notities ter plaatse wil maken. Grapje: tijdens het tekstverwerken wordt de opmaak rechts op het schermpje zichtbaar gemaakt. Aardig, ook niet meer, er valt volstrekt niets te lezen.

KOPPELING Aantrekkelijk is dat de Z88 aan een PC kan worden gekoppeld. Ook dat kost extra geld: ƒ 145,- voor het pakket PC-Link II, verder is een nulmodemkabel nodig. Het overseinen van data van de Z88 naar de PC - en in omgekeerde richting - gaat uiterst simpel en verloopt zonder meer voortreffelijk. Dat heb ik in het verleden bij soortgelijke kleine computers nog wel eens anders meegemaakt!
Om de Z88 echt in te kunnen zetten voor alles en nog wat is eigenlijk een modem nodig. Via de telefoon is het dan simpel om je gegevens snel daar te brengen waar ze nodig zijn. In de folder van Cambridge wordt een modem genoemd, maar dat is in Nederland (nog?) niet leverbaar. Jammer, lijkt me, het beperkt de gebruiksmogelijkheden.

CONCLUSIE De Z88 is op zichzelf een betrekkelijk goedkope computer. Maar wie er een volledig gebruik van wil maken moet toch eens aan het rekenen slaan: computer, RAM-pack, softwarepakket voor koppeling aan de PC, Eprom-pack, Eprom-wisser en later misschien een modem. De koppeling met een PC verloopt vlekkeloos, dat is een groot goed. Omdat zo'n computer - zeker met alles erop en eraan - veel te duur is als 'speeltje' moet de prijs kritisch worden vergeleken met die van andere kleine computers, ook die van wat oudere types die nog leverbaar zijn. Lees in dat verband Lucie Blom's bespreking van de Tandy 102 (HCC Nieuwsbrief 106, juli/augustus 1988, pagina 33). De kwaliteit van beeldscherm en toetsenbord van de Z88 zijn niet geweldig. Voor wie is zo'n piepklein computertje bedoeld? Cambridge heeft het over journalisten en filmmakers op lokatie, maar ook natuuronderzoekers in de jungle kunnen er veel plezier aan hebben. Met tekstverwerking in de jungle heb ik betrekkelijk weinig ervaring, maar ik vermoed dat niet alle journalisten een gat in de lucht zullen springen als ze het voortaan met de Z88 moeten doen. Voor dat werk worden wat meer eisen gesteld.

Besproken produkt:
Cambridge Z88
Scherm: LCD, 6 regels, 72 tekens
Aansluitingen: netadapter, modem, printer (serieel)
Geheugen: 32 Kb RAM, uitbreidbaar tot 1,5 Mb
Prijzen, alles inclusief BTW:
Z88 ƒ 1195,-
Netadapter ƒ 49,-
RAM-pack (uitbreiding tot 1,5 Mb) ƒ 795,-
Eprom-wisser ƒ 165,-
PC-Link II ƒ 145,-
Database Z-Base (filecompatibel met dBase III) ƒ 345,-, op Eprom
Modem niet leverbaar in Nederland
Importeur:
Data-Skip
Oosthaven 58
2801 PE Gouda
Telefoon 01820-20581

Seiko RC1000 wrist terminal

TEST

Wrist terminal??? De Seiko RC1000 is een groot zwart vierkant horloge, dat er al bij eerste oogopslag uitziet als méér dan een gewoon klokje. Dat is het dan ook! Naast een horloge met alarmfunctie is het een elektronische mini-agenda, programmeerbaar met een computer. Of het behalve groot ook nuttig is? Voor mij is het antwoord op die vraag duidelijk 'ja'.

Aanrader voor mensen met een geheugen als een zeef

Quintus Bosman

De kast van de Seiko RC1000 is zeker twee tot drie keer groter is dan van een 'gewoon' digitaal horloge met alarm en dergelijke. Het heeft een fraai stevige schakelarmband met een sluiting, die goed verstelbaar is en goed sluit. De kast is van metaal en kunststof. De bovenzijde bevat een LCD-scherm (liquid crystal display, zwarte karakters op een groen/grijze achtergrond) met twee regels van twaalf karakters. Eronder bevinden zich 6 drukknopjes. Opvallend is de afwezigheid van kopjes aan de zijkant van de kast, een voorheen vast kenmerk van alles wat met dergelijke horloges te maken had.

De RC1000 weegt ongeveer vijftig gram en vormt dus een behoorlijk gewicht aan de pols. Het horloge is verpakt in een zilverkleurige kubus, waarin wel twintig wrist terminals een plaatsje hadden kunnen vinden. Behalve het 'horloge' bevinden zich ook nog in de verpakking: twee handleidingen, een diskette met Basic-programmatuur voor het besturen van de terminal en een verbindingssnoertje. De geteste versie maakt gebruik van een IBM-compatibele PC voor de programmering. Het snoertje past op een 25-polige RS232C aansluiting. De diskette is van het nog steeds meest gangbare 5,25 inch formaat, 360 Kb. Deze bevat de Basic-programmatuur (sourcecode) en voorbeelddata. De Engelstalige handleidingen zijn beperkt, maar wel redelijk van inhoud.

MOGELIJKHEDEN Allereerst tijd en alarm. Deze kunnen worden ingesteld zonder gebruik te maken van de computer. De enige bijzonderheid hieraan is dat tevens het jaar wordt aangegeven op de display. De meest aansprekende mogelijkheid is het opslaan van gegevens in het geheugen van de RC1000. Het geheugen van 1 Kilobyte biedt plaats aan tachtig regels van 24 karakters. Er kunnen op vier verschillende manieren gegevens worden opgeslagen, met bijbehorende mogelijkheden:

- Memoregels met vrije tekst
- Afspraakalarm, waarbij op een bepaalde datum en tijd het alarm afgaat en de afspraakbeschrijving wordt getoond
- Wekelijks alarm op dezelfde dag en tijd, ook hier wordt de bijbehorende beschrijving getoond
- Tijden op verschillende plaatsen in de wereld, naam en tijd worden getoond.

De verschillende soorten data worden door kopjes van elkaar gescheiden. De verdeling van de beschikbare ruimte voor de verschillende mogelijkheden is vrij.

TESTRESULTATEN De RC1000 is een vrij probleemloos horloge in het gebruik. Het programmeren gaat eenvoudig en foutloos. Het programma is traag, wat snel even programmeren onmogelijk maakt. Al met al kan een kind de was doen, mits dat kind behoorlijk de Engelse taal machtig is. Jammer is het dat de bij een alarm horende beschrijving alleen tijdens het alarm kan worden gelezen. Zodra men het alarm afzet, verdwijnt ook de beschrijving. Het horloge is robuust en kan tegen een stootje. Dat geldt ook voor de band. Gewoon gebruik, ook tijdens sporten, heeft geen enkele nadelige invloed. Vocht daarentegen is zeer slecht nieuws. Een dag in een vochtige doucheruimte zorgt er voor dat het geheugen alle informatie kwijt raakt, terwijl de batterij daar kennelijk ook van achteruit gaat. Hiermee kom ik op het belangrijkste minpunt van het horloge. De batterij is van een zeer ongebruikelijk type. Slechts een enkele elektronicazaak heeft een exemplaar in voorraad. Volgens de opgave van Sony kan men met een batterij, bij normaal gebruik, twee jaar vooruit. Ik haalde tot twee keer toe niet de drie maanden. Wellicht waren de batterijen van hoge leeftijd, maar dat zal dan een structureel probleem zijn, vrees ik.

CONCLUSIES Heeft men een geheugen als een zeef en vergeet men zelfs in de agenda te kijken, dan is dit horloge perfect geschikt. Wel zal dan de discipline opgebracht moeten worden dagelijks de afspraken op te frissen. Als horloge op zich is het onhandig groot en zwaar en biedt vaak minder mogelijkheden dan gewone horloges. Mooi is het zeker ook niet. De RC1000 is een gebruiksartikel, dat prima geschikt is voor het beoogde doel. Slechts de batterij gooit roet in het eten. Door de bijna weggeefprijzen waarvoor het horloge nu over de toonbank gaat is het een probleemloze aanrader.

BACKUP: BAH?

U krijgt een schijfje binnen en u wilt weten wat er op staat. Daarom geeft u een 'dir', want dat bent u gewend. Op vrijdag de dertiende verschijnt op uw scherm, tijdens het opstarten van uw computer: 'Could not find...' of 'Read Error To Bad' of 'Lekker Puh' of iets dergelijks. U doet nogmaals een 'dir' en u krijgt 'Unknown Command'. Geen enkel schijfje dat u laatst nog gebruikte werkt nog.

```
PC Tools Deluxe R4.21
                        Hard Disk Backup Service
                          Using floppy drive A

                         Backup Specifications
Drive letter of the drive to be backed up -                               [C]
Path=[\                                                                     ]

Backup which files?                                        Name=[*         ]
                                                           Ext =[*  ]
Backup sub-directories of the above path?                                 [Y]
"A"=backup ALL files  or  "M"=backup ONLY files changed since last backup [A]
Update the directory archive indicators?                                  [Y]

     Please confirm that the above specifications are correct. If you
     wish to make any changes, press "Y".  The cursor will be placed
     at the first specification (Drive).  To make a change, key in the
     new value and press Enter (↵).  To go to the next specification
     without making a change, press the down arrow key (↓). Continue
     this process until the cursor returns to the "[ ]" below. Then
     press "B" to begin the backup, or "Y" to make additional changes.
     Press "Esc" at any time to end the backup.

          Press "Y" to make changes, "B" to begin backup  [y]
```

Marc van Munnen

Dat artikeltje waar u aan bezig was vlak voor vrijdag de dertiende, over backups nota bene, is de mist in... Aan gort, zogezegd. Uw dagboek, wat u veilig achtte in de geheime duisternis van uw computerscherm, is grotendeels verdwenen. Als u - in paniek, met hevig prikkende hoofdhuid - bekijkt of uw dagboek van vorig jaar er nog is verdwijnt ook dat spoorloos... Tja, zelfs een afdruk had u er niet van.

Ander voorbeeld: in uw o zo doorzichtige doorzonwoning wordt ingebroken. De klein-criminele kruimeldief is zo stom geweest niet eens uw PC met harde schijf mee te nemen: die ligt schuinsweg op de hondemand op zijn baasje te wachten. Als u hem aanzet hoort u een vreemd schurend geluid in plaats van het bekende piepje van de kloon of de welluidende gong van de wijsgeer: krasje.

Ander voorbeeld: uit veiligheidsoverwegingen maakt u een kopietje van het bestandje, dat u gaat bewerken op een andere directory of op een andere diskette. Plots beseft u dat daarop al een vreselijk groot bestand met dezelfde naam bestond: oeps! Geagiteerd doet u een 'dir', die deze keer feilloos aantoont dat de copy-opdracht is uitgevoerd. Alles naar genoegen?

Nog een voorbeeld: in uw buurt zijn graafwerkzaamheden. U let er niet zo op, want het is een blok verder. Maar op een kwade dag komt u na het werk thuis en dan blijkt een zeer oude Engelse vliegtuigbom bij de werkzaamheden actief te zijn geworden. Gelukkig heeft uw huis slechts wat glas- en waterschade, net als uw computer... Erger er aan toe zijn de mensen een blok verder.

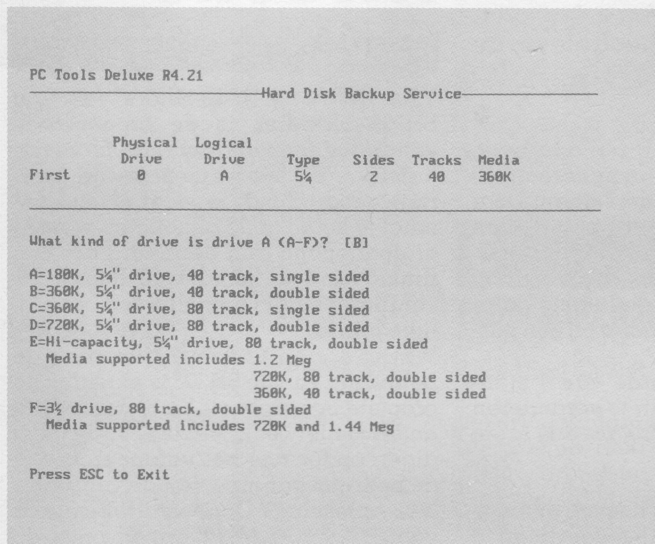
Laatste voorbeeld: uw vriend, vriendin, man- of vrouwlief heeft niet zo op dat helse apparaat van u en bant het ding naar de zolderkamer. Onder het schuine dak bent u de rest van uw relatie dan ook opmerkelijk vaak te vinden. Het is weer een winter van niks, maar dan slaat de stuifsneeuw toe. In de onderkant van uw diskettebakken zijn - naar nu blijkt - een geweldig aantal zeer lekke sleuven aangebracht.

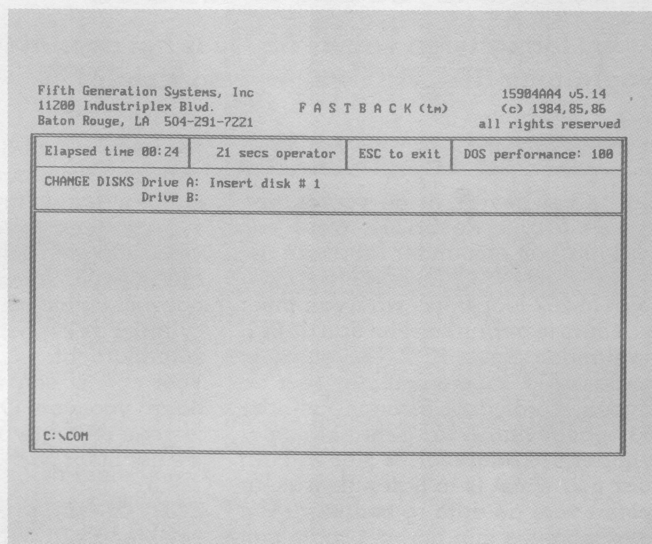
'Genoeg! Genoeg!', hoor ik u al roepen. U heeft besloten uw computer in arren moede maar de deur uit te doen. U heeft ongelijk. U heeft op uw compu-

ter toch óók een hele database zitten met uw boeken, bandjes, platen en cd's, zoals het een echte hobbyist betaamt? Of u hebt er wel iets anders op staan dat u niet kwijt wilt of dat bijvoorbeeld na een brand nog goed van pas kan komen (denk aan de verzekering). Als u tenminste nog een backup heeft die u, let wel, buiten de deur bewaart. Het maken en onderhouden van zo'n backup vergt wat moeite, zeker, maar geeft ook een heerlijk Helvetisch levensgevoel.

WAARMEE Kort en goed kunt u backups maken op vier manieren:

1 via de oude vertrouwde copy- of diskcopy-commando's op diskettes of cassettes;
2 met speciale software, zoals BACKUP en RESTORE van MS-DOS of het bekende FastBack, op diskettes;
3 met een interfacekaart in uw computer op uw VHS-videorecorder met normale videocassettes, en natuurlijk bijbehorende software;
4 met een tapestreamer, al dan niet ingebouwd, op tapes, met bijbehorende software en interfacekaart.

OPTIE 1 is niet aan te raden - ondanks de eerste prijs voor de laagste kosten - wegens de heisa die het vergt om uw backups up to date te houden. Alle administratie moet u handmatig bijhouden en binnen de kortste keren is dat een puinhoop, en heeft u er - begrijpelijk - geen zin meer in. U beperkt zich tot het zo nu en dan kopiëren van de belangrijkste gegevens en mag blij zijn als u na een calamiteit nog gegevens terugvindt, die niet ouder zijn dan een half jaar... Kortom, deze mogelijkheid is feitelijk een *on*mogelijkheid. Een lapmiddel. Maar: voor heel wat computergebruikers helaas de enige uitweg.

OPTIE 2, met speciale software, is al heel wat interessanter. De administratie wordt u uit handen genomen en u kunt vaak met enkele simpele aanwijzingen zorgen voor hetzij een totale backup, hetzij een backup van gewijzigde bestanden sinds de vorige backup. De standaard MS-DOS programma's BACKUP en RESTORE hebben enkele vervelende eigenschappen, zoals ongemak en traagheid, en het nodig hebben van vóórgeformatteerde diskettes. Deze slechte eigenschappen hebben de weg bereid voor de veel prettiger werkende utilities zoals FastBack (zie de bespreking elders in HCC Niewsbrief nr. 104) en PC Tools de Luxe. Naast uiteraard de *betrouwbaarheid* is snelheid één van de allerbelangrijkste eigenschappen van backup-software, want hoe trager het werkt hoe lager de gebruiksfrequentie is. BACKUP en RESTORE kunnen echter ook backups maken van diskette naar diskette, wat heel wat nakomelingen niet meer kunnen. En, eerlijk is eerlijk, bij versie 3.30 van DOS heeft Microsoft veel van de kritiek ondervangen.
Het grote nadeel van alle diskettebackups wordt gevormd door de vele diskettehandelingen die ze vragen. Voor een beetje harde schijf moet een enorme stapel diskettes aan de computer gevoerd worden: erbij blijven voor het snelste resultaat is het devies.

OPTIE 3 is heel wat duurder dan het maken van diskettebackups: u bent een paar duizend gulden kwijt voor de interface. Videobandjes zijn echter goedkoop en hebben een geweldige opslagcapaciteit, die in de honderden Megabytes loopt. Een ander voordeel is het mogelijke gebruik van een al aanwezige videorecorder, wat overigens net zo goed als nadeel kan worden ervaren. Prettig is het zeker dat je er niet bij hoeft te blijven. Veel systemen zijn er niet op de markt, ik ken jammer genoeg geen mensen die er ervaring mee hebben.

OPTIE 4, de tapestreamer, is de echt professionele oplossing. Snel en meestal goed betrouwbaar, maar aan de prijzige kant, alleen daarom al minder geschikt voor thuisgebruik. De tapes zijn beslist moeilijker verkrijgbaar dan diskettes, merkafhankelijk en absoluut gezien ook duurder (*f* 40,- à *f* 70,-), maar goedkoper per opgeslagen byte: per tape kan tussen de 20 en 120 Megabyte worden opgeslagen. De snelheid is ook niet gering: 5 Mb per minuut wordt al gehaald, al zullen de meeste streamers in het peloton van de 1 Mb per minuut blijven, en dan komen de diskettebackups ook in de buurt.
Uiteraard hier ook de mogelijkheid te selecteren op specifieke bestanden, op gewijzigde bestanden, directories en op datum, soms ook op tijdsverloop, afhankelijk van de meegeleverde software.
Tapestreamers kosten tussen de duizend en tweeduizend gulden, inbouwversies voor de PC zijn de goedkoopste. Prettig is natuurlijk dat u er geen omkijken meer naar hebt als de backup eenmaal gestart is.

Voor het bepalen van een goede strategie: wanneer maak ik hoe mijn backups, moet altijd bedacht worden dat gedeeltelijke backups in combinatie met een totale backup het nadeel hebben dat *van naam gewijzigde* en *verwijderde* bestanden niet in de gedeeltelijke backups worden meegenomen. Die bestaan nog steeds in de (oude) totale backup. Het terugzetten van alle bestanden moet dan nog altijd gevolgd worden door het nogmaals verwijderen en hernoemen van deze bestanden, dat kan wel eens erg moeilijk blijken te zijn.

Atari Nederland BV heeft in september een overeenkomst afgesloten met het Duitse bedrijf Omikron Software voor de levering van het bekende Omikron Basic. Atari levert voortaan Omikron Basic als officiële Basic bij de computer leveren. Voor de nieuwe kopers van een ST betekent dit een kennismaking met een uiterst modern en snel Basic-dialect, waaraan geen van de bekende nadelen van de oude Basic-dialecten kleven. Hiermee komt tevens een eind aan de jarenlange ergernis van de Atari ST kopers. De oude Basic (van Metacomco en Digital Research) stond bekend als erg langzaam en is beslist niet foutvrij. Eigenlijk was dat de reden waarom zoveel Atari-gebruikers naar een taal als C of Modula uitweken. Vanaf nu is dat dus niet meer nodig. Ook voor degenen die al een ST hebben is dit goed nieuws. Voor ƒ 24,95 zal deze Omikron (Atari) Basic te koop zijn. Een Nederlandstalig handboek is bij die (vrienden)prijs inbegrepen.

K L I K S

1,5 Mb meer op SH205 harddisk

Bij het formatteren van de SH205 is het door Atari meegeleverde programma HDX.PRG wel èrg voorzichtig.

Jan Klene

Wat is het geval? In de voorganger van de SH205, de SH204, werd een harddisk van een ander fabrikaat gebruikt. In de 205 zit namelijk een Tandon TM-262 loopwerk, waarvan meer cylinders te gebruiken zijn dan de 612, die standaard door HDX.PRG gebruikt worden. Als parkeercylinder voor de koppen wordt door Tandon cylinder 663 opgegeven. Atari gebruikt echter cylinder 616 daarvoor. U ziet wel dat daar nog winst is te halen door meer sporen voor de data te benutten. Het moet mogelijk zijn om, net zoals met de disketteloopwerken gebeurt, meer cylinders te gebruiken.

WINCAP Hier komt die file WINCAP om de hoek kijken, die op de schijf met driversoftware van de SH205 staat. De Wincap file is er namelijk voor om aan HDX.PRG de data te leveren die nodig zijn voor het formatteren en partitioneren van de harddisk. U ziet daarin de variabelen cy#count (cylinderaantal) en lz#n (parkeercylinder) staan. Door voor cy# een ander getal in te vullen verandert u het aantal voor data gebruikte cylinders. Lz#n geeft aan op hoeveel cylinders na de laatste datacylinder de koppen landen bij een parkeeropdracht.
Voor cy# is een waarde van 4 standaard voorzien. Om dit te veranderen is geen reden te bedenken, dus laten we het maar zo.

TOEVOEGEN In feite hoeven er maar twee regels in WINCAP toegevoegd te worden. In de WINCAPfile die hierbij is afgedrukt is zijn dat regels 28 en 50. Aan de hand daarvan kunt u eventueel zelf verder experimenteren.
Als literatuur kan ik u de artikelen van H. P. Labude in het Duitse blad STcomputer van mei en juni 1988 aanraden.

Brandende kwestie

Jan Klene

Voor de Atari ST-bezitters van een SH205 harddisk is de ingebouwde ventilator een voortdurende bron van ergernis. Bij het werken met je favoriete programma, je moet er nu eenmaal je hoofd goed bijhouden, word je er doorlopend aan herinnerd dat een flinke wind je hoofd koel houdt. De ventilator maakt namelijk een behoorlijke herrie.
Wat is er aan te doen? Niet veel, de behuizing van de SH205 is eigenlijk de grootste boosdoener. En daaraan verander je niet veel. Wel is voor de moedigen onder ons het veranderen van de bedrijfsspanning van de ventilator een oplossing. Door een weerstand van 33 Ohm, 1 Watt in serie met de ventilator te schakelen draait deze langzamer en maakt daardoor aanmerkelijk minder lawaai.
Deze ingreep is alleen aan te raden als de garantietermijn verstreken is. Is dit niet het geval, dan kunt u uw SH205 naar de dealer brengen. Deze kan dezelfde ingreep voor u doen, u behoudt dan wél de garantie.

```
WINCAP
# Hard disk format and partition configuration file.
# version  1.1: 29-May-1986 lmd
# version  1.2: 23-Jun-1987 lmd          SH205  menu entry
# version 1.21: 28-aug-1988 jk           SH205+ menu entry
#
# Global parameters:
#       ms#count        Maximum partition size in sectors (***DON'T CHANGE***)
#
:@@=Parameters:ms#32767:

#
# Format parameters:
# 'mn' entries (default values in [brackets]):
#       mn=name         appears in menu, name of format parms
#       hd#count        number of heads [4]
#       cy#count        number of cylinders [612]
#       lz#n            landing zone [4]
#       rt#n            seek rate code [2]
#       in#n            interleave factor [1]
#       rw#cylno        reduced-write current cylinder [cy + 1]
#       wp#cylno        write precomp cylinder [cy + 1]
#       pt=name         name of default partition to use [4-6-10]
#       sp#count        number of sectors/track [17]
#
20 Mb Mitsubuishi       :mn=SH204:
10 Mb Mitsubuishi       :mn=SH104:hd#2:pt=10:
SH204 in plastic case   :mn=SH205:
SH205 extra             :mn=SH205+:cy#650:pt=10-6-5:

#
# Partition selections
# 'pr' entries ('N' is '0', '1', '2', or '3'):
#       pr=name         name of partition
#       pN#size         size of partition N in bytes [0]
#       fN#number       flag byte for partition N [0 if no pN, 1 otherwise]
#       iN=ccc          id bytes for partition N [GEM]
#
# Numbers are in bytes; may be followed by 'k' (x1024) or 'm' (megabytes).
#
:pr=4-6-10:p0#4424k:p1#6m:p2#10m:
:pr=10-10:p0#10404k:p1#10404k:
:pr=16-4:p0#16383k:p1#4425k:
:pr=4-16:p1#16383k:p0#4425k:
:pr=5-5-10:p2#10568k:p0#5m:p1#5m:
:pr=5-10-5:p0#5m:p1#10568k:p2#5m:
:pr=10-5-5:p0#10568k:p1#5m:p2#5m:
:pr=5-5-5-5:p0#5448k:p1#5m:p2#5m:p3#5m:
:pr=10:p0#10m:
:pr=5-5:p0#5m:p1#5m:
:pr=10-6-5:p0#10m:p1#6m:p2#5716k:
```

Een resettoets voor de Commodore 64

Bezitters van een Commodore 64 weten hoe belangrijk het is om deze computer te kunnen resetten. Via een eenvoudige schakeling kan dat worden gedaan door de restoretoets ongeveer vijf seconden ingedrukt te houden.

Berno Leerkotte

Voor de elektronici onder ons een korte uitleg. De schakeling moet worden opgenomen in het RC-netwerkje, dat de resettimer bij het inschakelen van de computer triggert. De schakeling komt op de plaats van R50 (IM).

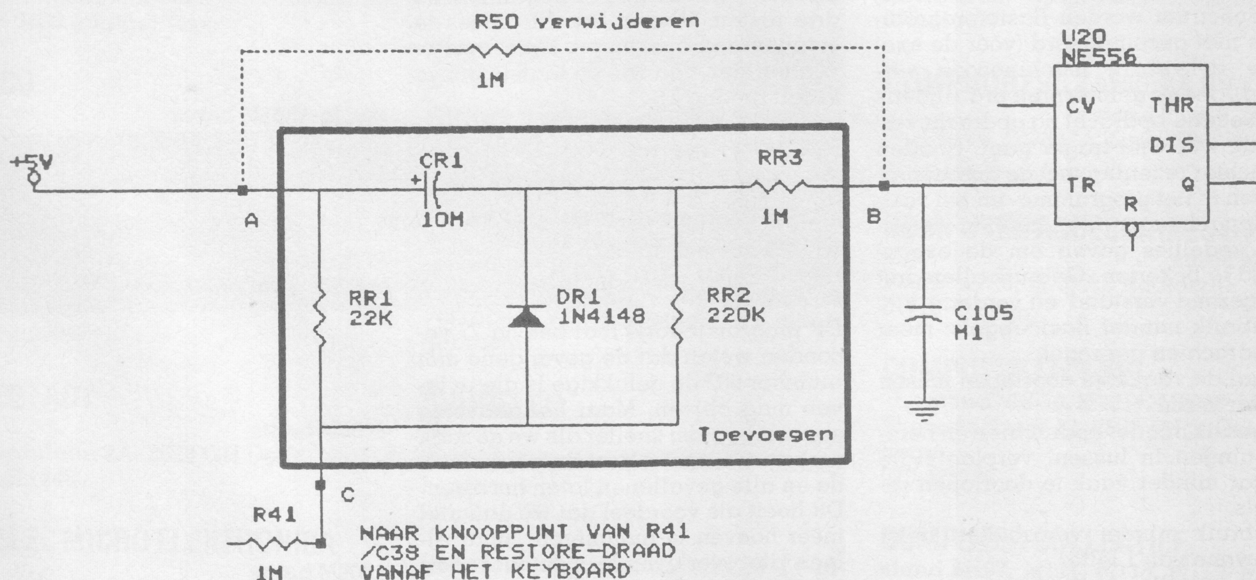
WERKING Op het moment dat de restoretoets ingedrukt wordt zal condensator CR! zich via weerstand RR# gaan opladen. Hierdoor zakt de spanning op de triggeringang van de timer U20. Op het moment dat de spanning het triggerpunt van 1.45 Volt passeert zal de timer een resetpuls geven. Dit triggerpunt wordt na ongeveer vijf seconden bereikt.

Als de restoretoets voor het verstrijken van deze tijd wordt losgelaten dan wordt condensator CR1 snel (ongeveer na een halve seconde) via diode DR1 ontladen. Hierdoor kan zelfs na herhaald drukken geen reset ontstaan.

EENVOUDIG De schakeling is eenvoudig en betrouwbaar op een stukje experimenteerprint na te bouwen. Het aanbrengen van de schakeling in de computer is eenvoudig. Verwijder weerstand R50 (IM) en verbind het draadje van punt A met het linker soldeereiland. Punt B wordt met het rechter soldeereiland verbonden. Een volgende verbinding is die van punt C met het rechter soldeereiland. Hierdoor is de verbinding met de restoretoets tot stand gebracht.

Succes met het inbouwen!

Berno Leerkotte
Oldenzaal
telefoon 05410-10091.

BERNO LEERKOTTE PASTOOR GEERDINKSTRAAT 32 7576ZH OLDENZAAL THE NETHERLANDS TELEPHONE / 031 5410 10091			
Title RESET BY PRESSING RESTORE KEY 5 SECONDS			
Size A	Document Number COMMODORE 64/DESIGN 9A		REV
Date:	March 11, 1988	Sheet 1 of	1

Het zou ideaal zijn als we ons bij het programmeren in een taal, Basic bijvoorbeeld, niet zouden hoeven te bekommeren om de computer die het programma moet verwerken. Dan konden we mooie, duidelijke, logisch gestructureerde programma's schrijven, met zinvolle namen voor de variabelen en voorzien van toelichtingen, zodat de werking ervan gemakkelijk te volgen en te lezen was.

Basicprogramma's versnellen

bij de ZX-Spectrum en andere computers

E. H. F. Weijgers

Bij een computer als de Spectrum is dat evenwel dikwijls niet mogelijk of wenselijk. Om te beginnen moeten we al een speciaal Basic dialect gebruiken, verder vormen de beschikbare geheugen*ruimte* en de gewenste executie*tijd* twee belangrijke beperkingen. De aspecten 'mooi', 'kort' en 'snel' stellen verschillende, vaak tegenstrijdige eisen aan programma's. Geen van die aspecten mag verwaarloosd worden, maar we moeten goed weten aan welke eisen we voorrang geven en op welke plaatsen.

Zoals de titel al aangeeft zullen we hier het snelheidsaspect belichten. Bij de Spectrum worden Basic-programma's niet gecompileerd (vóór de executie geheel in machinecode vertaald), maar geïnterpreteerd (tijdens de executie-opdracht na opdracht vertaald), wat veel trager gaat. Houden we echter rekening met de opzoekprocessen in het programma- en het variabelengeheugen, dan kunnen we enkele regeltjes geven om de executietijd te bekorten. Gebruik allereerst uw 'gezond verstand' en verder:

- gebruik minder Basic-regels: meer opdrachten per regel,
- haal de vaakst te doorlopen lussen naar voren
- gebruik minder opdrachten en berekeningen in lussen, verplaats die naar minder vaak te doorlopen regels,
- gebruik minder variabelen, liefst gewone van 1 letter,
- kies snellere functies en opdrachten.

VOORBEELD Een geschikt voorbeeld levert het 'Probleem van de maand' uit de HCC Nieuwsbrief 95 van juli/augustus 1987. Een samenvatting van het toen gestelde, wel zeer gruwzame probleem:

Duizend veroordeelden staan, opvolgend genummerd vanaf 1, in een kring om doodgeschoten te worden: eerst nummer 1, dan 4, 7 enzovoort, telkens de derde nog levende, tot er nog één over is die gratie krijgt en wiens nummer het gevraagde programma af moet drukken.

De volgende oplossing overleefde de executieronden van Peter van Tilburg destijds niet. Eerst plaatsen we de gevangenen als nummers in een string - een kring gaat niet - waarbij elk nummer tot en met 1E3 (=1000) drie plaatsen krijgt. Tijdens deze nummerronde voeren we maar meteen de eerste 333 executies uit, waarna gevangene 1E3 vooraan staat. Daarna stellen we ons geweer vast op en laten we de gevangenen linksom rondgaan. Dit bereiken we door de string telkens te vervangen door het deel dat begint met het vierde nummer, aangevuld met het tweetal nummers dat daarvoor stond, zodoende tegelijk de gevangene vooraan eliminerend. Omdat dit slechts werkt zolang er nog minstens drie resten, dienen we dit proces te stoppen zodra er maar twee overlevenden zijn, van wie de laatste gratie krijgt. (listing 1)

```
>  1 LET n$="1E3"
   2 FOR n=1002 TO 1998 STEP 3:
       LET n$=n$+(STR$ n)(2 TO )+(STR$ (n+1))(2 TO ): NEXT n
   3 FOR n=3 TO 667:
       LET n$=n$(10 TO )+n$(4 TO 9): NEXT n: PRINT n$(4 TO )
```

Dit programmaatje laat ons na 77 seconden weten dat de gevangene met nummer 602 de gelukkige is die in leven mag blijven. Maar het gaat nog eenvoudiger en sneller als we de zaak omkeren: uitgaan van de gegratieerde en alle gevallenen laten herrijzen. Dit heeft als voordeel dat we dan niet meer hoeven te nummeren, maar alleen die overlevende moeten onderscheiden van de anderen, wat in de te reconstrueren string slechts 1 plaats per man kost. Hebben we tenslotte die beginstring terug, dan hoeven we daarin slechts het rangnummer van het gemarkeerde element op te sporen. Om dit zo kort en zo snel mogelijk te laten verlopen gebruiken we CHR$ 0 voor de overlevende en voor de overledenen wat anders (listing 2).

```
>  1 LET n$="x"+CHR$ 0
   2 FOR n=0 TO 997: LET n$="x"+n$(n+1 TO )+n$( TO n): NEXT n
   3 FOR n=1 TO 1E3: IF CODE n$(n) THEN NEXT n
   4 PRINT n
```


Dit programma bevestigt de vorige uitkomst, maar in 45 seconden. Het zou nog sneller gaan zonder die trage stringbewerkingen. Dat kan omdat we slechts geïnteresseerd zijn in de positie P van het gemarkeerde stringelement en daar is die string niet voor nodig. Als P≤n is komt er 3 bij, anders gaat er n-1 af. Beginwaarde 2. We houden er rekening mee dat er vaker wat bijkomt dan afgaat en nemen L=n+3, omdat dit minder rekenwerk levert in de voorwaarde (listing 3).

```
> 1 LET P=2
  2 FOR L=3 TO 1E3: LET P=P+3: IF P>L THEN LET P=P-L+1
  3 NEXT L: PRINT P
```

Nu zijn we er: dit programma geeft nummer 602 in nog geen 11 seconden. **Het draait waarschijnlijk met de Basic van elke andere computer.**

0.3 SECONDEN Maar diegenen die mijn laatste programma willen doorgronden zijn er nog niet. Dat vergt slechts 17 lusdoorgangen, dus 981 minder (listing 4).

```
  0 LET P=P+L-1: LET L=INT (P/2)+1: GO TO L>999
  1 PRINT 3E3-P-(2999-L*2 AND L=1E3): STOP
> 2 LET P=3: LET L=2: GO TO 0
```

Na RUN 2 toont een Spectrum het geluksnummer 602 in 0.3 seconde! Tot zover de ingezonden oplossing die helaas niet werd opgenomen. Bovendien was de wel afgedrukte oplossing een stuk langer, zonder enig raffinement geschreven en bedraagt de vermelde executietijd voor een Schneider 6128 dan ook liefst 3 minuten en 58 seconden (Spectrum: ruim negen en een halve minuut (voeg 115 LET tel=0 toe!). Zo moesten in elke ronde alle 1000 nummers getest worden ('dood': overslaan), wat bepaald niet slim is, vooral aan het einde niet.
Toch wil ik laten zien dat het ook dan nog heel wat sneller kan. Met 0 is 'leven', niet 1, kan die beginlus vervallen. DIM d(1E3) vult aanvankelijk de 'dodenrij' met 1E3 nullen: allen leven nog. In n wordt het 'nummer' en in r het 'rest nog te doden'-aantal bijgehouden. Begin dus met r=999. Zodra r gelijk is aan 0 (r=0) leeft er nog eentje, wiens nummer dan n is: die eindlus blijkt al eveneens overbodig! In s staat steeds het 'sla over'-aantal: s=2 na iedere executie (listing 5).

```
  1 LET n=n+1: IF n>1E3 THEN LET n=2
  2 IF d(n) THEN GO TO 1
  3 IF s THEN LET s=s-1: GO TO 1
  4 IF r THEN LET d(n)=1: LET r=r-1: LET s=2: GO TO 1
  5 PRINT n: STOP
> 6 LET n=1: DIM d(1E3): LET s=0: LET r=999: GO TO 4
```

Zo kost het de Spectrum na RUN 6 toch nog ruim 4 minuten!

E.H.F.Weijgers
Wilhelminalaan 42
2625 KH Delft

Dit artikel is een compilatie uit een serie artikelen over het sneller maken van Basicprogramma's voor de ZX-Spectrum, gepubliceerd in Sinclair IMPULS van de HCC Sinclair gg. Infotel: 01670-66845 (red).

KOPIJ???

U kunt uw kopij voor de HCC Nieuwsbrief uploaden naar de redactie Fido in Houten.

03403-78220

Meer over Tasword (1)

KLIKS

Tekstverwerken is nog steeds één van de meest gebruikte toepassingen van de computer. Zo'n tekstverwerker kan veel meer zijn dan alleen maar de vervanging van een schrijfmachine. Maar dan moet er wel een juist gebruik van worden gemaakt. Voor de vele gebruikers van Tasword hier wat tips om méér uit dit programma te halen.

J. W. Van Daalen

HARDE SPATIE Als u de optie 'Rechts Uitvullen' gebruikt (onderaan het scherm staat dan in het vijfde hokje 'RU aan') zal Tasword zorgen voor een keurige rechter kantlijn. Dit wordt uitvullen genoemd. De spaties die u tussen de woorden intoetst worden daarbij in aantal aangepast. De ingetoetste spatie tussen het laatste woord op een regel en het eerste woord op de volgende regel verdwijnt. Als een woord net niet meer op een regel past, worden de resterende posities op die regel opgevuld met spaties. Deze worden zodanig over de regel verdeeld dat het laatste woord precies achteraan komt, terwijl tussen sommige woorden meer dan één spatie geplaatst wordt.
Dan is het jammer als bij een bedrag het guldenteken nog wel op een regel past, maar het bedrag op de volgende regel verschijnt (u weet, dat het guldenteken ingetoetst wordt door <ALT> ingedrukt te houden en dan de cijfers 159 aan te slaan op de rechter cijfertoetsen.) Het staat evenmin mooi, als een aantal bij elkaar behorende (eventueel onderstreepte) woorden zoals Mevrouw Jansen, Het Gouden Hooft of De Bilt door het uitvullen gesplitst zouden worden.
Zulk ongewenst splitsen is te voorkomen door een zogenaamde 'harde spatie' te gebruiken. Voor ons is het een spatie, maar hij wordt door Tasword als een gewoon teken (net als een letter) beschouwd, dus niet als een spatie. U tikt een harde spatie in door de <ALT> toets ingedrukt te houden en op de rechter cijfertoetsen de cijfers 250 aan te slaan. U ziet de harde spatie als een klein stipje op het scherm, bijvoorbeeld DeBilt • of *f* 14.357,50. Hierdoor kunnen deze plaatsnaam en dit bedrag bij het uitvullen niet meer verdeeld worden over twee regels:voor Tasword is het eigenlijk één woord geworden. U moet nog wel zorgen, dat een harde spatie als een echte spatie afgedrukt wordt. Dat doet u als volgt:

<F10>
<M> ander Menu
<A> Aanpassen Tasword <Enter>
Definiëren pagina-indeling <N>
Definiëren gewone karakters <J>
<ALT> + rechts 250
Huidige waarde: 32 <Enter> <Enter>
<Enter>
5 maal <N>
<S> Save aanpassingen <Enter>
<T> Terug naar de tekst <Enter>
Het lijkt ingewikkeld, maar u ziet het wel!

MEER U ziet onderaan het scherm in het vierde hokje 'Meer 0' staan. Dit is een herhalingsfactor, waar u veel gemak van kunt hebben. U wilt wel eens 5 regels wissen, of 20 posities naar rechts opschuiven, of 12 letters uitpoetsen met <Backspace>, of 9 regels naar boven, enzovoort? Dan moet u goed uitkijken en tellen. Maar hier komt de truc.

U wilt bijvoorbeeld de laatste 12 ingetoetste tekens verwijderen. Houd <ALT> ingedrukt en toets op de 'bovenste cijfertoetsen' het getal 12 in. Nu ziet u onderaan het scherm in het vierde hokje 'Meer12' staan. Druk vervolgens op <Backspace> en daar verdwijnen de laatste 12 tekens van het scherm. U kunt het door 12 maal de toets <Backspace> in te drukken lang niet zo vlug! U kunt 'Meer' bij alle toetsen, dus ook bij opdrachten, gebruiken. Zie Taswordhandleiding: 'Meervoudige toets-aanslagen'.

AFKORTINGEN Als u tekst intoetst waarin een bepaald woord of groepje woorden vaker voorkomt, dan kunt u daarvoor een 'afkorting' verzinnen. Zoals 'vw' voor 'verantwoordelijk'. Heeft u de tekst klaar, dan kunt u in één keer al die afkortingen 'vw' vervangen door het bedoelde woord. Het vervangen doet u als volgt. Ga naar het begin van uw tekst (met <CTRL> + <HOME>). Druk op <ALT> + <R>. Tasword vraagt eerst wat vervangen moet worden. In ons voorbeeld toetst u dus in: vw. Bij de volgende vraag toetst u in wat er voor in de plaats moet komen: verantwoordelijk. Na enige arbeid vertoont Tasword u de tekst, met vervangen tekst en opnieuw uitgevuld als u dat had aangegeven. Let op: in de afkorting mag u géén spaties gebruiken, dat kan dus maar één woord zijn. In de vervangende tekst mag u wel spaties gebruiken, omdat dat wel meer dan één woord mag zijn. Zie Taswordhandleiding: 'Zoek-commando's'.

MACRO'S In plaats van 'vervangen' kunt u één of meer woorden en/of commando's ook oproepen in uw tekst. In de Taswordhandleiding spreekt men van 'definieerbare toetsen'. Wat denkt u van: sla twee regels over, zet de tekst 'Met vriendelijke groeten' op het scherm, sla weer twee regels over, of: op de plaats, waar de cursor staat een blok tekst overnemen van disk door:
<F10>
<K> Koppel tekstbestand intoetsen bijvoorbeeld:
CLAUSULE.TXT <Enter>
op te roepen met <ALT> + <G> of met <ALT> + <C>? U kunt zulk toetsenwerk als volgt vastleggen. U gaat staan op de plaats waar de vast te leggen handelingen (de eerste keer) uitgevoerd moeten worden. Druk dan op <ALT> + <->. U krijgt nu een scherm vol regels. Vooraan de regels staan de letters A tot en met T. Daarachter staan de opgenomen teksten en opdrachten met onderaan een verklaring van de besturingstoetsen. Toets de letter in waaronder u iets wilt vastleggen. U krijgt uw scherm met tekst weer terug. Alleen de cursor is nu veranderd in een zonnetje. Alle tekens en commando's die u nu intoetst worden vastgelegd. Als u hiermee wilt stoppen drukt u op <ALT> + ≤>. Ter controle kunt u het vastgelegde uitvoeren door op <ALT> + die lettertoets te drukken. Bovendien kunt u op elk moment alle vastgelegde toetsen overzien door 4 maal op <ESC> te drukken. Met <Enter> komt u daarna weer terug in uw tekst.

wordt vervolgd.

J. W. van Daalen
Fetha 6
3633 CT Vreeland

Een leerlingenadministratie met Hypercard

Wie over een Macintosh computer beschikt met 1 Mb aan geheugen moet zeker het pakket Hypercard nader leren kennen.

Roel Bakker

Eigenlijk is Apple met dit pakket heel dubbelzinnig bezig: men maakt een computer die door een leek na enkele uren oefenen zinvol kan worden gebruikt. En dan opeens komt er een softwarepakket uit de lucht vallen, waarmee diezelfde leek eigenlijk maar weinig zinnigs kan beginnen. Hier zijn andere gebruikers nodig: de Basic-knutselaars, de dBase-programmeurs, kortom: de mensen die meer van een computer weten en begrijpen dan de gemiddelde moderne Macintoshfan.

UITDAGING Voor de knutselaars is Hypercard een enorme uitdaging. In één klap is de Mac van een gerieflijke, maar saaie limousine veranderd in een terreinwagen, die de meest onmogelijk hobbels kan nemen. Als je maar wilt sturen...
Hypercard vraagt om studie, vraagt om dagen oefening, vraagt om documentatie. Het door Apple geleverde boekje is niet meer dan een oppervlakteverkenning. Veel meer informatie krijg je bschikbaar als je de helpstack uitprint. Wie zich de tijd en de literatuur gunt wordt beloond. Nergens wordt het echt moeilijk, de mogelijkheden lijken onbegrensd. Een Amerikaanse journalist schreef dat hij de ontwikkelingen rond Hypercard wellicht zou kunnen bijhouden, als hij zijn andere activiteiten zou stoppen. Wie er anders over denkt mag zijn vinger opsteken. Ik moet me beperken tot snuffelen in de marge.

TOEPASSING Voor mezelf heb ik een nuttige en uiterst leerzame toepassing kunnen maken. Al jarenlang gebruik ik het pakket dBase II voor een leerlingenadministratie. Ik werk met een bestand van ongeveer vijfhonderd leerlingen. Om de meest verstokte tegenstanders van computerbestanden aan het twijfelen te brengen besloot ik met behulp van Hypercard de oude kaartenbak van vroeger in ere te herstellen: echte kaarten, met het gemak van de moderne tijd!

Enkele maanden tevoren waren de gegevens van de CP/M-computer al via een nulmodemkabel overgebracht naar de Macintosh. Daar zorgde het programma McMax voor een uitermate goede en vriendelijke opvang. McMax is dBase compatibel en gebruikt niet alleen de bekende .dbf-files en records, maar ook alle programmafiles. Niets hoefde opnieuw te worden ingebracht. Het overzetten naar Hypercard van de leerlinggegevens was eveneens vrij eenvoudig.
Ik gebruikte een routine die onder een button 'Import' is beschreven. Alle gegevens plaatste ik in één veld, waarbij ik in de zogenaamde background de nodige vaste informatie plaatste: naam, geboortedatum, enzovoort. Het voorbeeld is, naar ik hoop, voldoende duidelijk.

ZOEK-ICON Het zoek-icon, linksboven op de kaart, accepteert een voor- of achternaam, een postcode, een plaats of welke combinatie dan ook en brengt je snel naar de gewenste kaart. Het werkt als het 'find'-commando onder EDIT.
Het blokje daaronder is een slot. Als je het aanklikt, dan verschijnt er een kruisje en daarna kunnen geen wijzigingen in de leeftijdgegevens worden aangebracht. Opnieuw aanklikken maakt het slot weer open.
Het kaartnummer rechtsonder verschijnt automatisch en in het veld er onder staat de actuele datum. Zonder veel moeite kan daar ook de datum van de laatste wijziging worden opgeslagen. Die hoef je dan echt niet zelf in te brengen.
Toen ik de gehele stack uitprintte met de laserprinter moest ik me bedwingen om niet alle kaartjes uit te knippen, om ze daarna in een kaartenbak te zetten!

STIJL Het voorbeeld illustreert dat Apple toch in stijl blijft: voor mij weliswaar geen gebruikersvriendelijke klus, wel een uiterst interessante avond en voor mijn collega's een presentatie, die zelfs de meest verstokte schermhater verlegen maakt.

Ik geef tot slot de teksten, die ik in Hypertalk heb ingevoerd om de handelingen ook werkelijk te laten plaatsvinden.

K L I K S

script button "return":

```
on mouseUp
  visual effect iris close
  pop card
end mouseUp
```

script button "import":

```
on mouseUp
  ask "welke file wil je importeren?" with "Transfer text"
  if it is empty then exit mouseUp
  put it into fileName
  open file fileName
  go to last card
  repeat forever
    doMenu "New Card"
    repeat with theItem = 1 to 6
      read from file fileName until tab
      delete last character of it
      if theItem = 1 and it is empty then
        doMenu "Delete Card"
        go to first card
        close file fileName
        exit mouseUp
      else
        if theItem <=7
        then put it into line theItem of field 1
        else
        end if
      end if
    end repeat
    read from file fileName until return
  end repeat
end mouseUp
```

script button "zoek":

```
on mouseUp
  ask "welke naam zoek je?" with "trefwoord"
  if it is empty then exit mouseUp
  else find it in bkgnd field "leerling"
end mouseUp
```

script button "tekst openen/sluiten":

```
on mouseUp
  set lockText of bkgnd field "leerling" to not (lockText of
  bkgnd field "leerling")
  set hilite of the target to not (hilite of the target)
end mouseUp
```

script button "vorige kaart":

```
on mouseUp
  visual effect wipe left slowly
  go to prev card
end mouseUp
```

script button "volgende kaart":

```
on mouseUp
  visual effect wipe left slowly
  go to next card
end mouseUp
```

script background info:

```
on closeField
  put the date into field "date"
end closeField

on newCard
  tabKey
end newCard

on idle
  put the date into bkgnd field "Date"
  put "kaartnr" && the number of this card into bkgnd field
"kaartnr"
  end idle
```

roel bakker

Lemax

NIEUWS

OBJECTS -> nieuwe datatypen voor C

Wie in 8088-assembler - die immers alleen met integers werkt - een floating point routine heeft moeten schrijven, weet hoe fijn het is dat de hogere programmeertalen single en dubbel precision floats hebben, die wij eenvoudig kunnen aanspreken.

Modula-2 en ADA kennen 'verborgen' typen, eenvoudig te gebruiken procedures, zonder dat men weet hoe die intern er uit zien.

De nieuwe trend in C zijn OBJECTS - hogere data typen (data structures), die eenvoudig meegenomen kunnen worden in gecompliceerde applicaties, zonder zorg en zonder problemen.

C+OBJECTS Vol.I is een nieuwe library van telkens weer te gebruiken 'dingen': het is bestemd voor de geavanceerde C programmeur, en bevat Trees, Linked-Lists, Dynamic Arrays, Graphs, Strings, Dates, Objects en Classes, waaermee men zelf weer nieuwe 'dingen' ontwikkelen kan: bv. Symbol Tables, Graphical Object Lists, Pars Trees - en meer. Moeilijk ? Niet, nadat men de bijgesloten documentatie (800 paginas, engels) doorgewerkt heeft. Met source wordt het pakket geleverd op twee High Density (1.2M) 5-1/4" diskettes, en met voldoende voorbeelden om snel aan de (productieve) slag te kunnen.

CURSES * FORMS * FORMATION

Wie alle mogelijkheden van 'WINDOWS for DATA' niet nodig heeft, bieden wij deze library, die op een zeer 'high level' hetzelfde doet in DOS en OS/2: naast drivers voor verschillende typen scherm/adapter combinaties is er een screen painter; de verzameling C functies is geschikt voor een charmante, moderne presentatie van uw input en output en hulpaanwijzingen. Daar CURSES gebaseerd zijn op het gelijknamige pakket in UNIX, is het gemakkelijk eigen programmatuur straks naar UNIX (XENIX) over te brengen. Sommige zeggen dat wij het in UNIX zullen moeten vinden ? Wees voorbereid.

C-WORTHY library

Van dezelfde uitgever als de professionele editor BRIEF, deze library is het gemakkelijkst te gebruiken: het geeft complete scherm-afhandelingsfuncties, DOS-access routines, ERROR-afhandeling en een HULP-boodschappen systeem; documentatie is voorbeeldig, en een niet geringe, compleet werkende applicatie wordt in een 'tutorial' tot in details besproken. Goed voor beginners en uitstekend voor de gevorderde programmeur die zich tot DOS en OS/2 wenst te beperken.

Editors

BRIEF is al genoemd; wij hebben nu de nieuwe versie (2.1) voor u in voorraad. Deze 'afgeslankte' BRIEF maakt het mogelijk direct te compileren, zelfs met de 'dikste' compiler, zonder de editor te verlaten. Hij is sneller ook. De erbij passende dBRIEF (ook v. 2.1) is vooral van belang voor programmeurs die in dBASE-dialecten werken.

Tijdens de HCC-Dagen geven wij bij BRIEF gratis de diskette 'Best of Brief' weg, met macro's die BRIEF 'prepareren' voor verschillende programmeertalen (bv. Fortran). (Dit bovenop onze normale beurs-korting!).

dBFast blijft actueel

Wij hebben het vaker gezegd en erover geschreven (en wij niet alleen): dBFast is de SNELSTE en de GOEDKOOPSTE dB-compiler die u vandaag kunt kopen. De applicaties die u met dBFast schrijft zijn de snelste en de meest compacte EXE-files, die u een bijna 100% compatibiliteit met 'de grote leider' geven voor de prijs van een update. Binnekort verwachten wij versies voor de Mac, voor WINDOWS en voor XENIX - alles in een systeem.

CLEAR bouwt logische schema's

Voor werkers in dBASE dialecten is CLEAR het ideale gereedschap voor ontwerp, debugging en documentatie van een applicatie. CLEAR leest de source, en geeft de inhoud in verschillende vormen weer - bel om documentatie, een voorbeeld zegt meer dan woorden.

Weer een nieuwe versie is op komst, die nog veel krachtiger is - beloofd voor November.

Source Print & Tree Diagrammer

Voor programmeurs in andere talen hebben wij deze twee producten, die (behalve de logische flow-schema's) hetzelfde doen als CLEAR doet voor dB-dialecten: QuickBASIC, Turbo Pascal, C, Fortran, Modula-2, dBase; als iemand in meer talen werkt, kunnen wij deze producten van harte aanbevelen. Uw source wordt leesbaar, het verband tussen verschillende sub-routines (functies/procedures) wordt ineens duidelijk, CROSS-REFERENCE laat zien waar wat is, etc.

TVC:8088, een klassiek leermiddel

Vaak hebben wij assembler nodig - hetzij voor kleine routines die echt snel moeten, of alleen maar om te begrijpen hoe onze PC werkt. 'The Visible Computer:8088' is een uniek middel om begrip voor Intel-processoren te verkrijgen. Dit programma laat ons grafisch op het scherm zien wat er in de CPU gebeurt. Het is een simulator met een uitstekend leerboek erbij. Het is tevens een gemakkelijker en betere debugger dan DEBUG.

PowerPak - nieuw

Iedereen heeft ervaring met een RAM-disk, of met een Print Spooler; jammer dat die zo veel geheugen in beslag nemen. Nu kan het beter: PowerPak is een combinatie van Disk Cache, RAM-disk en Print Spooler, die van hetzelfde geheugen-buffer gebruik maken, en de hun toegekend deel RAM DYNAMISCH uitwisselen. Wat de Print Spooler niet nodig heeft geeft hij terug aan de cache, zodat altijd maksimale ruimte besteed wordt aan de versnelling van algemene taken. Hetzelfde doet de ingebouwde RAM-disk. HEEL efficient. Reeds met 64k RAM is het nuttig. De grotere PC's, die over Extended of Expanded Memory beschikken, kunnen er tot 16M aan besteden, als men dat zou willen. RAM is misschien duur, maar wij hebben het wel nodig. Gebruik het productief. (NB - de hier ingebouwde cache is Super PC-Kwik, al lang de snelste, en de spooler is PC-Kwik Printspooler; beiden zijn ook apart verkrijgbaar.)

Tijdens de beurs hebben wij diverse aanbiedingen!

Lemax

UPDATE

Lahey FORTRAN vernieuwd

De nieuwe versies van Lahey standaard Fortran compiler F77L (v. 3.0) en van de LP77 Personal Fortran (v. 2.0) hebben math-chip emulatie, interface naar MS C en Turbo C, en produceren 10% sneller code (in compilatie waren dit altijd al de snelheids record-houders).

Voor degenen die met de standaard 640k RAM niet uitkomen hebben wij de oplossing: F77L-EM/16 (16-bits, tot 15M code) en F77L-EM/32 (32-bits, tot 4G code) 'protected mode' Fortran compilers voor de 80286 resp. -386 machines. Gecombineerd met een OS/286 of OS/386 DOS Extender, en voldoende RAM, is er geen practische grens aan wat men kan maken. Deze compilers hebben een interface naar de Lattice C resp. MetaWare's High-C compilers.

Uw PC/XT of AT machine kan het ook: met de uitbreiding d.m.v. een A.I. HummingBoard (neemt slechts 1-1/2 8-bits slot in beslag) krijgt u parallel-processing middels een 80386 coprocessor en de mogelijkheid tot het maken/runnen van zeer grote applicaties, zonder behoefte aan overlays. HB (in 16- of 20 MHz uitvoering) kan tot 24M 32-bits RAM bevatten. Speciale prijzen gelden bij aankoop van de HummingBoard in combinatie met een compiler en de operating system.

Nieuws voor Turbo Pascal

Als u een werkelijk krachtige database-manager zoekt voor TP, dan moet u zich dp Max gunnen: meer dan 100 Pascal functies (geschreven in assembler) voor een BTree-indexed systeem, volledig file-compatibel met dBASE III, naar eigen dunken te manipuleren: zowel de .DBF, alsook de .NDX en .DBT files kunt u bereiken; uitstekend gedocumenteerd en met werkende voorbeelden.

Voor technisch/wetenschappelijk georienteerde TP programmeur hebben wij de unieke TurboGeometry library met 150 2- en 3-dimensionale geometrische routines, met source en voorbeelden, en toegelicht in een 400-pagina handboek. (Ook leverbaar voor MS & Turbo C, en voor de Mac.)

Turbo Professional 5.0 en Turbo Analyst 5.0 kunnen nu reeds besteld worden (ook upgrades); levering is beloofd voor November.

Juweeltjes

Een nieuw type PROFILER is in de serie INSIDE! uitgebracht. Inside! geeft u een volledig statistisch overzicht over het gebruik van sub-routines in uw programma - zowel in het aantal keren dat deze is aangeroepen, alsook in tijd daarin doorgebracht. Dit is noodzakelijk gereedschap voor optimalisatie van applicaties. Leverbaar voor Turbo Pascal, -Prolog & -C, MS Fortran & Pascal, Quick BASIC & -C, Lattice C, Logitech Modula-2.

TurboFlow is een simpel CAD-pakketje voor het tekenen van flow-schema's, speciaal voor de computer programmeur en voor de systeem analyst. Het is voorzien van alle gebruikelijke symbolen, het kan bediend worden met muis of toetsenbord, en output kan op scherm, printer of plotter worden geproduceerd.

Nieuwe QuicBASIC Libraries

QuickPak Professional, de zeer uitgebreide opvolger van QuickPAK, is snel bezig tot het standaard toolbox van de BASIC programmeur te worden. Nieuw in de Quick serie zijn QuickPak Scientific (functies voor matrix-berekeningen en systemen van lineaire vergelijkingen), LaserPak en LaserPak Professional, GraphPak Professional, QuickScreen en QuickHelp -- alles gebaseerd op snelle assembler routines.

Voor database liefhebbers hebben wij een ruime keus: QBase voor snelheid (tot ca. 32k records), qbFILER voor efficiente BTree/ISAM routines, en HET ALLERLAATSTE NIEUWS: db/LIB voor totale compatibiliteit met het dBASE III filesysteem (met een slim runtime query systeem voor zowel dBASE als BASIC opdrachten).

Modula-2 nieuws

QuickMOD moet nu leverbaar zijn -- een totaal-geintegreerde ontwikkelomgeving voor Modula-2. Een broertje van de snelheids recordhouder Stony Brook compiler (gebruikt dezelfde libraries), is dit HET gereedschap om met M-2 te leren programmeren. Goedkoop - en wij geven u de Repertoir library (indexed filesysteem en screen painter) er gratis bij.

Voor de rekenaar is er een nieuwe library van PMI: DynaMatrix, "(It) ... fills every need that an engineer might expect to encounter in working with simultaneous linear algebraic equations. It handles any matrix distribution, includes optimized support for large sparse matrices."

dB programmeertaal houdt ons bezig

Er is altijd nieuws op dit terrein. Eerder las u over dp Max (voor Turbo Pascal) en db/LIB (voor QuickBASIC). Maar er is meer.

SilverPaint en SilverComm zijn libraries die werken met dBASE III Plus (v. 1.1), Clipper, FoxBASE+, dBXL en QUICKSILVER. Graphics: zowel tekenen van uit een dB applicatie, als er in brengen van (gecomprimmeerde) plaatjes, die met PC (of MS) Paintbrush zijn gemaakt; communicatie: alle commando's die u nodig hebt zijn ingebouwd. Denk aan al de nieuwe mogelijkheden.

SiverWare Inc. breng ook de PowerTools, een verzameling nuttige programmatjes, waarmee uw werk gemakkelijker wordt; deels specifiek geschreven voor de dB en Clipper gebruiker, deels universeel bruikbaar.

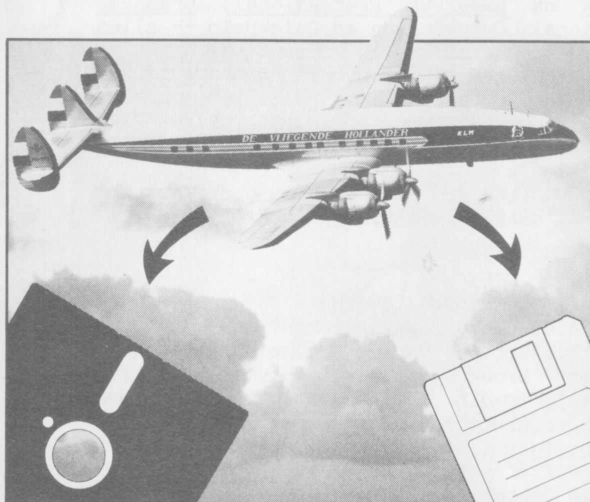
Voor de C programmeur is er ook een primeur: met de Apex Database Library (ADL) heeft men alle C functies tot zijn beschikking, die nodig zijn om dBASE III Plus applicaties in zijn eigen taal te schrijven: typisch naar C tradities opgezet, met de mogelijkheid records & fields, DBF, NDX en DBT files naar eigen dunken te manipuleren; expression parser, caching (stel uw eigen buffers samen), memo acces - - alles is er. En alles is zo efficient, als men van C verwacht.

U bent welkom bij onze kraam M-363 tijdens de HCC Dagen.
Lemax Company BV, Postbus 263, 1170 AG BADHOEVEDORP
Tel. (02968) 42 10 - ook 's avonds en in het week-einde!

VLIEGENSVLUGGE VERBINDING TUSSEN 5¼ en 3½"

Alle ontwikkelingen in de laatste eeuwen zijn gericht geweest op het vergroten van snelheid. De komst van het vliegtuig betekende een revolutie op transportgebied. Sneller dan de koets, de trein, de auto en het schip. De computer bracht een ommekeer teweeg op het terrein van informatie uitwisseling. Door de komst van de nieuwe generatie computers en de portables dreigt echter een communicatieprobleem te ontstaan. De nieuwe systemen werken met 3½" diskettes die niet direct kunnen communiceren met de systemen die werken met 5¼" floppies.

Om dit probleem op te lossen ontwikkelde Cyco het programma PARAC. Een communicatieprogramma dat via de, op alle computers gelijke, parallelle poorten snel en foutloos bestanden, directories en complete boomstructuren overbrengt. Ook van diskette naar harde schijf en omgekeerd. Binnen 2 minuten werkt u met PARAC. PARAC maakt gegevensuitwisseling mogelijk tussen PC's, AT's, portables en de nieuwe PS/2 lijn.

PARAC, de snelle en veilige lijndienst tussen 3½" en 5¼".

Prijs: fl. 495,00 excl. BTW

CYCO
AUTOMATISERING

Admiraal Banckertweg 2a
2315 SR Leiden

Telefoon 071 - 222 707
Telefax 071 - 224 979

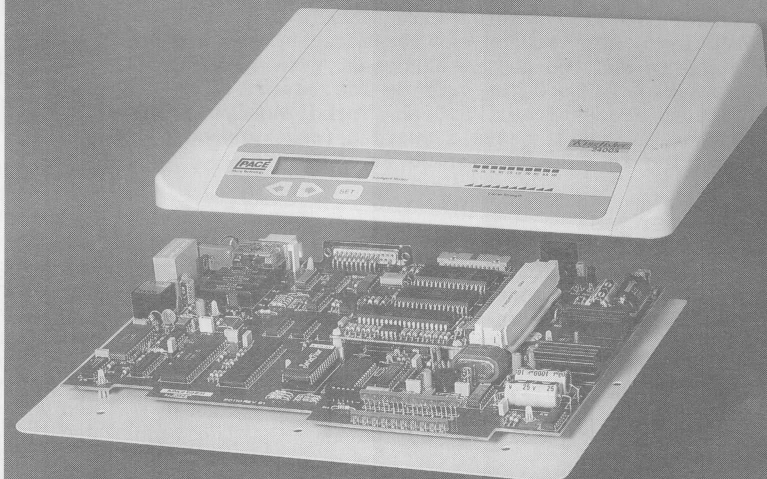
KINGFISHER

WANNEER COMMUNICATIE ECHT BELANGRIJK IS

Het Kingfisher modem heeft zijn bekendheid verworven als het universele werktuig voor wie datacommunicatie bij zijn dagelijks werk nodig heeft. Dankzij de speciaal ontworpen lijninterface, het gebruik van kwalitatief hoogwaardige modem IC's en een instelbaar signaalniveau biedt dit modem u een optimale verbindingskwaliteit. Naar onze mening is goede verbindingskwaliteit de belangrijkste eigenschap van een modem.

De Kingfisher heeft de toon aangegeven voor multistandaard modems. Dankzij maar liefst vijf mogelijke werksnelheden biedt dit modem optimale flexibiliteit. Twee jaar na zijn introductie blijken er nog steeds nauwelijks concurrenten te zijn die deze flexibiliteit en b.v. een baudrate scan weten te combineren.

Nieuw is de mogelijkheid tot toepassing van foutcorrectie volgens het zg. MNP-protocol. Deze voorziening kan ook op uw reeds eerder gekocht Kingfisher modem worden aangebracht. MNP is de facto standaard voor foutcorrectie en biedt vooral voordelen bij internationaal verkeer op hoge snelheid.

VIDICODE is fabrikant en importeur van datacommunicatie systemen voor het verkeer via PTT lijnen. Voor vrijwel elk datacommunicatieprobleem heeft VIDICODE een oplossing in voorraad. VIDICODE is gespecialiseerd in de levering van complete systemen op specificatie van de gebruiker. Wij zenden u gaarne documentatie.

VIDICODE
Datacommunicatie BV
Postbus 7164
2701 AD zoetermeer

Tel. 079 - 416411 / 310342
On-line informatie:
Tel. 079 - 413921

WRDZOEK: Laat uw computer 'woordzoekers' oplossen

WRDZOEK is een in GW-Basic geschreven programma, dat u in staat stelt uw computer een bepaald soort puzzel op te laten lossen (te vinden in kranten en speciale tijdschriften), de zogenaamde 'woordzoekers'.

Dirk Vijver

Het programma gebruikt de zogenaamde 'brute kracht'-benadering om de opgegeven woorden op te zoeken in een schijnbaar rommelige rechthoek van losse letters. De te zoeken woorden kunnen namelijk in dergelijke puzzels normaal en achterstevoren afgedrukt zijn, ze kunnen horizontaal, verticaal of diagonaal (ook in combinatie met achterstevoren!) staan. Slechts wanneer het programma diagonaal zoekt wordt er even nagedacht: in plaats van klakkeloos alle diagonalen (ook de - gezien de woordlengte - te korte) te onderzoeken op het te vinden woord wordt eerst bepaald van waar af het beste gezocht kan gaan worden. Desondanks vindt dit programma de op te zoeken woorden sneller dan de meeste puzzelaars. Vooral de grotere uit puzzelboekjes (bij voorbeeld 'Denksport Groot Woordzoeker Boek', maandelijkse uitgave), waarin meer dan 100 woorden uit een raamwerk van meer dan 20 bij zo'n 35 letters gezocht dienen te worden, illustreren de kracht van het programma. De augustusopgave van die omvang had 'WRDZOEK' binnen 45 minuten afgewerkt!

In de listing is als demonstratie een kleinere puzzel opgenomen. Deze puzzel is voor de Way of Life wedstrijdreeks ooit als opgave in de landelijke kranten afgedrukt. Het programma produceert bliksemsnel (in zo'n 15 seconden) de oplossing: een slagzin, die bestaat uit de niet voor de opgezochte woorden gebruikte letters. Na het starten van het programma leest dit een puzzel uit de DATA-regels in, danwel biedt het de gebruiker de mogelijkheid via het toetsenbord een puzzel in te voeren. Wat er gebeurt wordt bepaald door de inhoud van de variabele A$: zet u daar in de listing 'LEEG' in, dan volgt ingave via het toetsenbord. Is de gebruik(st)er slechts geïnteresseerd in het vinden van de spreuk of slagzin, dan kan men wanneer het programma vraagt een toets in te drukken de T of t (=turbo) ingeven. In dat geval toont het programma tijdens de verdere uitvoering slechts de richting(en) waarin het zoekt en de uitkomst. Wie daarenboven op de hoogte gehouden wil worden van de delen van de puzzel die op dat moment onderzocht worden kan beter de Q of q (= quick) indrukken bij de eerder genoemde vraag. Elke andere toets staat toe het zoeken tot in de details te volgen, waarbij een toetsdruk vereist is voor een volgend woord gezocht wordt.

WRDZOEK schuwt grote puzzels niet. Het is echter aan te raden deze in de listing in te tikken (vanaf regel 30020), want als er iets mis gaat moet alles steeds opnieuw ingetikt worden. Vergeet, als u eigen puzzels in de listing opneemt, niet de lengte van elke puzzelregel (staat in variabele LE), het aantal regels waaruit de puzzel bestaat (variabele RE) en het aantal op te zoeken woorden (WO) aan te geven. Voor zover ik weet beperken slechts de geheugengrootte, de BASIC-stringlengtelimiet (255 tekens) en de GW-BASIC programma-omvangbeperking (ongeveer 60.000 bytes) de maten van de puzzel. Mogelijk vereisen gigantische woordzoekers ook nog aanpassing van de 'CLEAR' instructie aan het begin van de listing. Aangezien min of meer recht voor zijn raap BASIC-instructies gebruikt zijn zal het programma m.i. vrij simpel te 'lezen' en naar ander BASIC-varianten te vertalen zijn. Verder is het programma in de listing zelf uitgebreid verklaard door middel van REMark-regels en vertoont het behoorlijk structuur (afgeronde, aparte programmadelen voor afgeronde taken in aparte subroutines). Ook te volgen voor minder ervaren programmeurs en tevens bruikbaar voor niet GW-BASIC bezitters, dus.....

```
100 REM Woordzoeker: 'WRDZOEK'
110 REM Auteur: D. Vijver, Utrecht, Nederland
120 CLEAR 5000
130 GOSUB 1000:'Initialisatie
140 GOSUB 2000:'Puzzel tonen
150 GOSUB 3000:'Woorden zoeken
160 GOSUB 4000:'Niet gebruikte letters tonen
170 END
180 REM ******************************************************
1000 REM Initialisatie
1001 REM ----------------------------------------------------
1010 SCREEN 0:CLS:KEY OFF:DIM RI$(3)
1020 FOR W=1 TO 3:READ RI$(W):NEXT W:READ A$,RE,LE,WO:
     PL=0:GEV=0
1030 IF A$="LEEG" THEN GOSUB 10000 ELSE GOSUB 11000:
     'puzzel invoeren/inlezen
1040 RETURN
1050 REM*****************************************************
2000 REM Puzzel tonen
2001 REM ----------------------------------------------------
2010 IF LE>79 OR RE>24 THEN PRINT "Puzzel te groot voor
     beeldscherm!":GOTO 2040
2020 CLS:PRINT "Ingevoerde of ingelezen Woordzoeker:":
     PRINT:PRINT
2030 FOR Z=1 TO RE:FOR W=1 TO LE:PRINT T$(Z,W);:NEXT W:
     PRINT:NEXT Z
2040 PRINT:PRINT "Daarin te zoeken woorden:":PRINT
2050 FOR Z=1 TO WO:PRINT W$(Z);" ";:NEXT Z
2060 PRINT:IF GEV=0 THEN PRINT "Klaar om te zoeken ... ";
2070 GOSUB 16030
2080 RETURN
2090 REM*****************************************************
3000 REM Woorden zoeken
3001 REM ----------------------------------------------------
3010 FOR Z=1 TO WO
3020    H$=W$(Z):L=LEN(H$):GEV=0:RN=1:CLS:PRINT
        "Ik zoek nu: ";H$
3030    GOSUB 13000:'horizontaal zoeken
3040    IF GEV=0 THEN H$=W$(Z):GOSUB 14000:'verticaal zoeken
3050    IF GEV=0 THEN H$=W$(Z):GOSUB 15000:'diagonaal zoeken
3060    IF (A$="T" OR A$="t") THEN GOTO 3080
3070    IF GEV<>0 THEN GOSUB 16000:'Resultaat melden
3080    IF GEV<>0 THEN GOSUB 17000:'Gebruikte letters afwerken
3090    IF GEV=0 THEN GOSUB 18000:' Te zoeken woord onvindbaar
3100 NEXT Z
3110 RETURN
3120 REM*****************************************************
4000 REM Niet gebruikte letters tonen
4001 REM ----------------------------------------------------
4010 IF (A$="T" OR A$="t") THEN 4030:'T/t=TURBO-stand:
     toont alleen zoekrichting
4020 CLS: PRINT "De woordzoeker was:":PRINT:GOSUB 2000
4030 CLS:PRINT "Niet gebruikte letters zijn:":PRINT
4040 FOR Z=1 TO RE
4050   FOR W=1 TO LE
4060          PRINT C$(Z,W);
4070   NEXT W
4080   PRINT
4090 NEXT Z:PRINT
4100 RETURN
4110 REM*****************************************************
10000 REM Puzzel via het toetsenbord laten invoeren
10001 REM ---------------------------------------------------
10010 INPUT "Uit hoeveel letters bestaat elke regel in de
      woordzoeker";LE:'          LE=LEngte
10020 INPUT "Hoeveel regels kent de woordzoeker";RE:'RE=REgels
10030 DIM T$(RE,LE),C$(RE,LE):'Tekenstring/Controlestring
10040 FOR Z=1 TO RE
10050   PRINT "Regel ";Z:INPUT "Voer s.v.p. de regel uit de
        woordzoeker in, afgesloten met <RETURN>";REGEL$
10060   IF LE<>LEN(REGEL$) THEN PRINT "Lengte wijkt af van de
        eerst opgegeven lengte van elke regel!":PRINT "Toets
        deze regel nog eens in.":PRINT:GOTO 10050
10070   FOR W=1 TO LEN(REGEL$):T$(Z,W)=MID$(REGEL$,W,1):
        C$(Z,W)=T$(Z,W):NEXT W
10080 NEXT Z
10090 REM Vragen om de woorden, die opgezocht moeten worden
10100 PRINT:INPUT "Aantal op te zoeken woorden";WO:'WO=WOorden
10110 DIM W$(WO)
10120 FOR Z=1 TO WO
10130   PRINT "Woord ";Z:INPUT "Toets s.v.p. het te zoeken
              woord in, afgesloten met <RETURN>";W$(Z)
10140 NEXT Z
10150 RETURN
10160 REM****************************************************
11000 REM Puzzel uit het programma zelf inlezen
11001 REM ---------------------------------------------------
11010 DIM T$(RE,LE),C$(RE,LE):'Tekenstring/Controlestring
11020 FOR Z=1 TO RE
11030   READ REGEL$
11040   IF LE<>LEN(REGEL$) THEN PRINT "Fout in de lengte van
        een regel uit de woordzoeker. S.V.P. de betreffende
        DATA- regel in 't programma aanpassen!":STOP
11050   FOR W=1 TO LEN(REGEL$)
11060      T$(Z,W)=MID$(REGEL$,W,1):C$(Z,W)=T$(Z,W)
11070   NEXT W
11080    NEXT Z
11090 DIM W$(WO)
11100 FOR Z=1 TO WO
11110 PRINT "Woord ";Z,:READ W$(Z):PRINT W$(Z)
11120 NEXT Z
11130 RETURN
11140 REM****************************************************
13000 REM horizontaal zoeken
13001 REM ---------------------------------------------------
13010 RN=1:PRINT:PRINT "Horizontaal":PRINT:'RN=RegelNummer
13020 ZOEK$="":FOR W=1 TO LE:ZOEK$=ZOEK$+T$(RN,W):NEXT W
13030 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
13040 IF GEV=1 THEN RETURN:'GEV=GEVonden
13050 GOSUB 23000:'String omkeren
13060 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
13070 IF GEV=1 THEN GEV=-1:RETURN
13080 RN=RN+1:IF RN<=RE THEN GOTO 13020
13090 RETURN
13100 REM****************************************************
14000 REM verticaal zoeken
14001 REM ---------------------------------------------------
14010 RN=1:PRINT:PRINT:PRINT "Verticaal":PRINT
14020 ZOEK$="":FOR W=1 TO RE:ZOEK$=ZOEK$+T$(W,RN):NEXT W
14030 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
14040 IF GEV=1 THEN LET GEV=2:RETURN
14050 GOSUB 23000:'String omkeren
14060 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
14070 IF GEV=1 THEN LET GEV=-2:RETURN
14080 RN=RN+1:IF RN<=LE THEN GOTO 14020
14090 RETURN
14100 REM****************************************************
15000 REM diagonaal zoeken
15001 REM ---------------------------------------------------
15010 ZOEK$="":PRINT:PRINT:PRINT "Diagonaal":PRINT
15020 K1=L:R1=1
15030 RN=R1:K=K1:ZOEK$=""
15040 ZOEK$=ZOEK$+T$(RN,K)
15050 K=K-1:RN=RN+1
15060 IF K>0 AND RN<=RE THEN 15040
15070 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
15080 IF GEV=1 THEN LET GEV=3:GOTO 15260
15090 GOSUB 23000:'STRING omkeren
15100 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
15110 IF GEV=1 THEN LET GEV=-3:GOTO 15260
```

```
15120 IF K1<LE THEN K1=K1+1:GOTO 15030
15130 IF R1<RE-L+1 THEN R1=R1+1:GOTO 15030
15140 K1=LE-L+1:R1=1
15150 RN=R1:K=K1:ZOEK$=""
15160 ZOEK$=ZOEK$+T$(RN,K)
15170 K=K+1:RN=RN+1
15180 IF K<=LE AND RN<=RE THEN 15160
15190 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
15200 IF GEV=1 THEN LET GEV=4:GOTO 15260
15210 GOSUB 23000:'STRING omkeren
15220 GOSUB 25000:'Woord zoeken in gegeven STRING
15230 IF GEV=1 THEN LET GEV=-4:GOTO 15260
15240 IF K1>1 THEN K1=K1-1:GOTO 15150
15250 IF R1<RE-L+1 THEN R1=R1+1:GOTO 15150
15260 RETURN
15270 REM*******************************************************
16000 REM Tonen welk te zoeken woord gevonden is
16001 REM -----------------------------------------------------
16010 PRINT:PRINT:PRINT "Gevonden! ";W$(Z);:PRINT " in";:
      IF ABS(GEV)<3 THEN PRINT RI$(ABS(GEV));" ";RN;
      ELSE PRINT RI$(3);" ";K1;
16020 PRINT ": ";ZOEK$
16030 PRINT "Druk een toets in om door te gaan ..."
16040 IF A$="Q" OR A$="q" THEN 16060:'Q/q=Quick:toont alles,
      verwacht geen input
16050 A$=INKEY$:IF A$="" THEN 16050
16060 RETURN
16070 REM*******************************************************
17000 REM Gebruikte letters registreren
17001 REM -----------------------------------------------------
17010 ON ABS(GEV) GOTO 17020,17030,17040,17050:'C$(x,y) leeg
      maken
17020 FOR W=PL TO PL+L-1:C$(RN,W)=" ":NEXT W:RETURN
17030 FOR W=PL TO PL+L-1:C$(W,RN)=" ":NEXT W:RETURN
17040 K1=K1-PL+1:FOR W=R1+PL-1 TO R1+PL+L-2:C$(W,K1)="
            ":K1=K1-1:NEXT W:RETURN
17050 K1=K1+PL-1:FOR W=R1+PL-1 TO R1+PL+L-2:C$(W,K1)="
            ":K1=K1+1:NEXT W:RETURN
17060 REM*******************************************************
18000 REM Te zoeken woord is onvindbaar in de woordzoekerpuzzel
18001 REM -----------------------------------------------------
18010 PRINT:PRINT:PRINT "Niet te vinden: ";W$(Z);:PRINT
      "Controleer s.v.p. de ingevoerde of in de listing
      opgenomen woorden en/of puzzel!":PRINT
18020 GOSUB 16030
18030 RETURN
18040 REM*******************************************************
23000 REM String omkeren
23001 REM -----------------------------------------------------
23010 H1$=""
23020 IF A$<>"T" AND A$<>"t" THEN PRINT ZOEK$,:'in TURBO-stand
      niet tonen waar       precies gezocht wordt
23030 FOR W=L TO 1 STEP -1
23040  H1$=H1$+(MID$(H$,W,1))
23050 NEXT W
23060 H$=H1$
23070 RETURN
23080 REM*******************************************************
25000 REM Woord, dat in H$ staat opzoeken in zoek$
25001 REM -----------------------------------------------------
25010 PL=INSTR(1,ZOEK$,H$)
25020 IF PL<>0 THEN GEV=1
25030 RETURN
25040 REM*******************************************************
30000 REM Dataregels
30001 REM -----------------------------------------------------
30010 DATA " regel"," kolom"," diagonaal, die begint in kolom",
      Vol,09,09,14:' Waar het woord gevonden werd,
      aantal regels van de puzzel, lengte van elke regel,
      aantal te zoeken woorden
30020 DATA gnarroovk,mednotort,ebgtotuac,touarioru,rrussesmd,
      odapttiia
30030 DATA geumopeni,snelwegiv,twgurbegf,auto,borden,brug,bus,
      fiets,kruispunt
30040 DATA metro,motor,rotonde,snelweg,tram,trein,viaduct,
      voorrang
```

Jong talent

LISTINGPROGRAMMA'S

Arjan Kootstra uit Kampen is 13 jaar. Hij stuurde, evenals zijn twee voorgangers, een zelf gemaakte tekstverwerker. Arjan deed er twee weken over om dit programma te maken! Hieronder de listing van dit jonge talent.

```
               Copyright Compukoot, Inc 1986'87
        Mini.works is Copyright by Compukoot, Inc 1986'87


            5-     Super.Menu (kan pas gebruikt worden in Mini.Works)
            9-     Start
        <ESC>-     Stopt Mini.Works
```

```
        Super.Menu    Copyright Compukoot, inc 1986'87
________________________________________________________________

        1-   Print bestand.
        2-   Zet weg bestand.
        3-   Haal op bestand.
        4-   Verlaat bestand.
        5-   Ga terug naar text.
        6-   Verlaat MINI.WORKS.
```

```
10  KEY OFF:CLS:LINE INPUT "MET WELKE SCHIJFEENHEID WERKT U:
   ";SC$:IF SC$="" OR SC$="c" OR SC$="C" THEN BEEP:LOCATE
   22,1:PRINT "ERROR.":FOR NB = 1 TO 899:NEXT NB:GOTO 10
20 OPEN "o",#2,SC$+":"+"test.mw":PRINT #2, "Test staat op
   SCHIJFEENHEID ";SC$;":":CLOSE #2
30 IF SC$="a" THEN SC$="A" : IF SC$="b" THEN SC$="B" : IF
   SC$="c" THEN SC$="C" : IF SC$="d" THEN SC$="D" : IF SC$="e"
   THEN SC$="E"
40 IF SC$="A" THEN SC$="A" : IF SC$="B" THEN SC$="B" : IF
   SC$="C" THEN SC$="C" : IF SC$="D" THEN SC$="D" : IF SC$="E"
   THEN SC$="E"
50 DIM A(1000),WOORD$(1000),I(1000),AA(1000)
60 CLS
70 PRINT CHR$(218);: FOR TTT = 1 TO 77 : PRINT CHR$(196);: NEXT
   TTT : PRINT CHR$(191)
80 PRINT CHR$(179);: PRINT "                              Copyright
   Compukoot, Inc 1986'87                            ";:PRINTCHR$(179)
90 PRINT CHR$(179);:PRINT "                          Mini.works is
   Copyright by Compukoot, Inc 1986'87                ";CHR$(179)
100 PRINT CHR$(192);:FOR WWW = 1 TO 77 : PRINT CHR$(196);:NEXT
   WWW : PRINT CHR$(217)
110 PRINT:PRINT
120 PRINT "                        5-  Super.Menu (kan pas
   gebruikt worden in Mini.Works)"
130 COLOR 19
140 PRINT "                        9-  Start"
150 COLOR 3
160 PRINT "                     <ESC>-  Stopt Mini.Works"
170 PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:
   PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT
180 A$=INKEY$
190 IF A$ ="9" THEN 220
200 IF A$=CHR$(27) THEN CLS:END : POKE 109,0 : IF A$<>"9" THEN
   200 ELSE 200
210 GOTO 180
220 CLS : KEY OFF
230 IF A$ = "5" THEN 370
240 IF A$ = "6" THEN END
250 REM ****** start Programma ******
255 PRINT "5 = SUPER.MENU  -  U KUNT NU UW GEWENSTE TEKST IN
   BRENGEN......................"
256 PRINT "--------------------------------------------------------
   ----------------------------"
260 FOR I = 1 TO 240
270 LINE INPUT "";WOORD$(I):A=VAL(WOORD$(I))
280 AA=I-1
290 IF A= 5 THEN 370
300 IF AA = 24 OR AA=48 OR AA=72 OR AA=96 OR AA=120 OR AA=144
   OR AA=168 OR AA=192 OR AA=216 OR AA=240 THEN GOTO 320
310 GOTO 330
320 CLS
330 NEXT I
340 FOR G = 1 TO 1400 : NEXT G
350 PRINT "Meer regels kunt u niet in brengen. Naar Super-Menu"
360 FOR U = 1 TO 1400 : NEXT U
370 CLS
380 PRINT "                     Super.Menu    Copyright Compukoot,
   inc 1986'87"
```

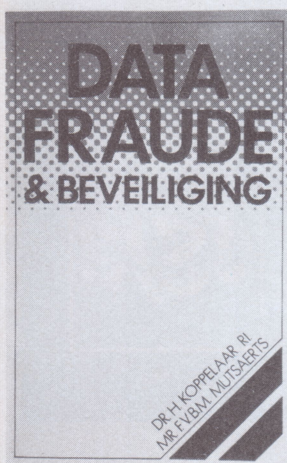
```
390 PRINT"____________________________________________________________
   _________________________"
400 PRINT:PRINT
410 PRINT "                   1-  Print bestand."
420 PRINT "                   2-  Zet weg bestand."
430 PRINT "                   3-  Haal op bestand."
440 PRINT "                   4-  Verlaat bestand."
450 PRINT "                   5-  Ga terug naar text."
460 PRINT "                   6-  Verlaat MINI.WORKS."
470 PRINT : PRINT
480 L$=INKEY$
490 IF L$ = "1" THEN 570
500 IF L$ = "2" THEN 740
510 IF L$ = "3" THEN 900
520 IF L$ = "4" THEN CLEAR : GOTO 480
530 IF L$ = "5" THEN 1070
540 IF L$ = "6" THEN CLS:END
550 GOTO 480
560 REM *** print opmaak ***
570 CLS
580 PRINT "------------------------------  Printer opmaak
   --------------------------------"
590 PRINT:PRINT
600 PRINT "                            1-  BEGIN printen."
610 PRINT "                            2-  VERLAAT printen."
620 RT$=INKEY$
630 IF RT$ = "1" THEN 660
640 IF RT$ = "2" THEN 370
650 GOTO 620
660 LPRINT CHR$(7);CHR$(27)"t";
670 FOR I=1 TO AA
680 IF WOORD$(I)="5" THEN I=50
690 IF WOORD$(I) = "-1" THEN 620
700 LPRINT WOORD$(I)
710 NEXT I
720 GOTO 620
730 REM *** het weg schrijven van gegevens ***
740 CLS
750 PRINT "-----------------------------  Weg Zetten Gegevens
   -----------------------------"
760 PRINT:PRINT
770 PRINT "                             1-  Zet weg op
   Schijfeenheid  ";SC$;":"
780 PRINT "                             2-  Verlaat weg zetten
   Gegevens."
790 TH$=INKEY$
800 IF TH$= "1" THEN 830
810 IF TH$= "2" THEN 370
820 GOTO 790
830 PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT
840 LINE INPUT " Geef bestandsnaam: ";BESTAND$
850 B$=BESTAND$
860 SHELL "a:":OPEN "o",#2,SC$+":" + B$ + ".mw"
870 PRINT #2, AA : FOR I = 1 TO AA : PRINT #2, WOORD$(I) :
   NEXT I
880 CLOSE #2
890 CLS : GOTO 740
900 CLS
```

```
910 PRINT "------------------------------  Opvragen Bestand
    ----------------------------"
920 PRINT:PRINT
930 PRINT "                          1-  Opvragen Bestand
    ";SC$;":"
940 PRINT "                          2-  Verlaat Opvragen
    Bestand."
950 PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT:PRINT
960 L$=INKEY$
970 IF L$ = "1" THEN 1000
980 IF L$ = "2" THEN 370
990 GOTO 960
1000 FOR KML= 1 TO 800:NEXT KML:CLS:COLOR 0,7:FILES
    SC$+":"+"*.mw":COLOR 4
1010 LOCATE 20,1 : LINE INPUT " Geef Bestandsnaam: ";GEEF$:IF
    GEEF$=""THEN 1010
1020 OPEN "i",#2,SC$+":" + GEEF$ + ".MW"
1030 INPUT #2,AA:FOR I = 1 TO AA : INPUT #2, WOORD$(I) : NEXT I
1040 CLOSE #2
1050 GOTO 370
1060 REM ************ TERUG NAAR TEKST *****************
1070 CLS
1075 PRINT "5 = SUPER.MENU  -  U KUNT NU UW GEWENSTE TEKST IN
    BRENGEN......................"
1076 PRINT "-------------------------------------------------
    --------------------------"
1080 PRINT WOORD$(I):IF WOORD$="-1"THEN 1120
1090 IF AA = 24 OR AA=48 OR AA=72 OR AA=96 OR AA=120 OR AA=144
    OR AA=168 OR AA=192 OR AA=216 OR AA=240 THEN CLS
1100 NEXT I
1110 FOR I = AA+1 TO 240
1120 LINE INPUT "";WOORD$(I):A=VAL(WOORD$(I))
1130 AA=I-1
1140 IF A= 5 THEN 370
1150 IF AA = 24 OR AA=48 OR AA=72 OR AA=96 OR AA=120 OR AA=144
    OR AA=168 OR AA=192 OR AA=216 OR AA=240 THEN GOTO 1170
1160 GOTO 1180
1170 CLS
1180 NEXT I
1190 FOR G = 1 TO 1400 : NEXT G
1200 PRINT "Meer regels kunt u niet in brengen. Naar Super
    -Menu"
1210 FOR U = 1 TO 1400 : NEXT U
1220 GOTO 370
```

Arjan Kootstra
Zegge 2
8265 CC Kampen

De redactie is benieuwd welk 'jong talent' ons een andere toepassing toestuurt. We hebben nu drie tekstverwerkers gepubliceerd en wachten met spanning op andere programma's.

Data Fraude & Beveiliging

Koppelaar en Mutsaers, red.
ELMAR b.v. 1988
ISBN: 90-6449-055-4
9 hoofdstukken; ƒ 34,95

Dit boek kent zes auteurs. Ieder van de zes auteurs nam een hoofdstuk voor zijn rekening en de redactieleden deden er ieder een tweede bij. De inhoud en de kwaliteit van het boek zijn niet bijzonder. Er worden niet nader toegelichte juridische afkortingen gebruikt en het taalgebruik is te formeel om lekker te lezen. Ook Herschberg's bijdrage valt tegen.
Enkele van zijn beweringen zijn dubieus te noemen en net als de andere bijdragen wekt het de indruk nogal haastig geschreven te zijn. Hoofdstuk 7, 't dunste, over de Wet Persoonsregistratie, is mijns inziens het beste, al lijdt ook dit aan genoemde kwalen. Als enige weet mr. F. V. B. M. Mutsaers daar de juiste diepgang te vinden en informatief te zijn, zonder heel erg saai te worden. Dr. H. Koppelaar is in zijn bijdrage over cryptografie niet zorgvuldig genoeg en Neerlands eerste softwaremakelaar J. D. Mijwaard doet het belachelijke voorstel software voortaan via een Centraal Orgaan te distribueren.
De opmaak lijkt enkel in eerste instantie goed. Op sommige pagina's zijn de meest rechtse letters weggevallen en voor een boek bevat dit werkje echt teveel spelfouten. De literatuurverwijzingen zien er goed uit. Helaas staan 'voorwoord', 'het boek' en 'de auteurs' niet in de inhoudsopgave, terwijl deze inleidingen zorgvuldig verzorgd zijn en daarom zeker een vermelding verdienen.

Conclusie:
Dit boek had gepubliceerd moeten worden als wat het eigenlijk is: een artikelenserie.

■ Tamura Jolink

LEESTAFEL

Auteursrecht op software

Hugenholtz & Spoor
Otto Cramwinkel, 1987
ISBN: 90 7189 402 9
79 blz.; ƒ 20,-

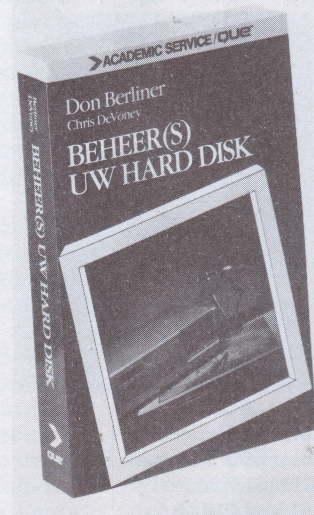
Auteursrecht op computerprogramma's ontstaat simpelweg door het maken van het programma. Het is niet nodig om auteursrecht aan te vragen of te deponeren; dit is zelfs niet mogelijk. In principe is zo elk programma beschermd tegen ongeoorloofd openbaarmaken en verveelvoudigen. Wat mag er in de praktijk nu wel en wat niet? Dat is voor elke beginner, zowel op de computer als in het recht, te leren uit dit boekje van auteursrechtspecialisten mr. P. B. Hugenholtz en mr. J. H. Spoor. Duidelijk blijkt dat er naast illegaal kopiëren ook geoorloofd kopiëren bestaat. Het onderwerp wordt kort en doeltreffend van alle kanten belicht. De schrijvers heeft kennelijk voor ogen gestaan zoveel mogelijk categoriën lezers van dienst te zijn. Het eerste hoofdstuk bestaat uit een behandeling van enige informaticabegrippen en het tweede uit een korte bespreking van de softwaremarkt, zodat het boekje ook voor juristen die zelf nog geen computer hebben durven aanraken nuttig is.
In de volgende hoofdstukken komen aan de orde: software en auteursrecht, de positie van de rechthebbende, de inhoud van het auteursrecht, kopiëren voor eigen gebruik, wetgeving en rechtspraak in andere landen. Omdat elke computergebruiker voortdurend aan het kopiëren is en aangezien dat bij uitstek is geregeld in het auteursrecht èn omdat er vrijwel niets is geschreven over dit onderwerp dat ook is te volgen voor niet-juristen moet de schrijvers daarom al lof toegezwaaid worden voor deze informatieve en lezenswaardige publicatie.
Weinig boekwinkels blijken het overigens in voorraad te hebben, hierbij het adres van de uitgever: Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam, telefoon 020-276609.

■ Frits Oppenoorth

Beheer(s) uw harddisk

Don Berliner & Chris DeVoney
Uitg. Academic Service/Que
ISBN 90 6233 301 X ; 1987
617 pag. ƒ 68,-

Het gemak van een harddisk is groot. Vooral de met opslagruimte schipperende diskdrivegebruikers kunnen na aanschaf van dit medium waarschijnlijk hun geluk niet op. Kirrend en kraaiend vàn genot zien ze een zee van ruimte voor zich opdoemen die, naar het lijkt, onbeperkt kan worden volgegooid met de meest uiteenlopende toepassingen en gegevens. Totdat ze, wat minder jubelend, bemerken dat ook de harde schijf zijn beperkingen kent en een wat efficiëntere werkwijze noodzakelijk is geworden. Dit lijvige boek kan dan van groot nut zijn. Overzichtelijk ingedeeld als een goed werkbare harddisk valt het uiteen in vier delen. Allereerst worden de inleidende aspecten behandeld, zoals juiste keuze en installatie. Daarna komt het echte beheer aan de orde in samenhang met DOS, waarbij ruime aandacht voor batch-bestanden. In deel drie krijgen mogelijke problemen de aandacht, die met behulp van bestands- en directory-bewerkingen opgelost kunnen worden. Ook snelheid en gebruiksgemak met behulp van utilities wordt onder de loep genomen. Het laatste deel behandelt de praktijk van managerprogramma's en de backupprocedure. Tevens wordt ingegaan op de harddisk-installatie van een aantal bekendere programma's, zoals dBase en Symphony.

Conclusie:
Een zeer goed en handig boek, wat eigenlijk direct samen met de harde schijf dient te worden aangeschaft. Een schat aan informatie wordt op een heldere en prettige manier aangereikt, zodanig dat je allengs het gevoel krijgt je harddisk volledig onder controle te hebben.

■ Peter Buysman

BASIC to C conversion manual

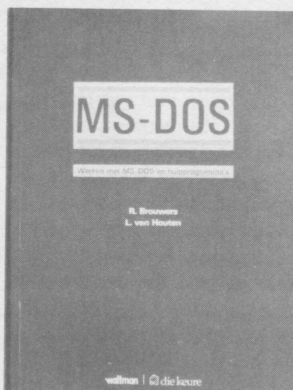
Robert J. Traister
Prentice-Hall Inc
ISBN 0-13-058363-4
197 blz; ƒ 66,80

'It is virtually impossible to teach good programming habits to students who have prior exposure to BASIC; as programmers, they are mentally mutilated beyond hope of re-

generation', schreef professor E. W. Dijkstra ooit. Redacteur Peter van Tilburg probeert die stelling enigszins te ontkrachten met zijn serie 'Netjes programmeren in BASIC'. Zie HCC Nieuwsbrief 103 en volgende afleveringen. Toch zit er een kern van waarheid in de opmerking van Dijkstra. Om toch iets te leren na BASIC kan ik de 'BASIC to C conversion manual' aanbevelen. Het is eigenlijk een heel gek boek en misschien didactisch totaal niet geschikt om C te leren. Traister veronderstelt namelijk dat z'n lezer, net als hij, zo'n BASIC programmeur is die bij elke nieuwigheid begint te zeuren hoe handig dat in BASIC opgelost kan worden. Dus heeft hij voor ieder BASIC commando een C code gemaakt die hetzelfde doet. Zo is de BASIC programmeur na de overstap op C niet weer een beginnende programmeur. En hopelijk gaat die programmeur in de loop van de tijd toch meer in C denken. Het boek gaat echter niet zo ver. Traister staat wel lang stil bij het onderwerp: 'Mathematical Functions'. Als rekennauwkeurigheid en snelheid van dergelijke functies een hobby van je zijn, dan is dat een bijzonder interessant hoofdstuk. Verder zijn er speciale hoofdstukken over 'String Functions' en 'Pointers and Memory Access' (waarin zelfs vervangers voor PEEK en POKE). Bladzijden 124-191 zijn een uittreksel uit het Microsoft BASIC naslagboek met een vertaling naar Lattice C, versie 2.15E voor de IBM PC. De code werkt ongetwijfeld ook met de modernere C compilers en meestal ook op niet MS-DOS computers, behalve een aantal hardware specifieke MS-DOS calls. Toch is het jammer dat het boek geen gebruik maakt van Turbo C of QuickC en dat het nog niet in het Nederlands is vertaald!

■ Peter van Diepen

MS-DOS werken met MS-DOS en hulpprogramma's

R. Brouwers/L. van Houten
Waltman/Die Keure
ISBN 90 212 3126 3
175 pag.; *f* 19,50

'Dat is goedkoop voor een computerboek', was de eerste gedachte die bij me opkwam toen ik de verkoopprijs van dit boek vernam. Bij het lezen van het voorwoord werd duidelijk waarom. Dit boek is voor het onderwijs en dan *moet* het goedkoop zijn voor die door Deetman geplaagde studenten. De uitgever meldt namelijk in zijn voorwoord dat dit boek 'in eerste instantie is bedoeld voor leerlingen van het middelbaar en het hoger beroepsonderwijs in Nederland en van het secundair onderwijs in België. Het boek is in feite geschikt voor alle gebruikers van toepassingsprogrammatuur, die een stapje verder willen gaan in de beheersing van de IBM XT/AT of gelijkwaardige systemen.' Einde citaat.

Helaas is dit teveel van het goede. Bijna het gehele boek behandelt onderwerpen, die in de officiële MS-DOS-handleiding ook vermeld worden. Verder bevat het ruim twintig pagina's over PCTOOLS en dat is ook al overbodig, want de officiële PCTOOLS handleiding is van uitstekende kwaliteit.

Wel bevat het boek nadere informatie over het besturingssysteem, de diskette-indeling en een printerspooler, maar dat zijn zaken waarmee men een beginner beter nog even niet moet lastig vallen. De conclusie moet dan ook luiden: een prima boek, maar helaas overbodig. Behalve natuurlijk voor diegenen die om wat voor reden dan ook de officiële MS-DOS handleiding of de PCTOOLS handleiding niet bezitten en die wel nodig hebben.

■ Jan Verschaeren

De essenties van OS/2

J. Robbins
Sybex 1988
ISBN 90-5160-141-7
423 pag.; *f* 72,50

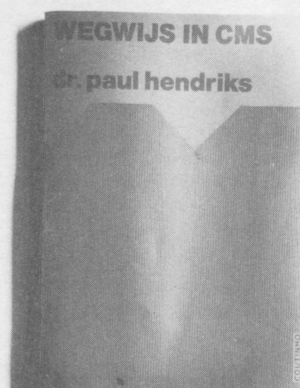

OS/2 is de opvolger voor 80286 en 80386 machines. Het ondersteunt een aantal zaken die tot nu toe niet door MS-DOS werden ondersteund, zoals multitasking en virtueel geheugen. In dit boek wordt in drie delen nader ingegaan op het gebruik van OS/2. In de inleiding worden een aantal concepten behandeld die nieuw zijn voor MS-DOS gebruikers (multi-tasking, schermgroepen, geheugengebruik). Ook wordt uitgelegd hoe OS/2 geïnstalleerd moet worden. Dat laatste is geen overbodige luxe, want OS/2 heeft zelf de neiging om de meeste systeemfiles in de root directory te plaatsen. De auteur geeft aan wat een betere indeling is en waarom. Onder OS/2 kan de gebruiker de meeste MS-DOS programma's blijven gebruiken met behulp van de zogenaamde MS-DOS box. Sommige programma's echter, die sterk leunen op de hardware van de machines, zullen nooit in de MS-DOS box kunnen draaien. In het tweede deel wordt het gebruik van OS/2 uitgelegd en worden de OS/2 opdrachten behandeld. Deze lijken voor het grootste gedeelte op de MS-DOS opdrachten, hoewel voor met name multitasking een aantal opdrachten zijn toegevoegd. Het derde deel behandelt geavanceerd gebruik van OS/2 en gaat nader in op zaken als batch-files, editors, configureren van OS/2 en programmeren van OS/2. Een multi-tasking systeem is een stuk complexer dan MS-DOS, vandaar dat er bij het configureren van het systeem op veel meer zaken gelet moet worden. Dat wat de schrijver programmeren van OS/2 noemt is niets meer dan een gedetailleerd overzicht van semaforen, geheugengebruik en multi-tasking/threading, kortom: een dieper inzicht in OS/2.

Conclusie
Het boek is blijkens de inleiding bedoeld voor OS/2 gebruikers en voor MS-DOS gebruikers, die wat meer van OS/2 willen afweten. Kennis van MS-DOS is zonder meer nuttig, het boek is m.i. ongeschikt voor iemand die niets van machines afweet en 'even' wil weten wat OS/2 is. Er staan een aantal drukfouten in die minstens in één geval aanleiding geven tot een foutief (batch) programma. Voor de geïnteresseerde zonder meer aan te raden.

■ Arnold Reinders

Wegwijs in CMS

Dr. Paul Hendriks
Uitg: Dick Coutinho 1988
ISBN 90 6283 7271
191 blz; *f* 27,50

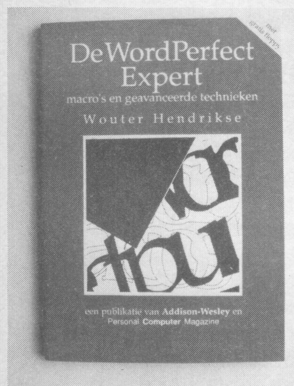
CMS is de besturingstaal van een IBM mainframe computer, die onder het besturingssysteem VM (Virtual Machine) werkt. Alhoewel CMS voor een mainframe omgeving best gebruikersvriendelijk werkt is de documentatie van IBM bepaald niet geschikt voor een beginnende gebruiker. Dit boek is er specifiek op gericht die beginnende (en al iets verder zijnde) gebruiker wegwijs te maken in het omgaan met CMS en de daarbij gebruikte terminologie. Dit is buitengewoon goed gelukt. In tegenstelling tot de CMS primer worden de onderwerpen behandeld in de volgorde dat men ze

nodig heeft en laat de auteur terecht alle opties voor gevorderden weg, zodat de lezer niet overvoerd wordt met nutteloze details. Er wordt, hoewel het boek algemeen gericht is, goed gewezen op mogelijke verschillen tussen de diverse installaties en zoveel mogelijk wordt alleen het overal aanwezige commandorepertoire behandeld. Een paar kleine minpuntjes. Het is jammer dat de auteur niet ingaat op andere terminals dan de Telex 178, met name niet op het gebruik van meer dan 12 functietoetsen. Verder, bij de behandeling van elektronische post, wordt alleen een speciaal, niet overal aanwezig MAIL commando en niet het standaard CMS NOTE commando besproken.

Conclusie:
Al met al een boek dat ik van harte kan aanbevelen. In feite zou elk rekencentrum dat met CMS werkt een dergelijk boek moeten hebben voor de nieuwe gebruikers.

■ Eef Hartman
TU Delft

De WordPerfect Expert

Wouter Hendrikse
Addison-Wesley/PCM 1988
ISBN 90 6789 095 2
146 pag.; ƒ 59,50

De titel geeft duidelijk aan voor wie dit boek bestemd is. En die experts kunnen er behoorlijk veel plezier aan beleven. Het leeuwedeel van het boek bestaat namelijk uit een verzameling handige macro's voor het werken met WordPerfect. De auteur, adjunct-hoofdredacteur bij Personal Computer Magazine, heeft die macro's gebundeld, van commentaar en uitleg voorzien en overzichtelijk gerangschikt. Een deel van de macro's zijn eerder verschenen in een speciale WordPerfect-rubriek in Personal Computer Magazine.
Naast een serie algemene macro's, zoals tabs instellen, regels tellen, paginanummering etc. zijn er macro's voor bestandsconcordantie, voor interactie tussen WordPerfect en dBASE III, voor het overbrengen van WordPerfect-bestanden met speciale lettertekens naar Ventura Publisher (Ventura Publisher kent ook een converteer-module, maar die accepteert geen speciale lettertekens!), voor het opmaken van contracten, voor correspondentie en voor archivering. De auteurs van de macro's (merendeels hobbyisten) worden met naam en adres vermeld.
Maar het boek besteedt ook aandacht aan het programma WPRESCUE, aan de bugs in WordPerfect 4.1 en 4.2 en aan het optimaliseren van woordenlijsten. Alle behandelde macro's en programma's staan op de bijgeleverde flop. De auteur roept iedere WordPerfect-gebruiker op om handige macro's in te sturen: bij publikatie daarvan wordt hem de nieuwe druk van het boek gratis toegezonden! Bovendien hoopt hij regelmatig nieuwe, uitgebreidere uitgaven van dit werk te kunnen laten verschijnen.

Concluderend kan gesteld worden dat dit boek van grote waarde is voor elke regelmatige WordPerfect-gebruiker en onder het motto 'van WordPerfect-gebruikers voor WordPerfect-gebruikers' in de toekomst van nog meer betekenis kan worden. Een prettige bijkomstigheid is dat slechtzienden met dit boek uitstekend uit de voeten kunnen, want zo'n grote letter ben ik in een computerboek nog niet tegengekomen!

■ Jan Verschaeren

IBM Personal System/2
zakelijk bekeken

Jim Hoskins
Uitg: Academic Service
ISBN: 90-6233-315-X
240 blz; ƒ 45,-

Dit boek kan het beste als twee delen gezien worden. Deel 1 gaat over de IBM systemen 50/60/80 en deel 2 over het algemeen fenomeen 'automatisering'. Het boek is geschreven door een IBM'er. Dit is zeer goed te merken. Vooral de eerste helft is in 'reclame'stijl en het komt dan ook op je over als een goedkope reclamefolder, wat na enige tijd knap irritant kan worden. Na enkele hoofdstukken lijkt de schrijver op gang te komen en wordt het geheel beter leesbaar.
Het boek behandelt dan intensief de genoemde systemen en andere IBM apparatuur. Het is rijkelijk voorzien van tekeningen en foto's. Deze dragen dan ook voor een belangrijk deel bij aan de 232 bladzijden die het boek telt. Het tweede deel gaat o.a. in op operating systems en aanschafcriteria, waarmee de schrijver aantoont de titel erg ruim te interpreteren. De gegeven produktinformatie is duidelijk, maar erg eenzijdig. Wat gemist wordt is een prijsindicatie van de genoemde apparatuur. Het leest gemakkelijk en is zeker niet alleen bedoeld voor 'gevorderden'. Men moet het echter wel enigszins sceptisch lezen, daar waar het gaat om door de apparatuur behaalde resultaten.

Conclusie
Ondanks de storende, ietwat knullige reclamestijl en veel herhalingen een voor ieder leesbaar boek, dat veel produktinformatie geeft. Rijkelijk voorzien van duidelijke tekeningen en foto's. Een redelijke koop voor een ieder die geïnteresseerd is in computers van dit formaat en merk. Echter voor degenen die zo'n systeem bezitten of voor hen die al enige kennis hiervan hebben een mindere, maar zeker niet geheel onnodige aanschaf.

■ Pieter Elzinga

Het PageMaker Handboek
voor Macintosh & PC t/m versie 3.0

Rombout en Tijbosch
Addison-Wesley 1988
ISBN 90-6789-096-0
175 blz. ƒ 49.50

Een erg 'snel' geschreven boek. Men moet in het bezit zijn van het PageMaker programma om het goed te kunnen volgen. Hetzelfde geldt voor de voorbeelden. Geen 'dat lees ik even' materiaal, maar meer 'doe met me mee' leesstof.
Het boek behandelt vele mogelijkheden van het programma, maar neemt daarbij wel aan dat de gebruiker bekend is met verschillende computerhandelingen. Gooi uw handleiding niet weg, want het boek is zeker niet geschikt (of bedoeld) als vervanging hiervan. De hoek waaruit alles bekeken wordt is wel wat erg professioneel. De schrijvers gaan ervan uit dat een gebruiker ten alle tijde zijn werk bij de drukkerij aflevert. Ze geven dan ook redelijk veel inside informatie over het vak, afdrukkwaliteit en mogelijkheden van apparatuur.
Voor hen die met PageMaker willen gaan werken in een (semi) professionele omgeving een aanrader. Voor hen die er zo af en toe eens mee omgaan een aardige en redelijk betaalbare aanschaf.

■ Pieter Elzinga

Haal meer uit uw lidmaatschap

Wie lid is van de HCC ontvangt maandelijks de HCC Nieuwsbrief en kan veel profijt hebben van het lidmaatschap van een afdeling en gebruikersgroep(en). Dát is bekend, maar de HCC doet veel meer voor de leden.

Nieuwe vormen van dienstverlening zijn een speciale computerverzekering en een uitgebreide reparatieservice. Dit zijn niet alleen uitstekende pakketten, maar het wordt aangeboden voor een prijs die ongekend laag is. Als u naar de HCC Dagen komt (u hebt als lid gratis kaarten voor beide dagen) laat u dan eens vrijblijvend informeren over deze nieuwe mogelijkheden om nog meer voordeel uit uw lidmaatschap te halen.

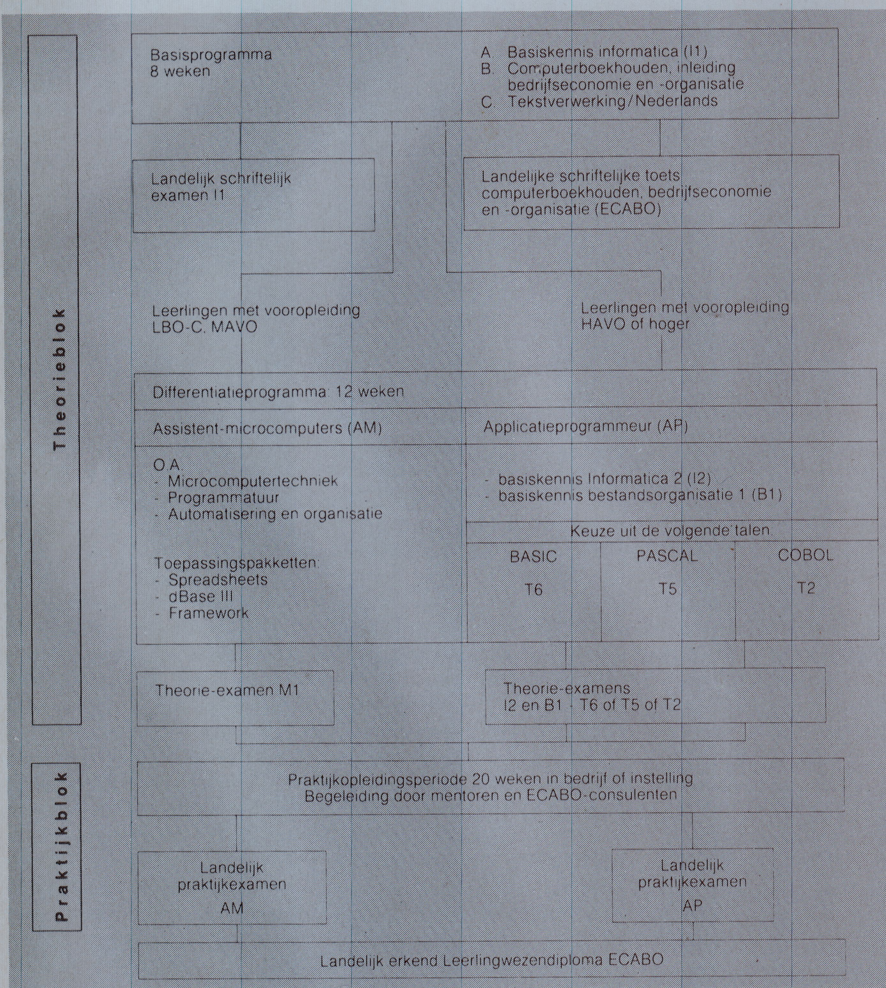
FIDO Tijdens de HCC Dagen zullen ongetwijfeld weer enorme partijen modems worden verkocht, al was het maar omdat de kans op een voordeeltje extra groot is én omdat u als bezoeker de kans krijgt om een aantal van die modems nu eens met elkaar te vergelijken. Hebt (of koopt) u een modem, dan kan uw computerhobby nóg boeiender worden. Als lid kunt u gratis gebruik maken van het eigen Fido-net van uw vereniging. Gigantische hoeveelheden software binnenhalen (waaronder werkelijk sublieme programma's, even goed en niet zelden beter dan commerciële pakketten), contacten met andere computergebruikers (ook als u problemen hebt), anderen laten meegenieten van úw vondsten op computergebied, het kan allemaal met Fido. Hebt u er nog geen ervaringen mee, laat u dan eens informeren in de 'Fido-hoek' van de HCC Centraal Stand tijdens de HCC Dagen. En kijkt u dan tegelijk eens naar het pakket 'Dutchie'. Daarmee wordt het gebruik van Fido niet alleen een stuk eenvoudiger, maar u bespaart ook sterk op de telefoonkosten. Want: hoe aantrekkelijk Fido ook is, bij een erg enthousiast gebruik wil de telefoonrekening nog wel eens pittig oplopen.

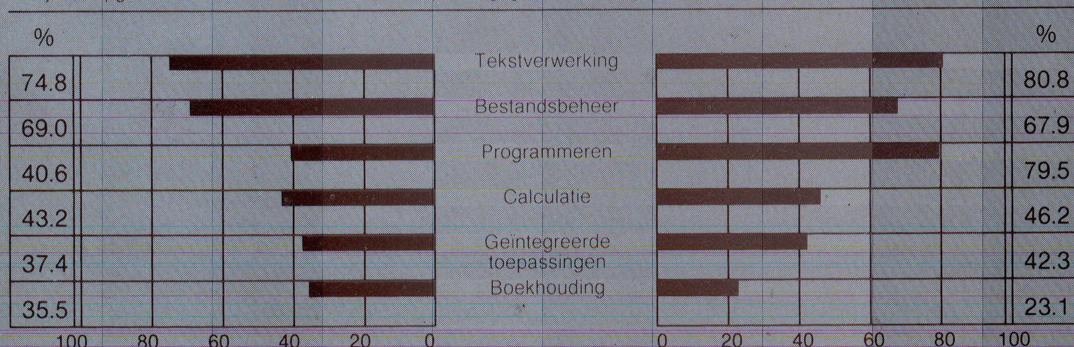
BESTELSERVICE Ook over de Bestelservice van de HCC kunt u uitgebreid informatie krijgen tijdens de HCC Dagen. U wist natuurlijk al dat ook deze dienstverlening van de HCC de laatste tijd sterk uitgebreid is. Maak er eens (opnieuw) kennis mee.

ISI-opleiding biedt jongeren goede kansen op de arbeidsmarkt

Vooral meisjes doen het goed

Jongeren die de ISI-opleiding hebben gevolgd, een informatica-opleiding voor schoolverlaters en jonge werklozen, hebben uitstekende mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Berend Harmens

Dit blijkt uit een rapport van het ISI projectmanagement van het Pedagogisch Centrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven in Den Bosch. ISI - voluit: Instroomproject Schoolverlaters Informatiseringsberoepen - is een samenwerkingsproject van de overheid en het bedrijfsleven. In september 1986 begonnen de eerste duizend cursisten aan hun opleiding. Op dit moment hebben al meer dan 6600 jongeren een volledige opleiding achter de rug. Daarnaast zijn nog eens vierduizend cursisten in opleiding. Het is de bedoeling om nog vóór 1990 zo'n 15.000 jongeren te hebben geschoold. De opleiding richt zich op twee automatiseringsberoepen op lager en middelbaar niveau:

– assistent microcomputer en
– applicatieprogrammeur.

De 'AM-ers' - daar komt weer een nieuwe afkorting! - hebben meestal een vooropleiding LBO C, mavo of MBO. Zij specialiseren zich in het gebruik van PC's en in het gebruik van softwarepakketten als WordPerfect, dBase III, Lotus 1.2.3 en Framework. De meeste AP-ers komen van de havo of het VWO. Hun specialisatie bestaat bij de ISI-opleiding uit een programmeertaal (Basic, Cobol of Pascal), nadat ze basiskennis over het computergebruik en programmeertechnieken hebben verkregen.

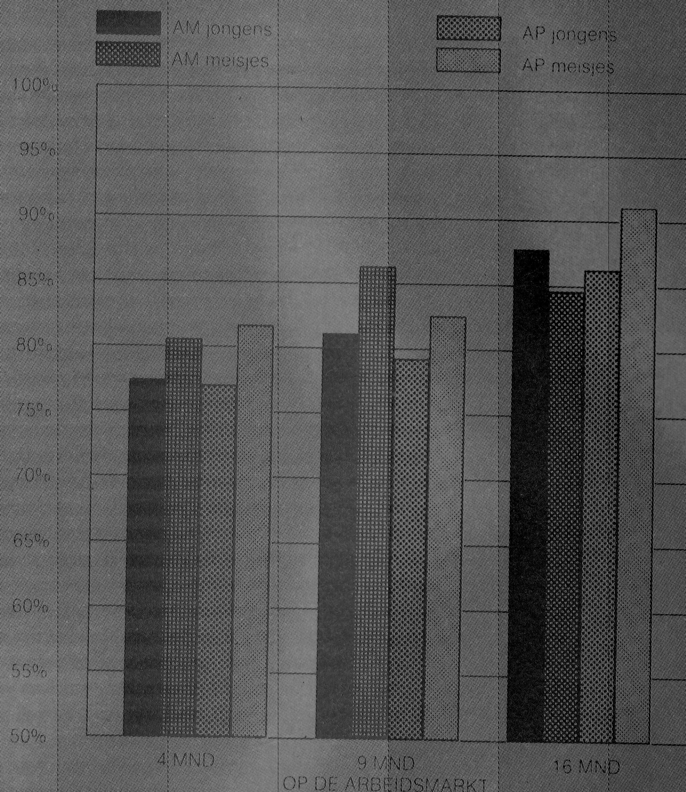
In beide gevallen krijgen de cursisten

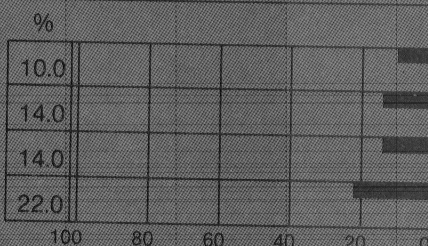
een opleiding van tien maanden, waarvan vijf maanden theorie op school en vijf maanden stage in een bedrijf. Hoe komen deze mensen nu uiteindelijk terecht? Cursisten voor de opleiding assistent microcomputer houden zich vooral bezig met tekstverwerking, bestandsbeheer en boekhouden op de computer. Dat geldt weliswaar ook voor de mensen die de opleiding applicatieprogrammeur hebben gevolgd, maar binnen deze groep zijn aanzienlijk meer mensen bezig met programmeren.

RESULTAAT Uit een onderzoek dat is ingesteld blijkt dat de jongeren die zo'n cursus succesvol hebben afgesloten uitstekend 'scoren' op de arbeidsmarkt. 79 procent van de cursisten had binnen vier maanden een baan. Een jaar na de opleiding had maar liefst 87 procent van de cursisten een arbeidscontract op zak.
Vooral meisjes blijken te profiteren van dit werkgelegenheidseffect, naar verhouding vinden meer meisjes dan jongens een baan. Daar moet ook weer niet tè optimistisch over worden gedacht, want de groep meisjes is niet groter dan 25 tot 30 procent. Tot nu toe zijn 1756 meisjes opgeleid. Opvallend is het verschil tussen jongens en meisjes als het om programmeren gaat. Meer dan tweemaal zoveel jongens als meisjes gebruiken de computer voor programmeerwerkzaamheden. Jongens gebruiken de PC ook vaker voor bestandsbeheer en calculatie. Bij de andere toepassingen zijn de verschillen kleiner. Interessant is hoe het de jongeren vergaat die bij het begin van de cursus werkloos waren. Van deze groep kwam ruim zeventig procent aan het werk. Op zichzelf is dat hoopgevend. Maar de werkloze jongeren hebben toch meer moeite om een werkkring te vinden.
De meeste cursisten kregen tot nu toe meteen na de opleiding een baan. In bijna alle gevallen gaat het dan om een werkverband voor een volledige werkweek. In het rapport wordt dat een 'voltijdse aanstelling' genoemd, een term die zeker geen 10 voor taalgebruik verdient. Een aardig gegeven is dat een kwart van de cursisten een baan kreeg bij het bedrijf waar men stage had gelopen.

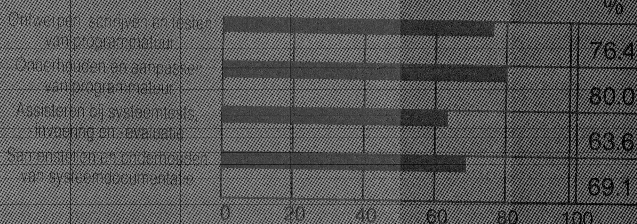
VERVOLG Het ISI werkgelegenheidsproject zal in 1990 aflopen. Maar het is de bedoeling dat het een vervolg krijgt in het 'gewone' onderwijs. Daar is inmiddels al een eerste begin mee gemaakt en het is de bedoeling om dat snel uit te breiden.

Wie meer informatie wil hebben over het ISI-project kan zich wenden tot ing. S. Keep en drs. Ph. Raets van
PCCB - ISI projectmanagement
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Telefoon 073-124011
Op dit adres kan ook een exemplaar van het onderzoeksrapport worden aangevraagd.

Beroepsactiviteiten op minicomputers

Spelregels voor de Micromarkt

Leden van de HCC kunnen gratis een advertentie voor de Micromarkt plaatsen. De voorwaarden hiervoor zijn:
- niet meer dan 170 tekens,
- inzenden op een briefkaart,
- lidmaatschapsnummer vermelden,
- bij voorkeur getypt of geprint,
- software kan alleen worden gevraagd en aangeboden als die onderdeel is van een totaal-pakket met hardware (zelf geschreven software kan wél worden aangeboden),
- wat wordt gevraagd of aangeboden moet raakvlakken hebben met computers,
- een advertentie mag niet tot doel hebben om een computerclub, gebruikersgroep e.d. op te richten.

BETAALD In de Micromarkt kunnen ook advertenties worden geplaatst, waarvoor betaald wordt. Hiervoor gelden afwijkende regels. Dit geldt voor:
- advertenties van leden, waarvan de tekst langer is dan 170 tekens (in dit geval moet de volledige advertentie worden betaald),
- advertenties van niet-leden (ook bedrijven).

Het tarief voor deze advertenties is ƒ 5,– per 40 tekens.
BETALEN Betaalde advertenties kunnen ALLEEN per gesloten brief worden opgegeven. Bijgevoegd moet worden een gegarandeerd betaalmiddel, dat volledig ingevuld en ondertekend is. Het gaat dus om
- een girobetaalkaart of een
- bankcheque.

Opgaves die niet aan de voorwaarden voldoen kunnen helaas niet worden geplaatst. Telefonische navraag over Micromarkt-advertenties is niet mogelijk.

MICROMARKT

AANGEBODEN

■ A1209 Voor applicatiebouwers, m.b.t. **dBase III plus**: nu een dBrun III plus runtime module met licentie voor ƒ 200,- ex. BTW; Sofos Consultancy. Tel: 020-275003.

■ A1257 **Daisy** M-45 letterwielprinter, 55 tek./sec. inclusief div. letterwielen. Vraagprijs ƒ 1200,-. Tel. 020-942819.

■ A1258 **Spectrum**+ 48 K met interface 1, inclusief originele Tasword in doos. Prijs ƒ 185,-. J. Trommel. Tel. 070-668614.

■ A1259 **Bondwell** 12 CP/M portable met Wordstar, Datastar, Calcstar, dBase II en diverse andere software. Uitgebreide documentatie. In prima staat, vraagprijs ƒ 900,-. Tel. 070-944076.

■ A1260 **Amiga** 500 + 512 K geheugenuitbreiding met klok + 2e diskdrive + highscreen kleurenmonitor (stereo). Beschermkap voor computer en voor drive ƒ 2450,-. Tel. 02522-15198.

■ A1261 **Apple** Macintosh SE met 20 Mb HD. In perfecte staat, met wat software. Prijs ƒ 5500,-. Tel. 03404-18880, na 19.00 uur.

■ A1262 **ZX-Spectrum** inclusief joystick, software en cassetterecorder, voor ƒ 150,-. F. Kuitems, tel.: 070-870551, na 18.00 uur.

■ A1263 **Tulip** PC compact, 512 K + 2 drives, monochr. scherm + compl. IBM assistent serie, prijs ƒ 1950,-. Epson PX-8 laptop, 64 K, 80 x 8 LCD scherm, prijs ƒ 895,-. Tel.: 033-638648.

■ A1264 **VWE** systeem Plessey micro systems, 68000 met Televideo TVI-912C VDU. Tel.: 020-953734.

■ A1265 **Cursus AMBI-II** van Dirksen. Compleet in 4 ringbanden met examenopgaven. Prijs ƒ 175,-. Tel.: 08370-3157.

■ A1266 Printer **Star NL-10** z.g.a.n. Prijs ƒ 475,-. Te bevr. Peter May, tel.: 03240-21334, tussen 18.00 en 19.00 uur.

■ A1267 **Color Graphics video adapter** (korte kaart), ƒ 90,-. Monochrome (groen) 12" monitor, (Wang) ƒ 100,-. TEAC 360 Kb diskdrive (DS/DD), ƒ 165,-. H. Logtenberg, tel.: 030-770172.

■ A1268 Modems (2 st.) merk **Tandy AC-3** (zie HCCN nr. 104, blz. 40), acoustisch 300 bd, p.p.st. ƒ 75,-. Klokkaart IBM-PC, ƒ 75,-. O. Hagers, tel.: 08384-2605, na 18.00 uur.

■ A1269 Voor **IBM compat.** coprocessor 8087-3 (4.77 Mhz) voor ƒ 200,-. Tel.: 02522-14286, na 18.00 uur.

■ A1270 Krachtige 'Pascal computer' **Apple** III, met Winchester, 2e floppy dr., mon. en printer. Veel softw. en compl. doc. CP/M geheugenuitbreiding. Vr.pr. ƒ 1500,-. Tel.: 03404-58453.

■ A1271 **Ericson** Step/one, (256 kb) met 2 x FD 720 Kb, kl. monitor en printer Star DP-510, Wordstar, Calc, Report, Mail, Fortran, GW-Basic ƒ 1300,-. Tel.: 079-167492, na 18.00 uur.

■ A1272 **Apple** 2+, mon., 128 K-krt, 80 kol. krt., drive, printer, boeken, software o.a. Applewriter, incl. handl. ƒ 1000,-. Tel.: 071-411770.

■ A1273 **CBM-64**, MPS-803 printer, 1541 diskdr., datasette, joystick, Power Cartr., Sanyo CD-3195 A kl. mon., softw., boeken, tijdschr., samen ƒ 1400,-. Tel.: 01892-16180, na 19.00 uur.

■ A1274 **Philips** RGB monitor en aansluitkabels type 8833. 7 mnd. oud, nog 5 mnd. garantie. Halve prijs ƒ 450,-. Tel.: 01748-16663.

■ A1275 Diskdrive 5.25' uit **Olivetti** M-19, merk Matsushita, 4 cm hoog, z.g.a.n. ƒ 150,-. Mario v/d Leest, tel.: 04120-47757, na 18.00 uur.

■ A1276 **Epson** LX-90 printer (GX-80 par. interf.) met tractorfeed, 2 jaar oud, snelheid draft 100 cps., NLQ 16 cps. Extra: 5 linten. Prijs ƒ 450,-. Tel.: 05716-331, C. de Haan.

■ A1277 **IBM** portable PC, 512 Kb + 20 Mb schijf. Incl. 2 x 360 Kb diskettestations + Star FX-15 printer + software + diskettes, prijs ƒ 4700,-. R. de Lange, tel.: 01890-15748, na 18.00 uur.

■ A1278 **Tulip** PC compact 512 Kb, 2 x 360 Kb, 8088, 8 Mhz, ATI uitgebr., graph. adapter, monitor, MS-DOS 3.1, GW-Basic, MS-Windows/Paint/Write, ƒ 1950,-. Tel.:01711-10543.

■ A1279 **XT** mainboard in absolute nw. staat slechts ƒ 125,-. 101 key toetsenbord XT/AT ƒ 190,-. XT kast + PS, ƒ 275,-. 22 Mb harddisk + contr. ƒ 500,-. Tel.: 079-41077.

■ A1280 Eprom programmer, **Zero** UEPP 2, voor 2716 t/m 27256 met software voor MS-DOS PC. Prijs ƒ 250,-. Tel.: 04192-13155, na 18.00 uur.

■ A1281 Letterwiel printers: **Qume** letterpro 20 met sheetfeeder, ƒ 750,-. En Tandy DW-II, 43 tps., ƒ 500,-. Beiden in staat van nieuw. Jos Knippen, tel.: 072-121123.

■ A1282 **Apple** IIe + diskdrive + muis + joystick + 80 kol. + 64 K + software (150 floppy's), ƒ 900,-. Tel.: 02518-54828.

■ A1283 **Philips** PTS-8000, micro incl. 2 HD-stations met elk 10 x 10 Mb verwisselbare disks, printer, etc. etc. Voor een zacht prijsje. Evt. ruil mogelijk. Tel.: 05486-13323.

■ A1284 **Atari** 1040 ST + kleurenmonitor SC-1224. In prima staat. Prijs ƒ 1800,-. Tel.: 01184-14138.

■ A1285 **CBM 8296**, 8250 lp diskdrive, MPP 1361 printer, ƒ 2100,-. Tel.: 070-860949.

■ A1286 **Olivetti** M-19 met 20 Mb harddisk, HR monitor groen, Epson LX-800 printer, alles nieuw en niet gebruikt met div. software. Prijs ƒ 5500,-. R. Hoekenga, tel.: 02270-1544.

■ A1287 **ZX-Spectrum** + 48K met interface 1, microdrive, incl. boeken etc. ƒ 400,-. Tel.:01856-4498, na 18.00 uur.

■ A1288 **CBM-64** + drive + 2 rec. + 2 printers (MPS 801/MPS 1000) + mon. + muis + 2 joysticks + div. cartridges + boeken + tijdschr. + softw. ƒ 1750,-. Tel.: 020-437334, na 19.00 uur.

■ A1289 **Schneider** PC-1512, kl. mon. + 2 diskdr. + muis +softw. + Ned. handb. Prijs ƒ 2000,-. E. v/d Made, tel.: 01680-25106.

■ A1290 **Tulip** PC compact, 512 Kb, 20 Mb HD, nog 3 mnd gar. + div. software, o.a. Symphony, Norton, Sidekick, Compiler. Vaste prijs ƒ 2750,-. Tel.: 03404-20234, na 18.00 uur.

■ A1291 ASCII-Video terminal **ADM-12/31**, IBM-3101, RS-232, ƒ 175,- per stuk. Tevens LA-120-DEC, KBD/printer serial, 120 cps, 132 breed, tractor, ƒ 475,-. Modem V21, ƒ 185,-. Tel.: 071-212257.

■ A1292 **Joyce** PCW 8256 incl. NLQ printer, CP/M plus, Locoscript 2 (mooie tekstverwerker), veel ongebruikte disks, stofhzn. ƒ 650,-. Tel.: 020-226964.

■ A1293 **Apple** II+, Z-80, 2 diskdr., RGB mon., vierling krt., 64 K, software o.a. The Tool, Visicalc, dBase, div. spelletjes en doc. ƒ 3000,-. Janssen, tel.: 01713-5923, na 18.00 uur.

■ A1294 **Olivetti** 2-19, 2 x 360 Kb, 640 Kb RAM, 1 jaar oud, weinig gebruikt, incl. software ƒ 2000,-. W. de Kok, tel.: 020-833497.

■ A1295 **Schneider** Joyce, software Micro collection: tekstverw., dBase, spreadsheet, labels + handleiding. Prijs ƒ 125,-. N. Klein, tel.: 080-448202.

■ A1296 PC **ACC-8000**, Apple compatible. CPU Z-80, 6502, 6809, dubb. diskdrive. Los keyboard, mem. 128 K, gr. mon. Incl. CP/M 3.0 plus, Basic, Cobol, Flex, WS, T.e.a.b. Tel.: 01154-1736.

■ A1297 Printer **Seikosha** GP550A, div. lettertypes, vraagprijs ƒ 400,-. Toetsenbord voor ZX-Spectrum + printer interf. ZX-LPrint III. L. Klooster, Veendam. Tel.: 05987-15287.

■ A1298 **Philips** CM-8833 kleurenmonitor + CGA kaart, samen ƒ 750,-. H. Velthuis, tel.: 05708-3039, na 18.00 uur.

■ A1299 **Sharp** MZ-800, cass-.rec., 5,25 ' diskettes, 450 prog. o.a. CP/M, dBase, Multiplan, div. handl. Bellen, 043-434863.

■ A1300 Technical Reference **IBM** PS/2: Model 50 en 60. Prijs ƒ 75,-. Tel.: 05210-1 2322, na 20.30 uur.

■ A1301 **Schneider** CPC6128, 2e drive in kast met voeding, Seikosha SP-1000 CPC printer, joystick, software. Vr. pr. ƒ 1175,-. H. Verhoeven, 08897-71289.

■ A1302 Commodore interface voor **Star** NL-10 printer cpl. met kabel en manual, een half jaar gebruikt. Prijs ƒ 100,-. Tel.: 05207-2579.

■ A1303 **Bondwell** PC, model 32, 256 K RAM, 2 diskdrives, + monochroom (2 jr.) + software. ƒ 1500,-. Printer Star NL-10 (1 jr.) zeer weinig gebruikt, ƒ 400,-. Tel.: 030-420637.

■ A1304 **Atari** 520 ST met ROM en IBM RAM, 360 Kb diskdrive, muis, kleurenmonitor, diverse software, boeken en tijdschriften. Totaalprijs ƒ 1450,-. Tel.: 01736-2906, na 19.00 uur.

■ A1305 Numerologie 'Spelen met getallen' voor **IBM-compatible** PC's. Berekeningen, tekst en uitleg, vergelijkingen enz. Alleen ƒ 29,95, + boek ƒ 49,95. Tel.: 030-610312.

■ A1306 **CBM-64** + drive 1541 met prof. Speed DOS + div. cartridges + 30 disks met programma's + kleuren T.V. Tel.: 02940-13507.

■ A1307 **CBM** 128 D + gr. mon. + daisywheel printer met ingeb. exos enz. Veel software aanwezig. Prijs ƒ 1450,-. B.J. Bremer, 03480-14188.

■ A1308 **Olivetti** M-19, 256 K, 2 x 360 FD, expansiebox en colormonitor. Voor meer informatie: na 18.00 uur, E. Lubach, 015-619298.

MICROMARKT

■ A1309 **Schneider** 664 + monochrome Philips monitor + 20 disks, Mastercalc, Tasword, Masterfile en Devpac, enkele boeken en 21 tijdschriften, ƒ 600,-. Tel.: 053-353612.

■ A1310 **Commodore/PC10**, 640 Kb, monochr. incl. Tandon-Businesscard 20 Mb HDisk, incl. Star Gemini-10X matrixprinter, alles in een koop, prijs ƒ 2500,-. Tel.: 02285-17593.

■ A1311 **Epson** QX16 PC, MS-DOS, 512 Kb, met 720 Kb drives, monitor en prof. software. Tevens CP/M compatible. Prijs ƒ 1950,-. Tel.: 073-412718.

■ A1312 **Toshiba** T200 computer system CP/M 2.2, Mbasic, 2 diskdrives 5,25', DSDD, inclusief bijbehorende printer. Prijs ƒ 1000,-. Tel.: 01720-73753 voor 19.00 uur.

■ A1313 **IBM-XT**, 640 Kb, 2 slimline diskdrives, 20 Mb harddisk, monochr. beeldbuis, proprinter, RS-232 kaart, DOS 3.2. Prijs ƒ 5000,-. Tel.: 01826-293, na 17.00 uur.

■ A1314 **Sharp** MZ-731 + datarec. + plotter/printer + 4 rollen papier + 4 kleurenpennetjes + software. 1 jaar oud, ƒ 500,-. T.k. Sharp Extention RAM-1R12, ƒ 50,-. Tel.: 01899-18745.

■ A1315 **Tandy** 2000, 256 K, 2 x 360 K/720 K, mon., VM-1, printer Quen-data DWP 1120, pfs: Write/File/Report, Bascom, Superc.3, Multiplan, Pascal, Fortran Assembler. Tel.: 05996-2049.

■ A1316 **C-64**, datarec., Simons Basic, Speedloader, koppenafstelapp., comp. bandjes, beschermkap, ca. 10 goede boeken (Ned., Eng.), enz. ƒ 575,-. Tel.: 01720-91373.

ADVERTEERDERS

HCC REPARATIESERVICE

HCC begint met uitgebreide reparatieservice

In de vorige Nieuwsbrief is de speciale computerverzekering aangekondigd, die de HCC aan de leden biedt. Maar er zijn plannen om de dienstverlening nog verder uit te breiden: met een uitgebreide vorm van reparatieservice.

Dit is wat de HCC met die reparatieservice kan aanbieden:
- onderhoud van computerapparatuur, om problemen die later kunnen ontstaan te voorkomen,
- reparatie van defecte apparatuur,
- vervanging van defecte onderdelen, waarbij zowel de prijs van die onderdelen als het arbeidsloon niet apart hoeven te worden betaald,
- ook het halen en brengen van apparatuur kán desgewenst bij bij de prijs van het servicecontract zijn inbegrepen,
- Apparatuur wordt binnen 5 tot 10 werkdagen weer terug bezorgd.

KOSTEN Een service- en reparatiecontract wordt voor een periode van drie jaar afgesloten, er kan per jaar worden betaald. De kosten hangen vanzelfsprekend af van de waarde van de apparatuur, de prijzen voor een contract beginnen rond de tweehonderd gulden per jaar, inclusief BTW.

AANMELDING Wie belangstelling heeft voor zo'n uitgebreide onderhouds- en reparatieservice, waarbij alle risico's worden gedekt, kan zich aanmelden via een briefje aan het HCC Kantoor in Houten (postbus 149, 3990 DC Houten). Vermeld in uw brief:
- alle computerapparatuur die u onder deze onderhouds- en reparatieservice wilt laten vallen,
- de nieuwwaarde van deze apparatuur,
- de datum waarop u deze apparatuur hebt gekocht.

Vanzelfsprekend verplicht u zich hiermee nog tot niets. U ontvangt zo snel mogelijk een mededeling van de HCC, met daarbij de prijs die voor het afsluiten van het contract wordt gevraagd. Op basis daarvan neemt u dan een beslissing. In ieder geval is het wel zo dat deze nieuwe vorm van dienstverlening voor de leden alleen doorgaat als er voldoende belangstelling voor bestaat. Vooralsnog gaat het bestuur er van uit dat dit het geval zal zijn.

VERZEKERING In het vorige nummer hebt u al uitgebreid kunnen lezen over de speciale computerverzekering, die de HCC tegen een bijzonder scherpe prijs kan aanbieden. Verzekering en reparatieservice vullen elkaar uitstekend aan, waardoor een bijzonder compleet pakket ontstaat.

Nog even in het kort iets over die verzekering. Ook wie al een inboedelverzekering heeft kan eigenlijk niet zonder een speciale computerverzekering. Met alleen een inboedelverzekering wordt nauwelijks iets vergoed voor computer en randapparatuur. Bovendien staan er in zo'n inboedelpolis vrijwel altijd beperkende bepalingen. De computerverzekering die de HCC nu aan de leden biedt kent bijzonder gunstige voorwaarden. Wanneer wordt er vergoed? Onder meer bij
- brand,
- blikseminslag,
- inductiespanning,
- vandalisme.

Maar ook diefstal na inbraak is bij deze verzekering gedekt. U neemt de computer mee naar een HCC-bijeenkomst? Ook dan bent u verzekerd, zelfs tijdens het transport van de spullen. Alleen diefstal tijdens het vervoer is niet gedekt.

AFSCHRIJVING Bij een totaalschade wordt uitgegaan van een percentage aan afschrijving. Tot het eerste jaar na aanschaf volgt een volledige uitkering bij schade. Tweede jaar: 20% afschrijving, derde jaar: 40% afschrijving, vierde jaar:
55% afschrijving, vanaf het vijfde jaar: 70% afschrijving. Voor apparatuur ouder dan 10 jaar wordt niets uitgekeerd, het heeft dan ook geen zin hiervoor een verzekering af te sluiten.

GOEDKOOP Het verzekerde bedrag wordt berekend over de **nieuwwaarde** van de apparatuur. Het verzekeringsjaar loopt gelijk aan het lidmaatschapsjaar van de HCC. Wordt buiten deze periode een computerverzekering afgesloten, dan wordt de premie berekend over het aantal kwartalen dat nog 'over is' in dat lidmaatschapsjaar. Het kwartaal waarin de verzekering wordt afgesloten telt hierbij volledig mee. Sluit u in het laatste kwartaal een verzekering af, dan betaalt u niet alleen premie voor dit kwartaal, maar tegelijk ook voor het hierop volgende jaar.

AFSLUITEN Hoe sluit u zo'n HCC computerverzekering af? U hebt drie mogelijkheden:
- invullen en verzenden van de de kaart in deze HCC Nieuwsbrief
- aanmelding tijdens de HCC Dagen in de centraalstand van de HCC
- aanmelding bij de 'verzekeringsbalie' in de warenhuizen van Vroom en Dreesmann).

U moet in ieder geval weten wat uw lidmaatschapsnummer is.
Bij het afsluiten worden administratiekosten betaald, maar ook die zijn laag: als u de HCC machtigt om het bedrag van de verzekering automatisch af te schrijven dan betaalt u een rijksdaalder per jaar aan administratiekosten, bij toezending van een acceptgirokaart liggen de administratiekosten op vijf gulden per jaar.
De volledige voorwaarden voor de verzekering liggen ter inzage bij het HCC Kantoor in Houden en in de warenhuizen van V & D.

PREMIES Dit zijn de jaarpremies van de computerverzekering van de HCC. Verzekerd bedrag tot ƒ 5.000,-: ƒ 36,11; ƒ 5.000,- - ƒ 10.000,-: ƒ 52,83; ƒ 10.000,- - ƒ 25.000,-: ƒ 69,55; ƒ 25.000,- - ƒ 40.000,-: ƒ 86,27; ƒ 40.000,- - ƒ 60.000,-: ƒ 119,71; ƒ 60.000,- - ƒ 80.000,-: ƒ 153,14; verzekerd bedrag ƒ 80.000,- - ƒ 100.000,-: jaarpremie ƒ 186,58.

HCC BESTELSERVICE

Via de HCC Bestelservice kunt u centraal een aantal boeken en door de HCC uitgebrachte tijdschriften, mappen, boekjes en artikelen bestellen. Op de bestelkaart – die u elders in het blad aantreft – vermeldt u naast uw lidmaatschapsnummer de gewenste artikelnummers. De artikelen ontvangt u in het algemeen binnen twee weken. Aan het begin van de maand na bestelling ontvangt u een factuur en een acceptgirokaart. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet-leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratiekosten in rekening gebracht.

Artikelen HCC CP/M gg

5409000	Softwarebus abonnement*	ƒ 22,50
5409300	Softwarebus jaargang 1983*	ƒ 15,00
5409320	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1	ƒ 20,00
5409321	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + ringband	ƒ 27,50
5409375	Introductie in CP/M	ƒ 15,00
5409382	JRT Pascal Users Guide*	ƒ 12,50
5409385	ZCPR2 System Users Guide + ringband*	ƒ 40,00
5409400	Softwarebus jaargang 1984*	ƒ 15,00
5409420	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2	ƒ 20,00
5409421	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2 + ringband	ƒ 27,50
5409425	CP/M A5 GG Ringband	ƒ 15,00
5409450	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,00
5409455	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,00
5409490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5409500	Softwarebus jaargang 1985*	ƒ 15,00
5409510	Handleiding GIAP/M Administratiesysteem	ƒ 12,50
5409525	Telecommunicatie met Kermit (users and protocol manual)	ƒ 20,00
5409600	Softwarebus jaargang 1986*	ƒ 15,00
5409700	Softwarebus jaargang 1987*	ƒ 15,00
5409710	Handleiding FIBO compleet boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5409720	Het beste uit Softwarebus 83-87 CP/M	ƒ 15,00

Artikelen HCC MS-DOS GG

5427001	MS-DOS Instruktiepakket (2 diskettes 5,25") + handleiding	ƒ 25,00
5427100	MS-DOS GG A5 Ringband	ƒ 15,00
5427200	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,00
5427220	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,00
5427230	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 3 ringbanden	ƒ 55,00
5427490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem MS-DOS-versie	ƒ 15,00
5427710	Handleiding FIBO Boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5427725	Het beste uit Softwarebus 83-87 MS-DOS	ƒ15,00

Diverse HCC artikelen

6301002	HCC A5 Ringband	ƒ 15,00
6301011	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) M	ƒ 35,00
6301012	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) L	ƒ 35,00
6301013	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) XL	ƒ 35,00
6301021	HCC Sweatshirt blauw (opdruk rood) M	ƒ 35,00
6302047	Library Pascal-GG # 1	ƒ 8,00
6302048	Koerslijst Tweede Hands Microcomputers (3e ed.)	ƒ 8,00
6302066	De Computergestuurde Modelbaan + Aanvulling	ƒ 32,50
6302067	Aanvulling op 'De Computergestuurde Modelbaan'	ƒ 13,00

Boeken Academic Service

6302109	PC-Write, PC-File +, PC-Calc, Procomm, PC-Outline (J. Schildermans)	ƒ 68,00
6302110	Logisch Logo (A. Sikma)	ƒ 35,00
6302111	Microsoft Basic (A. van Veen)	ƒ 29,90
6302112	Programmeertaal C (L. Ammeraal)	ƒ 25,00
6302113	Basiscursus Multiplan (Krekels)	ƒ 29,50
6302114	MS DOS (R. Ashley)	ƒ 45,00
6302120	Cursus Z-80 (R. Hutty)	ƒ 36,00
6302121	40 Grafische Programma's voor de IBM (A. Sutter)	ƒ 29,90
6302122	Prolog, een inleiding (W. D. Burnham)	ƒ 35,00
6302123	Sorteerroutines (McLuckie)	ƒ 35,00
6302124	Schaken voor computers (P. van Diepen)	ƒ 45,00

HCC/Standard Data Reeks

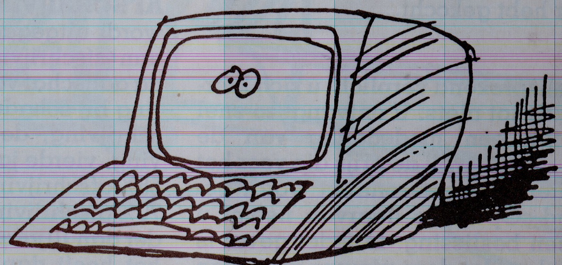
6302017	CP/M handleiding	ƒ 15,50
6302018	Wordstar handleiding	ƒ 15,50
6302019	Gegevensverwerking op computers	ƒ 15,50
6302020	Calculeren op computers	ƒ 15,50
6302021	De IBM Personal Computer	ƒ 15,50
6302026	Kinderen en computers	ƒ 25,50
6302033	Handleiding dBase II	ƒ 15,50
6302034	Handleiding Logo	ƒ 15,50
6302035	Handleiding PC DOS/MS DOS	ƒ 15,50
6302036	Pilot op school	ƒ 15,50
6302038	Handleiding Apple Macintosh	ƒ 15,50
6302039	Tandy model 100	ƒ 15,50
6302045	Dbase II Eenvoudigweg	ƒ 25,50
6302042	De Computerkunde Strip	ƒ 9,—
6302060	Commandogids Wordstar	ƒ 10,50
6302061	Commandogids Visicalc	ƒ 10,50
6302062	Commandogids voor CP/M	ƒ 10,50
6302063	Commandogids voor Supercalc	ƒ 10,50
6302064	Commandogids voor dBase II	ƒ 10,50
6302065	Commandogids programmering dBase II	ƒ 10,50

Fido/Dutchie e.d.

6302050	Praten met FIDO	ƒ 8,00
6302051	FIDO Protocol Standard (Engelstalig)	ƒ 8,00
6310001	Dutchie (Nederlandstalig) + Point-abonnement (1 jaar) 5,25 inch diskettes (alleen voor HCC-leden)	ƒ 75,—
6310002	Dutchie (Nederlandstalig) + Point-abonnement (1 jaar) 3,5 inch diskette (alleen voor HCC-leden)	ƒ 75,—
6310112	Fido V.12	ƒ 420,—
6310120	Fido V.12 (alleen voor HCC-leden)	ƒ 378,—

DE COMPUTER-KUNDE STRIP

Larry Gonick

Inhoudsopgave van de laatste 11 HCC-Nieuwsbrieven

De volgende HCC Nieuwsbrieven zijn te bestellen door gebruik te maken van de bestelkaart in dit nummer, onder vermelding van uw lidnummer. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratie in rekening gebracht.

Bestelnummer	Nieuwsbriefnummer		Prijs
7130099	99	dec. 87	ƒ 7,00
7130100	100	jan. 88	ƒ 7,00
7130101	101	febr. 88	ƒ 7,00
7130102	102	maart 88	ƒ 7,00
7130103	103	april 88	ƒ 5,00
7130104	104	mei 88	ƒ 5,00
7130105	105	juni 88	ƒ 5,00
7130106	106	juli 88	ƒ 5,00
7130107	107	sept. 88	ƒ 5,00
7130108	108	okt. 88	ƒ 5,00
7130109	109	nov. 88	ƒ 5,00
7130187		jaarg. 87	ƒ 38,50

Hoe wordt uw 1989?

Wordt het weer een jaar van ondoorzichtige schermen?
Van trage informatieverwerking?
Van printers die kilo's papier verslinden en dan nog niets nieuws te melden hebben?
Van handleidingen die meer vragen oproepen dan ze beantwoorden?
Van onbeloond geduld en vergeefse volharding?

Boekhouden en factureren hoeft niet saai en ondoorzichtig te zijn!
Filosoft presenteert het ultieme programma:

ARPRO

ARPRO draagt zorg voor:

- uw grootboek administratie
- uw debiteuren/crediteuren administratie
- uw BTW overzichten
- uw facturering
- uw voorraad administratie
- uw order administratie
- of een deel van bovenstaande taken.

ARPRO kent:

- 4000 boekingen per periode; 99 periodes
- 1000 grootboekrekeningen
- 1000 debiteuren
- 5000 artikelen
- 56 lijsten
- 18 rapporten
- 9 overzichten
- 9 verkoopgroepen
- uitgebreide-, zoek-, selectie- en correctie-opties
- de mogelijkheid DOS-commando's uit te voeren
- een export optie voor tal van andere programma's
- automatische tegenboeking
- automatische BTW boeking

Wat ARPRO anders maakt:

- ARPRO gaat er **niet** van uit dat u een computer-deskundige bent.
- ARPRO geeft ALLES naar keuze op het **scherm** of op de printer: snel iets opzoeken betekent dus niet meer een kilometer printerpapier verspillen.
- ARPRO geeft de gebruiker **vrijheid**. Een factuur kan er bijvoorbeeld net zo uit komen te zien als u zelf wilt. Lijsten en rapporten stelt u zelf samen als de ingebouwde opties u niet bevallen.
- ARPRO kent een service-regeling die u in recht-streeks contact met de maker van het programma brengt. Bij aankoop van ARPRO heeft u recht op **twee jaar gratis service!**
- ARPRO kent geen reële concurrenten die minder dan *f* 1500,– kosten. **En toch kost ARPRO slechts *f* 415,– ex. BTW!**

Meer weten over ARPRO?

- **Bel nu met 050-137746** voor de gratis brochure, of bestel de demonstratie-diskette van ARPRO voor *f* 25,– incl. BTW, incl. verzendkosten.

ARPRO is een uitgave van Filosoft, Groningen. Het programma is bestemd voor IBM/PC/XT/AT en compatibles met minimaal 512 K RAM en een harddisk. ARPRO kost *f* 498,– incl. BTW, of *f* 508,– incl. BTW indien de 3,5″ diskette verlangd wordt. Bestellen van ARPRO kan a) telefonisch: 050-137746, b) per fax: 050-145174, c) door overmaking van het bedrag + *f* 3,50 verzendkosten op giro 20792 t.n.v. Filosoft, Groningen. Telefonische en fax-bestellingen (+ *f* 6,50 rembourskosten) kunnen veelal nog dezelfde dag worden verzonden.

ARPRO maakt uw (boek-)jaar 1989!

Aanvraagkaart HCC-computerverzekering

Naam: .... HCC lidnr.: ....

Adres: ....

Postcode + woonplaats: ....

wenst voor de in zijn/haar bezit zijnde computer(s) met bijbehoren een HCC computerverzekering.
De apparatuur bestaat uit:

Artikel	Merk	Serienr.	Bouwjaar	Nieuwwaarde
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
			Totaal	*f*

Plaats: .... Datum: ....

Handtekeningen: ....

MACHTIGING

Giro: ☐☐☐☐☐☐☐ Bank: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

bij bank: ______________________________

te: ______________________________

Ondergetekende verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan de Hobby Computer Club (HCC) te Houten om van zijn/haar bovengenoemd rekeningnummer bedragen te doen afschrijven die verschuldigd zijn wegens de contributie voor het lidmaatschap van de HCC, de premie voor de HCC computerverzekering en/of het HCC reparatie-abonnement. De ingangsdatum van deze automatische afschrijving is het begin van de nieuwe contributieperiode.

Naam: ______________________________ HCC lidnr.: ______________________________

Straat: ______________________________

Postcode: ______________ Woonplaats: ______________________________

Hij/zij verklaart zich akkoord met de geldende bepalingen en voorschriften.

Hij/zij heeft tevens kennis genomen van de incasso-regeling.

Handtekening
rekeninghouder ______________________________

MAAK HET UZELF GEMAKKELIJK EN KOM IN AANMERKING VOOR EEN AANTREKKELIJKE KORTING

Ieder jaar ontvangt u een acceptgirokaart van de HCC voor betalen van uw contributie. Al geruime tijd bieden banken de service om betalingen automatisch van uw rekening af te schrijven. U kunt het uzelf gemakkelijker maken door van deze service gebruik te maken en uw contributie automatisch te laten overschrijven.

GEEN ROMPSLOMP MEER

Gemak dient de mens. Ook wat betalen betreft. Daarom heeft deze service veel voordelen. Vergeten of zoekraken van de kaart hoort dan tot het verleden. Kortom, minder rompslomp voor u. Onze administratiekosten blijven beperkt. En daar hebben we graag iets extra's voor over.

VUL NU DE MACHTIGING IN

U geeft de HCC toestemming tot automatische afschrijving van uw contributie en eventuele andere abonnementen* door de antwoordkaart ingevuld aan ons terug te sturen.

BAAS OVER UW EIGEN PORTEMONNEE

Wordt er ooit een bedrag van uw rekening afgeschreven waarmee u het niet eens bent, dan heeft u een maand de tijd om daar iets aan te doen. U schrijft naar uw bank en uw geld wordt dan ZONDER MEER teruggestort. U blijft dus baas over uw eigen portemonnee. Alleen bent u van een zorg af. Daarom gaan steeds meer van onze leden over op deze gemakkelijke manier van betalen.

NIEUWE HCC-SERVICES

HCC gaat een splinternieuwe *computerverzekering* in het dienstverleningspakket opnemen. Tegen een scherpe premie bent u gedekt tegen nagenoeg alle onheilen die uw kostbare computer kunnen treffen. Voorts wordt hard gewerkt aan een *reparatie-abonnement,* waarbij u tegen betaling van een vast bedrag verzekerd bent van reparatie van alle normale hardware-storingen.

EEN AARDIGHEIDJE VAN DE HCC

Als u de antwoordkaart nu ingevuld aan ons terugstuurt, bieden we u een korting van ƒ 2,50 aan op de premie voor de computerverzekering én dezelfde korting op het reparatie-abonnement. U kunt zich dus ƒ 5,– besparen door de kaart snel in te vullen en op de post te doen.

* Deze automatische afschrijving vindt plaats met ingang van de nieuwe contributieperiode.

REGELING INCASSO

1. Voor rekeninghouders bij de Postbank of een andere bank bestaat de mogelijkheid om regelmatig terugkerende betalingen op een gemakkelijke wijze te regelen. Daartoe verleent u machtiging door invulling en ondertekening van de antwoordkaart.

2. Indien u met een incasso-overschrijving niet akkoord gaat, kunt u het bedrag laten terugboeken. U dient hiervoor binnen een maand na de afschrijving schriftelijk een verzoek in te dienen bij het girokantoor of het bankkantoor waar uw rekening wordt geadministreerd. Het bedrag zal zonder verdere navraag worden gerestitueerd.

3. U dient ervoor te zorgen dat er steeds voldoende saldo op uw rekening aanwezig is.

4. Mededelingen van intrekking en wijziging dient u te richten aan HCC, uiterlijk een maand voor datum van ingang van de betalingstermijn.

5. De overschrijving van het contributiebedrag of abonnementsgeld geschiedt aan het begin van de betalingstermijn.

U KUNT DEZE KAART GEBRUIKEN:

– òf om ons te machtigen tot incasso-giro (automatische afschrijving) door het nummer van uw Postbankrekening in het linkervakje te plaatsen.
– òf om ons te machtigen tot incasso-giro via uw bankrekening door het nummer van uw bankrekening (negen cijfers) in het rechtervakje in te vullen en daaronder de naam en plaats van vestiging van de desbetreffende bank.

Frankeren als briefkaart

HCC

Afd. Ledenadministratie

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

HCC Ledenadministratie

☐ Hierbij geef ik mij op als lid van de **HCC**

Ik ben reeds lid.

code ☐☐ lidnummer ☐☐☐☐☐ le twee letters van uw achternaam ☐☐

Wilt u de aangekruiste wijzigingen aanbrengen.

Naam en voornaam: .... ☐

Straat en huisnummer: .... ☐

Postcode/ Woonplaats: .... ☐

Telefoonnummer: .... ☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ☐

Giro- of bankrekeningnummer

Ik wil deelnemen aan de volgende gebruikersgroepen/werkgroepen:* .... ☐

.... ☐

* bij mutatie van gebruikersgroep, alle groepen waarvan men lid wil zijn vermelden.

☐ Ik wens **niet** voor te komen op commerciële mailinglijsten

Handtekening: ....

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

HCC Bestelservice

code ☐☐ lidnummer ☐☐☐☐☐ le twee letters van uw achternaam ☐☐

artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1			administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

HCC Bestelservice

code ☐☐ lidnummer ☐☐☐☐☐ le twee letters van uw achternaam ☐☐

artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1			administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

Frankeren als briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

Afzender:

Naam ....

Adres ....

Postcode ....

Woonplaats ....

Telefoon ....

Frankeren als briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

Afzender:

Naam ....

Adres ....

Postcode ....

Woonplaats ....

Telefoon ....

Frankeren als briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

Afzender:

Naam ....

Adres ....

Postcode ....

Woonplaats ....

Telefoon ....

TOEGANGSKAART

12e HCC MICRO COMPUTER DAGEN

25 en 26 november 1988

JAARBEURS UTRECHT/HOLLAND

geopend van 10 tot 17 uur

hcc

ALLEEN GELDIG OP

VR

VRIJDAG 25 NOV.
voor één persoon

Reduktiebon

GELDIG VOOR ÉÉN PERSOON

Deze bon bij het kopen van een treinkaartje aan het loket of bij het ontbreken van loketverkoop aan de kondukteur afgeven ter afstempeling.
De houder van deze reduktiebon is gerechtigd op de aan keerzijde door het station ingestempelde datum voor een bezoek aan de

12e HCC MICRO COMPUTER DAGEN
25 en 26 november 1988

te reizen naar Utrecht met een dagretour 1e of 2e klas, waarop een reduktie van 20% op de volle prijs werd verleend.

Deze reduktiebon dient aan het kontrolerend personeel tezamen met het bijbehorende treinkaartje op zowel de heen als de terugreis te worden getoond.

NS-kode 8258

Z.O.Z.

Reduktiebon

GELDIG VOOR ÉÉN PERSOON

Deze bon bij het kopen van een treinkaartje aan het loket of bij het ontbreken van loketverkoop aan de kondukteur afgeven ter afstempeling.
De houder van deze reduktiebon is gerechtigd op de aan keerzijde door het station ingestempelde datum voor een bezoek aan de

12e HCC MICRO COMPUTER DAGEN
25 en 26 november 1988

te reizen naar Utrecht met een dagretour 1e of 2e klas, waarop een reduktie van 20% op de volle prijs werd verleend.

Deze reduktiebon dient aan het kontrolerend personeel tezamen met het bijbehorende treinkaartje op zowel de heen als de terugreis te worden getoond.

NS-kode 8258

Z.O.Z.

TOEGANGSKAART

12e HCC MICRO COMPUTER DAGEN

25 en 26 november 1988

JAARBEURS UTRECHT/HOLLAND

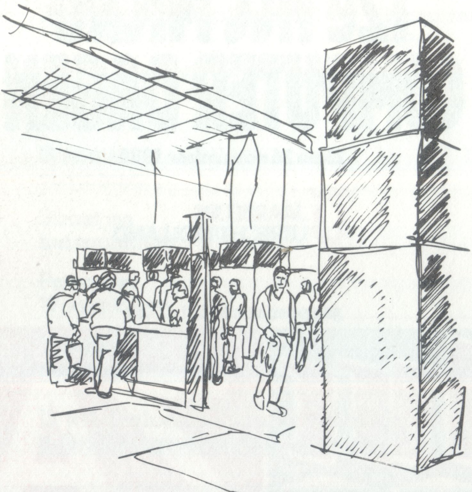
geopend van 10 tot 17 uur

hcc

ALLEEN GELDIG OP

ZA

ZATERDAG 26 NOV.
voor één persoon

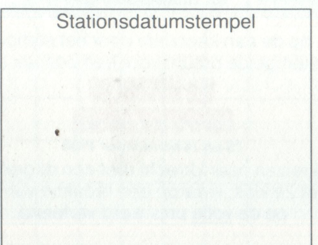

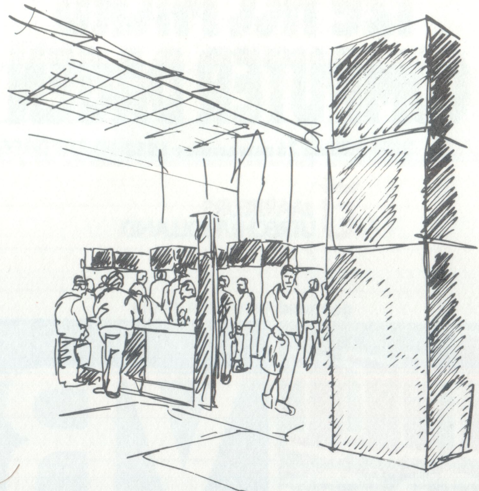
Deze reduktiebon is geldig op de door het station ingestempelde datum.

Stationsdatumstempel

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

Deze reduktiebon is geldig op de door het station ingestempelde datum.

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

HCC Ledenadministratie

☐ Hierbij geef ik mij op als lid van de **HCC**

Ik ben reeds lid.

code ☐☐ lidnummer ☐☐☐☐☐ le twee letters van uw achternaam ☐☐

Wilt u de aangekruiste wijzigingen aanbrengen.

Naam en voornaam: .... ☐

Straat en huisnummer: .... ☐

Postcode/ Woonplaats: .... ☐

Telefoon- nummer: .... ☐☐☐☐☐☐☐☐☐ Giro- of bankrekeningnummer ☐

Ik wil deelnemen aan de volgende gebruikersgroepen/werkgroepen:* .... ☐

.... ☐

* bij mutatie van gebruikersgroep, alle groepen waarvan men lid wil zijn vermelden.

☐ Ik wens **niet** voor te komen op commerciële mailinglijsten Handtekening: ....

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

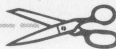

HCC Bestelservice

code ☐☐ lidnummer ☐☐☐☐☐ le twee letters van uw achternaam ☐☐

artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1			administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.

Frankeren
als
briefkaart

Afzender:

Naam..

Adres..

Postcode......................................

Woonplaats..................................

Telefoon.......................................

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

Frankeren
als
briefkaart

Afzender:

Naam..

Adres..

Postcode......................................

Woonplaats..................................

Telefoon.......................................

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

